

Norsk Arbeidsmandsforbund

PROTOKOLL

over forhandlingene på det
29. ordinære landsmøte
i Oslo

i dagene
30. september — 5. oktober 1979

Norsk Arbeidsmandsforbund

PROTOKOLL

over forhandlingene på det
29. ordinære landsmøte

i Oslo

i dagene

30. september — 5. oktober 1979

Redigert av
LEIF THORESEN

Referenter:
LISE WINTHER
GEIR ØVREVIK

PROTOKOLL

FORORD

Denne protokoll gir et referat av forhandlingene på Norsk Arbeidsmandsforbunds 29. ordinære landsmøte i dagene 30. september til 5. oktober 1979. Det ble under landsmøtet laget referat for hver dag. Disse ble trykket og delt ut til representantene den etterfølgende dag, med anledning til å levere merknader og korrigeringer til referentkorpset. Referatet fra siste møtedag ble sendt til representantene med en frist til å gjøre merknader.

På grunnlag av de daglige referater, innkomne merknader og landsmøtets dokumenter er så denne protokollen redigert.

Deltakerlisten er tatt inn til slutt i protokollen. Den bygger på den opprinnelige deltakerliste med de endringer som ble anmeldt til fullmaktskomiteen.

Norsk Arbeidsmannsforbund

	Side:		
Forord	2	Den faglige og økonomiske situasjon	
Talerliste	5	LO-formann Tor Halvorsens innledning	140
		Debatten	233
Landsmøtets åpning		Forbundets framtid	
Formannens minnetale	7	Sven Pettersens innledning ..	199
Formannens åpningstale	9	Debatten	217
Gjestene hilser	17	Landsmøtets uttalelser:	
Dagsorden	26	Regionale verneombud	221
Forretningsorden	27	Den politiske situasjon	222
Landsmøtets funksjonærer ..	28	Arbeidsmiljøloven	223
Beretninger 1975-1978	30	Nord-Norge-banen	223
Regnskapene	38	Aksjon for Chile	223
Vedtektsendringer	42, 77, 96, 174, 187, 193	Bevilgninger	217
Bedriftslegetjenesten		Valg	
Aud Blegen Svindlands innledning	63	Valgkomiteens innstilling ...	228
Debatten	67	Debatten	233
Arbeidsmiljøloven		Valgene	242
Statsråd Arne Nilsens innledning	99	Formannens avslutning	247
Lars Nilsens innledning	104	Deltakerliste	249
Debatten	131		

Talerregister

Aga, Jens Tveit, 62, 150, 181, 182, 190, 206
 Almås, Marvel, 94
 Andreassen, Harriet, 23, 28, 29, 96
 Antonsen, Karl, 71
 Antonsen, Morten, 77, 184, 236
 Arnesen, Knut, 226

Berg, Magne, 93, 185, 235
 Bergsrønning, Ole, 240
 Borch, Torodd, 99, 184, 236
 Breivik, Ronald, 94
 Brønseth, Ole K., 172

Dale, Olav, 58, 81
 Ditløvsen, Ernst, 35, 151, 163, 172

Ellingsen, Arnfinn, 73, 209
 Enge, Bjørn, 73, 159
 Evjen, Viktor, 72, 153, 238

Flesvig, Ole, 7, 9, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 37, 58, 75, 85, 88, 98, 137, 149, 173, 182, 185, 212, 221, 225, 241
 Forså, Arvid, 79, 234, 241
 Fredriksen, Erland, 60, 78, 79, 181, 186, 227, 233, 237
 Furali, Asbjørn, 72

Gabrielsen, Sverre, 161
 Gundersen, John, 158

Hagen, Konrad, 55
 Hagen, Øystein, 52, 54, 59, 70, 73, 77, 79, 95, 99, 133, 138, 139, 150, 156, 164, 183, 185, 239
 Halvorsen, Anton, 54, 180
 Halvorsen, Tor, 140, 154
 Hammersten, Alf, 137, 139, 206, 240
 Haugen, Alfred, 30, 149, 174, 234
 Haugen, Gunnar, 51
 Helgesen, Reidar, 92, 133
 Hodne, John T., 138
 Høgberg, Inger, 38

Ingebrigtsen, Per, 25, 39, 55

Jacobsen, Rolf, 220
 Johansen, Alf, 185
 Johansen, Jorunn, 209
 Jørgensen, Jørgen, 23

Karlsson, Arna, 37, 53, 90, 135, 152, 162, 163, 240
 Kleiven, Hans O., 78, 82, 235
 Klemo, Ole, 46, 47, 59, 85, 88, 96, 134, 151, 161, 164, 183, 185, 211, 213, 234
 Korsmo, Bjarne, 36, 39, 53, 59, 87, 88, 95, 134, 139, 154, 163, 164, 180, 211, 238, 240
 Kjæserud, Tore, 36, 73, 98, 186

Larsen, Tormod, 30
 Larsen, Stein, 40, 45, 161, 162, 164, 225
 Lehre, Hans, 133
 Lindstrøm, Leif, 79
 Ljosland, Tor Ø., 161, 218
 Lorentzen, Leif, 94
 Lund, Herman, 39
 Løfblad, John, 20
 Løland, Osmund, 39

Martinsen, Knut, 171
 Mæland, Sigve, 61, 152, 163, 237
 Mælumshagen, Magne, 40, 52, 58, 94, 174, 183, 219

Nielsen, Jens, 185
 Nilsen, Arne, 17, 99, 136
 Nilsen, Arnfinn, 44, 88, 131, 184
 Nilsen, Lars, 37, 104, 139, 213, 225
 Nordnes, John, 81, 182, 197, 210

Olafsson, Knut, 22
 Olsen, Helge, 95, 159, 186, 240
 Olsen, Ivar, 135, 161, 213
 Olsen, Lillian, 35, 78, 99, 134, 154, 181, 182, 197, 212, 219

Olsen, Odd, 35, 54, 72, 78, 87, 88, 148, 184, 212, 224, 233
 Overvik, Asbjørn, 52, 54, 134, 150, 172, 237
 Ottesen, Roald, 23, 153

Pedersen, Arne, 45, 55, 180, 185
 Pettersen, Sven, 29, 37, 60, 86, 199, 215

Reiersgård, Kåre, 70, 77
 Remmen, Arnstein, 60, 209
 Rodal, Anders Bjarne, 80, 130, 164, 211, 219, 226
 Rognli, Martin, 198

Selebø, Thorbjørn, 180
 Seljeseth, Ivar, 54, 78, 94, 171, 212, 241
 Seppola, Åge, 52
 Skredderhaug, Ivar, 173
 Solberg, Einar, 93, 95
 Slettebø, Magne, 184
 Sommerset, Karl, 78, 139
 Steinsvoll, Melvin, 55, 171
 Støle, Einar, 45
 Stølen, Oddvar, 235
 Svindland, Aud Blegen, 63, 74

Tait, Peter, 21
 Tharaldsen, Karl, 71
 Tharaldsen, Ragnar, 181, 183, 219, 239
 Tobiassen, Asbjørn, 83, 93
 Tunstad, Johan, 51, 162, 179
 Tuven, Ola, 27, 61, 68, 98, 138, 184, 210, 236

Walheim, Willy, 158, 219
 Wangsmo, Ludvik, 38, 40, 47, 54, 55, 81, 90, 92, 177, 180, 186, 190, 197, 198, 217, 220, 234
 Westerås, Erling, 234
 Westgård, Knut, 36, 53, 134, 153
 With, Einar, 53
 Wold, Åse, 69

Øveraas, Harald, 30, 60, 67, 79, 86, 87, 88, 94, 131, 138, 139, 159, 162, 171, 181, 182, 183, 209, 224, 241
 Øvrebø, Mikal, 177, 184, 236
 Øygård, Arvid, 28, 39, 53, 55, 61, 62, 80, 85, 87, 96, 132, 159, 162, 163, 164, 186, 213, 235

Åros, Stein, 206

Landsmøtets åpning søndag 30. sept.

Tradisjonen tro åpnet Norsk Arbeidsmandsforbunds 29. ordinære landsmøte med kampsanger og musikk presis kl. 12.00. Arbeidernes Ungdomsfylkings gruppe slo an kamptonen i tekst og musikk. I et velkomponert halvtimesprogram framførte de bl.a. «Det er kraft i vårt forbund», en vise dedikert fredsforkjemperen Alva Myrdal og «Slå en ring rundt vår røde fane». Størst lykke gjorde de med sistnevnte nummer. Etter trampeklapp måtte de også trå til med ekstranummer.

Forbundets nestformann, Ole Flesvig, delte ut blomster til samtlige medvirkende.

Ole Flesvig holdt denne minnetalen:

Minnetale

I de 4 år vi har bak oss siden forrige landsmøte er det 2028 organisasjonskamerater som vi ikke lenger har i blant oss. Felles for dem alle er at de har gjort en innsats i vår organisasjon et eller annet sted i vårt vidstrakte land.

Alle disse kan ikke nevnes med navn, men vi vil minnes dem i takknemlighet for den innsats de har gjort i arbeiderbevegelsen. Dette gjelder alle — enten de har utført sin gjerning stille og ubemerket eller i mere framskutte posisjoner.

Det er likevel noen navn jeg vil nevne:

Theodor Solli, Hauge i Dalane, som gikk bort i august 1976 i en alder av 74 år. Solli var en av våre fremste tillitsmenn på lokalplanet gjennom mange år. Han var medlem av Landsstyret fra 1955 til 1971. Fra 1953 var han med i forhandlingsutvalget og tariffrådet for bergverk. Solli var æresmedlem av forbundet.

Kristian Moljord, Sulitjelma, var 94 år da han gikk bort i oktober 1976

— en kjempe blant våre veteraner og en av forgrunns-skikkelsene i Norsk Arbeidsmandsforbund gjennom en mannsalder. Han møtte for første gang på forbundets landsmøte i 1910 — og siden spilte Moljord en framtreddende rolle i vårt forbund i bortimot et halvt hundre år, som myndig dirigent under stormfulle landsmøter i mellomkrigsårene og som medlem av Landsstyret gjennom hele 39 år. Kristian Moljord var også representant på Stortinget fra 1945—1949.

Tønnes *Moi*, Kvinesdal, døde i januar 1977 — 78 år gammel. Han var medlem av forbundets Landsstyre for vegsektoren fra 1938 til han gikk av med pensjon i 1967. Han deltok i en rekke tarifforhandlinger og var medlem av tariffrådet. Han var vår første forretningsfører i Vest-Agder Arbeidsmannsforening. Han var en meget aktiv lokalpolitiker i sin heimbygd og han var innehaver av Kongens fortjenstmedalje.

Alf *Logna*, tidligere forretningsfører i avdeling 2 Akershus Arbeidsmannsforening, døde i desember 1978 etter lengre tids sykdom, bare 57 år gammel. Logna hadde lang tid bak seg som tillitsmann i Norsk Tjenestemannslag, bl.a. som medlem av forbundsstyret i NTL da han kom til vårt forbund som forretningsfører i 1968.

Bernt *Alfsen*, forbundets tidligere hovedkasserer, døde i juni 1978, 71 år gammel. Alfsen døde i Levanger mens han var underveis hjem til Bodø etter en av sine mange Oslo-besøk etter at han ble pensjonist, og også denne gangen hadde han vært innom forbundskontoret og hilst på gamle arbeidskamerater. Bare én uke før hadde han vært sammen med en del av oss på Landsstyrets møte i Alta. Bernt Alfsen ble innvalgt i Landsstyret i 1951. Han ble ansatt som Nord-Norges-sekretær i 1953 og ble valgt til forbundets hovedkasserer i 1955 — et verv han hadde inntil han gikk av med pensjon i 1972. Han var formann i forbundets kontrollkomité fra han ble pensjonert og fram til sin død.

John *Solheim*, Berg i Østfold døde i mai 1979, bare noen dager før han ville fylt 75 år. Han var medlem av Forbundsstyret for vegsektoren fra 1955 til 1967. Han var dessuten en aktiv lokalpolitiker med flere kommunale verv i sin hjemkommune, Berg i Østfold.

Blant våre samarbeidende organisasjoner, både i inn- og utland, er det flere vi ikke lenger har i blant oss. Uten å nevne navn vil vi også minnes disse sammen med alle de andre — både de som er nevnt og de som ikke er nevnt. Alle skal ha vår takk for sin innsats og vi vil love å føre videre det arbeide de har avsluttet.

Vi lyser fred over minnet deres.

Ole Flesvig innledet landsmøtet med å opplyse at man for vel 14 dager siden fikk telefonbeskjed fra forbundets formann at han ikke kunne være til stede på landsmøtet.

Som vel mange av dere er kjent med var han tidligere på sommeren utsatt for en bilulykke og pådro seg en ryggskade. Han hadde i det lengste håpet på at han skulle bli så bra at han kunne delta på landsmøtet, men slik ble det altså ikke.

Som dere vil se i fagbladet som har kommet ut nå like før landsmøtet, sender han landsmøte-deltakerne og andre medlemmer en hilsen gjennom Arbeidsmanden.

Han har også bedt meg om å hilse landsmøte-deltakerne og gjester. Han sier seg lei for at han ikke kan være til stede, men kan dessverre ikke gjøre noe fra eller til med dette. Han ønsker lykke til med avviklingen av landsmøtet.

Jeg vil foreslå at landsmøtet sender en blomsterdekorasjon hjem til ham med ønske om snarlig og god bedring.

Ole Flesvig holdt deretter denne åpningstalen:

Åpningstale

I formannens fravær har det tilfalt meg på landsstyrets vegne å ha den ære og glede å ønske representanter og gjester velkommen til Norsk Arbeidsmandsforbund's 29. ordinære landsmøte.

Vi møtes denne gang i likhet med flere ganger tidligere til landsmøte på en tid som faller omtrent sammen med et valg. Vi har nå et kommune- og fylkestingsvalg snaue to uker bak oss. Hendelsen ligger så kort tid bak oss at vi har den i friskt minne. Samtidig har vi vel fått det så pass på avstand at vi kan begynne å puste normalt igjen.

At dette valget ble en kald-dusj for Norsk arbeiderbevegelse — som bortimot kan ta pusten fra noen hver — er vel en kjennsgjerning vi må se i øynene.

Det var et tilbakeslag for den politiske arbeiderbevegelse som vi må langt tilbake i tida for å finne maken til. Den politiske og den faglige arbeiderbevegelse er etter min mening knyttet så nært til hverandre at et politisk tilbakeslag også vil gjøre sine utslag i fagbevegelsen.

Arbeiderbevegelsen har heller ikke før i tida seilt bare i medvind. Selv om det i etterkrigstida vel kan sies at vi ofte har seilt i smul sjø og medvind, er vi ikke ukjent med at vi har fått kastevinder i mot oss som vi har måttet kjempe oss gjennom.

Jo lengre historisk perspektiv vi tar i bruk, jo klarere vil det gå fram at

arbeiderbevegelsen har måttet kjempe seg til framgang gjennom kamp — til og med hard kamp.

Fordi om vi møter motgang må vi for all del ikke gi opp og la oss bryte ned av mismot og fortvilelse. Vi må heller undersøke og spørre oss sjøl om vi for tida er kampdyktige.

Når vi får et slikt valgnederlag er det klart at arbeiderbevegelsen ikke er slagkraftig nok for tida. Det er antakelig flere ting som har medvirket til det dårlige valget.

En kardinalfeil er at vi har splittet oss opp. I virkeligheten er skaden som ligger i oppflisingen langt større enn det kan se ut til om en ser de små prosenter de representerer.

Det er forkastelig at vi som sosialister skal være delt i så mange grupperinger. Vi må arbeide hardt og målbevisst for å skape grunnlag for samling.

Høyrebølgen som nå ruller over hele Vest-Europa, kan — og må — etter min mening brukes i arbeidet for å skape et samlende grunnlag for den politiske arbeiderbevegelse. Dette samlende grunnlag kan ikke skapes ved å legge seg på været og komme høyrekreftene i møte. Grunnlaget for et samlende engasjement blant sosialister mot høyrekreftene kan bare skapes av en politikk som *har brodd mot høyrekreftene*.

Det er ingen umulig oppgave å vinne Stortingsvalget om 2 år om vi samler våre krefter og trår ordentlig til. En slik samling må bli i Det norske Arbeiderparti. Noe annet reelt alternativ finnes ikke. De venstrevridde prosenter som vil tilflyte partiet etter en slik operasjon vil gi styrke og sunnhet i hele bevegelsen.

Arbeiderbevegelsens styrke ligger nå som tidligere i enhet og enighet. Når Hagen og Willoch viser tenner slik som nå, er det nødvendig å bruke den styrke vi kan mobilisere. Vi skal huske på den gamle og enkle læresetning: «Proletarer i alle land — foren dere» er like gyldig i dag som i arbeiderbevegelsens barndom.

Den landsmøte-perioden vi nå har bak oss har vært skiftende. Første del av perioden store lønnstillegg, men også høy inflasjon. Nå mot slutten har lønnstilleggene blitt små, men prisstigningen har også fått en langt lavere takt.

Tilbakeslaget i verdens-økonomien var allerede i full gang for 4 år siden. Det gikk imidlertid en tid før vi merket noe særlig til krisen. I virkeligheten har vi vel merket lite til den krise som har gått over verden. Masse-arbeidsløsheten som har herjet praktisk talt hele den vestlige verden har vi vært så heldige å slippe unna.

Vi har hatt lønns- og prisstopp i over 1 år nå. Lønns- og prisstoppen var en besk pille å svelge for fagbevegelsen. Men det var nødvendig med drastiske virkemidler i den situasjon landets økonomi var i. Målsetting-

en var at prisstigningen vi hadde de 2 foregående år skulle halveres slik at vi for dette år skulle komme ned på ca. 4 %.

Det er vel noe usikkert om målsettingen holder helt, men det blir i alle fall ikke mye som skiller. Så vidt jeg vet har vi den laveste prisstigningen i OECD-området for tida. Dette gjør jo at vi vinner tilbake noe av det tapte når det gjelder konkurranse-evnen på eksportmarkedet.

I denne pris- og lønnsstoptida er det en kjennsgjerning at alle lønnstakere — i særdeleshet de med fast lønn — ikke har fått tykkere lønningspose. Dette har nok folket særlig merket når de skal omsette lønningsposen til varer og tjenester. Prisene har tross alt ikke stått stille på samme måte som lønna. De som har merket dette aller best er sjølsagt de lavtlønte. Vi har dessverre i *Velstands-Norge* en del grupper vi dessverre må gi en slik betegnelse. Vi har dem også under forbundets organisasjonsområder. Jeg tenker da særlig på renholds- og vaktgruppene vi har i privat virksomhet. Disse må ha noe å hente.

I den 4-års perioden som nå ligger bak oss har vi flere ting vi kan se tilbake på med glede og som må betraktes som gode skritt framover. Vi har fått en Arbeidsmiljølov som erstatter den gamle Arbeidervernlov.

Denne loven går sjølsagt betydelig lengre enn den gamle Arbeidervernlov. Den opplæring og skoloring som er gitt i forbindelse med loven, gjør at lovbestemmelser som sto i den gamle loven også har kommet fram og blitt tatt i bruk — etter å ha vært sovende bestemmelser i åresvis.

Den nye Arbeidsmiljøloven er ikke bare en lov til vern mot ulykker og sykdom. Den nye loven tar også sikte på å skape en utvikling i arbeidslivet — en utvikling som gir arbeidstakeren stadig økt innflytelse på sin egen arbeidssituasjon, i videste forstand. Det vil være vår oppgave å bruke loven på en måte som driver fram en demokratisering på arbeidsplassene, og dette har vårt forbund tatt konsekvensen av. Vi legger derfor fram for landsmøtet et «Handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø», der vi i grove trekk risser opp et forslag til retningslinjer for arbeidet på dette området.

Den nye sykkelønnsordningen er også et rettferdig krav som har tatt sin tid å gjennomføre, men har nå virket siden i fjor sommer. Både Arbeidsmiljøloven og den nye Sykelønnsordningen er saker det har stått politisk strid om. Uten et arbeiderstyre i landet må vi regne med at arbeidstakerne ikke hadde fått disse forbedringer.

Fra 1976 gikk Vegarbeidsdriftens, Havnevesenets, Fyr- og Merkevesenets og NVE forbygningsavdelings folk over til tjenestemannsstatus eller Arbeidstaker i staten som det nå heter. Dette gjelder også Statens brakkebetjening og Renholdspersonalet i staten.

Utdanning av anleggsmaskinkjørere har vi arbeidet med siden tidlig i 60-årene. Forrige år gikk de første kull ut fra Blakstad Yrkesskole etter å

ha gjennomgått maskinopplæringskurs. Det blir fra i år Anleggsmaskinkjørerlinje ved flere av landets videregående skoler.

At fagene forskaling, jernbinding, betongarbeid og grunnarbeid er underlagt lærlingeloven fra 1. august 1977, er av de positive ting som kan nevnes.

Anleggsmaskinkjøring er fortsatt ikke underlagt lærlingeloven. Vi regner med at muligheten for en forandring på dette er innen rekkevidde.

Det er vel og bra at vi har fått gode utdanningsmuligheter for akademikere her i landet. Jeg vil likevel helle en dråpe malurt i det begret og beklage at ikke yrkesskole-utbyggingen har holdt tritt med universitets-utbyggingen. Det er sjølsagt fordelaktig å ha godt skolerte planleggere, teknikere og ledere. Jeg tror imidlertid det er like viktig at de mennesker som skal fungere som utøvere for å sette flotte planer og den høye teknikk ut i livet også får utdanning og opplæring.

Utdanningskurven bør være jevn fra toppen og ned til grasrota. Med dagens teknologi er det nødvendig med god skolering også på grasrota.

I den senere tid er det satset mere på yrkesopplæring enn tidligere. Det er en betydelig voksenopplæring og videreutdanning som drives for tiden, men jeg stiller spørsmålet — er det adgang nok til lærekontrakter for de unge arbeidstakere som skal ut i arbeidslivet?

Anleggsbransjen går motsatt veg av mange andre når det gjelder antall enheter. Banker, forsikringsselskaper og mange andre storkonserner går ofte sammen for å bli enda større. I anleggsbransjen spretter det fram nye småbedrifter omtrent som sopp i varme, regnfulle ettersommer. Det hjelper så lite om vårt forbund er lite begeistret for en slik utvikling. Det er bare slik.

En slik bedriftsutvikling er i alle fall medvirkende til at det blir vanskelig å by ungdommen opplæring på lærekontrakt-basis. En mengde av disse bedriftene har verken faglige kvalifikasjoner eller kontinuitet i sine arbeidsoppdrag slik at lærekontrakter kan inngås.

Vårt forbund og fagbevegelsen i sin helhet må i framtida beskjefte seg stadig mere med opplæring og utredningsarbeide. Vi har sjøl forlangt at vi skal være med å bestemme hvordan dette og hint skal gjøres. Vi må ta på oss det merarbeidet dette representerer.

Vi vil være med på å bestemme. Vi er også beredt til å ta ansvaret for de bestemmelser vi gjør. Arbeidet i fagorganisasjonen er i ferd må å endre karakter. Dette gjelder i vårt forbund såvel som andre.

I tillegg til opplæring og utredningsarbeid som er nevnt allerede, vil jeg bare som stikkord nevne forskning og ikke å forglemme datateknikk uten å komme mere inn på det som ligger i dette.

For at slikt arbeid skal bli skikkelig må det grundighet til. Grundighet er arbeidskrevende men nødvendig for å nå det resultat som er ansvarlig

og som vi som bevegelse kan være tjent med og som med rette kan sies å tjene medlemmenes beste.

Vi kan vel si at det nå har gått 2 landsmøteperioder siden vi var ferdig med omorganiseringen av forbundet vårt. Om ikke alle er enige om at dette var en riktig utvikling, så mener i hvert fall nesten alle i dag at det var riktig.

Den trend som begynte med omorganiseringen med økt medlemstilutning, har holdt seg også denne landsmøteperioden. Vi har hatt en gjennomsnittlig tilgang på nye medlemmer pr. år på ca. 900.

Dette kan vel kanskje ved første øyekast ikke se så imponerende ut, men vi skal huske på at de grupper innen arbeidslivet som vi organiserer, normalt hører til de som er minkende. Dette i første rekke på grunn av nye tekniske hjelpemidler og den maskinelle utvikling.

Vi hadde for en tid tilbake et tilbakeslag i organisasjonsprosenten i den private anleggssektor, men har nå et jevnt sig framover når det gjelder denne gruppe og vi håper det fortsetter.

Når det gjelder avtaleområdet som vi kaller Maskinentreprenører, kan vi vel si det er sig framover.

Sjøl om det går framover er nok anleggssektorene i privat regi et av de steder vi har en del å hente. Vi må sammen forsøke å strekke våre fanger ut for fortsatt å styrke organisasjonsprosenten i tida framover.

Rengjøringssektoren i privat virksomhet er nok et ennå vanskeligere område enn anlegg å organisere og ordne avtaleforhold for. Vi har likevel i denne sektor hatt den største tilgang på medlemmer. Det er imidlertid på det rene at her er tusentall av medlemmer å hente, men det er svært arbeidskrevende. Vi regner fortsatt med å øke medlemstilgangen i denne sektor.

I vaktsekoren er det også framgang og alt tyder på at det også her er mulig å hente inn nye medlemmer.

Brakkebetjeningen, både ved private anlegg og i staten har vært på plussiden.

Bergverkene har hatt en vanskelig periode. Det kan vel sies med rette at dette er den sektor i forbundet som ha blitt hardest rammet av den økonomiske krise vi har hatt på verdensmarkedet. Dette til tross har medlemstallet holdt seg med bare ubetydelig avskalling.

Vi kan håpe at bergverkene nå er gjennom den verste krisen, *men* vi vet også at framtidens bergverks-drift vil være avhengig av to forhold: For det første at det i framtida blir investert i en mer systematisk kartlegging av landets malm-ressurser enn det som hittil har vært tilfelle — og for det andre, at ressursene forvaltes på en fornuftig måte.

I forbundets største gruppe — vegsekotren — er det synkende medlemstall. Ikke på grunn av synkende organisasjonsprosent, for den er så nær opp til 100 % som en vel kan anse for mulig. Mekaniseringen gjør en

del til synkende sysselsetting i vegvesenet, men en hovedgrunn er den privatisering som har foregått. Vegvesenets arbeidsstyrke har gått ned med vel 900 i siste 4-års periode.

Jernbanens anleggsdrift er minkende.

Statens kraftutbygging bølgjer litt fram og tilbake, men har vel stort sett vært stabil. Utsiktene til minkende antall ansatte er vel til stede.

Medlemstallet og sysselsettingen i Fyr- og Merkevesenet og NVE's forbygningsavdeling er omtrent uendret i perioden.

I Havnevesenet har vi litt stigende medlemstall, blant annet på grunn av at oppsynsmennene har overført sitt medlemsskap til vårt forbund fra Norsk Tjenestemannslag.

Norsk Arbeidsmandsforbund har alltid vært talsmenn for å bygge Nord-Norgesbanen videre ut. Vi står fortsatt på samme syn og vil arbeide for at denne banebygging blir iverksatt i statens regi.

Jernbanebygging i nord vil skaffe hundrevis av arbeidsplasser i mange år framover. Denne utbygging av kommunikasjons-nettet i Nord-Norge, vil styrke landsdelens næringsliv og dermed skape nye, varige arbeidsplasser.

En annen hjertesak for forbundet er å arbeide for at Statens vegvesen må eie den maskinpark som er nødvendig for å drive det alminnelige vedlikehold av vegene og til å drive en normal og jevn utbygging av vegnettet. Det er naturlig at noe av arbeidet settes ut til private entreprenører. I slike tilfeller må det nyttes rene entrepriser.

En sammenblanding av egen drift, maskinleie og leiefirmaer på en arbeidsplass, er en uheldig driftsmåte hvor staten som regel kommer dårlig ut.

Til slutt vil jeg peke på den dagsorden vi skal gjennom. Som vanlig blant annet vedtektsendringer, som er viktige nok og som det vel kan være noen forskjellige meninger om, som naturlig er.

Jeg tenker ikke i første rekke på dette men på det nye av året og som er framtidsrettet. Vi skal på dette landsmøte diskutere forslag til handlingsprogram for forbundet. Noe direkte slikt program har vi tidligere ikke hatt. Noe nytt representerer alltid en viss spenning.

Jeg regner med at de diskusjoner vi skal gjennom i den omfattende dagsorden vil gå greit. Jeg har den tiltro til landsmøte-deltakerne at forhandlingene blir ført i en saklig og verdig tone og at toleranse vil prege det hele slik det sømmer seg organisasjonskamerater imellom.

Vi håper på at de vedtak som blir fattet i de kommende dager vil tjene vårt store fellesskap og være til nytte og gagn for våre medlemmer.

Med dette ønsker jeg igjen representanter og gjester velkommen og erklærer det 29. ordinære landsmøte i Norsk Arbeidsmandsforbund for åpnet.

Opplysningssekretæren Sven Pettersen, med gitar, ledet så allsangen, — «Arbeidsmannen» — før Ole Flesvig presenterte landsmøtets gjester fra forbundets samarbeidsorganisasjoner i inn- og utland. Alle ble presentert og hilst velkommen.

GJESTER

UTENLANDSKE

International Bygnings- og Träindustriarbejderunion:
John Löfblad.

Gruveinternasjonalen:
P. Tait.

Nordiska Byggnads- och Träarbetarefederationen:
Ulf Asp.

Nordiska Väg- och Anläggningsarbetareunionen:
Knut Olofsson.

Nordisk Funktionärs sammenslutning (vägtsektionen):
Jørgen Jørgensen.

Det tyske gruvearbeiderforbundet:
Adolf Schmidt og Walter Schmidt.

Det engelske gruvearbeiderforbundet:
P. Heathfield og J. Collins.

Samband Byggingamanna, Island:
Ørn Erlendsson og Kristian Gudbjartsson.

Statens arbetares och tjänsteinnehavares förbund:
Eino Ihalainen og Kaarina Salmi.

Finlands Byggnadsarbetareförbund:
Christer Hägg.

Svenska Byggnadsarbetareförbundet:
Assar Nordlund.

Svenska Gruveindustriarbetareförbundet:
Anders Stendalen, Rolf Andersson og Gunnar Lundgren.

Statsanställdas Förbund:
Olof Olsson.

Fastighetsanställdas Förbund:
Søren Holst.

Dansk Funktionærforbund:
Karl Lindgaard og Laurits Skuldbøl.

Specialarbeiderforbundet:
Ove Kristensen og Aksel Jørgensen.

INNENLANDSKE

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund:
Holger Hjarbo og Kåre O. Mistereggen.

Norsk Jernbaneforbund:
Sigurd Kvilekval og Rolf Engen.

Bekledningsarbeiderforbundet:
Willy Elvann og Walter Paulsen.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund:
Arthur Svensson og Bjørn Sandberg.

Norsk Tjenestemannslag:
Johnny Jakobsen og Bjørg Løvås.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund:
Odd Isaksen og Magne Brekstad.

Norsk Kommuneforbund:
Arne Born.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund:
Einar Hysvær og Åge Petersen.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund:
Gunnar Grimnes og Helge Tystad.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund:
Rolf Hauge og Arne Marthinsen.

Landsorganisasjonen i Norge:
Harriet Andreassen.

Det norske Arbeiderparti:
Ivar Leveraas og John Sørfjordmo.

Arbeidernes Ungdomsfylking:
Thorbjørn Jagland.

Den norske Regjering:
Arne Nilsen og Inge Stålesen.

LO's Presse- og Informasjonskontor:
Knut Ribu.

Arbeidernes Opplysningsforbund:
Georg Lieungh.

LO's Revisjonskontor:
Arne G. Strangel.

Tidligere tillitsmenn og forbundsstyremedlemmer i forbundet:
Jorulf Haugli, Edvard Laxå, Harald Haugli, Karl Pettersen og Magni Sund.

Statsråd Nilsens hilsningstale

Ole Flesvig ga så ordet til kommunalminister Arne Nilsen som holdt denne hilsningstalen:
Statsråd Arne Nilsens hilsningstale:

Formann — kameratar!

Det er ei stor glede for meg på vegne av regjeringa å helse landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund.

Ein viktig grunnpillar for arbeidet til ei regjering utgått av Det norske Arbeiderparti vil alltid vera å ha nær kontakt med fagrørsla. Det er på denne måten vi best oppnår resultat til gagn for det breie lag av folket og i samsvar med det felles idegrunnlaget til arbeiderrørsla.

Vi kan trygt slå fast at den faglege og politiske arbeiderrørsla i Noreg har oppnådd resultat det står respekt av i internasjonal samanheng.

Vi har utforma ei arbeidsmiljølov som er rekna som ei av dei mest moderne i verda. Vi har her fått ein viktig reiskap til å skape eit betre og meir menneskevenleg tilvære på arbeidsplassen for hundretusentals arbeidstakarar.

Vi har gjennomført den beste sjukelønsordninga som finst.

Normalarbeidstida er redusert til 40 timar i veka. Samstundes er arbeidstida for arbeidstakarar på heilkontinuerleg skift sett ned til 36 timar og turnus til 38 timar. Vi har nett no fått ei utgreiing om skiftarbeidarane sine problem, — denne saka vil vi gå aktivt inn for å finne tenlege løysingar på.

Ser vi på landsmøteperioden under eitt, har vi hatt ei sers gunstig reallønsutvikling.

Framfor alt har vi lukkast å halde oppe ei høg sysselsetting. Andre land har hatt ei skremande høg arbeidsløyse. — Det gir grunn til ettertanke at om vi skulle hatt den same stoda på vår arbeidsmarknad som i somme andre land — då ville vi i staden for ca. 22 000 ledige hatt rundt rekna 90 000 utan arbeid.

Slike politiske realitetar fortel om eit Noreg i vokster og framgang. Dette er det motsette av det vrengebiletet Høgre prøver å teikne av stoda i landet vårt.

Og likevel — for snaue to veker sidan opplevde vi eit politisk nederlag ved valet.

Det er sagt at det bles ein Høgre-vind over det politiske landskapet til nær sagt alle demokrati i Vesten. Mykje tyder på at det er rett. I land etter land har Høgre-kreftene vunne fram. Men for ikkje mange år sidan blas den politiske vinden den motsette vegen — også den gongen på tvers av landegrensene. — Vi veit lite om kvifor det skjer slik — korleis same politiske tendens kan oppstå nokolunde samstundes under tilhøve som å sjå til er ulike i ulike land.

Det blir ei stor utfordring å finne årsakene til denne Høgre-bølgja. Vi må og vere opne for å rette søkjelyset mot vår eigen politikk. Valresultatet kan kanskje avspegle at mange i dag har ei kjensle av utryggleik i sin eigen situasjon.

Svaret på denne situasjonen er ikkje det idealsamfunn Høgre siktar mot. Dette vil gi dei mest vellukka endå større armslag — vi vil få oppleve eit hardare samfunn.

Vi har i arbeiderrørsla snaue to år på oss til å meisle ut politiske svar på det vi ser vil bli 80-åra sine oppgåver. — Ei slik oppgåve er styring og kontroll med den nye teknologien. Men sen-

tralt står også ein aukande innsats til vern om vårt nære miljø — på arbeidsplassen, der vi bur og der vi ferdast i fritida vår. Vi må byggje vidare ut det økonomiske demokratiet. Vi må betre levekåra til dei svakaste gruppene i samfunnet vårt.

Gjennom lengre tid har vi vant oss til nærmast årvisse bebringar av vår økonomiske og materielle standard. — tilbakeslag i den internasjonale økonomien gjer at situasjonen i dag, og så langt vi kan sjå framover, er blitt ein annan. — Det blir ei hovudoppgåve i denne situasjonen å føre vidare dei klåre forbetringar vi har oppnådd i utanriksøkonomien, i prisutviklinga og på kostnadssida overfor andre land vi skal tevle med. Vi må ha klårt for oss at kampen mot inflasjon og sterk kostnadsstigning også er ein kamp til vern om den fulle sysselsettinga. Ved sida av å sikre sysselsettinga er oppgåva no å tryggje standardnivået for vanlege lønstakarar. Dei bebringar vi har grunnlag for må i første rekkje kome dei grupper til gode som treng det mest. — Eg tenkjer m.a. på lågtlønsgupper generelt, på barnefamiljar, dei eldre.

Ingen Høgre-vind gir svaret på desse spørsmåla. Solidaritetstanken er det arbeiderrørsla som kan bere fram. Berre i lag kan vi også løyse dei vanskelege oppgåvene vi vil møte i 80-åra. Berre i lag kan vi meistre den nye teknologien slik at det blir til beste for heile folket.

Maktar vi dette, er eg overtydd om at vi har lagt eit godt grunnlag for at veljarane ved neste krossveg vil gi oss fornya fullmakt.

Her ligg då utfordringa til oss. Den kallar på alle krefter i den politiske og faglege arbeiderrørsla for å stake ut ein politikk for morgondagen.

Dette landsmøtet vil vera ein naturleg del av dette framtidretta arbeidet. Alle dei som er valde til utsendingar skal gjere ei rekkje vedtak som gjeld arbeidet til forbundet i dei komande fire åra, men også med konsekvensar for år etter dette. — Det er difor viktige bidrag til det som til slutt skal bli vårt felles arbeidsgrunnlag. Difor vil også vi i regjeringa med interesse følgje drøftingane i dagane som kjem.

Eg helsar på ny landsmøtet og ynskjer lukke til i arbeidet for felles sak!

Nestformannen Ole Flesvig refererte et brev fra Internasjonalen for stats- og kommuneansatte hvor man beklager å måtte melde avbud til landsmøtet.

Hilsen fra de utenlandske gjestene

John Løfblad fra International Bygnings- og Träindustriarbejderunion hilste landsmøtet på vegne av de utenlandske gjestene. Løfblad sa seg meget glad for invitasjonen og opplyste at han også tidligere har hatt den ære og opplevelse å overvære et landsmøte i forbundet. Han understreket innledningsvis betydningen av å ha en sterk og stabil fagbevegelse nasjonalt. Også internasjonalt drives det i dag en aktiv faglig kamp selv om denne foregår innenfor begrensede rammer. Man har f.eks. ingen muligheter til å forhandle om lønns- og arbeidsforhold, men om vi ser oss omkring er oppgavene store nok.

— I de fattige utviklingslandene råder i dag en undertrykkelse av arbeidere som det er vårt ansvar å gjøre noe med. Vi forsøker gjennom Internasjonale å vise våre internasjonale solidaritet. Arbeiderne i de fattige land setter sin lit til fagbevegelsene i de industrialiserte land. De trenger hjelp til å bygge opp sine egne organisasjoner under sterk motstand fra reaksjonære grupper. IBTU satser derfor sterkt på å etablere nærmere kontakt med arbeidere i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Vi har lagt opp til et omfattende studieprogram for disse menneskene på grasrotnivå. I høst har man lykket å arrangere en konferanse i Singapore med regionkomiteen for Asia hvor man legger opp kampen mot de multinasjonale selskapene som representerer de største problemene for arbeidstakernes livs- og arbeidsvilkår. I overmorgen reiser jeg til Nairobi hvor vi skal arrangere en lignende konferanse med regionkomiteen for Afrika og en for Latin-Amerika er allerede berammet på Costa Rica. Blant de 20 landene i Latin-Amerika tror jeg ikke et eneste av dem vil kunne kalles demokrati, sa Løfgren som til slutt manet om fortsatt kamp for solidaritet og mot den reaksjonære Høyre-bølgen som skyller over hele Vest-Europa. Høyrevinden gir ingen svar på de store sosiale problemene vi står overfor i 80-åra, sa Løfblad som ga forbundet den ros at de ser på den internasjonale faglige innsatsen som en naturlig og viktig del av det faglige arbeidet. Han ønsket til slutt til lykke med landsmøtets forhandlinger og hverdagsarbeidet i tiden framover.

Hilsen fra Gruve-Internasjonalen

Generalsekretæren i Gruve-Internasjonalen, mr. *Peter Tait*, takket for invitasjonen fra Arbeidsmandsforbundet:

— Jeg kan bringe dere min varmeste hilsen på vegne av mer enn en million gruvearbeidere, fra mineral- og kull-gruver, dagbrudd og underjords-arbeidere fra hele verden.

Tre av de organisasjonene som er tilsluttet Gruve-Internasjonalen, vil være representert på dette landsmøtet. —

Det tyske gruvearbeiderforbundet er representert ved sin president, som også er president i Gruve-Internasjonalen, *Adolf Schmidt*, og medlem av eksekutivkomitéen, *Walter Schmidt*.

Det svenske gruvearbeiderforbundet er representert ved sin president, *Anders Stendalen*, *Gunnar Lundgren* og *Rolf Andersson*.

Det britiske gruvearbeiderforbundet vil være representert ved to medlemmer av eksekutivkomitéen i sitt forbund, nemlig mr. *Peter Heathfield*, og mr. *Jack Collins*, som først vil ankomme til Oslo i ettermiddag, og på onsdag kommer også presidenten av det britiske gruvearbeiderforbundet, *Joe Gormley*.

Invitasjonen til dette landsmøte var en dobbel glede for min kone og meg. For det første — fordi vi aldri har vært i Norge. Og for det andre — fordi mine forfedre i sin tid utvandret fra Norge til Shetlandsøyene. Så dersom jeg skulle ha noen slektninger på denne konferansen, kan jeg si til dere: «Jeg er kommet hjem».

Alvorlig talt, venner — landsmøtet her finner sted i en tid med stort økonomisk press på Europa og verden. Vi opplever nå økende arbeidsløshet kombinert med *over-* og *underproduksjon* når det gjelder en lang rekke varesorter.

I mange land er vi nå vitne til at regjeringene forsøker å sette ned lønningene, utgiftene til sosiale goder, skoler, sykehus, etc. i sine anstrengelser på å ri av stormen under den økonomiske krisa. De første som får lide under dette er alltid det arbeidende folk og deres familier.

Aldri før har det vært så beleilig for fagorganisasjonene å slutte sine rekker sammen på det internasjonale plan, for sammen å kunne diskutere hvordan man på beste måte kan bekjempe truselen fra de multinasjonale selskaper og hele den lange rekken av både politiske og økonomiske problemer som disse skaper for fagbevegelsen. For eksempel:

1. Flytting av fabrikker og produksjonssteder.
2. Nedleggelse av gruver og andre produksjoner.

3. Bruk av billig arbeidskraft eller høyautomatiserte enheter for å redusere produksjonsomkostningene.
4. Angrep på levestandarden.
5. Angrep mot de menneskelige friheter og anerkjennelsen og rettighetene til de fagorganiserte.

Venner.

Som en fersk og nyvalgt generalsekretær i Gruve-Internasjonalen har jeg i løpet av de siste, få måneder lært hvilken uhyrlighet av en oppgave det er å organisere gruvearbeidere i internasjonal skala, ettersom språkbarrierer, tradisjoner og sedvaner er så vidt forskjellige, og vi konfronteres med den veldige rekken av økonomiske og politiske situasjoner.

Jeg vil imidlertid peke på at Gruve-Internasjonalen har eksistert siden 1890, da våre forfedre innså betydningen av internasjonale diskusjoner mellom arbeiderne, og jeg vil innestå for at vi skal fortsette kampen for gruvearbeidernes sak, enten det gjelder kull, mineral eller dagbrudd — så vil vi fortsette kampen med alt som er tilgjengelig av ressurser og med all den kraft og styrke vi kan mobilisere.

Ikjen, takk for invitasjonen.

Og jeg håper at dere får et vellykket landsmøte som kan styrke organisasjonen i sin faglige kamp.

«Høyrevinden går egoismens vei»

Knut Olofsson hilste fra Nordiska Väg- och Anläggningsarbetarunionen og dvelte ved det historiske forløp i det nordiske samarbeidet. Han kom også inn på høyrevindene som blåser. Selv om arbeiderbevegelsen ikke gjorde noe dårlig valg i Sverige, nådde man ikke fram. Høyrevinden innbærer så å si at man går egoismens veg, i stedet for solidaritetens, og dette klimaet viser seg i hardere holdninger fra arbeidsgivernes side. *Olofsson* trodde det ville medføre en del konfrontasjoner framover. Han nevnte eksempler fra holdninger i Sveriges Arbeidsgiverforening. Den ville omgå forhandlingsklausulen, som gir rett til forhandlinger når

prisstigningen går over 5 prosent, ved å pokke på at oljeprisstigning skal holdes utenom og altså ikke utløse kompensasjon.

Olofsson sluttet sin hilsmingstale med håp om at landsmøtet ville bli avvirket i solidaritetens ånd.

☆

Fra Nordisk Funktionærsammenslutning (vaktseksjonen), hilste *Jørgen Jørgensen*, som pekte på at viktige beslutninger skulle fattes på landsmøtet, og at beslutningene vil få betydning langt utenfor Norges land, som bidrag i det internasjonale samarbeidet.

Det internasjonale faglige samarbeidet er inne i en rivende utvikling, fordi verden er blitt mindre og mindre, og fordi klimaet er blitt hardere og nødvendiggjør samhold.

Jørgensen var derfor glad for å kunne være til stede og ventet lærerike dager. Som eksempel på godt internasjonalt samarbeid, nevnte han utviklingen på rengjøringssektoren spesielt. Og han viste også til de mange personlige vennskapsbånd som knyttes, som et av de verdifulle bidrag av kontakten.

— Om ikke alle ting lykkes fullt ut, så skal en ikke fortvile, men huske på nytten og nødvendigheten av samholdet, sa *Jørgensen*, og ønsket lykke til med landsmøtet.

☆

Harriet Andreassen hilste på vegne av de innenlandske gjestene og sa at det for henne var en spesiell glede å gjeste sitt gamle forbund. Hun viste til at forbundet har en lang og solid tradisjon som må føres videre. Om et halvt år kan forbundet feire sitt 85-årsjubileum.

— Arbeidsmandsforbundet har med rette blitt kalt et av de radikale forbundene i LO. Dette er det andre forbundslandsmøtet etter det sviende valgnederlaget og mange i arbeiderbevegelsen vil følge forhandlingene med spesiell interesse, sa *Harriet Andreassen* som minnet om at arbeiderbevegelsen i hele sin historie har møtt motgang og harde slag, men at det aldri har slått ut arbeiderbevegelsen. Hun følte seg overbevist om at det heller ikke ville skje denne gangen. Arbeidet framover krever innsats av hver i sær. I den kampen som forestår er jeg overbevist om at Arbeidsmandsforbundets medlemmer vil være i fremste frontlinje og sørge for å bevare og bygge videre ut det samfunn av solidaritet og likeverd som vi har bygget opp her i landet. Vi må sikre at det blir Arbeiderparti-regjering også etter valget i 1981.

Hun sa at landsmøtets forhandlinger er en viktig del av dette arbeidet. Det er på mange måter et vanskelig forbund fordi det er så mange og forskjelligartede grupper representert i for-

bundet. Man har imidlertid maktet å komme fram til en felles holdning før, og det gjør man nok også denne gangen, sa Andreassen som takket for invitasjonen og ønsket til lykke med forhandlingene som hun håpet ble til beste for hele arbeiderbevegelsen.

☆

Ole Flesvig takket for alle hilsmønstalene og ba om landsmøtets fullmakt til å utvise vanlig gjestfrihet overfor gjestene.

Forsamlingen fulgte opp med spontan applaus. Man var med dette ferdig med første del av åpningsprogrammet og Flesvig ga ordet til formannen i fullmaktskomiteén, Ludvik Wangsmo.

Fullmaktenes godkjenning

Formannen i fullmaktskomiteén, Ludvik Wangsmo, ga innledningsvis en del praktiske opplysninger i forbindelse med reiseoppgjøret før han refererte innstillingen fra komiteén:

Fra fullmaktskomiteén:

Ved innkallingen til dette landsmøte har man gått bort fra å bruke de tradisjonelle fullmaktsblanketter. Dette på grunn av at avdelingenes antall etter hvert har skrumpet ned til 32.

Etter at lovlig valg har skjedd i avdelingene, har forbundet mottatt samlet oppstilling fra avdelingene med representantenes navn, avtalegruppe og varamenn.

Forbundets kartotek har kontrollert de valgte representanters medskapsforhold, og dette er funnet å være i orden.

Fullmaktskomiteén har pr. i dag gjennomgått det innkomne materiell, og vil med dette som grunnlag foreslå at fullmaktene godkjennes.

Oslo den 30/9-1979

Ruth Haugen Jørgen Bergundhaugen Ludvik Wangsmo

Fullmaktskomiteéns innstilling ble tatt opp til votering og enstemmig godkjent.

Navneopprop

Det ble så foretatt navneopprop ved Alfred Haugen fra administrasjonen. Det var følgende endringer i forhold til den trykte navnelisten:

Utenlandske gjester:

For Nordiska Byggnads- og Träarbetarefederationen møtet Ulf Asp.

For Det engelske Gruvearbeiderforbund møter også J. Gormley.

Istedenfor Magnus Stephensen fra Samband Byggingamanna, Island, møter Kristian Gudbjartsson.

Innenlandske gjester:

Istedenfor Unni Ravn Frogner fra Norsk Tjenestemannslag møter Johny Jakobsen. Ole Knapp fra Landsorganisasjonen møter ikke.

For Den norske Regjering møter også I Stålesen.

Landsstyret:

Istedenfor Harry Jakobsen møter varamann Bjørn Berggård.

Representanter:

Som repr. nr. 8 møter Arne Johansen, som repr. nr. 40 møter Karsten Rørvik, som repr. nr. 41 møter Alf Hammersten, som repr. nr. 52 møter Johan Karlengen, som repr. nr. 91 møter Bjørne Horndalen, som repr. nr. 92 møter Marvel Almås (faggr. R), som repr. nr. 110 møter Edith Spjelkavik, som repr. nr. 115 møter Ragnar Koffeld, som repr. nr. 136 møter Bård Kvernberg, som repr. nr. 149 møter Ingvald Berntsen, som repr. nr. 170 møter Arne Borren (faggr. N), som repr. nr. 174 møter Rolf Buknotten, som repr. nr. 195 møter Ivar Larsen, som repr. nr. 210 møter Torstein Midtgård, som repr. nr. 212 møter Knut Tautra, repr. nr. 129 Jan Erik Edvardsen møter ikke.

Representant nr. 223 og 224 representerer faggruppe «O»-Kraftlinje.

Ole Flesvig refererte den oppsatte dagsorden, og ga følgende tilleggsopplysninger.: Tirsdag blir det innledningsforedrag ved overlege Aud Blegen Svindland, og fra kl. 13.00 blir tirsdagen avsatt til gruppemøter. Onsdag blir det innledning ved LOs formann Tor Halvorsen og ved statsråd Arne Nilsen. Under pkt. 4 på dagsorden, Norsk Arbeidsmandsforbund og framtida», blir det innledninger ved Lars Nilsen og Sven Pettersen.

Per *Ingebrigtsen*, avd. 4, ville vite under hvilket punkt på

dagsordenen spørsmålet om handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø ville bli tatt opp. Han ønsket også forslaget fra Nordland arbeidsmannsforening om valg av studietvalg tatt opp under valgene.

Ole Flesvig opplyste at arbeidsmiljøet kommer opp under punkt 6, og repliserte til det andre spørsmålet at forslaget fra Nordland Arbeidsmannsforening kunne tas opp under behandlingen på landsmøtet uten at dette betinget en endring av dagsordenen.

Ingebrigtsen sa seg fornøyd med det, og følgende dagsorden ble så enstemmig vedtatt:

DAGSORDEN

for Norsk Arbeidsmandsforbunds 29. ordinære landsmøte 30. septmber — 5. oktober 1979.

1. Landsmøtets åpning og konstituering.

- a) Fullmaktenes godkjenning.
- b) Vedtakelse av dagsorden og forretningsordenen.
- c) Valg av 3 ordstyrere og 4 sekretærer.
- d) Valg av komitéer: Valgkomité. Budsjettkomité. Redaksjonskomité.

2. Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.

- a) Beretning for 1975 — 1976 — 1977 — 1978.
- b) Regnskap for 1975 — 1976 — 1977 — 1978.
- c) Revisjons- og kontrollkomitéens rapport for samme tidsrom.

d) Muntlig beretning for 1979.

3. Forlag til endringer i forbundets og avdelingens vedtekter.

4. Norsk Arbeidsmandsforbund og framtida.

5. Den faglige og økonomiske situasjonen.

Innkommne faglig/politiske og økonomiske forslag.

6. Bedriftshelsetjenesten.

7. Bevilgninger.

8. Valg.

- a) Tillitsmenn.
- b) Forbundsstyret.
- c) Landsstyret.
- d) Kontrollnemnda.
- e) LO's representantskap.
- f) Tariffråd.

9. Avslutning.

Ole Flesvig refererte så følgende forretningsorden:

FORSLAG TIL FORRETNINGSORDEN

1. Landsmøtets forhandlinger er åpne for pressen. Likeledes har forbundets medlemmer adgang til galleriet som tilhørere. Landsmøtet beslutter om en sak skal holdes for lukkede dører. Representantene må forevise adgangskort og tilhørere medlemsbok ved inngangen.
2. Til å lede møtet velges 3 ordstyrere. Ordstyrerne ordner innbyrdes møtenes ledelse. Til å føre protokollen velges 4 sekretærer.
3. Møtene holdes fra kl. 9.00 til kl. 13.00 formiddag og fra kl. 15.00 til kl. 18.00 ettermiddag.
4. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Unntatt for innledeerne begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen og tredje gang. Ordstyreren har for øvrig — når han finner det påkrevet — rett til å stille forslag om ytterligere tidsbegrensning og strek ved de inntegnede talere. Til forretningsordenen gis ingen ordet mer enn 1 gang og høyst 2 minutter til hver sak. Talerne skal tale fra den dertil bestemte plass i salen.
5. Forslag skal leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet på den avdeling han representerer. Ikke noe nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsorden oppførte saker, kan ikke behandles.
6. Alle beslutninger avgjøres med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
7. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oppleses ved hvert møtets begynnelse. Protokollen for siste møtedag oversendes forbundsstyret til godkjenning.
9. Referat fra foregående dags møte trykkes og forelegges den påfølgende dag.

Olav Tuven, avd. 4, satte fram følgende endringsforslag til forretningsordenens pkt. 6:

«Punkt 6 endres til: Alle avstemninger avgjøres med almin-

nelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 20 representanter forlanger det, foregår avstemningen skriftlig».

Endringsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Flesvig foreslo at landsmøtet ga fullmakt om at man sender en blomsterhilsen til landsstyrets mangeårige medlem, Harry Jacobsen, som dessverre er syk og ikke kan møte. Landsmøtet ga alminnelig applaus til forslaget.

Arvid Øygaard, avd. 4 henviste til innledningssangen på landsmøtet hvor det manes til likestilling. Han savnet et kvinnenavn blant de foreslåtte dirigentene, og ville framsette forslag på *Harriet Andreassen* selv om hun møtte som gjest på landsmøtet.

Ole Flesvig henstilte til *Harriet Andreassen* å gi sitt syn til kjennene.

Harriet Andreassen ba forslagsstilleren trekke forslaget da hun bl.a. ville følge med på turen til Røros og hun syntes at dirigentene burde velges av de valgte representantene til landsmøtet.

Øygaard mente hennes begrunnelse var for tynn til at han ville trekke forslaget og sa at hun kunne fritas for dirigentplikter på onsdag.

Flesvig henstilte til henne om å stille og gikk deretter over til votering samtidig som han ga henne adgang til å ta fri onsdag.

I forhold til landsstyrets forslag til dirigenter var dette den eneste endringen som ble foretatt.

Harriet Andreassen ble enstemmig valgt til dirigent i stedet for *Ola Tuven*. Ellers fulgte landsmøtet enstemmig følgende forslag fra landsstyret:

MØTEFUNKSJONÆRER OG KOMITÉER

Dirigenter:

Jens Tveit Aga, Alf Johansen, Rolf Hovd.

Sekretærer:

Per Ingebrigtsen, Margit Ulvøy, Inger Syversen, Bjarne Lyngstad.

Budsjettkomité:

Ludvik Wangsmo, Øystein Hagen, Ingrid Johansen, Audun Åsebø, Torodd Borch. (Varamann: Thorleif P. Støle).

Redaksjonskomité:

Ole Flesvig, Harald Øveraas, Arnfinn Nilsen, John Nordnes, Bård Kvernberg. (Sekretær: Oddvar Stølen). (Varamann: Ivar Skredderhaug).

Valgkomité:

Erland Fredriksen, Forbundsstyret, Arvid Forså, Veg, Paul Løvda, Veg, Hans O. Kleiven, Veg, Ossmund Løland, Pr.anl., Arne Martinsen, Maskin, Olav Dale Haugen, St.anl., Liv Thun, Rengj., Margit Korsjøen, Rengj., Kjell Arne Hauger, Mineral, Thormod Larsen, Gruve.

Flesvig takket så for dagens møte og ba de valgte sekretærer og dirigenter bli igjen etter møtets slutt, før møtet ble avsluttet med «Seiren følger våre faner».

Allsangen ble ledet og akkompagnert av opplysningssekretæren.

Møtet hevet kl. 15.15.

Formiddagsmøtet mandag 1/10

Mandagens møte ble satt kl. 9.00 med *Harriet Andreassen* som dirigent.

Harriet Andreassen takket på vegne av dirigenter og sekretærer for tilten og valget til landsmøtets «arbeidsgjeng», før hun ga ordet til fungerende formann *Ole Flesvig*, som ønsket nye gjester velkommen. Det var P. Heathfield og J. Colling fra Det engelske gruvearbeiderforbundet, og tidligere forbundsstyremedlem *Jørgen Grønnbeck* som var kommet til landsmøtets annen dag.

Flesvig gjorde så oppmerksom på at referathefter fra foregående dags møte daglig vil bli lagt fram på representantenes bord. Eventuelle rettelser i disse referatene må leveres skriftlig til referentbordet.

Flesvig ga så ordet til *Sven Pettersen* som refererte protokollen fra søndagens møte. Den ble godkjent uten bemerkninger.

Dirigenten refererte permisjonssøknader, som ble innvilget. Etter oppfordring rettet hun en henstilling om minst mulig røyking i salen. Dirigentene ville ikke foreslå røykeforbud, da det erfaringsmessig fører til mye tråkk under møtets gang, av folk som vil ut og ta seg en blås. Men en sterk henstilling om hensynsfull røyking inne.

Hun minnet om innleveringsfristen for reiseregningene, og ga så ordet til forbundssekretær Harald Øverås, som foretok navneoppopp.

Dagsordenens pkt. 2

Punkt 2 — Beretninger, regnskaper og revisjonsrapporter.

a. Beretning for 1975-1976-1977-1978.

Dirigenten refererte beretningene for 4-årsperioden punktvis. Beretningene ble først foreløpig godkjent uten merknader både for 75, 76, 77 og 78. Beretningen for hele fireårsperioden ble deretter godkjent samlet uten merknader. Enstemmig vedtatt.

Tormod Larsen, avd. 9, spurte i tilknytning til side 67 i Beretningen for 1977 (Bergverkene) hvordan det har gått med spørsmålet om å opprette et offentlig utvalg til å se på hele bergverksindustrien, slik man vedtok på den årlige distriktskonferansen i oktober/november 1977.

Alfred Haugen, administrasjonen, opplyste at man ennå ikke har fått oppnevnt noe utvalg. Haugen sa imidlertid at han som medlem av kontaktutvalget for bergverksindustrien nå får en tilfredsstillende informasjon om utviklingen.

Dirigenten bemerket at Larsens innlegg var et spørsmål til beretningen og ingen merknad.

Muntlig beretning

Ole Flesvig ga deretter denne muntlige beretningen for 1979:

Som alle er kjent med har vi i inneværende år både lønns- og prisstopp. Dette gjør at forhandlinger om prisreguleringer som ved tariffrevisjonen 1978 var bestemt skulle skytes fram til 1979, har selvsagt alle blitt utsatt. Dette gjelder eksempelvis også justering/normeringsforhandlinger i statssektoren.

Bortsett fra dette har organisasjonsarbeidet gått som vanlig. Det kan være at det i enkelte tvistesaker har oppstått spørsmål hvorvidt saken kan løses i henhold til lønns- og prisstopploven eller ikke, har kommet opp. Det har selvsagt resultert i at noen ganger har vi fått medhold i at et spørsmål kan løses selv om vi har lønns- og prisstopp mens det andre ganger bare er blitt svart at det ikke er anledning til slike reguleringer nå på grunn av lønns- og prisstoppen.

Tvistesakene som har oppstått på de forskjellige områder i perioden er i et omfang på samme nivå som det vi har i alminnelighet uten lønns- og prisstopp, og slike saker har også blitt løst etter samme retningslinjer som tidligere.

Når det gjelder arbeidstakerne i Staten, vil jeg nevne at en forholdsvis liten gruppe som Havnevesenet har hatt en mengde tvistesaker i perioden. Antallet saker har vært økende og det ligger fortsatt en del uløste tvister i Direktoratet.

Når det gjelder Vegvesenet har vi en stemning for Arbeidsretten som gjelder utrykningstillegg fra verksted, eventuelt bosted. En annen betydelig sak som er uløst er hvorvidt det skal betales overtidstillegg for avspasert tid i forbindelse med hvilende hjemmevakt.

Det er for tiden forhandlinger i gang for å oppheve skille mellom Statens arbeidstakere og fylkets arbeidstakere. Det tas sikte på å føre fylkesarbeidstakerne over til å få status som Arbeidstakere i statens vegvesen. Dette vil blant annet føre til klarere og bedre retningslinjer når det gjelder pensjoneringen.

Vi har i løpet av året inngått en avtale ved NVEs Forbygningsavdeling om at en av tillitsmennene i hvert av de 5 distrikter Forbygningsavdelingen er inndelt i på landsbasis, skal få en felles tillitsmann i hvert distrikt.

Det er ingen nedtrapping i sysselsettingen på dette avtaleområdet.

For Statskraftverkene er Ulla/Førre-anlegget fortsatt under oppbygging mens Eidfjord-anlegget går mot nedbygging. Det var vårt håp at man skulle kunne fått startet opp med utbygging av Veig, slik at man kunne sysselsette de som vil komme i oppsigelsesposisjon når Eidfjord-anlegget bygges ned, samtidig som man kunne fått en rasjonell utnyttelse av mannskap og utstyr, noe som igjen ville betydd store økonomiske besparelser for samfunnet, men det lykkes ikke på tross av iherdige anstrengelser — noe som sterkt må beklages.

Ved Overføringsanleggene er det en jevn god sysselsetting med en noe økende tendens. Arbeidet fordeler seg både på nybygging og forsterkning av eldre linjenett.

Når det gjelder Jernbane-anleggene, er virksomheten konsentrert i forbindelse med Øst-Vest forbindelsen i Oslo. Gjennomslag i tunnelen er foretatt og tilbake står stasjonsutbygging og etterarbeid. I og med at det tas sikte på å åpne for drift fra juni 1980, må man regne med at det går mot nedbygging av anleggsdriften ved NSB og mannskapsstyrken blir gradvis nedtrappet. Vi håper imidlertid at det vil komme nye prosjekter slik at vi får en oppbygging av anleggsdriften ved NSB igjen.

Når det gjelder sysselsettingen ved Statskraftverkene, er det på det rene at innskrenkning i arbeidsstyrken er nær forestående.

Etter de rykter vi har hørt kan også det samme sies om sysselsettingen

i Vegsektoren, men etter det vi har forstått vil nedtrappingen bare delvis ramme vegvesenets egne ansatte. Den største nedtrappingen vil bli på innleie-entreprenørsiden.

Når det gjelder Bergverksindustrien er situasjonen noe lysere. Den gjennomsnittlige markedspris på kobber er så høy av utbetalingen fra Fondet hittil i år har vært små. I følge prognosene kan ventes en bedring av de internasjonale kobberpriser i årene framover.

Styret i kobberfondet venter ikke at markedsprisen i perioden 1979/81 vil stige så sterkt at en med nåværende basispris — kr. 11,- pr. kilo — vil få innbetalinger fra gruvene til fondet. Kobberfondet vil således fortsatt ha behov for midler til å dekke sine løpende kapitalkostnader.

Norsk bergverksindustri har tradisjoner og betyr alt for en rekke lokalsamfunn. Det er nødvendig å vurdere kobber-gruvenes muligheter på sikt. Geologiske undersøkelser må prioriteres.

Nedleggelse av Follidal Verks gruver i Repparfjord førte til at 50 arbeidere som var igjen ved gruvene ble oppsagt med fratredelse 30. juni i år.

Etter påtrykk fra forbundet og myndighetene har Elkem-Spigerverket besluttet å forlenge driften ved gruvene i Skorovass fram til 1. mai 1981. Det var tidligere tatt sikte på å avvikle driften allerede i mai neste år.

Vi har i de senere år hatt en jevn økning i medlemstallet for Private anlegg. Denne utvikling viser seg å fortsette og har i første halvår 1979 en netto tilvekst på 298 medlemmer.

Medlemstallet for denne yrkesgruppe var pr. 1. juli d.å. 4238 og således den største tilslutning forbundet har hatt i alle etterkrigsår.

I mange avdelinger er det blitt nedlagt et stort arbeide for å få bygget ut et bedre og effektivere tillitsmannsapparat i anleggssektoren. Det er også i disse avdelinger man kan se de beste resultater.

Sysselsettingen har vært høy og mange store og mindre prosjekter er under utførelse og flere blir startet opp. Den avtakende aktivitet vi hadde første del av året — spesielt på byggesiden og som resulterte i en del ledighet for denne yrkesgruppe — forplantet seg ikke til anleggssiden.

Problemet har for enkelte anleggs vedkommende vært å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft. I enkelte distrikter har det vært mangel på bl.a. forskalingssnekkere og jernbindere og man har måttet komplettere med arbeidskraft fra andre nordiske land.

Lønns- og prisstoppen har ikke skapt store problem for denne yrkesgruppe. Årsaken til dette er bl.a. at arbeidet i hovedsak utføres i akkord. Lønnsglidningen har avtatt i første halvår i relasjon til samme tidsrom i 1978.

Mens glidningen for første halvår 1978 var 13,2 prosent for 36 timers uke og 9,7 prosent for 40 timers uke, var den for første halvår 1979 på totalt ca. 2 prosent.

Etter lange forhandlinger har vi inngått avtale om alternative bestemmelser til bedriftsforsamling for bygg- og anlegg. Avtalen er godkjent av Kommunal- og Arbeidsdepartementet og erstatter det i Aksjelovens § 8-23 «Representantskap» eller bedriftsforsamling. Den nye avtale inngår som en del av Hovedavtalen for Bygg- og anlegg og tar sitt utgangspunkt i at vi skal bygge på de lokale tillitsmenn på den enkelte anleggsplass.

Vi har foretatt regulering av avsetningsbeløpet for opptjening av feriepengen under sykdom og militærtjeneste.

Når det gjelder Maskinentreprenørene har vi også for denne gruppe fortsatt økende medlemstall.

Vi har pr. i dag 173 avtaler for Maskinentreprenører, de fleste innenfor Maskinentreprenørenes Forbund. Det er i inneværende år opprettet 14 nye avtaler i denne sektor.

Videre har vi inngått avtale med Maskinentreprenørenes Forbund om Miljøvernopplæringen.

Selv om det er både økende medlemstall og antall inngåtte avtaler, er det nok mye å hente på denne sektor. Det kan vel derfor sies at alt tyder på at det er riktig med en saksbehandler som har dette som hovedområde.

I løpet av året har vi også på nytt opprettet avtale for Privat linjebygging. Denne sektor har ligget nede i en tid, men har nå på nytt fått et omsving på det organisasjonsmessige område, og det er tegnet en god del nye medlemmer.

Det har også i år vært en jevn økning av medlemmer i Rengjøringssektoren og forbundet har pr. i dag avtale med 416 arbeidsgivere og 734 arbeidsplasser er avtalebekreftet.

Våre ca. 4000 yrkesaktive rengjøringsassistenter befinner seg i gjennomsnitt på arbeidsplasser med svært få ansatte. Dette gjør at organiseringen av miljø- og tillitsmannsarbeidet blir svært vanskelig.

Forbundet og avdelingene har bestrebet seg på å få bygget opp et tillitsmannsapparat som kan fungere, men her må sies at mange problemer og meget store oppgaver står uløste.

Tariffoppgjøret 1980 har stått sentralt i forbundets arbeid, og allerede ved planleggingen av bransjekurset ble det lagt opp til et omfattende forberedelsesarbeid.

Bransjekurset som ble avholdt i mars d.å. ble da også opptakten til utarbeidelse av et debathefte: «Renholdsarbeid i Norge» som i disse dager er ute hos medlemmene til behandling.

De svar og kommentarer til debatheftet som forbundet mottar vil danne grunnlag og gi retningslinjer for tariffrådets arbeid med utforming av de krav som skal stilles til ny overenskomst.

Foruten selve oppgjørsformen, er det den lave lønn og lønnsystemet,

overenskomstens bestemmelser om fastsettelse av områdetid § 1, tillitsmannsbestemmelsene og organiseringen av verne- og miljøarbeidet som er de store saker debattheftet har tatt opp.

Den lave organisasjonsprosenten i rengjøring er også tatt opp som en grunnleggende faktor til de mange problemer vi har.

Den første bransjekonferanse i Den Nordiske Funksjonærsammenslutning for rengjøring ble avholdt i mai måned d.å. på Dombås. Konferansen vedtok en uttalelse til Den Nordiske Samorganisasjonen der lavtlønnsproblemen og arbeidsforholdene i dette yrke innen norden må stå som en sentral oppgave for Samorganisasjonens arbeid.

Medlemstallet i Vaktsektoren har hittil i år hatt en økning. Det gjelder både det vi tradisjonelt kaller vaktsektoren og Bomvaktene, og teller nå godt og vel 600 medlemmer.

Tillitsmannsordningen med hovedtillitsmann og verneombud på landsbasis har i årets løp vist seg å fungere meget bra.

Av store saker det har vært arbeidet med kan nevnes autorisasjonsbestemmelser for private vaktsekskaper. Dette var også hovedsak på et bransjekurs for vektere, som ble avholdt på Gol i september måned d.å.

Hovedtyngden av tvistesaker i den private sektor gjelder oppsigelser og oppsigelsestider.

Studievirksomheten i 1979 er planlagt stort sett med samme omfang som foregående år. Det har imidlertid skjedd en økonomisk styrking og bedre planlegging av avdelingenes kortkurs-virksomhet. Antallet søkere til forbundets ukekurs synes å ha nådd et metningspunkt og det er noe problem med å fylle kursene. Dette gjør at tilbud, behov og innkallelelsesrutiner vil bli vurdert nærmere i tida framover.

Med unntak av et faglig grunnkurs, som er utsatt på grunn av for få søkere, er alle kurs og aktiviteter gjennomført som planlagt hittil i år. I tillegg bør nevnes et tilbud fra Fauske AOF som bidro til at vi kunne holde et ekstra grunnkurs for våre medlemmer i Sulitjelma. På Svalbard er det også i år holdt et grunnkurs.

Avdelingene har pr. i dag holdt 31 korte kurs/helgekurs med 752 deltakere. På AOFs ukekurs har 82 av forbundets medlemmer deltatt.

Når det gjelder forbundets ukekurs, er det hittil arrangert 13 — 5 grunnkurs og 8 bransjekurs — med til sammen 304 deltakere.

På LO-skolen har vi hatt 5 deltakere — 3 på trinn I og 2 på trinn II. 5 deltakere har deltatt på kurs i utlandet.

Når det gjelder studieringer og lokalt faglig studiearbeid blir dette registrert i forbundets og AOFs lokalavdelinger og oversikten foreligger ikke før 1. kvartal 1980.

Informasjonsvirksomheten i forbundet har økt også siste året og fagbladet «Arbeidsmanden» har dette året ikke hatt et eneste nummer under 16 sider.

Nye reformer, som f.eks. Arbeidsmiljøloven og den nye Sykepengeordningen, skaper økt behov for informasjon — og dette informasjonsbehovet blir ikke mindre ved at forbundet engasjerer seg på stadig flere områder.

Vi er ikke alltid fornøyd med trykningskvaliteten på fagbladet, og det hender bladet blir så mishandlet under transporten fra trykkeriet i Stavanger til Oslo, at det er temmelig fælt å se på når det kommer fram. Dette er noe av bakgrunnen for at vi har diskutert å overlate trykkingen til et trykkeri i Oslo-området — noe som også ville bety en lettelse i arbeidet med å lage fagbladet, etter hvert som det vokser i omfang.

Til slutt vil jeg nevne at Forbundets medlemstall har fra 1. januar i år til utgangen av august steget med 378 medlemmer, og det samlede medlemstall pr. 1. september utgjør 32 535 der av 5928 kvinner og 26 607 menn.

Debatten

Lillian Olsen, avd. 7 hadde merket seg ting Flesvig kom inn på i forbindelse med rengjøringsgruppen. Hun viste til redegjørelsen som ble gitt av formannen på landsmøtet i 1975, der det ble referert til den interpellasjonen stortingsrepresentanten Helland reiste om rengjøringsassistentenes lønns- og arbeidsvilkår. Interpellasjonen reiste spørsmål om hvilke tiltak departementet kunne tenke seg å foreslå for å hjelpe denne gruppen arbeidstakere. Den gang ble det sagt at statsrådets svar antakelig ville komme i oktober — altså for fire år siden. Det ble vist til at forbundet hadde et nært samarbeid med representanten Helland, som hadde uttrykt håp om en virkelig debatt i Stortinget om rengjøringsassistentenes lønns- og arbeidsvilkår.

— Er dette blitt til virkelighet, spurte Lillian Olsen. Har Stortinget eller departementet gitt oss noe konkret svar på hvilke tiltak som kan trefes for å hjelpe vår gruppe? Vi ber bare om en liten redegjørelse som vi kan formidle videre til våre medlemmer i rengjøringsklubbene.

Odd Olsen, Sør-Trøndelag, merket seg i redegjørelsen at medlemstallet i anleggsektoren er stigende, og ville gjøre oppmerksom på at det også er en del anleggsarbeidere som har meldt seg ut; med den begrunnelse at kontingenten er for høy.

Ernst Dittløvsen, avd. 18, sa at han i sin avdeling helt siden 1973 har arbeidet for å få til rett til styrerepresentasjon også i sammensluttede firmaer. Her har arbeidstakerne i dag liten og ingen innflytelse. Han håpet at forbundet ville støtte denne saken aktivt, slik at styrerepresentasjon kunne bli en realitet.

Han fremmet følgende forslag:

Styrerepresentasjon i sammensluttede firmaer

Det må arbeides aktivt for å videreføre og forbedre bedriftsdemokratiet. Vi må få representasjon i disse styrene. Samtidig må vi se på eiendomsretten sett i sammenheng med styringsretten. Dette er spesielt aktuelt innen anleggssektoren, der en i dag finner flere slike sammenslutninger. Ikke minst ved NC i Hinnavågen ser vi hvordan dette virker, og hvor flere hundre mann er uten representanter i noe styre, og nesten uten noen som helst mulighet til å øve påvirkning ved valg av styrerepresentanter.

Bjarne Korsmo, avd. 2, viste til formannens opplysninger om at man hadde måttet sløyfe ett ukeskurs siste år. Han etterlyste på denne bakgrunn hva som har skjedd med henstillingen fra statsetaten om å få til årlige konferanser. Han mente at det var behov for slike årlige konferanser for hovedverneombudene. — Vi har bedt om slike konferanser. Hva har skjedd med henstillingen, spurte Korsmo.

Knut Westgård, administrasjonen, sa til Lillian Olsen at man hadde tatt opp rengjørings-saken etter at saken ble reist i Stortingets spørretime og hvor statsråd Leif Aune svarte. Forbundet henstilte til departementet om å få oppnevnt et utvalg til å se på mulighetene for å få autorisasjonsregler for private rengjøringsbyråer.

Undertegnede og Øveraas er med i dette utvalget, men vi er ikke blitt ferdig med arbeidet fordi vi avventer en rapport fra Arbeidsforskningsinstituttet, sa Westgård. Når den foreligger, skal vi slutføre arbeidet, la han til.

Tore Kjæserud, avd. 5, etterlyste bransjekurs for vaktsektoren. Han sa at man i denne sektoren står overfor store problemer som forbundet må ta alvorlig. Han pekte bl.a. på problemstillingen: Hva er vaktarbeid og hva er politiarbeid. Utviklingen i den senere tid har vært slik at vaktarbeidere har tatt over mer og mer av det tradisjonelle politiarbeid. Samtidig pågår det en enorm teknisk utvikling i faget. Det blir stadig mer avanserte sikkerhets- og kontrollsystemer som skaper store problemer for denne yrkesgruppen og for andre. Han viste bl.a. til at ILO har tatt opp saken og stilt spørsmålet om hvor grensen går mellom hensynet til sikkerhets- og rasjonell kontroll på den ene siden og hensynet til den enkeltes integritet overfor kontrollen ved samlebåndet.

Kjæserud understreket at det er meget lav organisasjonsprosent i forbundet, og at dette forsterker problemene. Han håpet derfor at forbundet her ville gå mer aktivt inn for å hjelpe. Man hadde i 1975 bedt om styrking av tillitsmannsapparatet både sentralt og lokalt. Får vi en slik styrking nå? spurte Kjæserud.

Einar With, Rogaland, viste til den kalde Høyrevinden som blåser om dagen og pekte også på Høyre-frieriet til fagbevegelsen. — Samtidig opplever vi at en Høyre-ordfører i en av våre kommuner sier opp 4 rengjøringsassistenter så snart de organiserer seg. Vi ba i Rogaland om at forbundet for ett år siden måtte gå til stevning mot et rengjøringsfirma i Haugesund. Hva er skjedd med den saken? spurte With.

Arna Karlsson, avd. 4, sa at det kunne være problematisk å få nok folk til ukeskurs hvis tidspunktet for kursene var ubeleilig. Hun viste til at et kurs var planlagt i ferietiden, like etter at folk hadde kommet fra ferie eller skulle på ferie. Da må man forstå at folk ikke melder seg på kurs. Hun viste ellers til de spesielle problemer det er å få folk i anleggssektoren på kurs, og håpet at forbundet ville gjøre noe med dette problemet.

Lars Nilsen, forbundskontoret, sa til representanten Korsmo at det ennå ikke var tatt stilling til eventuelle årlige konferanser for hovedverneombud på vegsektoren. På et møte i Vegdirektoratet forrige uke ble hovedverneombud og arbeidsmiljøutvalg diskutert, og tanken var å ta en kontaktrunde rundt i distriktene. Vegdirektoratet er interessert i en fortsatt diskusjon med forbundet om dette, og om en utvidelse av ordningen med verneombud. Hittil er det bare to fylker som har hovedverneombud på heltid.

Sven Pettersen, forbundskontoret, svarte med en del konkrete opplysninger til Korsmo. Det etterlyste faglige grunnkurs er utsatt til november/desember. Den andre uka i januar blir det kurs for hovedverneombud og formenn i arbeidsmiljøutvalgene, i forbundets regi. Strategien er å ruste opp det eksisterende organisasjonsapparat til å administrere opplæringen. De faglige grunnkurs blir innpasset i programmet etter hvert, for øvrig viste Sven Pettersen til at det blir anledning til å komme mer inn på dette når opplæringsvirksomheten for kommende periode skal tas opp.

Ole Flesvig rundet av med å si at debatten hadde beveget seg bort i en rekke ting som ville komme opp siden under landsmøtets forskjellige punkter. Når det gjaldt konkrete ting som oppsigelsessaker, og andre små og større tvistesaker som har vært oppe vil det være umulig å ta opp nå. Denne muntlige beretning er bare en liten oversikt fra det som har hendt etter 1. januar 1979. Dette og mer til blir tatt opp med i den endelige beretning som kommer for hele året 1979.

Fung. formanns muntlige beretning ble deretter tatt til etterretning.

Dirigenten foreslo at Ditløfsens forslag, som hun oppfattet som en kombinasjon av forslag og motivasjon, ble oversendt redaksjonskomitéen. Dette ble enstemmig vedtatt.

Møtet tok så 10 min. pause, før behandlingen av regnskapene.

Da møtet ble satt kl. 11.00 etter pausen, minnet dirigenten Harriet Andreassen igjen om innlevering av reiseregninger, og anviste hvor dette skulle skje. Hun henstilte til representantene om å ta veskene med seg etter møteslutt hver dag, og formidlet beskjed til Rogalands-representantene om samling i pausen.

Hun refererte så en permisjonssøknad, som ble innvilget før hun ga ordet til forbundskasserer Ludvik Wangsmo.

Regnskapene 1975, 76, 77 og 78

Ludvik Wangsmo kom innledningsvis med en del praktiske opplysninger. Til landsmøtefesten, som holdes på Grand torsdag, er det anledning til å ta ektefeller med. Men beskjed om dette må gis på forhånd.

Han gikk deretter i gjennom regnskapene, som forelå trykt i hefter for 1975, 1976, 1977 og 1978. Han refererte alle summer på hovedpunktene i regnskapet.

Wangsmo gjorde etterpå oppmerksom på at det i inneværende år har skjedd en endring når det gjelder grunnforsikringen til Samvirke. Man har fått et tilbud fra Samvirke til forbundet om høyere premier mot større ytelser. Denne endringen innebærer en merutgift i kontingent på 51 kroner pr. medlem pr. år. For forbundet utgjør det en samlet økning i premiene på 1,3–1,5 millioner kroner. Wangsmo opplyste at han hadde fått fullmakt av forbundsstyret til å gå inn på denne ordningen, og gikk ut fra at landsmøtet ville ta dette til etterretning.

Inger Høgberg la fram følgende revisjonsberetning for perioden 1975–1979:

Forbundets regnskaper er i landsmøteperioden revidert av Landsorganisasjonens revisjonskontor.

Revisjonsarbeidet er utført i overensstemmelse med forbundets vedtekter og gjeldende regler for revisjon.

De foretatte posteringer bygger på tilfredsstillende bilag, og er utført på en regnskapsmessig forsvarlig måte.

Regnskapene er avsluttet i overensstemmelse med grunnsetningene for ordentlig regnskapsførsel, og årsregnskapene gir etter vår mening et riktig bilde av driften og den økonomiske stilling ved hvert årsskifte.

Kontrollkomitéen og revisjonen har gjennomgått de enkelte årsregnskaper — og gitt årlige revisjonsberetninger.

Vi kjenner ikke til forhold som kan ha betydning for vurderingen av årsregnskapene ut over det som går fram av status.

Regnskapene innstilles til godkjenning.

Oslo, 29. september 1979
Landsorganisasjonen i Norge
Revisjonskontoret
Inger Høgberg
revisor

I kontrollkomitéen:

Johs. Haugen
Kjartan Olsen
Karl Olstad

Hermann Lund, avd. 6, pekte på at posten lån til tillitsmenn, var steget fra omkring 386 000 i 1975 til 1 049 600 i 1978. Han undret seg på om dette var en følge av prisstigningen eller om det skyldes stigning i låneaktiviteten. Han etterlyste en redegjøring på det punkt, og satte fram følgende forslag:

Landsmøtet pålegger det nye forbundsstyret å utarbeide klare retningslinjer for den lånevirkosomhet som forbundet i framtiden skal drive, og sender tilstrekkelig informasjon om dette til avdelingene

Arvid Øygård, avd. 4, hadde merket seg den store kapitaloppnopning. Det er veldig bra at forbundet har en god økonomi, men dette må ikke bli noe mål i seg selv. Forbundet bør heller bestrebe seg på å få til en virksomhet som er i samsvar med økonomien. Han ville derfor vite hvilke faglige aktiviteter som vil bli styrket i kommende periode, på basis av den gode økonomi — eller er det så at kontingenten er større enn virksomheten?

Osmund Løland, avd. 18, pekte på stigningen i telefonutgiftene og savnet en forklaring:

— Riktig nok er telefonen dyr, men ikke så dyr.

Bjarne Korsmo, avd. 2 viste til at Slåstadseter var ute av regnskapet for 1978 og han ville gjerne vite hvorfor.

Per Ingebrigtsen, avd. 4, sa at det i landsmøteperioden var foretatt en del økonomiske disposisjoner som han måtte beklage. Han nevnte spesielt to forhold. Han beklaget skrinleggingen av forbundets planer om et ut-

dannings- og ferienesenter på Slåstadseter og stilte et stort spørsmålstegn ved forbundets økonomiske engasjement i de Statsansattes Hus. Han etterlyste en nærmere redegjørelse for disse to forhold.

Magne *Mælumshagen*, avd. 36, sa at regnskapsutviklingen tydet på at midlene begynte å hope seg opp. Han etterlyste en forklaring på de store svingningene i tallene fra år til år. Dette kan ikke bare ha med medlemsutviklingen å gjøre, kanskje også med regnskapsmetodene, sa *Mel-hushagen*. Han spurte også hvorfor det var slike store forskjeller i renteinntektene fra år til år. Et år er renteinntektene nede på 12 340 (1976) mens det andre år er 69 000. Hvorfor er det slik?

Han stilte også spørsmål om forbundets kjøp av nye aksjer i Landsbanken da han ikke kunne se utgiftene bokført for 1976.

Stein *Larsen*, avd. 9, sa at han ikke var spesielt regnskapskyndig. Han hadde likevel flere spørsmål til kassereren, særlig med hensyn til lån og rentefot. Han pekte på at man i 1978 hadde lånt ut 4 millioner kroner til meget lav rente — 4 prosent, bl.a. til *Helsfyr hotell*. Han syntes dette var meget lav rente i forhold til markedsrentene og ville vite hvorfor kontingenten skulle gå til slike subsidierte lån. Han stilte også et stort spørsmålstegn ved de store lån til tillitsmenn og funksjonærer i forbundet som for 1978 beløper seg til over en million kroner. Til hvilken rente er disse lånt ut, og er pengene benyttet til private formål? spurte *Larsen*.

Kassererens sluttinnlegg

Ludvig *Wangsmo* fikk ordet til sluttinnlegg, og sa innledningsvis at han kanskje burde bruke mer penger til å holde utstyret i Folkets Hus i orden, (med henvisning til at flere representanter snubler i den løse trappen ved talerstolen).

Om lånene til tillitsmenn sa *Wangsmo* at dette er en sak som har økt veldig i omfang fra den gang man startet med å låne penger til bil til opplysningssektoren som fungerte som en slags agitasjonssekretær landet rundt. Det lånes i dag ut penger til tillitsmenn og funksjonærer sentralt samt til heltidsansatte tillitsmenn i distriktene pluss deltidsansatte tillitsmenn- og kvinner og deltidsarbeidende funksjonærer i distriktene. Det har også vært reist spørsmål om ikke hovedverneombudene også skulle få anledning til å låne av forbundskassa, men her har man satt strek. Et sted må grensen settes. *Wangsmo* opplyste at rentefoten på lånene er på 8 prosent.

Til påstandene om at man i forbundet har fått en opphopning av kapital, sa han at dette punktet kanskje burde diskuteres under andre punkter på dagsorden — som kampfondet. Det har det siste året skjedd en god

økning på kampfondet, men det er etter min mening ennå på et for lavt nivå. Det er første året nå med skikkelige uttelling på fondet, og vi har et ansvar hvilende på oss bl.a. til å holde et lønnsbudsjett som kanskje ingen forbund kan vise maken til. Vi har ment at skal man få utført noe, får man også betale skikkelig for arbeidet. Han tok bestemt avstand fra påstandene om kapitaloppnopning.

Om telefon-utgiftsøkningene sa *Wangsmo* at de hadde sammenheng med en investering til sentralen i Folkets Hus, en investering som forbundene har gått sammen om. Hele denne investeringen er regnskapsført i det året investeringen ble foretatt. Her var det da en økning fra 56 000 ene året til 219 000 neste året.

Om *Slåstadseter* sa han at saken bare delvis hører inn under regnskapet. Han viste til landsstyrets vedtak i Bergen som innebærer at forbundet ikke kan selge stedet uten først å forelegge det for landsstyret. Det er også et spørsmål om det kan bli ekspropriert. Kjøpere har meldt seg, men i ett tilfelle gjorde kommunene det klart at kjøperen ikke ville bli godkjent. Det er klart at kommunen her kan stoppe salg ved å nekte å gi nødvendig konsesjon, sa *Wangsmo* bl.a.

Voteringer

Dirigenten takket *Ludwik Wangsmo*, før hun refererte forslaget til *Hermann Lund* og satte det under votering. Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Hun tok deretter kassererens anmodning om tilslutning fra landsmøtet om at forbundet slutter seg til den nye og utvidede grunnforsikringsordningen. Avstemning: Enstemmig vedtatt.

Regnskapene for landsmøteperioden ble deretter enstemmig godkjent.

Møtet tok så ti minutters pause, før man tok fatt på dagsordenens pkt. 3.

Dagsordens pkt. 3 Vedtektsendringer

Etter referert og godkjent permisjonssøknad, gikk man over til behandling av dagsordens pkt. 3 — forslag til endringer i forbundets vedtekter.

§ 1.

FORBUNDETS VIRKEOMRÅDE

Det forelå følgende forslag

Nr. 1

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Til vedtektskomiteens forslag — side 1: Nytt pkt. 19, Diamantborere, grunnborere og fullprofilboring. (Vedtektskomiteens pkt. 19 blir nytt pkt. 20).

Landsstyret innstiller:

Norsk Arbeidsmandsforbund, som er tilsluttet Landsorganisasjonen i Norge, er en landsomfattende sammenslutning av medlemmer som kan organisere lønnstakere innen:

1. Anlegg og vedlikehold av veier
2. Anlegg av beskyttelsesrom, lagerrom, hangarer m.v. i fjell
3. Anlegg av flyplasser
4. Anlegg av taubaner og andre transportbaner
5. Asfaltarbeider
6. Bergverksindustrien
7. Befestningsanlegg
8. Bomvakter
9. Brakkebygging i forbindelse med anlegg
10. Brubygging, damanlegg, dokk- og sluseanlegg
11. Bygging av bore/ og produksjonsplattformer i betong
12. Idrettsanlegg
13. Kalkverk, kalkbrennerier, talkum- og dolomittmøller, pukkverk, steinbrudd, og sandtak
14. Kraftanlegg og arbeid i forbindelse med kraftoverføring
15. Rengjøringspersonell
16. Statens fyr- og merkevesen
17. Statens Havnevesen
18. Statens Jernbaneanlegg og ombygging av jernbaner
19. Vaktfunksjonærer

20. Vann- og renseanlegg, hovedvannledninger, hovedkloakkledninger og kabelgrøfter

21. Øvrige grupper som ikke kommer inn under bestemte fag- eller industriforbunds virkeområder.

Votering

Dirigenten minnet først om vedtatt taletid, og gjorde obs. på lampen som varsler når ett minutt gjenstår. Hun refererte så forslag nr. 1 og landsstyrets innstilling. Votering: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

§ 2.

FORMÅL

Det forelå følgende forslag:

Nr. 2

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5 a):

Alt etter «samfunnseie» strykes.

Punkt 5 b):

Alt etter «næringslivet» strykes.

Kan tilpasses øvrig tekst uten at realiteten i forslaget endres.

Nr. 3

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5 b):

Å sikre lønnstakerne en tilfredsstillende innflytelse i næringslivet, ved blant annet å arbeide for en sterkere samfunnsmessig kontroll over næringslivets økonomiske disposisjoner, og over kreditinstitusjoner, banker og forsikringsselskaper.

Motivering:

Kontroll over næringslivets økonomiske disposisjoner lyder bedre enn kontroll over bedriftenes økonomi. Kreditinstitusjoner/finansinstitusjoner m.v. må også bli underlagt en bedre samfunnsmessig kontroll.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Nr. 4

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt pkt. 8: Arbeide for å legge forholdene til rette for å gjennomføre en reell likestilling og medbestemmelse for kvinner og menn lønnsmessig og representasjonsmessig — for øvrig på alle områder i samfunnet.

Nr. 5

Avd. 18, Rogaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Ordet «lønnstakere» strykes, og erstattes med fagorganiserte.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 1 endres til: å organisere lønnstakere innenfor forbundets virkeområde.

I pkt. 2 endres ordet lønnstakernes til: medlemmenes.

Pkt. 5. (Nytt): å arbeide for full likestilling mellom kvinner og menn.

Pkt. 5 a. (Som nå blir pkt. 6): Ordet lønnstakernes endres til: medlemmenes.

Pkt. 5 b endres til: å sikre medlemmene en tilfredsstillende innflytelse i samfunnet ved blant annet å arbeide for sterkere kontroll over bedriftenes økonomi og over bank- og forsikringsvesen.

Debatten:

Arnfinn Nilsen, landsstyret, ba om ordet, ikke i tilknytning til de innkomne forslag, men i tilknytning til den stadige debatt om denne paragrafen. Sjølv hadde han aldri hatt problemer med å leve godt med formålsparagrafen. En kan ikke bare diskutere pkt. 6, uten å se det i sammenheng med det som står foran — og da skulle det ikke by på problemer for representantene.

— Når vi har en slik formålsparagraf bør vi være mer innstilt på å diskutere på hvilken måte vi skal oppfylle paragrafen, men det beskjefteger vi oss lite med, mente Nilsen. Valgresultatet var blitt omtalt tidligere på landsmøtet, og sett i sammenheng med dette resultatet er det ikke tvil om at vi er på etterskudd.

— Det skjer en enorm utvikling i samfunnet, ikke minst på den tekniske sida. Fagbevegelsens oppgaver har aldri vært, og må slett ikke være det nå, bare ta seg av overenskomstspørsmål og løsning på konflikter. Det er nødvendig at vi engasjerer oss langt mer i faglig/politisk arbeid, om vi skal ha håp om å være med på utformingen av samfunnet (hvis ikke overlater vi det hele til Willoch og Hagen). Det er nødvendig med faglig/politisk samarbeid også i kommuner og fylker, sa Nilsen, som hadde registrert en del sutring om folk som ikke kom med ved nominasjonene.

— Men det vil aldri være slik at medlemskap i en fagforening er nok til å bli nominert. Den enkeltes engasjement er hele tida avgjørende for om

en skal få være med på den politiske arena, sa Nilsen og sluttet med en sterk oppfordring om engasjement i faglig/politisk arbeid.

Arne Pedersen, avd. 1 trodde at Finnmark hadde tatt opp sitt forslag. Han sluttet seg for øvrig til siste taler. Han understreket at valgresultatet egentlig burde tilsi en mer markert formålsparagraf. Saken har vært oppe mange ganger, men det har bare ført til små endringer. Han ville på vegne av sin avdeling trekke forslag nr. 3.

Stein Larsen, avd. 9, etterlyste begrunnelsen for landsstyrets forslag.

Einar Støle, avd. 18 sa til forslag 5 at han etter landsstyrets forslag kunne trekke forslag 5 i det man sluttet seg til landsstyrets forslag.

Debatten var dermed avsluttet og man gikk til votering.

Votering

Forslag 2 og 3 ble satt opp mot landsstyrets innstilling. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Forslag 4 og 5 ble tatt opp mot landsstyrets forslag.

Landsstyrets forslag enstemmig vedtatt.

Paragraf 3 — Medlemskap

Det forelå følgende forslag:

Nr. 6

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår: Pkt. 2, Nytt avsnitt: Lønnstakere over 67 år, eller den til enhver tid gjeldende folkepensjonsalder, kan ikke bli medlemmer dersom de ikke har vært medlem av en organisasjon tilsluttet LO i de siste forutgående 10 år eller har tidligere medlemskap i slike organisasjoner sammenlagt i 10 år».

Motivering:

Lønnstakere av så høy alder ved første medlemskap kan ikke anses å være interessert i fagbevegelsen.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Nr. 7

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Siste avsnitt vedrørende direkte medlemmer utgår.

Landsstyret innstiller:

Tiltres.

Nr. 8

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt punkt:

Det innføres medlemsbevis i hendig format sentralt fra forbundets hovedadministrasjon. Bevisene utstedes til medlemmene fra de enkelte avdelinger.

Motivering:

Med nåværende kontigentordning med medlemsbøkene delvis oppbevart på avdelingskontorene er medlemsbevis berettiget som legitimasjon. Videre er en kjent med at enkelte avdelinger utsteder sine egne bevis, noe som ikke er holdbart da dette kan føre til at en får like mange format og formuleringer som det er avdelinger i forbundet.

Landsstyret innstiller:

kan ikke tiltres.

Pkt. 3 utgår.

Debatten

Ole Klemo, avd. 5 tok opp forslag nr. 6 fra avd. 5. Han sa at når aldersgrensen er 67 år, så burde ikke folk kunne komme etter denne aldersgrense å forlange medlemskap i forbundet bare for å sikre seg en god forsikringsordning. De som ikke har funnet noen verdi i fagbevegelsen før denne alder, kan få ha sin oppfatning i fred også resten av livet. Det er en uting at folk skal gå inn i fagbevegelsen og gamlehjemmet samtidig, sa *Klemo* som syntes at en slik praksis er en hån mot de gamle veteraner med et langt medlemskap.

Ludvig Wangsmo svarte at han syntes det var nok byråkrati her i landet til at man skulle starte med en slik kontroll av hvor lenge folk har vært medlemmer. Han sa at dette ikke var noe stort problem for forbundet.

Votering

Forslag 6 avvist. Landsstyrets forslag vedtatt med overveldende flertall.

Forslag 7 med landsstyrets innstilling ble deretter enstemmig vedtatt.

Ole Klemo, avd. 5 tok opp forslag nr. 8 fra avdeling 5 og sa at det måtte være forbundet sentralt som burde utstede medlemsbevis til alle medlemmene, ikke slik som nå at avdelingene ble overlatt til å utforme forskjellige beviser.

Hovedkasserer *Wangsmo* repliserte at landsstyret ikke helt har avvist forslaget. Han viste til forslag til nytt punkt 6, s. 27 i forslagsheftet.

Ole Klemo, avd. 5 protesterte mot at forlag 8 ble satt opp mot landsstyrets innstilling. Dirigenten sa at siste linje i landsstyrets forslag «Pkt. 3 utgår» ville bli tatt oppetterpå.

Votering

Forslag nr. 8 fra avd. 5 ble vedtatt med 134 stemmer.

Da framgangsmåten ved opptellingen viste seg å være svært komplisert ga forsamlingen sin tilslutning til dirigentens forslag om å oppnevne et tellekorps.

Landsstyrets innstilling om at «pkt. 3 utgår», ble deretter enstemmig vedtatt.

§ 4.

FORBUNDETS ORGANER

Landsstyret innstiller:

Nytt pkt. 4: Kontrollnemnda.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Møtet ble hevet kl. 12.50.

Ettermiddagsmøtet mandag

Møtet ble satt kl. 15.00, med *Jens Tveit Haga* som dirigent, og innledet med «Samholdssangen», akkompagnert av *Sven Pettersen* på gitar. Protokoll fra formiddagens møte ble referert av *Per Ingebrigtsen*. Godkjent uten merknader. Etter at permisjonssøknader var referert og innvilget, hadde dirigenten et par praktiske opplysninger, før møtet gikk over til behandling av vedtektenes paragraf 5.

§ 5 Landsmøtet

Følgende forslag samt landsstyrets innstilling forelå:

Nr. 9

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Tidligere tekst bibeholdes.

Motivering:

Avdelinger som ikke har forretningsfører kan dersom de selv ønsker dette innmeldes i storavdelingene. De har selv etter eget ønske valgt å bli stående utenfor i det de ser fordeler i dette som ikke storavdelingene har. Forretningsføreren fra samme fylkesavdeling møter.

Dersom forretningsføreren skal velges som representant vil dette føre til at valgte representanter går ut.

Det er dessuten ikke riktig at tilsatte funksjonærer i avdelingene har stemmerett på landsmøtet, samtidig vil det være vanskelig at forretningsføreren ikke får møte da han i mange tilfeller er koordinerende ledd i viktige aktiviteter i perioden og før landsmøtene. Han trenger også å følge med i debatten.

Nr. 10

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3, 1. avsnitt, endres til:

Landsmøtet består av de av foreningene valgte representanter og av landsstyrets medlemmer. Valgte og ansatte sekretærer og avdelingenes forretningsførere som ikke er medlem av landsstyret møter med tale- og forslagsrett.

Nr. 11

Avd. 12, Telemark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Den opprinnelige ordlyd bibeholdes.

Motivering:

Vedtektskomiteen mener at den kjennskap som forretningsføreren har til avdelingens saker og arbeid, dessuten den medviten til organisasjonsarbeidet generelt vil etter Vtk.s. syn være til stor nytte på landsmøtet. Dersom det er riktig at de avdelinger som ikke har forretningsfører blir mindre representert, mener Vtk. at det kan brukes av de 5 utjevningsmandater som forbundet skisserer opp i pkt. 4.

Nr. 12

Avd. 23, Nord-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Punktet opprettholdes i sin nåværende form.

Motivering:

Vi mener at det i utgangspunktet ikke er riktig å si at de avdelinger som ikke har forretningsførere vil bli underrepresentert, da de avdelinger som ikke har forretningsførere selv valgte å stå utenfor fylkesavdelingene som selvstendige avdelinger.

Videre mener vi at forretningsførerne må komme i samme stilling som forbundets øvrige tillitsmenn som ikke er med i forbundstyret eller landsstyret.

La oss tilføye at vi allikevel vil være med å diskutere komiteens forslag under forutsetningen av at representanttallet blir utvidet med 15 stykker.

Nr. 13

Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3, nytt avsnitt:

«Avdelingenes forretningsførere og andre fastlønnede tillitsmenn/kvinner møter på Landsmøte med de samme rettigheter og er valgbare til forbundets styrende organer på samme måte som de øvrige medlemmer i forbundet.»

Motivering:

Det er urimelig at endel fastlønnede tillitsmenn/ kvinner ved avdelingene ikke skal innha de samme rettigheter som forbundets øvrige medlemmer.

Nr. 14

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Forretningsførerne er valgbare som representanter på forbundets landsmøte, og kan ellers møte med tale- og forslagsrett.

Motivering:

Forretningsføreren sitter ofte med langt bedre sakkunnskap enn de valgte representanter, og det er derfor en styrke for representantene at forretningsførerne er tilstede på landsmøtet.

Nr. 15

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 4, endres til:

Landsmøtet skal bestå av 230 representanter, herav kan inntil 5 mandater brukes til utjevningsmandater. Representantene fordeles forholdsvis mellom avdelingene etter gjennomsnittlig antall betalende medlemmer siste kvartal året før landsmøtet holdes.

Nr. 16

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Pkt. 4, første linje:

Representanttallet endres fra 225 til 240.

Nr. 17

Avd. 5

Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 9, nytt avsnitt:

«Ved avstemninger på forslag som vil få avgjørende betydning for forbundets eksistens eller organisasjonsform kreves 2/3 flertall for at forslaget kan vedtas.

Forslag av slik karakter må skriftlig fremsettes minst tre mnd. før landsmøtets dagsorden utsendes.»

Motivering:

Viser til debatten omkring forbundets organisasjonsform anno 1978/79.

Nr. 18

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 10 — strykes.

Nr. 19

Avd. 18, Rogaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Styret går inn for å beholde den nåværende ordning.

Nr. 20

Avd. 27, Troms Arbeidsmannsforening, foreslår:

Paragrafen opprettholdes i sin nåværende form.

Motivering:

Vedtektskomiteen legger fram forslag til endring av §5 Landsmøtet, og foreslår Pkt. 3 — strykes. Det vil innebære at avdelingenes forretningsfører ikke skal møte på landsmøte.

Som motivering vises til at det er uriktig overfor de avdelinger som ikke har forretningsfører.

Det har vært landsmøte og forbundsledelsens målsetting at alle tidligere avdelinger skulle gå inn i storavdelingene i de respektive fylker avdelingen var. De avdelinger som ikke er tilsluttet storavdelingene har valgt selv å stå utenfor. Ut fra det kan en ikke se at det blir begått noe urett mot disse ved

at storavdelingenes forretningsførere har vedtaksfestet rett til å møte på landsmøtet.

En stiller også spørsmålet, hva med de valgte og ansatte sekretærer som ikke er medlemmer av landsstyret?

En er av den oppfatning at forretningsføreren må i alle sammenheng bli betraktet enten som vanlig medlem, eller som fastlønnnet tillitsmann. I landsmøteperioden skal han være bindeleddet mellom de valgte og ansatte ledelse i forbundet, og skal være med og følge opp og sette ut i livet de vedtak som landsmøte måtte pålegge forbundsledelsen og gjennomføre, men han skal ikke være tilstede i det forum som gir disse pålegg — landsmøte.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 3. Siste setning i første avsnitt strykes.

Pkt. 3: Andre avsnitt utgår.

Pkt. 4 endres til: Landsmøtet skal bestå av 240 representanter hvorav inntil 5 er utjevningsmandater.

Representantene skal fordeles mellom avdelingene o.s.v. som før.

Merknad: Det er en forutsetning fra landsstyret at utvidelsen fra 225- til 240 representanter bare kan skje dersom siste setning i pkt. 3 strykes.

Viser til § 35 når det gjelder forslag nr. 17.

Debatten

Johan *Tunstad*, avd. 4, fremmet forslag nr. 15.

Fordelingen av representanter til landsmøtet må skje på et tidlig tidspunkt — derfor kan mye forandre seg i løpet av tiden som går inntil landsmøtet avholdes, det kan f.eks. bli satt i gang større anlegg, som dermed ikke blir representert på landsmøtet. Derfor forslaget om utjevningsmandater.

Med henvisning til innstillingens til pkr. 3, «siste setning i første avsnitt strykes», minnet *Tunstad* om vedtektene som ble vedtatt i 1975. Han syntes det var galt å stanse forretningsførerne på landsmøtet, den gruppen som kanskje hadde mest behov for å være til stede. Han henstilte derfor til representantene å opprettholde det vedtaket som var gjort i den forbindelse i 1975.

Gunnar Haugen, forbundsstyret, viste også til den gruppen som møter på landsmøtet uten fulle rettigheter, nemlig de fastlønte. I avdeling 5 mener man at disse ikke skal utelukkes fra valg til tillitsmenn. *Haugen* fremmet forslag nr. 13.

Asbjørn Overvik, avd. 8, syntes det var riktig og nødvendig at vedtektsendringer alltid er gjenstand for grundige drøftelser. Det er viktig å ta virksomheten i forbundets organer opp til vurdering og se om kartet stemmer med terrenget. Vedtekter skal ikke endres så ofte som en skifter skjorte, bare når det er nødvendig. Men så må også forbundsstyre og landsstyre være lydhøre overfor signaler fra fotfolket.

Overvik hadde merket seg et forslag som han mente ville rive noe av grunnpillaren vekk som forbundet for flere år siden hadde basert seg på, og som hadde vist seg som et riktig system. Han viste her til forretningsførerene som et viktig ledd i dette systemet, og hevdet at tale- og forslagsretten til forretningsførerene er et nødvendig ledd i dette mønsteret.

— Et forslag om forandring på dette, er ikke kommet fra fotfolket, sa Overvik, og ba landsmøtet avvise dette.

Han mente at dette synet hadde stor respons å dømme etter de mange innkomne forslag. På dette punktet mente han forslaget fra Sør-Trøndelag var så klart og konsist, at de som hadde fremmet forslag i samme retning burde kunne gå inn på Sør-Trøndelags formulering. — Med dette er forslag nr. 10 tatt opp, sa han.

Magne Mælumshagen, landsstyret, sa at man i landsstyret hadde hatt en inngående drøftelse om forretningsførerens stilling, og at det var et sterkt mindretall for å beholde nåværende ordning. — Etter min mening er den nåværende ordning den beste, og avdeling 36 er enig i denne vurderingen.

For det første gir nåværende ordning en større representasjon til landsmøtet. For det andre er det positivt at forretningsførerene ikke belaster kvoter for andre medlemmer. For det tredje er det en logisk oppbygging av vedtektene som brytes hvis vi endrer en del av dette. Vi har nemlig ordningen med at over halvparten av forbundsstyret og landsstyret skal velges av andre enn forbundets fastlønte tillitsmenn.

Det har liten betydning om forretningsførerene har stemmerett eller ikke. Det er vel ingen vedtak her som fattes med så knapt flertall at det har noen betydning for vedtakens utfall, sa Mælumshagen. Han foreslo følgende:

«Punkt 3 beholdes i sin nåværende form, men 2. avsnitt utgår. Punkt 4 beholdes i sin nåværende form.»

Åge Seppola, avd. 27, sa at forslag 10 og 20 er nesten likelydende. Han ville oppfordre landsmøtet til å støtte forslag 10 uten at han dermed ville trekke forslaget fra hans avdeling.

Øystein Hagen, avd. 7 sa at det var klart at de fleste på landsmøtet ønsket å beholde nåværende ordning. Han sa at det er full anledning til å

velge forretningsførerene som valgte representanter selv om de nå har en ordning uten stemmerett auto atisk. Han trakk forslag 9 og sa at han ville støtte forslag 10 og 18.

Ludvik Wangsmo, forbundsstyret, sa at man i forbundet får flere og flere fastlønte og hensikten med vårt forslag er å forsøke å endre på noen av de ulikhetene som disse forretningsførerene har i forhold til andre tillitsmenn. Han understreket imidlertid at dette for ham ikke var noen «stor sak». Wangsmo mente at hvis man trakk forretningsførerene fra, ville det bli en noe mindre representasjon, men hvis det er vanskelig å kunne gå inn på utvidelsen, får vi like godt gå tilbake til den gamle ordningen. Kanskje en prøvevotering først ville være det beste, sa hovedkassereren.

Einar With, avd. 18, sa at det er 12 år siden forbundet fikk nåværende ordning med at forretningsførerene ikke skulle ha stemmerett. Vi har ikke opplevd noen skadevirkninger ved denne ordningen, så hvorfor skal man da endre den? Han støttet selv forslag 10 og oppfordret alle andre til å gjøre det samme. Han syntes ikke noen prøveordning ville være tilrådelig.

Arna Karlsson, avd. 4, sa at hun hadde vært med på arbeidet i vedtektskomiteen, men at man aldri ble helt ferdig med å gå gjennom vedtektene i komiteen. Man var også sterkt uenig om hva man skulle foreslå når det gjaldt forretningsførerene. Hun argumenterte imidlertid for at hvis de først kunne velges til forbundets høyeste myndighet, landsmøtet, måtte de vel også kunne velges til de andre høye organene i forbundet. Hun spurte Wangsmo direkte hvorfor man ikke hadde blitt ferdig i vedtektskomiteen.

Arvid Øygård, avd. 4, sa at det var mange nesten likelydende forslag til denne paragrafen. Hans avdeling hadde drøftet forslagene nå og kommet til at man fikk en god formulering ved å slå sammen forslagene 10 og 15 med rekkefølgen: 1. forslag 15 2. forslag 10 uten endringer i formuleringene. Han satte fram forslag om dette. Øygård sa at endringsforslaget kan slå begge veier, og han syntes at det kunne gi uheldige utslag for representasjonen fra medlemmene.

Bjarne Korsmo, avd. 2, sa at forretningsførerene har en selvfølgelig plikt til å være orientert om det som skjer på landsmøtene. Så er imidlertid spørsmålet hvem som mister representasjon hvis forretningsførerene skulle inn på den totale kvoten til landsmøtene. Skal de så med stem-

merett på landsmøtene også stemme mot sine egne avdelingers forslag? Det vil bli meget vanskelig for dem, sa Korsmo som støttet forslag nr. 10.

Øystein Hagen, avd. 7, sa at man nå måtte få avklart hva som var forslag og ikke når det gjaldt nr. 10 og 15.

Asbjørn Overvik, avd. 8, sa at det hadde skjedd liten avklaring i debatten. Han syntes ikke det var prinsipale forskjeller mellom landsstyret og de forslag som hadde fått støtte i debatten, men han advarte mot å endre en ordning som synes å fungere godt.

Han oppfordret vedtektskomiteen til å trekke tilbake sitt forslag. Han så ingen motsetninger mellom forslagene 10 og 15 og man kunne derfor stemme samlet over disse forslagene.

Ivar Seljeseth, landsstyret, sa at når vedtektskomiteen tok opp forretningsførerene sin stilling, var det for å søke å likestille disse med andre medlemmer. Forretningsførerene sitter sentralt, mange har vært medlemmer av forbundsstyre og landsstyre, men har altså begrensede rettigheter i forhold til andre. Det store spørsmålet er hvem som skal avgi til forretningsførerene. Alle er enige om å gjøre forholdene bedre for forretningsførerene, men ingen er villig til å ofre noe for det, sa Seljeseth.

Anton Halvorsen, avd. 12, sa at man i Telemark-avdelingen hadde drøftet forslagene og kommet til at man kunne trekke forslag 11 fra avdelingen. Han støttet i stedet forslagene 10 og 15.

Ludvik Wangsmo, sa at man ikke kan gi noen representanter flere rettigheter på landsmøtet enn de som de oppnår ved å velges til landsmøtet. Når det gjaldt forslaget fra Sør-Trøndelag syntes han at det var noe uklart i formuleringen. Det heter her bl.a.: «valgte og ansatte sekretærer». Med dette forstår jeg forbundets valgte og ansatte sekretærer. I avdelingene har vi forretningsførere pluss kontor-assistenten og fullmektiger i kombinerte stillinger. Andre ansatte i avdelingene er organisert i Handel og Kontor.

Wangsmo avsluttet med å si at han ikke hadde noe imot at man gikk tilbake til den gamle teksten om landsmøtet så ønsket.

Odd Olsen, avd. 8, trakk fram som et viktig moment, at vi må vokte oss vel for å få et for stort antall fastlønte blant representantene. Det er snakk om medlemsdemokrati, og at de som velges fra avdelingene bør være i overvekt, og at det helst ikke blir et for stort antall fastlønte som dominerer avstemningene.

Arne Pedersen bemerket at det i stor grad var forretningsførerene som hadde bestegget talerstolen. Han tok ordet på vegne av avdeling 1, som ville trekke forslag 14 og gi sin tilslutning til forslagene 15 og 10.

Melvinn Steinsvoll, landsstyret, hadde gått inn for landsstyrets innstilling, men mente det ikke ville by på store vanskeligheter å gå tilbake på det, dersom stemningen på landsmøtet var slik man hadde fått inntrykk av.

Møtet tok nå 10 minutters pause før voteringen.

Ludvik Wangsmo fikk ordet først etter pausen, og sa at som alltid hadde det vært nyttig med en debatt og en oppklaring av medlemmenes synspunkter. Landsstyret hadde nyttet pausen til et improvisert møte, og var enstemmig kommet fram til denne innstillingen, som han la fram på vegne av landsstyret:

Landsmøtet skal bestå av 225 representanter hvorav inntil 5 er utjevningsmandater.

Landsstyret trekker så det som ellers står i paragraf 5 bortsett fra den rent redaksjonelle endringen: «2. avsnitt utgår».

Arvid Øygård fant punktet om utjevningsmandater uklart. Hvis det skal oppfattes slik at deltakerantallet blir 220 uten utjevningsmandater, kunne han ikke godta det.

Konrad Hagen, avd. 22 syntes også det trengtes en avklaring om ordningen med utjevningsmandater. Han ville anbefale forslag nr. 15 fra avd. 4.

Ludvik Wangsmo sa at det ikke var nødvendig med noen stor diskusjon videre. Han presiserte at i landsstyrets endringsforslag er det ikke tale om å «ta» de fem utjevningsmandatene fra noen. Det blir 225 representanter da som nå, hvorav 5 er utjevningsmandater. Det ville ikke bety noen annen representasjon enn på dette landsmøtet.

Per *Ingebrigtsen*, avd. 4, gjorde oppmerksom på at hvis man skulle gå på det nye forslaget, måtte man stryke pkt. 10.

Votering

Pkt. 3

Forslag nr. 13 ble satt opp mot landsstyrets forslag til pkt. 3. Landsstyrets forslag ble vedtatt mot tre stemmer.

Pkt. 3.

«Andre avsnitt utgår» — enstemmig vedtatt.

Pkt. 4.

Her ble landsstyrets forslag satt opp mot forslaget fra avdeling 4, forslag nr. 15.

Forslag 15 ble vedtatt med simpelt flertall.

§ 6 - Landsmøtets myndighetsområde

Dirigenten refererte følgende forslag og landsstyrets innstilling:

Nr. 21

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3, 1. avsnitt, siste linje:

«som velges fra Oslo og nærliggende distrikter» — strykes.

Nr. 22

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Av disse skal 11 være faste medlemmer av forbundsstyret, som består av formann, nestformann, kasserer og 2 fastlønte tillitsmenn/kvinner.

Motivering:

Fastlønte tillitsmenn/kvinner fra forbundets avdelinger/foreninger bør kunne velges til medlem av forbundsstyret.

Nr. 23

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3, tilføyes:

Valgte medlemmer til forbundsstyret kan ikke sitte i mer enn to landsmøteperioder.

Motivering:

Tillitsverv — også de høyere — innen fagbevegelsen må sirkulere, blant annet for å øke interessen, aktiviseringen og skolering for tillitsverv blant medlemmene.

I et styringsorgan som forbundsstyret, hvor minimum tre medlemmer er faste, må det unngås at også de øvrige medlemmene nærmest blir faste ved stadige gjenvvalg.

Nr. 24

Avd. 12, Telemark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 7:

Vedtektskomiteen mener at en aldersgrense på 65 år bør praktiseres i Forbundet for våre fastlønte tillitsmenn.

Motivering:

Vtk. mener at siden LO og f.eks. Jern og Metall har en aldersgrense på 60 år, bør også vi i vårt forbund praktisere en slik linje. Det er dermed ikke sagt at de tillitsmenn det her gjelder skal være utelukket fra organisasjonsmessig og faglig arbeid.

Nr. 25

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt punkt 8:

Velge studieutvalg på 4 medlemmer. Opplysningssekretæren tiltrer utvalget.

Nr. 26

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt punkt:

«Går et medlem av forbundsstyre og eller landsstyre i perioden over til en annen yrkesgruppe enn den han/hun er valgt fra, velges omgående en ny representant fra den gruppe vedkommende representerte i h.h. til den gruppevisse fordeling.»

Motivering:

Viser til den nåværende grupperepresentasjon i forbundsstyret: Vei 3 representanter, private anlegg ingen.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 3 endres til:

å velge 31 medlemmer med 26 personlige vararepresentanter til landsstyret. Av disse skal 11 være medlemmer av forbundsstyret, som består av forbundets formann, nestformann, kasserer og 2 forbundssekretærer, samt 6 medlemmer fra avdelingene.

Landsmøte velger de 2 sekretærer som skal være med i forbundsstyret samt en 1. — og en 2. vararepresentant.

Over halvparten av medlemmene i forbundsstyret/landsstyret skal ikke være fastlønte tillitsmenn.

(Med fastlønte tillitsmenn forstås tillitsmenn som blir lønnet av organisasjonen. Hovedtillitsmenn som velges på åremål og lønnes av arbeidsgiveren blir ikke å betrakte som fastlønte tillitsmenn i denne forbindelse).

Punkt 3, 3. avsnitt utgår og erstattes med:

Ved valg av landsstyre skal så vidt mulig alle yrker innen organisasjonsområdet være representert. Det bør tas hensyn til en geografisk fordeling.

Pkt. 7, 1. avsnitt omkrives til:

å velge yrkesaktive medlemmer i forbundets organer. Ved oppnådd pensjonsalder eller overgang til annen yrkesgruppe enn det vedkommende er valgt inn for, trer disse ut av sine tillitsverv.

Merknad (Ny — plasseres etter pkt. 11)

Ved valg av forbundsstyre/ landsstyre skal vararepresentanter velges fra samme yrkesgruppe som den som velges som representant. Det samme gjelder ved suppleringsvalg. Ved suppleringsvalg skal vedkommende avdeling ha anledning til å komme med forslag.

Forslag nr. 21 og 26: tiltres.

Forslag nr. 22, 23 og 25: Kan ikke tiltres.

Forslag nr. 24: Landsmøtevedtak 1975 innarbeides i vedtektene.

Olav Dale, avd. 24, viste til at det her dreiet seg om en prinsipiell diskusjon. Han kunne tenke seg å sløyfe avsnitt 6 i paragraf 7.

Ole Flesvig, forbundsstyret, sa at denne saken også hadde vært oppe på forrige landsmøte. Vi fikk ordningen med en representant fra hvert fylke i og med den nye organisasjonsordningen. Enkelte ønsket endringer på forrige landsmøte, men det ble ikke fattet noe vedtak. Når vi nå har tatt saken opp på nytt, har vi gjort den vri at vi har utvidet styret med fire representanter. Poenget er å få representasjon fra alle storavdelingene. Med det nye forslaget kan det hende at det blir to representanter fra en storavdeling eller to fra ett fylke osv.

Han viste også til forslaget om at to sekretærer skal delta i forbundsstyret. Bare tre er selvsikrevne, nemlig formannen, nestformann og kasserer. Til forslag 25 fra Nordland sa Flesvig at dette måtte tas opp under et annet punkt på dagsorden.

Magne Mælumshagen, landsstyret, sa at mindretallet i landsstyret ønsket en annen ordlyd enn forslaget når det gjaldt paragraf 6, pkt. 3, 3. avsnitt. Meningen med mindretallets forslag var å gi alle fylkene pluss Svalbard en sikker representasjon.

Hvis det da velges 31 representanter, vil det bli 19 klare representanter på fylkene og Svalbard, mens 12 velges ut fra andre kriterier enn geografi. Han understreket at man her måtte ta de nødvendige geografiske hensyn ettersom det er større forskjell i leve-, bo- og arbeidsforhold mellom landsdelene enn det er mellom yrkesgruppene som er representert i forbundet. Vi må likestille alle deler av landet, sa Mælumshagen som også henviste til god økonomi og gode kommunikasjoner som argumenter for å sikre alle deler av landet en skikkelig representasjon. Før var Svalbard nærmest isolert. Slik er det ikke i dag. Han fremmet følgende forslag:

«§ 6 pkt. 3, 3. avsnitt skal lyde:

Alle fylker og Svalbard sikres representasjon enten i forbundsstyret eller landsstyret.

Ved valg av landsstyre skal så vidt mulig alle bransjer/yrker innen forbundets organisasjonsområder være representert.»

Ole Klemo, avd. 5, tok opp forslag nr. 23 som han refererte overfor landsmøtet. Han argumenterte for at tillitsverv burde sirkulere. Ett gjenvalg til forbundsstyret får være tilstrekkelig, og en slik spredning av tillitsverv kan være med å øke den faglige interesse og aktivitet blant medlemmene, sa Klemo, som viste til at noen satt over 20 år i forbundsstyret.

— Man kan komme i den situasjon at valg av forbundsstyre i realiteten bare skjer fire ganger i hvert århundre, sa Klemo bl.a.

Bjarne Korsmo, avd. 2, sa at han denne gangen kunne si seg mye enig med Klemo, men han syntes forslaget gikk for langt. Han var mer tilbøyelig til å skifte ut hvert tredje medlem av forbundsstyret på hvert landsmøte. Han fremmet følgende forslag:

«Også forslag på personvalg må i likhet med øvrige forslag motiveres og at de personer som blir valgt inn i forbundsstyret, landsstyret etc. presenterer seg slik at landsmøtet blir kjent med de personer som skal lede/styre forbundet mellom landsmøteperiodene.»

Oystein Hagen, avd. 7, opplyste at avdeling 7 har sendt inn forslag, som ikke er kommet med i dagsorden, det går på punkt 3, 3. avsnitt. Når avdeling 7 foretrekker den teksten som er i dag, framfor landsstyrets endringsforslag, har det sammenheng med at avdelingen dekker to fylker. Forutsetningen da sammenslutningen skjedde, var iallfall ikke at man skulle miste en representant til landsstyret. Han pekte på at det faglig/politiske arbeid er fordelt på to fylker, det dreier seg om to fylkes-

partier. Alle forhandlingene f.eks. på vegsektoren føres atskilt i de to fylkene. Det er i det hele tatt en todelt organisasjon.

Hagen fremmet dette forslaget:

«Nåværende tekst bibeholdes».

Arnstein Remmen, avd. 4, tok opp forslag 25. Han understreket at forslaget ikke innebærer misnøye med den jobb opplysningssekretæren utfører. Tvert i mot, men forslaget er ment som et skritt i demokratisk retning. I dag er det opprettet studieutvalg omkring i avdelingene, der det arbeides godt, og en slik funksjon ville et studieutvalg på forbundsplan også få. Et studieutvalg vil være et rådgivende organ, og et demokratisk redskap.

Erland Fredriksen, forbundsstyret, var stort sett enig i landsstyrets innstilling, bortsett fra til pkt. 3, 3. avsnitt, der han ville anbefale forslaget som Hagen reiste.

Sven Pettersen hadde oppfattet det slik at Nordland Arbeidsmannsforening ville ha vedtektsfestet at studieutvalg skulle velges. av landsmøtet. Han viste til forslag 50, der Bergen og Hordaland har lagt fram forslag om ganske avansert organisasjonsplan for forbundet, og mente det ville være naturlig om forslag 25 ble debattert senere under landsmøtet. Personlig så han positivt på å få et slikt studieutvalg, men antok at landsstyret følte seg noe usikre på hvilke retningslinjer et slikt utvalg skulle arbeide etter. Noen ville kanskje oppfatte det som en byråkratisering med utvalg i øst og vest, og det koster penger. Men Pettersen ville se på det som et ledd i en demokratiseringsprosess, og et nyttig korrektiv utenfra.

Han pekte på at organisasjonsformen forventes å eksistere som den har gjort, og da må studievirksomheten legges opp slik at alle grupper tilgodesees.

Harald Øveraas, forbundsstyret, mente at deler av diskusjonen kunne oppfattes som om landsmøtets representanter mangler dømmekraft, og understreket at det er hvert landsmøte som suverent velger sine representanter. Det er landsmøtet som suverent kan forkaste eller gjenvelge.

Når det gjaldt forslag nr. 25 mente han dette burde trekkes ut av diskusjon som gjelder landsstyret, meningen er jo ikke at studieutvalget skal gå inn som en del av landsstyret, og forslaget fra Nordland Arbeidsmannsforening burde i stedet tas opp under pkt. 4, og etter innledningen om forbundets framtidige opplysningsvirksomhet.

Øveraas gikk så spesielt inn på utvidelsen av antall medlemmer til landsstyret.

Forslaget tar sikte på å få gruppene maksimalt representert, og unngå at noen holdes utenfor.

Det er en matematisk fordeling av plassene i landsstyret, slik at mønstret er fastlagt og låser for andre grupper, dersom det ikke blir en utvidelse.

Øveraas var ikke enig i nestformannen som la særlig vekt på å få full dekning for avdelinger som dekker to fylker. Han mente det vesentlige måtte være at de enkelte grupper får sin representant i landsstyret — uten at man får det til det, må en slutte å bruke svulmende ord om medlemsdemokrati.

Øveraas trodde valgkomiteen og de grupper som kommer med forslag på kandidater, ville ta tilbørlig geografiske hensyn, men han poengterte den gruppevisse fordeling. Når det gjelder Svalbards representasjon, pekte han på at Svalbard går under bergverk, og det er gruppen bergverk som må bli enige om hvem som skal være representant i landsstyret. Det går ikke an å øremerke bestemte distrikter for seg i landsstyret.

Ola Tuven ba om ordet til forretningsorden, for å få avklart om forslag 25 skal utsettes til dagsordens pkt. 4, slik at en kunne unngå dobbeltkjøring av debatten.

Dirigenten fikk dette avklart, forslag 25 kommer opp under pkt. 4, før han ga ordet til

Sigve Mæland, Longyearbyen Arbeiderforening, som håpet landsmøtet ikke måtte misforstå og tro at Svalbard er redd for å stille opp i konkurransen på like linje om landsstyreprerentasjon.

— Det vi er redd for, er at det skal bli fylkesrepresentasjon. Svalbard er som kjent ikke et fylke, sa Mæland. Hvilket forslag som så var best, Mælumshagen eller landsstyrets kunne så diskuteres.

— Men med fylkesfordeling kommer vi på Svalbard dårlig ut, det kan vi ikke godta.

Mæland pekte ellers på det som var blitt understreket på forrige landsmøte, at det var viktig for Svalbardavdeling å få bedre kontakt med tillitsmannsapparatet. Erfaringene var gode, og kanskje hadde denne kontakten også bidratt til bedre forståelse for hvordan forholdene er på Svalbard. Han håpet landsmøtet ville vise samme tilliten til rdrepresentasjonen denne gang.

Arvid Øygård, avd. 4, var enig i innstillingen om landsstyrets sammensetning. Han mente imidlertid at forbundet ikke hadde fungert helt godt de siste åra, og mente det viktigste måtte være å styrke forbundsstyret. Han fant det vanskelig å si hvordan, men mente det riktige var å utvide forbundsstyret med to representanter valgt fra avdelingene.

Han fremmet følgende forslag:

Landsstyrets innstilling annen setning endres til:

«Av disse skal 13 medlemmer av forbundsstyret, som består av forbundets formann, nestformann, kasserer og 2 forbundssekretærer samt 8 medl. fra avdelingene.»

Prøvevoteringen

Dirigenten foreslo strek, med anledning til å tegne seg på talerlisten og levere inn forslag før strek ble satt. Dirigenten endret seg og foreslo i stedet av hensyn til den lange talerlisten og de mange forslag at landsmøtet gikk til prøvevotering over antallet straks — også av hensyn til valgkomiteen som skulle begynne sitt arbeid kl. 17.30. Forslaget innebar at behandlingen av punktet for øvrig ble utsatt. Dirigentens forslag enstemmig bifalt.

Ved prøvevoteringen ble det enstemmig vedtatt å utvide antallet representanter i landsstyret til 31.

Møtet hevet kl. 17.25.

Formiddagsmøtet tirsdag 2/10

Møtet ble satt kl. 9.00 med Alf Johansen som dirigent.

Sven Pettersen stilte så opp med trekkspillet og ledet morgenens allsang, «Brødre, til sol og til frihet».

Protokoll fra mandagens ettermiddagsmøte ble referert av Inger Syversen.

Arvid Øygård bemerket at han var blitt gitt feil navn i protokollen, og etterlyste forslaget om utvidelse av landsstyret.

Jens Tveit Aga opplyste at forslaget lå på dirigentens bord, og ville bli inntatt i protokollen.

Med Øygårds bemerkning ble protokollen enstemmig godkjent.

Dirigenten formidlet en melding til valgkomiteen som skulle møtes. Ludvik Wangsmo hadde en praktisk opplysning om landsmøtefesten.

Dirigenten varslet om at det sannsynligvis ville bli kveldsmøte i dag. Han refererte permisjonssøknader, som ble innvilget.

Deretter ble vedtatt ommøblering på den oppsatte dagsorden, slik at pkt. 6 nå ble tatt opp.

Dagsordenens pkt. 6 Bedriftshelsetjensten

Dirigenten ga så ordet til overlege Aud Blegen Svindland som innledet om bedriftshelsetjensten.

Hun hadde lest forbundets handlingsprogram for bedring av arbeidsmiljøet, og var glad for at man der gikk inn for offentlig bedriftshelsetjeneste, som bør gjøres obligatorisk så snart det er mulig. Hun hadde også merket seg kravet om at bergverk, bygg- og anlegg og rengjøring måtte være blant de grupper som først blir tilgodesett med obligatorisk bedriftshelsetjeneste.

Hun tok så for seg utviklingen i bedriftshelsetjenesten her i landet, som kom i stand i 1946 ved en frivillig avtale mellom LO, N.A.F. og Lægeforeningen. En ordning som utelukkende gikk på forebyggende helsearbeid og ikke tillot behandling.

— Dette kan ikke regnes som fullverdig bedriftshelsetjeneste, sa Aud Blegen Svindland.

Etter at avtalen ble revidert i 1975, ble behandling tillatt, og helsepersonell ved bedriften skulle nå gjøre en aktiv innsats for bedring av arbeidsmiljøet, foreta helsekontroll, vurdere sykefravær i samband med miljø etc. Dette var presset fram av fagbevegelsen, og det var Lægeforeningen som var motstander av at bedriftsleger skulle gi behandling. Dette av kollegiale hensyn.

Hun karakteriserte dette som en merkelig holdning. Nettopp ved å gi behandling, vil bedriftslegen kunne få bedre innsikt som vil komme de øvrige oppgaver i bedriftshelsetjenesten til gode.

Det var arbeidsmiljøloven som ga åpning til lov om bedriftshelsetjenesten.

«Kjøttkontroll»

Vi har ca. 8000 leger i dette landet, ca. 750 leger er borti bedriftshelsetjenesten på en eller annen måte, men bare omkring 5 leger har valgt å satse på nettopp dette som profesjon. For øvrig er det en slags hobbyvirksomhet som er blitt drevet, ved siden av legenes øvrige praksis.

Stort sett har bedriftshelsetjensten vært sett på som en slags kjøttkontroll, eller folkevognservice med sjekk og oljeskift. Men det er også mange steder bedriftshelsetjenesten har utviklet seg meget godt i riktig retning, men dessverre er ikke dette skjedd i særlig stort omfang.

Bedriftshelsetjenesten har relativt lav status blant leger, vel også blant arbeidstakere som bare har erfart den årlige kjøttkontrollen.

I løpet av de siste årene, da arbeidstilsynet har drevet en god del informasjonsvirksomhet, har interessen blant legene vært økende, og stadig flere yngre leger er blitt interessert.

I 1975 var noe over 3000 bedrifter dekket med en eller annen form for

bedriftshelsetjeneste. Med arbeidsmiljøloven kom for første gang en lov som gjør det mulig å få innført obligatorisk bedriftshelsetjeneste.

Aud Blegen Svindland tok for seg enkelte sentrale paragrafer i arbeidsmiljøloven, paragrafene 7, 11, 12. Hun syntes ikke det var et urimelig krav at arbeidstakere skal trives på jobben, som opptar en stor del av enhvers liv og påvirker både helse og privatliv. Hun kommenterte paragraf 13, og tok spesielt for seg loven som beskriver arbeidsgivers plikter, deriblant pkt. c. som pålegger arbeidsgiver å føre løpende kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse og påvirkninger på lang sikt. Spørsmålet er hva som er helseskadelig på langt sikt, belastnings-sykdommer, hjerte/kar-sykdommer m.v.

Hun tok så for seg paragraf 30, fullmaktparagrafen, og med den nødvendigheten av å overvåke helsemiljøet, som igjen betinger helsepersonell ved bedriften, som skal bistå verneombud og arbeidsmiljøutvalg. I paragrafen er også nedfelt hvilke faglige krav som skal stilles til helse-team ved bedriftene.

Forhaling

Svindland viste til at etter at arbeidsmiljøloven ble iverksatt 1/7-77, har vi fått en egen lov om bedriftshelsetjeneste. Men forskriftene etter arbeidsmiljøloven har vært utarbeidet av Arbeidstilsynet mens Helse-direktoratet har arbeidet med forskrifter etter lov om bedriftshelsetjeneste. Dette er ikke noe eiendommelig for det dreier seg om lover med forskjellige tiltak og hensyn. Loven om bedriftshelsetjeneste går på refusjonsordninger, mens lov om arbeidsmiljø er selve grunnlaget for opprettelse av en bedriftshelsetjeneste her i landet.

Arbeidstilsynet hadde ferdig et sett forskrifter for et år siden, og de ble sendt ut til høring. Det var positiv respons fra LO, Yrkeshygienisk institutt m.v., men svært negativt bl.a. fra Lægeforeningen. Helse-direktoratet mente vi skulle vente med forskriftene til de var ferdige med sine. Etterpå har det vært stadig parlamenteringer mellom direktoratene om forskriftene, og man er blitt enige om å lage et sett forskrifter for de to lovene, men ennå er ikke disse kommet. Vi håper nå at det kan komme noe ut av det initiativ LO vil ta i denne saken i samarbeidskomiteen mellom LO og DNA.

En av de grunnleggende oppgavene etter arbeidsmiljøloven er det forebyggende arbeid. Det er klart at det er en sammenheng mellom arbeid og utviklingen av en rekke belastningssykdommer som allergier, stress, støyskader, hjerte/kar-sykdommer o.s.v. Oslo-undersøkelsen viser jo at det er dobbelt så mye hjerteinfarkt hos en gruppe arbeidstakere med tungarbeid som i en annen yrkesgruppe. Dette er ikke overraskende. Det

er klart at det vil ta på hjertet hvis vi f.eks. skulle være 10 000-meterløpere på heltid, sa Blegen Svindland.

I utkastet til forskriftene legger man en hovedvekt på de forebyggende tiltak. Bedriftshelsetjenesten får ansvaret både for den enkeltes helse og for arbeidsmiljøet på bedriften. Det første som må skje når en arbeidstaker kommer til en bedrift, må være en skikkelig legeundersøkelse. Man kan da få kartlagt tidligere sykdomsbilde og det blir spørsmål om angjeldende arbeid passer for den enkelte. Det er klart at arbeidstakeren selv bestemmer om han vil ta en spesiell risiko med en type arbeid, men vedkommende må ha krav på et faglig råd. Bedriftshelsetjenesten må interessere seg for den enkeltes totale sosiale situasjon, og sist, men ikke minst, må det bygges opp et tillitsforhold mellom legen og arbeidstakeren.

En arbeidstaker som kom til meg sa at han plutselig ble så deprimeret over å måtte gå på arbeid, selv om vedkommende tidligere i alle år hadde gledet seg til å komme på arbeidsplassen. Han spurte selv hva årsakene kunne være. Sammen fant vi ut at en del positive faktorer hadde endret seg og at negative faktorer var forsterket. Før gledet han seg til å treffe arbeidskameratene, nå så han bare for seg en maskin og seg selv i et hjørne på bedriften. Bedre kan man vel ikke illustrere hvordan forholdene hadde endret seg.

En undersøkelse på bedriften må ikke være som i dag hvor arbeidstakerne vandrer halvnakne inn til bedriftslegen som andre husdyr for å bli lyttet på.

Det har lite og ingenting med helse å gjøre, ei heller med arbeidsmiljøet.

Vikarierende motiver

Hva er forholdet mellom bedriftshelsetjenesten og distriktshelsetjenesten? Enkelte har konstruert et motsetningsforhold her. Det viktige for å utføre helsetjeneste er ikke om du har en spesiell medisinsk embedseksamen eller ikke. Helse lærer man mest om ute i arbeidslivet ved å snakke med folk som jobber i et spesielt miljø. De vi framfor alt trenger i bedriftshelsetjenesten er folk med grunnutdanning i helse. Når enkelte grupper motarbeider bedriftshelsetjenesten så sterkt, skal man være klar over at det er vikarierende motiver ute og går. Det er standsinteressene som kommer inn. Legene har vært interessert i å drive med bedriftshelsetjeneste nærmest på hobbybasis. Det har også vært godt betalt, og det har vært en hvile fra det øvrige arbeid. Dette kan vi ikke akseptere, og det er selvfølgelig ikke i samsvar med arbeidsmiljøloven at det fungerer slik. På bedriftene må bedriftshelsetjenesten betraktes som en del av produksjonspersonalet på bedriften — for å si det enkelt. En

omlegging til distriktshelsetjeneste ville bety en voldsom sentralisering i forhold til bedriftshelsetjeneste og ikke tjene arbeidstakernes eller arbeidsmiljøets interesser. I EF-landene og i Danmark er bedriftshelsetjenesten etter hvert blitt en integrert del av arbeidsmiljøtiltakene, og vi kan lære mye av disse erfaringene — særlig fra Danmark hvor det er utarbeidet gode forskrifter og veiledning til forskriftene. I Arbeidstilsynet og andre steder begynner folk nå å bli utålmodige i sin venting på forskriftene til loven. De trenger disse redskapene i sitt arbeid, og det er jo høyst udemokratisk også at vi ennå ikke har fått de forskriftene som skal realisere stortingsvedtaket.

Språk til innvortes bruk

De interessene som kjemper mot bedriftshelsetjenesten pleier sine standsinteresser. Det gjelder også embedsverket som er preget av middelaldrende mennesker som er vokst opp etter borgerlige verdinormer, normer som i første rekke tjener de som ønsker gode karakterer i skolen. Det er selvfølgelig galt å tro at en spesielt god artiumskarakter skulle gjøre deg skikket som lege. Artiumskarakteren her er mindre vesentlig. Viktigere er det framfor alt å være interessert i mennesker, og å sette sin egen person i bakgrunnen for å kunne tjene andre mennesker. Nå søkes det til de lukkede studier nesten bare etter hvilken status man ønsker seg, og etter utdannelsen fører man et språk som bare er til innvortes bruk slik at ikke andre skal få del i kunnskapene deres. De som hørte Jostein Nyhamar i morgenkåseriene for kort tid siden vil skjønne hva jeg mener.

Selv tror jeg vi er inne på noe riktig når vi nå går inn for at alder og yrkeserfaring skal telle med ved opptak.

Maskiner viktigere enn mennesker?

Aud Blegen Svindland slo til sist fast at vi har tilstrekkelig med ressurser til å kunne gjennomføre bedriftshelsetjenesten etter intensjonene. Vi har i Norge i dag rundt 80 000 leger — en lege pr. 500. Vi har i tillegg en sykepleier pr. 200 mennesker og i tillegg har vi hjelpepleiere. Vi har en netto legesøkning pr. år på 300, og mange av disse vil etter hvert bli glad for å kunne satse på jobber i bedriftshelsetjenesten. Det er ikke slik at vi ikke har leger til å skaffe en tilfredsstillende legedekning i Finnmark. Det er bare plassering av legene som skaper legemangelen i nord. Det samme gjelder for bedriftshelsetjenesten.

Vi må og skal satse på en skikkelig bedriftshelsetjeneste. Vi ser i dag hvordan bedrifter og arbeidstakere stiller med maskiner for at de skal fungere. Det er viktig. Mange synes det er enklere med mennesker. De kan skiftes ut hvis de ikke fungerer lenger. Dette er holdninger som vi må motarbeide.

Drømmen om «gamle dager»

En del snakker om at vi må få tilbake huslegene her i landet. I realiteten har vi aldri hatt noen huslege her i landet. Dette er bare drømmer om de gode gamle dager som intet med virkeligheten har å gjøre. Noen få har kanskje hatt huslege. Jeg tenker på de i den øvre middelklasse som har hatt legen i sin omgangskrets. De har kanskje hatt legen som venn og rådgiver. Videre har det på landsbygda vært noen personligheter som i kraft av sin interesse og kunnskap om mennesker, har vært noe spesielt fenomen.

Men hva menes med huslege i dag? Den huslegen man snakker om som alltid skal stille opp på familiens premisser, eksisterer nok ikke.

Målsettingen for bedriftshelsetjenesten er beskjedent. Vi bruker i dag 200 legeårsverk og ønsker på sikt å øke denne til 600 årsverk. Når har vi endelig fått et lovgrunnlag for å gjøre det. Arbeidstilsynet og LO har arbeidet hånd i hånd for å få loven satt ut i livet. Jeg kunne kanskje ønske at også enkeltforbundene sto mer på. Faktum er nemlig at hvis vi nå ikke får forskriftene, settes deler av arbeidsmiljøloven ut av kraft. Dette er dypt udemokratisk når vi vet at det dreier seg om en spesielt viktig lov som Stortinget har vedtatt med åpne øyne. I løpet av kort tid må vi se å få vedtatt forskriftene, sa Aud Blegen Svindland til slutt.

Debatten

Den fungerende formann takket Aud Blegen Svindland for en meget klar og interessant innledning om en sak som ligger forbundets medlemmer sterkt på hjertet.

Harald Øveraas, forbundsstyret, var første taler i debatten, og syntes det hadde vært befriende å høre en lege bruke så klare ord.

For mange av forbundets yrkesgrupper er bedriftshelsetjenesten et stort problem. Kjøttkontroll har vært nevnt, det er noe alle kjenner til, men i mange tilfeller er det enda verre. Forbundet har store grupper med folk som må bestemme på forhånd når de skal bli syke eller skadet, de må nemlig bestille time i god tid, og det gjelder en arbeidsgruppe der skadefrekvensen er stor og yrket hardt. Dette er situasjonen mange steder utover i landet, der man ikke har fått til noen løsning på bedriftshelsetjenesten, fordi den ikke gir status.

— Det er nødvendig å få slått noen bresjer i den muren legestanden har bygd rundt seg, sa Øveraas. Forbundet har tidligere stilt seg på linje med LOs innstilling, at forskriftene skal utarbeides av Arbeidstilsynet. Et viktig punkt er ansettelsesmyndigheten. I dag har man ingen tillit til dem som driver på hobbybasis, fordi vi i de fleste tilfeller vet hvilken holdning de har til klientene i arbeidslivet. Dette problemet må løses

gjennom ansettelsesprosedyrene. Bedriftshelsetjenesten skal være en integrert del av arbeidsmiljøet, og ansettelsen må være underlagt arbeidsmiljøutvalgene. Hvis vi ikke får gjennomslag for dette, skal det bli vanskelig å opprettholde tillit og samarbeide.

Ingen bør være overrasket over den holdning Lægeforeningen inntar, men vi må aksjonere og gi klar beskjed om hva vi vil.

«Politisk fyllekjøring»

— Hva vi ikke vil, er å finne oss i «det politiske fyllekjøret» mellom departementene. Det er to år siden vi fikk loven om bedriftshelsetjenesten, og det er vår helse dette sommelet går utover. Dette kan vi ikke finne oss i, vi må få en klar beslutning om hvordan helsetjenesten skal administreres, sa Øveraas, som ikke var i tvil om at ansvaret måtte legges til Statens arbeidstilsyn, som administrerer arbeidsmiljøloven.

Han mente det var nødvendig å ha klart for seg det regelverk som skal bygges opp til fullmaktsloven, og gå klart ut for å få et gjennomslag, av flere grunner. For dette er politikk, og det må vi ta konsekvensen av. Øveraas hadde oppfattet Aud Blegen Svindland slik at hun var skuffet over at forbundet hadde vært for lite aktivt og kanskje kommet med for liten støtte. Dette måtte beklages. Interessen er til stede, men det kunne skyldes en språklig forvirring omkring disse spørsmålene, man har ikke riktig visst hva som skulle gjøres.

— Men Aud Blegen Svindlands foredrag hadde gitt nødvendig klargjøring, sa Øveraas, så nå skulle det ikke være grunn til å nøle lenger. Han antydte at det burde komme en uttalelse før møtets slutt, en uttalelse som Aud Blegen Svindland kunne være fornøyd med.

Ola Tuven, avd. 4, syntes også det var befriende å høre innlederen, og ville bare håpe at en lang rekke i legestanden ville innta samme holdninger.

Han kom inn på problemet med i det hele tatt å få tak i leger til denne ordningen. Hans erfaring var, etter forhandlinger med leger, at de kjørte fram uhyggelige harde krav for å ta jobb i bedriftshelsetjenesten. Når en har innført bedriftslegeordning og har medansvar for å skaffe lege, får en følelsen av å bli satt til veggs av denne yrkesgruppen.

Tuven håpet at legebeordring måtte komme inn, så dette problemet kunne bli løst. En rekke av forbundets medlemmer har aldri kunnet forlange å få arbeide innenfor sin egen stuedør, men har vært nødt til å pakke kofferten for å ta arbeid der det er. Leger må også kunne finne seg i å flytte på seg. De har fått et utdanningstilbud, en viss styring må følge med.

Tuven tok opp forslag nr. 80.

Åse Wold, avd. 5, viste til en gruppe arbeidstakere som ikke får føle den trygghet som arbeidsmiljøloven skal gi — rengjøringsassistentene, først og fremst i byråene. De går på to-års kontrakter i byråene, som særlig kommunene er ivrige til å benytte seg av, for å spare. Det er alltid de laveste anbudene som får tilslaget. Resultatet for rengjøringsassistentene er at de må skifte byrå annet hvert år. Sjøl hadde hun hatt 7 forskjellige arbeidsgivere på 14 år, hver gang en kamp for å oppnå samme lønn og vilkår. Byråene benytter seg av råderetten fullt ut. De vet at folkene arbeider spredt, og at arbeidsgiveren har lett spillerom. Særlig eldre mennesker tør ikke annet enn å godta nesten hva som helst. De mangler utdannelse og er for gamle til å ta fatt på et nytt yrke, og vet at det er nok av folk som vil overta. Det samme gjelder enslige forsørgere.

I dag er mange rengjøringsassistenter organisert, men de ligger likevel lavt i terrenget. De har den dårligste betalte jobben, ingen legekontroll og ikke verneombud. Erfaringene tyder på at arbeidsmiljøloven ikke er tiltenkt oss, sa Åse Wold.

Roald Ottesen, avd. 23, representerte gruvearbeiderne. Slitsomt og stressende yrke og en teknologisk utvikling som bringer med seg stadig nye problemer. Når en så samtidig lever i en utkant, er det ikke enkelt å drive helsevern. Distriktslegen er bedriftslege, når han har tid til å komme. Hobbyvirksomhet. Samtidig er det et problem i seg sjøl med distriktslege, det kan dreie seg om mange mil for å komme til en lege i det hele tatt.

Ottesen mente at om utviklinga skulle snus, måtte det fås igang bedre utdannelse av helsepersonell, i større omfang. Han trodde ikke bare en fordelingsnøkkel med hensyn til det eksisterende helsepersonell kunne dekke behovene. Han mente Aud Blegen Svindland hadde tegnet opp den vegen som bør følges, og det var nå vi fagorganiserte som måtte skru på for å få satt tingene ut i praksis.

Ottesen nevnte skiftarbeidernes spesielle situasjon. Folk i tunnel og gruve kan gå ei hel uke i trekk uten å se dagslys. Det tar på humøret og helse. Det er i det hele tatt en hel masse faktorer som er med på å gjøre arbeidet unødig slitsomt.

Tillitsforholdet mellom arbeidstaker og lege hadde vært både og. I noen tilfeller godt, i andre dårlig, og i mange tilfeller har det vært uråd for en person, som føler seg syk, å få skikkelig informasjon fra legen.

Et annet språk og dusforhold måtte til om tilliten skulle skapes.

— Det investeres i kostbare maskiner, folk med god utdannelse til å betjene dem og opplæring av folk til å vedlikeholde dem. Men folk kan bare skiftes ut etter hvert som de blir utslitt. Mennesket må være den viktigste faktor i hele produksjonsmaskineriet, derfor må vi stå på, sa Ottesen.

Et spørsmål om holdninger

Kåre Reiersgård, forbundsstyret, så utdanningspolitikken som en sentral ting når det gjelder leger. Han understreket ellers at en god bedriftslegetjeneste forutsetter at legen har kjennskap til den aktuelle arbeidsplassen, ellers kan han ikke gi råd. Skrivebordsfolk med piller og reseptblokk tjener oss ikke. Reiersgård viste til private anlegg og maskinentreprenører som vil tjene mye penger på kortest mulig tid. Kravet må være at arbeidstilsyn og helsepersonell må komme ut på disse arbeidsplassene langt inne i fjella og få kjennskap til hva det dreier seg om.

— Mye har med holdninger å gjøre, mente Reiersgård. De fleste leger kommer fra borgerlig miljø og har lite kontakt med arbeidsfolk og deres problemer. De er mer interessert i å få interessante sykdomstilfeller å skjære i enn i å forebygge.

Belastningssykdommene er et problem som det snakkes for lite om. Innen forbundet er det mange tunge arbeidsområder og belastningssykdommene er en plage. Hvordan skal en få dette inn i hodet på folk som skal være så kloke, og få se noen resultater?

— Det er også et spørsmål om disponering av ressursene, sa Reiersgård. Det investeres enorme summer i sykehus, og da blir det kanskje ikke stor råd til annet. Han mente problemene måtte angripes der de har sin rot, med forebyggende virksomhet.

Ellers mente han at også legestillinger burde underlegges en form for løyve, som systemet med drosjer f.eks. Det vil si at først må behovet klarlegges, hvor mange leger trenges på hvilket sted, — og så utstedes løyve etter det. Det ville kunne eliminere en del luksusmedisin.

Møtet tok så 10 minutters pause, etter at dirigenten først hadde opplyst at arbeiderveteranen Hans Johansen fra Drammen var på plass i foyeren også under dette landsmøtet med sine bøker.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at det ble pause fra kl. 12.00 til 13.00. Gruppemøtene starter presis kl. 13.00 og kveldsmøtet kl. 18.00, sa dirigenten som foreslo strek satt med inntegnede talere pluss Øystein Hagen. Vedtatt. Han ba om at forslag som måtte være blant representantene ble levert til dirigentbordet umiddelbart.

Øystein Hagen sa til forretningsorden at det ikke måtte settes fram forslag etter at strek var vedtatt.

Det forelå på dette tidspunkt 4 forslag som ble referert:

Pkt. 6

Forbundet setter igang en yrkesundersøkelse med det formål å kart-

legge den fysiske og psykiske helsestand blant de ansatte i vaktsektoren. Dette for å legge dokumentert grunnlag for det videre arbeid med hurtig innførsel av bedriftshelsetjensten.

A. Ellingsen

Norsk Arbeidsmandsforbund krever at alle som arbeider under jord og i støvfylte arbeidsmiljøer skal røntgenfotograferes årlig, og at Statens skjermbildekontroll foretar denne undersøkelsen med spesielle filmkamera, beregnet for silikosekontroll. I tillegg krever vi at det foretas regelmessig lungefunksjonsundersøkelse.

Viktor Evjen

Tannbehandling/regulering må dekkes av trygdekassen

De statlige kommunale bidragsordninger bidrar i alt for liten grad til dekning av de faktiske behandlingsutgifter folk flest har på sine tenner gjennom et langt liv. Ikke minst flerbarnsfamilier og pensjonister merker dette.

Bjørn Enge

Forslag nr. 80.

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Bedriftshelsetjenesten.

Forbundet vil arbeide for at det lovfestes årlig bedriftslegekontroll.

Motivering:

Vi har i dag en altfor tilfeldig praksis når det gjelder bedriftshelsetjenesten. I enkelte avtaleområder er det ikke engang slått fast at det skal være bedriftslegeordning der det er mulig. Ordninger som bygger på selektiv kontroll er ikke gode nok. Da en i de fleste yrker og i alle aldrer kan pådras helsemessige skader er det nødvendig at slike blir oppdaget på et så tidlig tidspunkt som mulig ved regelmessige kontroller.

Karl Antonsen, avd. 142, sa at bedriftshelsetjenesten i dag fungerer på et meget upersonlig plan. Det er stor gjennomtrekk av leger og det skapes dermed ikke noe tillitsforhold mellom personer som kjenner hverandre. Han foreslo at forbundet skulle spisse til formuleringene i sitt forslag slik at gjennomføringen av bedriftshelsetjenesten ikke er avhengig av kapasiteten. Aud Blegen Svindland hadde sagt at det ikke er kapasiteten det dreier seg om, sa Antonsen, som refererte til sitt forslag.

Ragnar Tharaldsen, landsstyret, sa at han var skremt over utviklingen med alle de stoffene som daglig sendes ut på markedet og som lønnsstærkerne må arbeide med. Kanskje Lægeforeningen kunne sette seg ned å

drøfte disse stoffene, hvilken innvirkning de har for eksemddannelser, allergier, indre sykdommer o.s.v.

Om bedriftshelsetjensten i Finnmark sa Tharaldsen at denne fungerer meget dårlig. Man har en bedriftslege for en arbeidsplass med 1000 arbeidstakere. I tillegg har han lærere og andre grupper i vår kommune. Vi vanlige arbeidstakere må reise dit det er arbeid å få. Leger og andre skal ha alle mulige tillegg hvis de skal «beordres» til arbeid. Tharaldsen trodde det ble meget vanskelig å skaffe leger til bedriftshelsetjensten i Finnmark. Han kom også inn på legenes behandling av arbeidstakere og sa at mange behandler folk som om alle var rekrutter. De som ikke var brukbare, ble fritatt for tjeneste. Vi skal ta vare på våre arbeidskamerater gjennom et aktivt arbeid for bedre arbeidsmiljø.

Lillian Olsen, avd. 7, slo fast at en gruppe som er særlig hardt belastet er de som driver innen rengjøring. De er særlig utsatt for belastningssykdommer, vår nye folkesykdom. Det er også slike belastningsskader som er årsken til det meste av sykefraværet, sa Lillian Olsen, som hadde tatt opp med sosialdepartementet kravet om at slike sykdommer også måtte betraktes som yrkesskade etter loven. Dette har foreløpig ikke ført fram. Hun ba landsmøtet støtte dette kravet fra avdelingen.

Asbjørn Furali, landsstyret, sa at han hadde visse forhåpninger til bedriftshelsetjenesten, særlig dette med at man fikk årlige undersøkelser.

Bedriftshelsetjenesten i dag er bl.a. en lettvent måte å tjene penger på. Han viste til skremmende eksempler på hvordan bedriftslegene opptrer overfor pasienter, bl.a. på en institusjon han kjente spesielt godt til. Den var i sin tid opprettet spesielt for skogsarbeidere slik at de skulle lære seg andre arbeidsstillinger også under oppholdet. Nå stuves alle kategorier syke sammen på denne institusjonen enten det er ryggskader, hjertesykdommer eller annet som er bakgrunnen for oppholdet.

Folk som av ergoterapeuter og arbeidsterapeuter får vite at de ikke kan løfte fem kilo i handa, sendes ut i arbeidet hvor de handterer femtiki-los sementsekker, sa Furali som mente det var viktig å få til en holdningsendring hos bedriftslegene.

Viktor Evjen, landsstyret, redegjorde for hvordan bedriftshelsetjenesten i Sulitjelma fungerer. Bl.a. deltar lege og helsepersonell i det lokale arbeidsmiljøutvalget. Han tok fram særlig et krav som er spesielt for gruvearbeidere. Man har krevd at det gjennomføres en årlig røntgenundersøkelse av alle som arbeider under jorden. Dette har bedriftslegen avvist og sagt at selv om man har hatt noen tilfelle av silikose i Bleikvassli, betyr ikke dette at det bør være flere røntgenundersøkelser. Silikose er en sykdom som kan utvikle seg gjennom lang tid, kanskje 20–30 år

og som ikke er så lett å oppdage på røntgenbilder. Det er mer avhengig av helsepersonellens kvalifikasjoner, sa legen.

Jeg kan ikke godta en slik holdning, sa Evjen som refererte sitt forslag (tidligere gjengitt).

Tore Kjæserud, avd. 5, pekte på det faktum at mye av kunnskaper som finnes på universitet og høyskoler aldri kommer ut på arbeidsplassene til dem som trenger dem. — Vi i vaktsektoren burde sikkert vite en god del bl.a. om sittestillinger, ernæring og det å leve en så spesiell døgnrytme. Skal vi ete hele natta? Er kaffen vaktmannens beste mat? Hvordan skal vi forholde oss når vi sitter opptil 20 timer på rumpa? Han håpet at forbundet kunne følge opp intensjonene i innledningen til Aud Blegen Svindland og Øveraas innlegg i debatten.

Bjørn Enge, avdeling 18, viste til at forslaget fra hans avdeling ikke var kommet med i dagsorden fordi den som skulle sende forslagene hadde vært syk da fristen gikk ut. Han sa at av de foreliggende forslag i heftet var det særlig forslag 80 som lå hans hjerte nær.

Han fortalte også om da et legeteam besøkte, rettere «svingte innom» hans bedrift NOR-CON. Denne undersøkelsen var interessant for legene, men for oss var den skremmende. Den var uhyre skremmende. Vi må intensivere det forebyggende arbeid. Vi har tatt opp i fagforeningen mange ganger, kravet om årlige undersøkelser, men bedriftsledelsen har avvist dette. Han la til at funksjonærene på bedriften selvsagt hadde sin egen ordning.

— Med sosialistisk flertall på Stortinget skulle det være mulig å få lovfestet årlig bedriftslegekontroll for alle arbeidstakere, sa Enge som refererte sitt framsatte forslag.

Arnfinn Ellingsen, avdeling 6, pekte på forholdene i vaktsektoren som er spesielt vanskelige ved siden av de som jobber med renhold. Han understreket problemer som det å arbeide når alle andre har fri, at man arbeider helt alene og har et stort personlig ansvar. Han mente forbundet måtte gå inn for en egen undersøkelse av arbeidsforholdene i vaktsektoren.

Øystein Hagen, avd. 7, sa at det særlig er to grupper arbeidstakere som har store belastninger. Det gjelder rengjøringspersonale og det gjelder folk som arbeider på private anlegg. Han understreket særlig problemene for de som har det som yrke å flytte fra anlegg til anlegg, arbeidsplass til arbeidsplass. Om de går til en lege ett sted, hjelper det lite å gjenta undersøkelsen året etter. Da er det en ny arbeidsplass og en ny lege som ik-

ke vet noe om vedkommendes tidligere tilstand, blodtrykk etc., sa Hagen som mente at det måtte etableres et sentralt organ som hadde til oppgave å kartlegge alle arbeidstakere i anleggsektoren med et sentralt arkiv.

Aud Blegen Svindland summerte opp debatten, som hun fant klar og interessant.

Når det gjaldt forslaget om årlige røntgenundersøkelser, var hun enig i forslagsstillerens vurderinger, men hun mente det trengtes et tillegg, nemlig regelmessige lungefunksjonsundersøkelser. Det bør være begge deler. Det tar lang tid før støvlunge kan sees på røntgen, ved lungefunksjonsundersøkelser kan symptomene oppdages langt tidligere. Dette er undersøkelser som er enkle å gjennomføre, og det er klart at alle som utsettes for støv i arbeidet bør ha en slik kontroll.

Hun nevnte ellers en «hovedbok» som utarbeides Arbeidstilsynet og som tillitsmannsapparatet vil ha nytte av.

Hun var videre glad for forslaget om at arbeidsmiljøutvalgene skal ha ansvaret for ansettelse, og håpet man kunne få til det.

Hvis ikke arbeidstakerne sjøl tar en kamp for en service som kan ta vare på helsa, så er det ingen andre som gjør det, sa hun.

Det var blitt nevnt at legene er en skjermet yrkesgruppe, som kan tillate seg å si hva som helst og bruke fagspråk for å tilsløre. Det er fullt mulig å bruke klart norsk, også for leger.

Når det gjelder belastningssykdommer, så er disse ikke karakterisert som yrkesskader i folketryktdloven, men etter arbeidsmiljøloven skal en lege melde alle sykdommer som han antar er betinget av yrket, og Arbeidstilsynet vil arbeide for at belastningssykdommer kommer inn under betegnelsen yrkesskade.

Han fant ellers forslaget om vaktfunksjonærene godt, og ville støtte det på det varmeste.

Hun trakk fram som eksempel et smelteverk, med svære helseproblemer, som ville nytte distriktslegen i bedriftshelsetjenesten. Arbeidstilsynet påla denne bedriften å ansette egen bedriftslege og sykepleier, og dette blir nå gjort.

Når det gjelder de giftige stoffene, trodde hun legeföreningen ikke ville bli fornærmet om hun sa den stilte seg svært likegyldig. Iallfall sa de seg glade over å overlate arkivet til Arbeidstilsynet og over å bli kvitt alt som har med bedriftshelsetjenesten å gjøre.

— Lasset er tungt, sa hun, og var glad for det som var sagt om å være med på å skyve.

Alle yrkesgruppene innen Arbeidsmandsforbundet vil bli pålagt obligatorisk bedriftshelsetjeneste når forskriftene kommer.

Angående de nødvendige holdningsendringer, nevnte hun kursene for helsepersonell, 100 personer i året, som godt kan kalles holdningskurs.

Etter hennes mening skulle ikke røykere finne seg i at røyktingen gis skylda for sykdom som arbeidsmiljøet framkaller.

Mobil helsetjeneste var også nevnt. Aud Blegen Svindland mente at innføring av bedriftshelsetjeneste for små enheter og bygg og anlegg betinget en mobil helsetjeneste. Det vil bli holdt et møte mellom Bygningsindustriarbeiderforbundet, Arbeidsmandsforbundet, Entreprenørenes sammenslutning og Arbeidstilsynet, for å drøfte en prøveordning etter modell av den svenske «Bygghälsan».

Til slutt sa Aud Blegen Svindland at en forsvarlig bedriftshelsetjeneste ville kunne gjennomføres i løpet av fem år.

— Det er mulig hvis vi alle hjelper hverandre.

For de innkomne forslag ble tatt opp til votering, kom Victor Evjen med et tillegg til sitt forslag, i tråd med Aud Blegen Svindlands anvisning:

«I tillegg krever vi at det foretas regelmessige lungefunksjonsundersøkelser». (Føyet til i forslaget som er gjengitt tidligere).

Forslagene fra Evjen, A. Ellingsen og Bjørn Enge ble deretter enstemmig vedtatt oversendt det nye forbundsstyret. Forslag nr. 80 ble enstemmig vedtatt.

Ole Flesvig la fram forslag til uttalelse som redaksjonskomiteen hadde laget. Uttalelsen ble enstemmig vedtatt sendt til kommunal- og arbeidsminister Arne Nilsen. Den lyder slik:

Landsmøtets uttalelse

Landsmøte i Norsk Arbeidsmandsforbund krever at Arbeidstilsynets utkast til forskrifter om bedriftshelsetjenesten straks settes ut i livet, med de tilføyelser som Landsorganisasjonen og vårt forbund har gått inn for. Landsmøte vil spesielt framheve betydningen av at arbeidsmiljøutvalgene får tilsettingsmyndighet når det gjelder bedriftshelsepersonell.

Over 2 år etter at Arbeidsmiljøloven trådte i kraft, har våre myndigheter ennå ikke evnet å legge fram forskrifter til § 30, om verne- og helsepersonell i arbeidslivet. På bakgrunn av de mange ulykker og de helsemessige belastninger som store grupper av våre medlemmer er utsatt for, må landsmøtet på det sterkeste beklage den administrative armød og forhalingsprosess som førte til at 2 departementer laget hvert sitt utkast til forskrifter om hvordan bedriftshelsetjenesten skal utbygges.

Landsmøtet anser utbyggingen av bedriftshelsetjenesten som en del av de samlede arbeidsmiljøtiltak som skal iverksettes etter Arbeidsmiljøloven. Over 2 år etter at loven trådte i kraft, kan vi ikke lenger

finne oss i at en privilegert lege-gruppe bare foretar overfladiske hel-sekontroller av ca. 1/3-del av arbeidstakerne på hobby-basis.

Med den betydning som vi i dag vet at det forebyggende helsearbeidet ute på arbeidsplassene har for folkehelsen, og med den vekt som Arbeidsmiljøloven legger på det forebyggende arbeide, mener landsmøtet at bedriftshelsetjenesten må komme under offentlig styring. Direktoratet for Arbeidstilsynet, som har til oppgave å håndheve Arbeidsmiljøloven, må straks få det regelverket som er nødvendig for å kunne ivareta den forebyggende del av sin virksomhet.

Landsmøtet mener det vil være umulig å oppfylle Arbeidsmiljølovens krav til bedriftshelsetjenesten dersom distriktsleger og fylkesleger skal fastsette de faglige krav som skal stilles til denne tjenesten, og de oppgaver den skal ha. Vi ønsker en bedriftshelsetjeneste som sammen med våre verneombud og arbeidsmiljøutvalg kan drive forebyggende helsearbeid ute på arbeidsplassene.

Landsmøtet mener det er uakseptabelt for vårt demokrati at en lovbestemmelse, (§ 30 i Arbeidsmiljøloven) vedtatt for over 2 år siden, enda ikke er trådt i kraft.

Før formiddagsmøtet ble avsluttet ga dirigenten noen praktiske opplysninger. Lunsjpausen var redusert til 1 time, ettermiddagens gruppemøter begynner presis kl. 13.00. I tillegg blir det kveldsmøte som starter kl. 18.00.

Møtet hevet kl. 12.00.

Kveldsmøtet tirsdag 2/10

Møtet ble satt kl. 18.00, med Rolf Hovd som dirigent, og som vanlig med allsang, «Ta hverandre i handa og hold!», ledet av Sven Pettersen.

Protokoll fra formiddagens møte ble referert av Bjarne Lyngstad og godkjent uten bemerkninger.

Øystein Hagen fikk ordet for å opplyse at gruppemøtet for private anlegg ikke hadde tatt stilling til representanter til landsstyret og forbundsstyret. Han henstilte til representantene å levere inn forslag.

Dirigenten refererte permisjonssøknader.

Sigve Mæland, landsstyret, bemerket at ingen av søknadene var be-grunnet, og fant det merkelig. Uten merknader for øvrig, ble permisjon-ene innvilget.

Dagsordens pkt. 3

§ 6 — Forsatt debatt

Dirigenten opplyste at 13 talere hadde tegnet seg til debatten om pa-ragraf 6, og en del forslag var innlevert. Han ba de som ønsket ordet om å tegne seg, og de som hadde forslag om å komme med dem nå, og så ville han foreslå strek.

Han refererte innkomne forslag:

Forslag fra Mælandshagen, og Korsmo, tidligere referert.

Forslag fra Øystein Hagen:

«Nåværende tekst bibeholdes.»

Forslag fra Karl Antonsen:

«Alle fylker samt Svalbard sikres representasjon.»

Forslag fra Arvid Øygård:

«Av disse skal 13 være medlemmer av forbundsstyret som består av forbundsformannen, nestformannen, kassereren, 2 forbundssekretæ-rer samt 8 forbundsstyremedlemmer.»

Forslag fra Olav Dale:

Vedtektenes § 6, pkt. 7, siste avsnitt — strykes, og erstattes med: «For-bundets tillitsmenn mellom 62 og 65 år kan ikke gjenvelges.»

Øystein Hagen fikk ordet til forretningsorden og mente det var en for-del om dirigenten refererte talerlisten.

Dette ble gjort.

Hagen fikk ordet til forretningsorden igjen, for å trekke forslaget fra avdeling 7, som går over på det andre forslaget med samme innhold og som også går på Svalbard.

Morten Antonsen, avd. 23, til forretningsorden:

— Jeg er meget betenkt. Jeg er enig i at en ikke skal trekke ut tida med unødige innlegg, men når det kommer så ytterliggående forslag på diri-gentens bord, og det så etterpå settes strek, da er jeg nødt til å tegne meg for sikkerhets skyld. Jeg lover å trekke meg hvis andre sier det jeg vil ha sagt, men med disse forslagene på bordet tør jeg ikke la være å tegne meg.

Kåre Reiersgård, forbundsstyret, refererte landsstyrets innstilling og sa at dette forslaget ville sikre en skikkelig geografisk representasjon, men man måtte være klar over at fordi mange er i anleggsarbeid kan det skje at det blir valgt flere personer fra samme geografiske område.

— Jeg synes at vi først og fremst får velge de beste av de beste til å sty-re forbundet, sa Reiersgård i en kommentar til forslaget om at mer enn ett gjenvalg ikke skal godtas. Han gikk også sterkt i mot at Svalbard

skulle være selvskreven med representasjon. Svalbard hører til gruveindustrien og de får på sine gruppemøter bli enige om hvem de vil ha som representanter.

Lillian Olsen, avd. 7, sa at hun var noe forvirret over forslag 21 og landsstyrets innstilling til dette. Hun kunne ikke skjønne hvorfor denne saken ble reist nå ettersom den var oppe på forrige landsmøte. Hun ba om en forklaring på dette forslaget.

Ivar Seljeseth, landsstyret, sa at det viktigste er at alle yrkesgrupper blir representert i de styrende organer. Han støttet forslaget om utvidelse av landsstyret fra 27 til 31 og regnet med at man dermed sikret en skikkelig representasjon både geografisk og yrkesmessig. Han viste til at det i nåværende styrer er en overrepresentasjon fra enkelte avdelinger, som avd. 5, mens det er under-representasjon fra andre avdelinger. Avd. 5 har 6 av 11 i forbundsstyret. Når dette utvides, må en av disse gå til avdelinger som er underrepresentert, sa Seljeseth som hadde den tiltro til valgkomiteen at så ville skje.

Han kunne ikke støtte at det skulle være en begrensning på to perioder for tillitsvalgte, men hadde ikke prinsipielle innvendinger mot å utvide forbundsstyret fra 11-13. Han regnet imidlertid med at hvis en slik utvidelse ble aktuell, ville de ekstra medlemmene velges fra avdelingene og ikke fra f.eks. forretningsførerene.

Odd Olsen, avd. 8, sa at hvis man hadde hatt en begrensning på to perioder for tillitsvalgte ville både arbeiderbevegelsen og NAF lidd store tap. Man har hatt dyktige tillitsmenn i NAF som har sittet i 39 år i forbundsstyret. Det ville ha vært et stort tap om så dyktige folk ikke skulle gjenvelges. En begrensningsregel vil i første rekke ramme dyktige tillitsmenn, sa han. Man mente derfor at forslaget fra Oslo måtte avvises.

Erland Fredriksen, forbundsstyret sa at han ville støtte Mælumshagens forslag.

Hans O. Kleiven, avd. 36, viste til Øveraas sitt innlegg og forslaget fra avd. 5. Han slo fast at verken arbeiderbevegelsen eller forbundet hadde råd til å utelukke flinke folk etter to perioder. Han sa også at forslaget om å begrense tillitsmenns virke til fylte 62 år, var et forslag under landsmøtets verdighet.

Arvid Forså, landsstyret, sa at han støttet landsstyrets innstilling om en utvidelse av landsstyret og han støttet også Øygaards forslag om å utvide forbundsstyret fra 11-13 medlemmer. Han støttet til sist forslaget fra avd. 20.

Leif Lindstrøm, avd. 4, sa at han ville gå inn for en styrkelse av forbundsstyret. Med 2 flere representanter fra avdelingene ville forbundsstyret bli sterkt og mer representativt, sa Lindstrøm.

Øystein Hagen gjorde oppmerksom på at forslag 21 er identisk med det forslag fra avd. 7 som ble vedtatt på forrige landsmøte med overveldende flertall. Det står også i protokollen. Administrasjonen ble gjort oppmerksom på dette i februar, og konstaterte i sitt svarbrev at endringen var falt ut ved et glipp.

— Men vi kan ikke nå vedta enda en gang det vi vedtok på forrige landsmøte, så dette forslaget bør ikke tas opp til vortering, sa Hagen.

Han argumenterte ellers for at den enkelte avdeling sjøl skal foreslå sine representanter til valg i hver sektor. Etter landsstyrets innstilling vil det være gruppemøtene under landsmøtet som foreslår overfor valgkomiteen hvilke representanter som bør velges fra hver sektor.

Hagen kunne ikke gå med på å frata den enkelte avdeling avgjørelsen av hvem de vil ha inn i landsstyret, og understreket at begge Agderfylkene, samlet i en avdeling må bli representert. Han ville også støtte forslaget som gir Svalbard representasjon.

Erland Fredriksen, valgkomiteens formann, fikk ordet til forretningsorden, til et nødrep fra valgkomiteen som venter på en avgjørelse for å komme i arbeid. Han henstilte derfor til alle som mente de ikke kunne tilføre debatten noe nytt, om å trekke seg fra talerlisten, så det ikke drøyer for lenge.

Karl Sommerset, avd. 4, viste til den publisitet som er blitt omkring valget, og var kommet til at det ville være uklokt å foreta slike drastiske endringer som innkomne forslag innbød til.

Harald Øveraas, forbundsstyret, imøtegikk Hagen som ville at avdelingene skulle bestemme hvem som skal inn i landsstyret. Det er landsmøtet som velger. Utgangspunktet for landsstyrets innstilling var at gruppene skulle bli representert. Øveraas mente formuleringen burde kunne passe alle. Primært skal gruppene tilgodesees og det skal tas geografiske hensyn. Øveraas hadde den tillit til Valgkomiteen at han trodde den ville komme med en fornuftig vurdering.

Han kunne fortsatt ikke godta Mælumshagens forslag angående Svalbard, det låser fast representasjonen.

Når det gjaldt glippet med forslag 21 (om kt. 3 første avsnitt), mente det ikke var nødvendig å kaste bort tid på å diskutere det.

Forslaget fra avd. 4 om å utvide antall medlemmer i forbundsstyret har ikke vært drøftet. Han var ikke sikker på om det er kvantiteten som er avgjørende for om et forbundsstyre er sterkt eller ikke, men personlig var han ikke motstander av en utvidelse, dersom det var landsmøtets ønske.

Arvid Øygård, avd. 4, viste til vedtektskomiteen. Han hadde ikke inntrykk av at komiteen hadde hatt så mange møter og kunne se at de egentlig hadde gitt noen innstilling.

Han ville avvise forslaget om å begrense representasjonen i landsmøtet til to perioder. Det vil til enhver tid være opp til landsmøtet å bestemme hvem de ønsker valgt til forbundsstyret.

Forslaget fra Olav Dale karakteriserte han som meget dårlig, det ville føre til tilfeldigheter og urettferdighet. Det var en dårlig måte å løse valgproblemene ved dette landsmøtet på, de må løses på en hederligere måte.

Langt på vei var han enig med Øveraas i at antall forbundsstyremedlemmer ikke er avgjørende, men han trodde det var større sjanser for å få et handlekraftig forbundsstyre om representasjonen ble utvidet.

Anders Bjarne Rodal; administrasjonen ville innstendig be Dale trekke sitt forslag.

Om vedtaket som ble fattet for 4 år siden, sa han at det ikke var godt, slik en ser resultatet i representasjonen i forbundsstyre og landsstyre. Gruppen private anlegg og maskinentreprenører, en gruppe på over 5000 medlemmer, er ikke representert i forbundsstyret. Tre storavdelinger er uten representasjon.

Rodal hadde sympati for Mælumshagens solidaritet med Svalbard, men ville spørre om dette var den rette form for solidaritet og rettferdighet.

Tidligere var det slik at embedsstanden automatisk var med i skolestyrer og slike ting. Det gikk på bekostning av de demokratiske valgte, sa Rodal. Han mente Svalbard måtte være med på et system med demokratisk valg i likhet med alle andre.

— Landsstyrets innstilling er vel gjennomtenkt, og hensikten er å få rettet opp skjevheten med at store grupper er uten representasjon. Jeg anbefaler innstillingen, sa Rodal.

John Nordnes, landsstyret, beklaget at han ikke kunne frafalle ordet, etter endel av de innlegg som var kommet, og han viste til at ved prøvevotering i landsstyret stemte 11 i mot innstillingen. En av grunne var det Hagen hadde tatt opp, at to fylker er slått sammen i en avdeling. Det samme gjelder Østfold og Vestfold, som dermed risikerer å falle utenom.

Han minnet om at Svalbard er en del av Norge, og en sånn del bør ikke stilles utenfor. Det er ikke demokrati. Når landsstyret utvides med fem medlemmer, vil gruppene kunne bli tilgodesett bedre.

Ludvik Wangsmo, forbundsstyret, hadde inntrykk av at debatten var kommet noe skjeivt ut. Det kunne komme av at den var kommet bardus, uten forutgående innledning. Han redegjorde for behandlingen i vedtektskomiteen, som har vært i arbeid i lang tid. Etter hvert møte er forslag sendt ut til medlemmene, og etter hvert som endringsforslag er kommet inn, ble disse sendt til behandling i avdelingene. Stort sett var det kommet inn få forslag, og Wangsmo mente det også kunne skyldes at vedtektskomiteen hadde gjort en god jobb.

Han syntes ellers ikke det var den beste måte å endre vedtektene på, å komme med benkeforslag på landsmøtet. Forslagene burde i hvert fall innom redaksjonskomiteen, dersom de skal ha en ordlyd som kan gå inn i vedtektene.

Når det gjaldt forslaget til utvidelse av forbundsstyret, bemerket han at det var ingen økonomisk hindring for det i dag. Forbundet har råd til det, hvis landsmøtet mener det er ønskelig. Spørsmålet er ikke diskutert, men han var ikke uvillig for egen del til å gå inn på forslaget.

Olav Dale, avd. 24, begrunnet sitt forslag om at tiltitsmenn ikke skal gjenvelges når de er fylt 62 år. Han sa at forslaget var fremsatt ut fra den foreliggende situasjon i forbundet. Noen hadde sagt at dette var ytterliggående, men Dale avviste dette. — Forslaget er ikke fremsatt fordi våre tiltitsmenn har gjort en dårlig jobb. Langt i fra. De har fylt sine oppgaver, men alle må innrømme at vi er i en vanskelig situasjon. Hvis det hadde stått i vedtektene en aldersbegrensning på 62 år, ville vi ikke kommet i denne situasjonen. På arbeidsplassene ute er det en regel at når man har stått ut hele tjenestetiden så går man av. Det kan ikke være annerledes på toppene. Jeg ønsket en prinsipiell debatt med mitt forslag, og jeg er takknemlig for at flere har sunget ut, enten de nå er for eller imot forslaget. Vi skal være så rederlige at når vi går inn for et forslag, så skal vi også fremme det, sa Dale.

Martin Antonsen, avd. 8, sa at det virkelig bekymret han at man ikke skulle gjenvelge dyktige folk fordi de hadde fylt 62 år. Vi må være klar over at landsmøtet har myndigheten til å bestemme dette. Denne retten

får vi bruke og ikke kaste tillitsmenn på 62 år hvis de da ikke være inkompetente. Det må ikke være slik at noen må slutte. En aldersgrense ville Antonsen akseptere, og det var pensjonsalderen på 67 år.

Dirigenten tok opp forslag om at forslagene til paragraf 6 ble oversendt redaksjonskomiteen. Dette ble vedtatt med stort flertall.

Til forretningsorden

Etter avstemningen oppsto det en debatt «til forretningsorden». Først ute var Hans O. Kleiven som mente at hvis valgkomiteen ikke skulle bli sitende uvirksom måtte man se å få avklart spørsmålet om aldersgrense for tillitsvalgte. Hvis forslagene nå ble oversendt redaksjonskomiteen — det gjaldt i særdeleshet forslaget fra Dale — kunne valgkomiteen vanskelig få gjort noe skikkelig arbeid, sa Kleiven.

Og Harald Øveraas, forbundsstyret, sa også at nå måtte man få en avklaring på forslaget fra Dale slik at valgkomiteen kunne begynne sitt arbeid.

Dirigenten foreslo på dette tidspunkt en kort pause for drøftelser ved dirigentbordet.

Møtet tok pause kl. 19.15.

Etter pausen til 19.30 foreslo dirigenten at man omgjorde tidligere vedtak om at forslagene til paragraf 6 skulle oversendes redaksjonskomiteen. Dette ble enstemmig bifalt.

Dirigent, Harriet Andreassen, gjorde oppmerksom på at det forelå et forslag fra en representant om at møtet skulle avsluttes senest kl. 20.15. Hun foreslo at dette skulle avvises i det man burde holde på til man ble ferdig, men ikke bruke unødig tid. Hennes forslag ble enstemmig bifalt. Hun foreslo sterkt oppdelt avstemming på denne paragraf.

Voteringen

Landsstyrets innstilling til første linje i endringsforslag til pkt. 3 ble enstemmig vedtatt uten motforslag.

Fra linje 2 i landsstyrets forslag, første avsnitt, ble satt opp mot forslaget fra Øygaard. Landsstyrets forslag ble vedtatt med overveldende flertall. Andre avsnitt i landsstyrets forslag ble deretter vedtatt enstemmig.

Også tredje avsnitt enstemmig bifalt. Landsstyrets forslag til nytt punkt 3,3 ble satt opp mot Mælumshagens forslag ettersom Karl Antonsen trakk sitt forslag til fordel for Mælumshagens, og landsstyrets forslag ble vedtatt med overveldende flertall.

Deretter ble forslag 23 avvist med stort flertall. Det forslag 24 med tilleggsforslag referert av dirigenten ble deretter enstemmig bifalt.

Landsstyrets forslag til pkt. 7, 1. avsnitt ble enstemmig bifalt, likeledes merknad til pkt. 11.

Forslag 26 bifalt enstemmig etter landsstyrets innstilling. Forslag 22 og 25 avvist med landsstyrets innstilling. Olav Dale Haugens forslag ble deretter tatt opp til votering og avvist med stort flertall.

Dirigenten foreslo etter avstemningen at redaksjonskomiteen etter dette kunne få fullmakt til å foreta nødvendig redigering uten realitetssendringer av alle vedtatte forslag. Enstemmig bifalt.

— Har så valgkomiteen sitt på det tørre? spurte dirigenten, og en spontan applaus ga et rask svar i så måte.

Paragraf 7

Her forelå følgende forslag:

EKSTRAORDINÆRT LANDSMØTE

Nr. 27

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 1, siste setning:

Ordet «medlemmer» utgår. I stedet settes inn «avdelinger etter representantskapsmøte eller ekstraordinært årsmøte».

Motivering:

Dersom det skal være praktisk mulig i det hele tatt for grunnorganisasjonene å framtvinge et ekstraordinært landsmøte om dette ønskes må det være nok at de formelle organer i avdelingen krever dette på vegne av medlemmene.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Asbjørn Tobiassen, avd. 7, refererte forslag 27b som han tok opp. Han ba også vedtektskomiteen begrunne sin avvisning.

Votering.

Landsstyrets innstilling vedtatt med overveldende flertall

Paragraf 9

Her forelå følgende forslag
Landsstyret innstiller:

Tilføyelse til pkt. 3: og å utvide tillitsmannsstaben ved midlertidig ansettelse dersom det blir nødvendig.

Det utspant seg en forvirrende debatt til foretningsorden under dette punkt fordi det var flere trykkfeil i forslagsheftet. Ludvik Wangsmo opplyste at der manglet overskrift på § 9 og det var også feil i teksten. Han foreslo etter en del parlamentering med dirigenten og Arnfinn Nilsen at man utsatte behandlingen av punktet inntil han fikk levert et nytt rettet skriftlig forslag. Dette ble enstemmig vedtatt. Den riktige innstillingen fra landsstyret skulle være følgende:

Tilføyelse til pkt. 3:

å foreta suppleringsvalg/ansettelse for den inneværende del av landsmøte-perioden i tilfelle av at noen av de valgte tillitsmenn er fratrudd, og å utvide tillitsmannsstaben ved midlertidig ansettelse dersom det blir nødvendig.

§ 10 — Forbundsstyret

Nr. 28

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsförening, foreslår:

Punkt 4:

Det nåværende punkt 4 strykes.

Nytt punkt 4:

«Bare medlemmer av Norsk Arbeidsmannsförening kan være representanter i forbundsstyret».

Motivering:

Forbundsstyret kan ikke betraktes som en bedriftsforsamling e.l. Vedtektenes 0 11 har ingen indikasjoner som nødvendiggjør representasjon fra forbundets funksjonærer og disse står dessuten tilsluttet som medlemmer i andre forbund.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 4, erstattes med:

Valgte og ansatte tillitsmenn i forbundet som ikke er valgt av landsmøte som forbundsstyremedlemmer, møter med tale og forslagsrett.

Forslag nr. 28: Kan ikke tiltres.

Debatten

Ole Klemo, avd. 5, undret seg på om forbundsstyret var å betrakte som en bedriftsforsamling eller på linje med et politisk sekretariat. Han syntes det var underlig at fastlønnte tillitsmenn innen forbundet ikke skal kunne velges, mens medlemmer av andre forbund, f.eks. Handel og Kontor skal kunne delta med tale- og forslagsrett.

Ole Flesvig bemerket at en organisasjon som hadde arbeidet i årevis for alle skal få medinnflytelse og medbestemmelsesrett, måtte kunne gjøre de samme innrømmelser innen egen organisasjon.

Arvid Øygård, avd. 4, viste til vedtaket om at forbundsstyret skal bestå av 13 medlemmer, og som en følge av det fremmet han følgende forslag:

§ 10, pkt. 1.

«Minst 6 av medlemmene endres til 7 av medlemmene.»

Forslag nr. 28 ble tatt opp til avstemning, og falt mot overveldende flertall.

Landsstyrets innstilling ble deretter enstemmig vedtatt.

§ 11 — Formann/forretningsfører konferanse

Nr. 29

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsförening, foreslår:

Ny § 11. (De etterfølgende § endres nr. tilsvarende). FORMANNS/FORRETNINGSFØRERKONFERANSE.

Minst 1 gang hvert år innkalles avdelingenes formenn og forretningsførere sammen med landsstyret til møte. Møtet skal gjennomgå forbundets beretning og regnskap for det foregående år, og ellers de saker som er aktuelle.

De vedtak som fattes på slike konferanser skal sammen med protokollen sendes forbundsstyret, landsstyret og avdelingene til orientering.

Forbundet dekker utsendingenes utgifter til reise og diett, samt tapt Motivering:

Slike konferanser vil være viktig for informasjon i begge retninger. Forslaget er en videreføring av praksis med forretningsfører/formannskonferansene, Konferansen kan selvfølgelig ikke fatte vedtak av bindende art.

Landsstyret innstiller:

§ 11. Pkt. 4:

Dette punkt utgår da kassen har opphørt.

Pkt. 10.

Henvisning til § 29 er feil, det skal være § 30. Henvisningen tilpasses de nye vedtekter.

Forslag nr. 29: Kan ikke tiltres.

Debatten

Ivar B. Pedersen, avd. 7, sa at avdelingen tar sikte på å få konferanse for formenn og forretningsførere inn i en fastere form. Det er vesentlig for avdelingene å få kjennskap til planene som foreligger, og han trodde også forbundets tillitsmenn ville ha nytte av impulser fra distriktene. Dette var ikke ment som kritikk av tidligere praksis, men hensikten var å få til en fast årlig institusjon gjennom vedtektsfesting.

På avdelingens vegne trakk han forslag nr. 29 og fremmet istedet nytt forslag:

Ny paragraf 11.

«Hvert år innkalles avdelingenes formenn og forretningsførere til konferanse, sammen med forbundets ledelse.

Konferansens formål skal være drøftinger av arbeidet i avdelinger og forbund det siste år og planlegging av aktuelle arbeidsoppgaver i framtida.»

Harald Øveraas fant det overraskende at det ble fremmet et nytt forslag. Det er ikke behandlet i landsstyret. Om realiteten i forslaget, sa han at slike konferanser er holdt, og vil bli holdt, uten at det er vedtektsfestet. Er det behov for det, så er det innlysende at slike konferanser blir arrangert, men at det vedtektsfestes som en årlig forpliktelse var han ikke stemt for.

Ivar Pedersen repliserte at forslaget var fremmet, nettopp for at konferansen skal bli en årlig foreteelse, gjennom vedtektene.

Sven Pettersen, ville opplyse at ifølge kursplanen for 1980 er 2. uke i februar avsatt til formanns- og forretningsførerkonferanse. Dette vil bli tatt opp også under dagsordenens pkt. 4, men han visste ikke om dette ville tilfredsstille Agder-representantene, som sto på vedtektsfesting.

Bjarne Korsmo, avd. 2, kunne ikke helt forstå hvorfor en skulle vedtektsfeste noe som likevel var årvisst.

Dirigenten foreslo Pedersens forslag oversendt det nye forbundsstyret. Dette ble enstemmig vedtatt.

Tilbake til § 10

Arvid Øygård sa at hans forslag gikk på en redaksjonell endring, og ville trekke sitt forslag dersom han fikk bekreftet at denne endringen ville finne sted.

Harald Øveraas, hadde oppfattet forslaget som at det gjaldt å endre tallet 6 til 7. Han så ikke bort fra «invitasjonen» fra Siljeseth, om at de to nye forbundsstyremedlemmer ikke skulle være to nye fastlønte, men velges blant medlemmene. Isåfall var han ikke så sikker på om tallet burde endres.

Øveraas tok senere replikk og beklaget at han hadde misforstått Øygård.

Votering. Øygårds forslag ble vedtatt med stort flertall.

Paragraf 15

Her forelå følgende forslag:

§ 15.

Avstemning over tarifforslag

Nr. 30.

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Det henstilles til Landsorganisasjonen i Norge å endre denne paragraf slik:

Punkt 2, får følgende ordlyd:

Har flertallet av de medlemmer som har deltatt i avstemningen stemt for forslaget er det vedtatt. Har flertallet stemt mot er det forkastet.

Punktene 3 og 4 — strykes.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Odd Olsen, avd. 8 sa at forslag 30 tok sikte på en styrking av medlemsdemokratiet. Etter ordlyden i dag er avstemningen over tarifforslag bare rådgivende og man kan ta hensyn til de som ikke deltar i avstemningen. Olsen mente at avstemningsresultatet måtte være bindende. Medlemmenes rett må være absolutt. Selv om forslaget bare er en henstilling til LO, er det viktig at NAFs syn kommer klart fram, sa Olsen som tok opp forslag 30.

Ole Klemo, avd. 5 sa at man kjente til at vedtektene ikke kunne endres ettersom de er likelydende med LOs vedtekter på dette punkt, men han støttet forslaget. Han mente at det her er spørsmål om ja- og nei-stemmer skal ha samme vekt. Hvor mange som deltar i avstemningen er etter min mening en underordnet sak. Hvis så skulle skje at man fikk en streik fordi mange satt og ikke stemte, tror jeg det kunne anspore til større deltakelse en annen gang, sa Klemo som ikke trodde at 10 i LOs sekretariat skulle være mer kompetent til å tolke forslag enn medlemmene sjøl. Han sluttet seg helt og fullt til avdelingens forslag.

Arnfinn Nilsen, landsstyret sa at det var en demokratisk rett å sitte hjemme, og dette ville han forsvare. Han gikk mot forslaget.

Bjarne Korsmo, avd. 2 filosoferte over hjemmesitting og hva som kunne skjedd hvis de sosialistiske partiene ved valget hadde fått de 25-30 prosent på sin side. Han støttet forslag nr. 30, og etterlyste en motivering for landsstyrets avvisende holdning.

Ole Flesvig repliserte at landsstyret kanskje hadde gått litt lett over forslaget ettersom de stred mot LOs vedtekter. det var hovedbegrunnelsen for å avvise det. Han kunne imidlertid forstå forslagsstillerenes motiver med dette, såvel som motstandernes.

Til forretningsorden

Bjarne Korsmo, avd. 2, sa at forslag 30 ikke var i mot LO's vedtekter, bare en henstilling om endring.

Odd Olsen, avdeling 8, sa at formannens redegjørelse var meget uklar.

Harald Øveraas, forbundsstyret, sa at man etter et lite hektisk møte på landsstyrebanken hadde kommet til at man kunne trekke tilbake landsstyrets innstilling og anbefale forslaget.

Arnfinn Nilsen, landsstyret, sa at han ikke var kjent med at landsstyret hadde forhandlet om denne saken de siste to minuttene! Han ville opprettholde landsstyrets tidligere innstilling.

Harald Øveraas, forbundsstyret, svarte at han hadde fått inntrykk av at Nilsen var med på drøftingene rundt bordet.

Votering

Forslag 30 ble vedtatt med overveldende flertall.

§ 17 — Stønad under arbeidsstans

Her forelå følgende forslag:

Nr. 31

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Satsene endres til:

0	1	2	osv.
300	340	380	

Punkt 3, endres til:

Stønad betales fra første dag.

Nr. 32

Avd. 12, Telemark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Vedtektskomiteen mener at satsene opprettholdes, men at det tas hensyn til den inflasjon vi opplever, dessuten også at det tas hensyn til den prosentvise innbetaling av kontingenten.

Motivering:

Vtk. mener at satsene ikke står i forhold til de pengemessige utgiftene som f.eks. en familie har.

Nr. 33

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 2:

«13 uker» endres til 3 måneder.

Punkt 6:

«4 uker» endres til 1 måned.

Landsstyret innstiller:

Kontingentklasse A og B under pkt 1 utgår og erstattes med:

Grunnsats kr. 300,- pr. uke + forsørgertillegg kr. 40,- begrenset oppad til i alt 7 tillegg.

Forbundsstyret kan regulere satsene opp eller ned under en arbeidsstans dersom det er nødvendig.

I pkt. 2 endres 13 uker til 3 mndr., og i pkt. 6 endres 4 uker til 1 mnd.

Forslag fra Markus Wiik, avd. 18, tilleggsforslag til landsstyrets innstilling:

§ 17 — Stønad under arbeidsstans.

Vi støtter Landsstyrets innstilling, med følgende tillegg:

«Landsstyret pålegges i perioden fram til neste landsmøte, å vurdere mulighetene for en oppjustering av streikestøtten til arbeidsledighetstrygdens nivå. Det må dessuten forutsettes at satsene blir indeksregulerte.»

Forslag fra Arna Karlsson, avd. 4:

Punkt 3 endres til: «Stønad betales fra første dag».

Arna Karlsson tok opp sitt forslag som hun refererte. Hun sa at det ikke er slik at noen bør tjene på en streik, men det får også være måte på idealisme. Hun skjønnte ikke motiveringen for at slike streikebidrag ikke kunne utbetales fra første stund.

Det er vel også slik at de som er mest utsatt til å streike, har minst råd. Hun syntes også Kampfondets størrelse tydet på at forbundet hadde råd til en slik endring i vedtektene.

Ludvik Wangsmo, sa at endringen er betydelig i forhold til vedtektene, og at det å utbetale fra første dag i høyeste grad er et spørsmål om økonomi. Ved en storkonflikt er det klart at Kampfondet nok ikke rekker for mange ukene. Det viser et enkelt regnestykke. Hensikten med nåværende bestemmelse er også å slippe å sette i gang apparat ved korte og små konflikter. Bare det å sette i gang apparatet kan koste like mye som selve streikebidragene. Han viste til at landsstyret for øvrig har sluttet seg til det som står i forslagene 32. og 33.

Voteringen

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Wiiks forslag enstemmig vedtatt.

Arna Karlssons forslag ble tatt opp til avstemning.

Her måtte det tellekorps til.

Karlssons forslag falt med 110 mot 85 stemmer.

Det forelå følgende forslag:

§ 19.

KONTINGENT

Det forelå følgende forslag:

Nr. 34

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsförening, foreslår:

Pkt. 1 i Forbundets vedtektskomites forslag: De 3 siste ord strykes.

Motivering:

Vi mener at ferielønn skal fære fritatt for trekk, og må være uangripelig til andre formål enn det ferieloven forutsetter.

Nr. 35

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsförening, foreslår:

Punkt 7, tilføyes:

Med maksimal kontingent tilsvarende det til enhver tid fastsette maksimalbeløp for skattefritak for fagforeningskontingent.

Motivering:

Det viser seg, spesielt på private anlegg, vanskeligheter med å få organisert mange, da de argumenterer med forholdsvis høy kontingent. Samme vansker gjør seg gjeldende ved overføring fra andre forbund.

For mye inntrykket tilbakebetales etter dokumentering fra det enkelte medlem.

Har et medlem blitt trukket til flere avdelinger innen et år, må de enkelte avdelinger samarbeide om tilbakebetalingen.

Nr. 36

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsförening, foreslår:

Kontingentsatsen 1,4% opprettholdes. Det settes tak på den øvre grense for kontingent.

Taket settes lik den grense som til enhver tid gjelder for skattefritak. Den øvre grense for kontingent må gis som et månedlig beløp.

Motivering:

Ved innbetaling av kontingent over grensen for skattefritak stiger den effektive kontingent uforholdsmessig mye.

Nr. 37

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsförening, foreslår:

Etter at det ble innført prosentvis kontingent må det bli satt et tak på kontingenttrekken. Taket bør primært være likt de. skattefrie fradraget.

Motivering:

Spesielt anleggsbransjen fikk ved overgangen til prosentkontingent en

sterk økning i kontigenten. For flere betyr dette en heving på over 100%. Dette kan gå ut over muligheten til å verve nye medlemmer og beholde gamle. Vi er klar over at nåværende kontigent er rettferdig og solidarisk, men når den utgjør mere enn det skattefrie beløp slår ikke lenger likt ut for de enkelte medlemmer. Dette kan etter vår oppfatning enklest rettes opp ved at det innføres et tak for kontigenten.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 1.

Kontigenten er 1.4% av brutto arbeidslønn, lønn under sykdom og militærtjeneste, og av ferielønn. Med brutto arbeidslønn forstås den opptjente lønn som legges til grunn for beregning av ferielønn.

Pkt. 2.

I ledighetsperioder og perioder fra den dato lønn under sykdom opphører, er medlemmet fritt for å betale kontigent. Dersom en periode som foran nevnt overskrider 5 mndr., skal medlemmet betale kr. 12,- pr. mnd. inntil vedkommende kommer i lønnet arbeid eller innvilges hvilende rett etter vedtektenes bestemmelser om dette.

Pkt. 3.

De som ikke oppeberer lønn fra sin arbeidsgiver under obligatorisk førstegangstjeneste/siviltjeneste i det militære, fritas for å betale kontigent. Det samme gjelder de som går skole.

Pkt. 4.

Der avsettes minst 4% av forbundets totale kontingentandel til kampfondet. Forslag nr. 34, 35, 36 og 37: Kan ikke tiltres.

Debatten

Reidar Helgesen, Avd. 17, sa at vedtektskomiteens innstilling kom nettopp da avdelingen var oppe i en heftig diskusjon om lovligheten av å trekke fagforeningskontigent av feriepengene. Spørsmålet om kontingentens størrelse er ikke berørt i forslag 34. Det er helt på det rene at dersom kontigent ikke trekkes av feriepengene, må satsen heves til 1,5 prosent. Medlemmene hadde nå drøftet landsstyrets innstilling, og ville støtte den.

Forslag nr. 34 ble dermed trukket tilbake.

Ludvik Wangsmo nyttet anledningen til å takke alle i avdelingene som hadde vært med på å gjennomføre den nye kontingentordningen. Nå gjelder det bare å få inn i vedtektene det som allerede ble vedtatt på forrige landsmøte. Noen små endringer, av rent praktisk betydning er gjort.

Ved gjennomføring av kontingentordningen, var det to måter å gjøre det på. Med anledning til å sløyfe trekk av feriepengene, heves satsen automatisk med 0,1%. Det ville ellers bli en tungrodd kamp med arbeidsgiverne for å få endret dette.

Wangsmo poengterte at det ikke er noen forbindelse med forsikringsordningen. Det er skjedd en oppjustering av satsen for kollektiv hjemforsikring. Det er inflasjonen som virker på erstatningsbeløpene. Det gir seg igjen utslag i satsene. Grunnforsikringen har derimot fast beløp, og berøres ikke.

Wangsmo redegjorde også for trekkordningene i forbindelse med sykelønnsordningen, der forbund og avdelinger er enige om en fordeling i forhold til medlemstallet.

Hvis det mot formodning skulle bli vedtatt et «tak» for grunnlaget for trekk, ville Wangsmo se det som en umulig ordning å få gjennomført.

Einar Solberg, avd. 1, ville likevel fortsatt støtte forslaget om kontingenttak. I sektoren private anlegg er det store vansker med å få organisert folk, og det har vært tilfeller av utmeldinger, på grunn av høy kontigent. Skatteprogresjonen slår sterkt ut for denne gruppen, og de har store utgifter på grunn av pendling. Solberg ville gå inn for tak. Hvordan ordningen skulle gjennomføres, kunne diskuteres videre.

Asbjørn Tobiassen, avd. 7 tok opp forslag 36, en gjorde oppmerksom på at det ikke var uttrykk for at satsen var for høy eller misnøye med kontingentordningen. Men de medlemmer som tjener over 100 000 får en uforholdsmessig belastning, så høy at det er en vesentlig hindring for tilgang på nye medlemmer.

Magne Berg, avd. 8, gikk på avdelingens vegne inn for å opprettholde ordningen med kontigent beregnet av brutto lønn. Ordningene er rettferdige, med betaling etter evne. Han kunne ikke gå med på noe tak. En slik ordning ville være vanskelig å praktisere, spesielt siden gruppen det dreier seg om ofte skifter arbeidsgiver. Dessuten ville det bety mindre penger til forbundet. Det kunne igjen føre til en generell forhøyelse, som ville ramme de lavtlønte. Man burde heller forsøke å forklare de det gjelder hva virkningen er av progresjonsordningene og heller bestrebe seg på å få til endringer der.

Berg ville støtte landsstyrets innstilling, og etterlyste for øvrig opplysninger om omfanget av utmeldelser på grunn av kontigenten. (Applaus).

Møtet tok nå 10 minutters pause.

Ronald *Breivik*, avd. 4, syntes den nåværende ordning var rettferdig. Han tok opp anleggsarbeidernes situasjon. De kommer aldri opp i en slik inntekt at de har behov for noe tak, samtidig med at de har utgift til husholdninger og hjemreiser. *Breivik* så det heller som ønskelig at en fikk til at en større del av fagforeningskontingenten kunne komme til fradrag i den skattbare inntekten.

Harald *Øveraas*, forbundsstyret, sa at man ikke skulle la seg dirigere til vedtak på landsmøtet fordi noen bruker provokasjoner og trusler om å kaste fagforeningsboka på kontingentspørsmålet. Han trodde videre at det var forståelse for at det nå ikke er teknisk mulig bare å sette et tak på kontingenten. Her finnes avtaler som må følges, og man må iallfall alltid være beredt på å justere tak. Det man i forbundet imidlertid vil arbeide videre med er å få hevet det skattefrie fradraget på kontingenten.

Han henviste ellers til den muntlige beretningen hvor det framgikk at medlemstallet blant anleggsarbeidere nå har passert 4000 og at det er et jevnt tilslag av medlemmer fra denne yrkesgruppen. Han anbefalte landsstyrets innstilling.

Marvel *Almås*, avd. 8, sa at man må ha en solidarisk kontingentordning og han trodde ikke det var verre for en som tjente 130 000 å betale kontingenten enn en som tjener 50 000. Han støttet representanten fra avdeling 4 og gikk inn for at man måtte få hevet det skattefrie fradraget. Han støttet landsstyrets innstilling.

Magne *Mælumshagen*, landsstyret sa også at man nå har en solidarisk kontingentordning i forhold til tidligere. Det som må gjøres noe med nå er det rent skattemessige som er nevnt i forslag 37 fra Valdres og i landsstyrets innstilling.

Ivar *Seljeseth*, landsstyret var ikke forbauset over at kontingenten blir brukt som argument for medlemsvervingen. Det var ikke første gang. Men han var forbauset over at flere avdelinger hadde foreslått «tak».

Solidaritetstanken har vært sterk, men nå synes det som om høyrevinden har blåst så kaldt at den har brakt fram egoismen også her.

Han minnet om at det kan være bortimot 100 kroner forskjell i time-lønn for de høytlønte og lavtlønte av forbundets medlemmer. Han syntes de som tjener såpass burde ha råd til å betale kontingenten, og håpet landsstyrets innstilling ville bli vedtatt. (Applaus)

Leif *Lorentsen* sa seg fullstendig enig i landsstyrets innstilling, men han så også problemet for dem som blir trukket for uforholdsmessig stor

kontingent og ikke får dette som fradrag på skatten. Likevel, dersom de med høy inntekt får kontingenttak, betyr det generell økning i satsene, og det er ikke i overensstemmelse med solidaritetstanken.

Helge T. *Olsen*, avd. 3, pekte på at istedet for å diskutere «tak» burde representantene være oppmerksom på forslagene 90 til 94, som går på skatteloven. Det må være rette vegen å gå for å angripe problemene. Han ville også understreke de praktiske vanskelighetene ved en ordning med tak.

Bjarne *Korsmo*, avd. 2, mente det kunne gå an å gå ut til arbeidskamerater og forklare dem hvorfor de betaler kontingent, og at debatten nå neppe kunne bringe noe nytt. Han foreslo derfor strek.

Strek ble vedtatt.

Øystein *Hagen*, avd. 7, understreket at avdelingens forslag i likhet med flere andre var kommet fra klubber. Han syntes solidaritetsdebatten burde begrenses i den forbindelse forslaget kommer fra medlemmer som fører forbundets kamp på arbeidsplassene.

Han kunne være enig i at kontingenten ikke var så forferdelig høy i forhold til inntektene på anlegg, men den er så høy at den fører til begrensning i medlemstilgangen. Det er ikke da spørsmål om hvor mange som har meldt seg ut, men om hvor mange som ikke har meldt seg inn.

Han kunne ikke gå med på at ordningen var umulig å gjennomføre, men på grunn av fluktsituasjonen på anlegg, måtte kontingenten settes til maksbeløp pr. måned. Det var feil å si at datamaskinene ikke ville makte dette, han var sikker på at Selmers datamaskin greide å sette tak på kontingenten, månedskontingent vel å merke.

Einar *Solberg*, avd. 1, sa at han støttet forslag 36, ikke forslag 35.

Voteringen

Pkt. 1. Landsstyrets innstilling vedtatt med overveldende flertall mot forslag 36.

Resten av landsstyrets forslag enstemmig vedtatt.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at det var en viss stemning for å avslutte møtet, men gjorde oppmerksom på at da måtte man være innstilt på at det også ble kveldsmøte onsdag.

Til forretningsorden.

Øystein *Hagen* argumenterte for avslutning i det mange representanter ikke hadde fått seg et skikkelig måltid siden kl. 09.00. Det var også be-
gynt å bli slik at det var upopulært å ta ordet.

Arvid Øygård, avd. 4 var av samme mening.
Petter Foss, avdeling 13, spurte om man ved å slutte, og begynne onsdag kl. 08.00 kunne unngå et nytt kveldsmøte.

Ole Klemo, avdeling 5, sa at man måtte være oppmerksom på at mange hadde 4-5 mils hjemreise og at transporten ikke gikk til alle døgnets tider. Dirigenten Harriet Andreassen reddet til slutt situasjonen ved å gå inn for avslutning, men foreslo at man kuttet inn på lunsjpausen onsdag i stedet for å begynne møtet kl. 08.00. Dette ble vedtatt med akklamasjon. Hun ønsket dermed representantene vel hjem. Møtet hevet kl. 21.50.

Formiddagsmøtet onsdag 3. oktober

Formiddagsmøtet ble satt like over kl. 09.00 med Jens Tveit Aga som dirigent.

Sven Petterson slo i denne morgenstund tonen an med «Vi bygger landet».

Margit Ulvøy refererte protokollen fra kveldsmøtet tirsdag. Protokollen ble enstemmig godkjent uten merknader.

Dirigenten ga så en del praktiske opplysninger om festen, valgkomiteens arbeid og kjøreplanen for dagens forhandlinger.

DAGSORDENS PKT 3

§ 20

Kontingentens innbetaling

Her forelå følgende forslag:

Nr. 38

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 1:

Den inntrukne kontingent gjøres opp med 15% til avdelingen og 85% til forbundet.

Motivering:

For å øke aktiviteten i avdelingen, samt opprette og drive klubber og grupper trengs en styrkelse av avdelingens økonomi.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 1.

Den inntrukne kontingent forbundet mottar fra arbeidsgiver, gjøres opp med 12% til avdelingene i løpet av den 1. måned etter kvartalets utløp.

Den inntrukne kontingent som avdelingene mottar fra arbeidsgiver, gjøres opp med 88% til forbundet i løpet av den 1. måned etter kvartalets utløp.

Punkt. 2.

Ved oppgjør fra forbundet til avdelingene, og fra avdelingene til forbundet, skal de til enhver tid gyldige oppgjørsskjema og kontingentlister nyttes.

Pkt. 3.

Avdelingene skal sende fortegnelse over medlemsbevegelsen i avdelingen hver måned.

Pkt. 4.

Dersom det oppstår uregelmessigheter av vesentlig betydning ved oppgjør fra avdelingene til forbundet, skal dette forelegges forbundsstyret som avgjør eventuelle forføyninger.

Pkt. 5.

Ekstraordinær kontinent skal innbetales av avdelingen til de tider som er fastsatt av forbundsstyret eller landsstyret.

Forslag nr. 38: Kan ikke tiltres.

Dirigenten refererte landsstyrets innstilling.

Herman Lund, avd. 6, tok opp forslag 38 som han refererte. Han understreket betydningen av å øke kontingenten og dermed aktiviteten på grunnplanet. Aktivitet på grunnplanet er en livsbetingelse for fagbevegelsen, sa Lund som også henviste til påstandene om kapitaloppbygging i forbundskassen.

Ingvald Berntsen, avd. 18, ville støtte forslag nr. 38, men ønsket en tilføyelse som kan gi åpning for at klubbene får sin egen kasse, og slipper å gå til storavdelingene for hver krone de skal ha. Han la fram følgende forslag til tilføyelse:

§ 20

Kontingentens innbetaling

Avd. 18 støtter forslag nr. 38 fra avd. 6, men med følgende tillegg:

«Av avdelingens 15 prosent blir 3 prosent viderefordelt til klubbene gjennom en fordelingsnøkkel, som blir gjort avhengig av klubbenes størrelse.»

Tor Kjæserud, avd. 55, trodde alle var enige i at forbundet trenger en aktiv grunnorganisasjon. Det er flere yrkesgrupper der det er tvingende nødvendig å få intensivert aktiviteten «i bønn». Han nevnte spesielt rengjøring og vaktsektoren der organisasjonsprosenten er svært lav, og der det faglige arbeidet byr på spesielle problemer. De som jobber for å få apparatet til, kan fort gå lei, men sterkere assistanse fra forbundet, også i form av bedre økonomi, kunne virke stimulerende. Han trakk også fram arbeidsmiljøloven, og siterte fra innledningen til forbundets handlingsprogram. Kjæserud understreket at det var nødvendig med en aktiv grunnbevegelse for å få en offensiv holdning til loven. Det forutsetter en viss økonomi, og med den gode økonomi forbundet har, mente han salen burde gi sin tilslutning til følgende forslag som han la fram:

Landsmøtet mener at aktiviteten på grunnplanen i forbundet må økes. På denne bakgrunn og for å få ens praksis på landsbais, utarbeider det nye forbundsstyre retningslinjer for økonomisk dekning av klubbens og gruppenes faglige virksomhet. Yrkesgrupper med vanskelige organisasjonsforhold bør favoriseres.

Ole Flesvig pekte på at utgangspunktet er likt for alle, med tilbakebetalingen til foreningene. Men i de forskjellige fylkene er det svært ulike muligheter til å drive effektivt arbeid, avhengig av om en driver i sentrale deler av Østlandet eller i grisgrendte strøk. Når forholdene er slik, gir forbundet ekstrabevilgninger. Også andre ting som forelegges forbundet tas det stilling til, om de betinger ekstrabevilgninger. Flesvig nevnte eksempler på det, og føyde til at penger til vernearbeid ikke skal betales av våre penger. Der er det bedriftene som skal betale. Han anbefalte landsstyrets innstilling.

Ola Tuven viste til tilleggsforslaget om kontingent og sa at det kunne medføre mye ekstraarbeid i regnskapene. Han syntes også det ville være urettferdig å låse fast summen. Det må være et mål å ha den samme kontingent for alle medlemmer. Dessuten er det jo anledning for den enkelte avdeling å ta opp sin egen økonomi, sa Tuven, som ikke kunne anbefale fordelingsnøkkel som var foreslått.

Odd Olsen sa at lokal aktivitet i avdelingene ikke bare er et spørsmål om penger. selv med et fast beløp til avdelingene er man ikke sikret at aktiviteten alle steder er like høy. Vi ville fortsatt ha daue avdelinger selv om de fikk flere penger. Det ender vel med at de til slutt må foreslå en fest for å få brukt opp pengene. I Sør-Trøndelag har ingen klubb ennå fått avslag på søknader om støtte til faglig aktivitet. Olsen sa at den nåværende ordning er den beste, og han anbefalte landsstyrets innstilling.

Lillian Olsen, avdeling 7, støttet forslaget fra Hordaland. Om tilleggsforslaget fra Tore Kjæserud sa hun at dette burde behandles under forslag 64. Hun la fram forslag om dette:

«Når det gjelder tilleggsforslaget om at 3 prosent skal tilfalle klubben, vil jeg be om at det blir behandlet under forslag 64 hvor det er fremmet forslag som direkte går på overføringer av midler til klubber.»

Thorodd Borch, avdeling 17, sa at det ikke medfører store problemer å få økonomisk grunnlag for aktiviteten, ikke engang i et så dyrt fylke som Finnmark er å arrangere møter i. Han tok avstand fra en økning av prosentatsen til 15 prosent. Forholdene er så forskjellige at det vil slå urettferdig ut. Han støttet landsstyrets innstilling.

Øystein Hagen fikk ordet til forretningsorden og sa at Lillian Olsens forslag burde behandles før man gikk videre i debatten. Dirigenten tok opp Lillian Olsens forslag. Enstemmig vedtatt.

Voteringen

Forslag 38 ble satt opp mot landsstyrets innstilling pkt. 1. Landsstyrets forslag vedtatt med overveldende flertall.

Dirigenten slo da fast at tilleggsforslaget dermed var falt.

Øystein Hagen mente at det ikke kunne falt bort ettersom Lillian Olsens forslag om utsatt behandling, var enstemmig vedtatt. Dirigenten repliserte bare at forslaget var falt i og med vedtaket på pkt. 1 i landsstyrets forslag. Pkt. 2, 3, 4 og 5 ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten foreslo Tore Kjæseruds forslag oversendt det nye forbundsstyret uten realitetsvotering. Dette ble enstemmig godkjent.

Dermed var behandlingen av paragraf 20 ferdig. Dirigenten foreslo 10 minutters pause.

Møtet hevet kl. 09.50.

Statsråd Arne Nilsen om Arbeidsmiljøloven

Etter pausen refererte dirigenten permisjonssøknader, som ble innvilget, før man gikk over til dagsordens pkt. 4.

Ole Flesvig introduserte arbeids- og kommunalminister Arne Nilsen.

Statsråden ville innledningsvis oppklare åpenbare misforståelser omkring bedriftshelsetjenesten. Av uttalelser som falt på gårsdagens

landsmøte, slik de er referert i presse og kringkasting, kan en få inntrykk av at denne saken står i stampe.

— Det er ikke rett, sa statsråden, og opplyste at saken ble drøftet i regjeringen 20. september, og videre at det er enighet mellom Sosialdepartementet og Kommunal- og Arbeidsdepartementet om at det skal være ett sett forskrifter om bedriftshelsetjenesten. Disse forskriftene er klare. For at myndighetene her skal være på linje med fagrørsla, vil saken umiddelbart bli drøftet i samarbeidskomiteen LO/DNA, men det var mulig Aud Blegen Svindland ikke var kjent med dette.

Han sa videre at det blir Arbeidstilsynet som skal fastsette hvilke bedrifter som skal ha bedriftshelsetjeneste, og på hvilken måte denne skal bygges opp og gjennomføres. Arbeidsgivere som blir pålagt bedriftshelsetjeneste plikter å utarbeide program og samordne det med arbeidsmiljøapparatet.

Han understreket at saken står foran sin umiddelbare løsning. Det er full enighet om at bedriftshelsetjenesten må overføres fra den gamle, overfladiske undersøkelsen til å bli en integrert del av miljøarbeidet i bedriftene. Statsråd Nilsen gikk så over til sin innledning om arbeidsmiljøloven, og holdt dette foredraget:

Då arbeidsmiljølova vart sett i verk 1. juli 1977, skjedde det ikkje utan motbør. Frå næringslivet blei ambisjonsnivået i lova sterkt kritisert, og det blei lagt fram tal som skulle vise at lova ville påføre næringslivet heilt urimelege kostnader. Også innanfor det offentlege blei det lagt fram store tal, i første rekkje på bakgrunn av arbeidstidsreglane.

I dag kan vi vel seie at denne delen av debatten for ein stor del ha roa seg. For det første har sjølve saka fått tid til å modne, slik at ambisjonsnivået er blitt meir godteke. For det andre har vi vore gjennom ein omfattande tilpassingsprosess når det gjeld den praktiske gjennomføringa av lova. Systemet i arbeidsmiljølova, med vide fullmakter for Arbeidstilsynet til å konkretisere lovkrava på den einskilde arbeidsplassen og til å dispensere frå reglar som kan synast svært firkanta, har gjort det mogeleg å handheve og praktisere lova på ein smidig og realistisk måte. Mange av dei dystre spådomane om lova er dermed gjort til skamme.

Tyder dette eg no seier at lova er blitt utvatna allereide i gjennomføringsfasen? Mitt svar er nei. Poenget er at når ein førebur ei så gjennomgripande samfunnsreform som ein ny lov om arbeidervern og arbeidsmiljø, kan det ordskiftet vi får på førehand vanskeleg bli heilt realistisk. For å seie det litt grovt: For tre år sidan visste vi strengt tatt ikkje meir enn at vi planla eit stort løft — eit vesentleg større ambisjonsnivå. Dei orda vi brukte i lovteksten, sa ikkje nøyaktig kor vi ville. Men vi tok hardt i og følgde opp med ein konkret auke av midlar til arbeidstilsyn, opplæring, informasjon, forskning og finansieringsstønad. Dermed var

prosessen i gang, og først nå kan vi sjå noko av det faktiske innhaldet i den.

Eg skal seie litt meir om satsinga frå det offentlege si side. Allereide i 1972 starta ei kraftig utbygging av Statens arbeidstilsyn. Staten skulle overta dei tidlegare kommunale arbeidstilsyna. Etaten hadde den gongen om lag 133 tilsette. I dag er det om lag 490 tilsette. Ei særleg stor satsing har skjedd på det medisinske og yrkeshygieniske området. Det er skipa tre regionale laboratorier for analysar av gass- og støvprøver frå arbeidsplassane. Tidlegare var yrkeshygienisk institutt i Oslo aleine om å gjere slike analysar for Arbeidstilsynet.

I samband med kvart laboratorie er det oppretta ei legestilling. Alle 12 distrikt i Arbeidstilsynet har 2 yrkeshygienikarar som står for prøvetakinga. Det er også oppretta ei fysioterapiutstilling ved kvart distriktskontor.

Ved Arbeidsforskningsinstitutta i Oslo har talet på tilsette auka frå om lag 80 i 1976 til om lag 110 i 1979. Særleg ved Yrkeshygienisk institutt er det satsa store summar til nytt utstyr. Det er etablert eit eige kartotek for helsefarlege stoff. Kartoteket skal stå til teneste for så vel Arbeidstilsynet som for brukarverksemdar.

Departementet si løyving til forskning på arbeidsmiljøområdet har vakse frå ikkje noko i 1975 til meir enn 30 mill. kroner i 1979.

For næringslivet har og loven fått konsekvensar på fleire måtar. Ikkje alle er like kostbare. Lova krev mellom anna at arbeidsgjevaren skal organisere ei verneteneste, syte for at dei som deltar i vernetenesta får naudsynt opplæring, kartleggja miljøproblema i verksemda og utarbeide planar for løysing av dei problema som finst. Dette er organisatoriske og administrative krav som vel alltid er mogeleg å løyse dersom ein har vilje til det. Det koster lite reint økonomisk. Samstundes er dette naudsynt for å få arbeidet med miljøspørsmål inn i faste former. Om dette arbeidet vil resultere i konkrete forbetringar, avheng sjølsagt av forholda ved den einskilde verksemda. Men ofte er stoda den at ein ikkje set i verk relativt rimelege tiltak fordi sjølve organiseringa av arbeidet manglar.

Det må også seiast at lova i mange tilfelle vil krevja omfattande investeringar i næringslivet. Regjeringas prinsipielle syn er at kostnadene i samband med slike investeringar må sjåast som ein naturleg del av produksjonskostnadene og skal difor berast av dei einskilde verksemdene. Ein har likevel sett det som viktig å innføre ulike formar for finansieringsstønad for å gjere det mogeleg å gjennomføre arbeidsmiljølova raske enn om verksemdene berre skulle nytte egne ressursar.

Når det gjeld meir indirekte verknader av miljøtiltaka, slik som redusert fråver, meir stabil arbeidsstokk og auka effektivitet, må vi vedgå at vi ikkje veit så mykje ennå. Eg vil likevel peike på nokre sannsynlege verknader:

For det første gir arbeidstidsreglane betre vern til arbeidstakarane. Dei vil resultere i mindre slitasje, stress og trøyttleik og større trivsel blant fleire grupper arbeidstakarar. Dette vil kunne føre til både redusert fråver og auka effektivitet.

For det andre vil modernisering av bygningar i mange tilfelle føre til auka trivsel og dermed lågare fråver. Innafor einstilte bransjar, til dømes fiskeforedling, vil denne verknaden kunne vere særleg stor.

På utstyrssida er det ei rekkje ulike tiltak som kan få verknad for omfanget av fråveret. Når vi til dømes ser på omfanget av muskelplager i dag, må vi tru at det er svært mykje å hente gjennom tiltak mot uheldige arbeidsstillingar og tunge arbeidsoperasjonar. Det er også grunn til å tru at aktivt vernarbeid kan få stor verknad for å få ned tallet på arbeidsulukker og skader.

Når det gjeld det siste, vil eg nemne ei undersøking av fråver- og skadefrekvensen i tre ulike norske verkstader. I undersøkinga tok ein for seg skademeldingar for eit år frå alle tre verkstadene. Inntrykka frå skademeldingane, intervju og observasjonar blir oppsummert slik av forskarane:

Dei aller fleste yrkesskadane skuldast uheldige forhold i omgjevnaden og kan sjeldan forklarast med eigenskapar hjå den skada arbeidstakaren sjølv. Dei faktorarane ein særleg festa seg ved var:

- utforminga av den fysiske omgjevnaden, til dømes trapper, ujamnt underlag, dårlege lysforhold,
- feil eller manglar ved utstyr, maskiner,
- grad av tidspress,
- dårleg plass,
- manglande rydding eller reingjering,
- for dårleg instruksjon i vernespørsmål, osb.

Men forskarane understreka også at vernarbeid tar tid og at det er naudsynt med fleire folk i vernetesta enn det som er vanleg. Ein grunn til dette er at ein treng fleire til å fylgje opp og rette dei feil og manglar som ein blir klår over.

Elles vil eg peike på at dei reglane vi har i lova om psykososiale forhold vil kunne føre til at det blir arbeid meir med spørsmål om organiseringa av arbeidet, jobbinnhaldet, medverknad frå arbeidstakarane sin side, leinga av arbeidet osb. Verknadene i form av auka trivsel og redusert fråver vil her kunne melde seg raskt.

Ser ein på desse forholda samla, er det neppe tvil om at ei rekkje sider ved lova dreg i retning av redusert fråver og auka effektivitet. Dette vil i så fall bety større produktivitet og dermed eit sterkare økonomisk fundament for verksemnda. Det er ikkje alltid dnne viktige sida ved arbeidsmiljølova kjem tilstrekkeleg fram i den almenne debatten.

Når det er sagt om våre erfaringer med arbeidsmiljølova, må eg også

nemne at nokre av reglane i lova har vist seg å vere vanskelege å gjennomføre. Regjeringa vil derfor kome med framlegg til endringar av einstilte reglar no i haust. Endringane gjeld hovudsakleg somme arbeidstidsreglar som i dag virker for stivbeinte. Men vi vil også utvida retten til fri når barn er sjuke. Vi vil dessutan kome med ei avklaring av § 55 A som skal sikre arbeidstakarar arbeid utan omsyn til deira politiske eller kulturelle innstilling. Denne siste regelen har som kjent vore mykje diskutert i det siste, men den diskusjonen har vel ikkje berørt dei jobbane som arbeidsmandsforbundet sine medlemmer har.

Ei sak som skulle ha større interesse her, er spørsmål om reglar for regionale verneombud i byggje- og anleggsbransjen. Som eg allerede har nemnt, er det viktig å organisere vernetesta for å sikre at vernarbeidet kjem inn i faste former. Det er ei kjend sak at ordninga med verneombud på alle arbeidsplassar med fleire enn 5 arbeidstakarar, er vanskeleg å få til å virke på anleggsplassar og liknande arbeidsplassar der verksemnda flytter frå stad til stad. Dette var også Regjeringa merksam på då ho fremma framlegget til ny arbeidsmiljølov. Lova gjev difor Regjeringa høve til å skipe særskilte ordningar med regionale eller lokale verneombud eller arbeidsmiljøutval i mellom anna anleggsbransjen.

Eit framlegg til reglar om dette blei lagt fram alleriede 1977. Det var stor usemje om framlegget, og fleire spørsmål var uløyste. Det var difor uråd å fastsetje reglar på bakgrunn av dei reaksjonane ein fekk. No er det nedsatt ei ny arbeidsgruppe som skal arbeide vidare med ordninga med regionale verneombud.

Eg kan godt forstå at arbeidstakarane i byggje- og anleggsbransjen no er utålmodige og ynskjer ei avklaring av denne saka. Til det kan eg seie at den nye arbeidsgruppa venteleg vil komme med sitt framlegg i løpet av hausten. Vi har von om at denne gruppa skal komme fram til ordningar som det er moeleg å gjennomføra i praksis.

Eit anna arbeid som også må ha stor interesse for mange i dette forbundet, er utgreiinga frå skiftarbeidarutvalet.

I utgreiinga er det framlegg om kva det offentlege, verksemdene og til dels også skiftarbeidarane sjølve kan gjere for å løyse fleire av problema sine.

Utvalet slår fast at det er særleg viktig å sikre fritida for skift- og turnusarbeidarar m.a. fordi dei har mindre høve til å vera saman med familie og vener.

Eit av dei sentrale framlegga frå utvalet er difor å gje skiftarbeidarane ein sumarferie som fell saman med den som elles er vanleg i Noreg. Utvalet meiner at Ferie-lova må endrast slik at skift- og turnusarbeidarar får rett til 3 uker sumarferie i løpet av skuleferien.

Utvalet meiner vidare at ein må bli meir merksam på forholda til dei

medfast kvelds- og nattarbeid og toskiftsordningar. Det har vist seg at dette arbeidet fører med seg ein rekkje alvorlege ulemper.

Utvalet gir også eit oversyn over hjelpemidlar som kan nyttast til å minske bruken av skift- og nattarbeid. Men det peiker på at slike midlar kan ha uheldige sideverknader, til dømes at det kan bli færre arbeidsplassar. Etter utvalet si meining må omsynet til arbeidsplassane gå framfor ein eventuell bruk av uregelmessig og uhøveleg arbeidstid.

Utgreiinga blir nå sendt ut til m.a. organisasjonane i arbeidslivet. Før vi får vite kva dei meiner om dei ulike framlegga, er det umogeleg å seie noko om kva det endelege resultatet av arbeidet vil bli.

Mange av dei framlegga som er tatt med i utgreiinga er avhengig av tiltak frå det offentlege. Men mange er uavhengig av innsats frå det offentlege og kan iverksetjast av verksemdene sjølve dersom partana ynskjer.

Eg vil gjerne til slutt understreka at gjennom arbeidsmiljølova har vi fått ein viktig reidskap til å skape eit tryggare og betre tilvære på arbeidsplassen. Eg synest også det er grunn til å minne om at det viktige reformtiltaket som arbeidsmiljølova er i norsk arbeidsliv, også er resultat av eit nært samarbeid mellom fagrørsla og Arbeiderpartiet.

Med eit så omfattande lovverk dette er, vil vi sjølsagt under marsjen kunne oppdage sider ved lova som det kan vere grunn til å sjå nærmare på.

Når endringar måtte vera aktuelle ut frå dei røynslar vi haustar, så skal utgangspunktet vere å prøve å lage ei god lov endå betre. Det er i første rekkje arbeidstakarane sjølve som best veit kvar skoen trykkjer.

Derfor er det viktig med eit aktivt engasjement i fagforeningar og på den einskilde arbeidsplassen med tanke på korleis arbeidsmiljølova sine intensjonar best kan settast ut i livet.

Og nettopp i dette perspektivet synes eg det er eit positivt og gledeleg teikn at det på dette landsmøte ligg føre eit handlingsprogram for betre arbeidsmiljø.

Lars Nilsens innledning

Sekretær Lars Nilsen fra forbundet holdt følgende innledning:

Forbundets handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø

På forbundets landsmøte i 1975 ble det vedtatt at forbundet skulle sette ned et utvalg på 3 personer til å koordinere verne- og miljøarbeidet på linje med f.eks. Jern- og Metall.

Utvalget som ble nedsatt fant tidlig ut at vårt forbund står overfor problemer som vanskelig kan koordineres på linje med Jern- og Metall.

Dette på grunn av forbundets struktur.

F.eks. har vårt forbund helt andre problemer når det gjelder å organisere en vernetjeneste i samsvar med loven, og vi tenker da spesielt på grupper som maskinentreprenører, rengjøringssektoren og arbeidstakere på de mindre anlegg.

Når det gjelder lovens bestemmelser om organiseringen av vernetjenesten er vel loven her kanskje mer tilpasset f.eks. Jern- og Metall bedrifter enn den type arbeidsplasser vi har innen vårt forbundsområde.

Likevel er det i Jern- og Metalls handlingsprogram for arbeidsmiljø en rekke punkter av mer generell karakter som også vårt forbund kan slutte seg til. Disse punktene er derfor tatt med i dette programmet.

Forbundets miljøutvalg ble på et tidlig tidspunkt klar over, at skulle man få et klart bilde av hvordan miljøproblemene fortonet seg innen de enkelte av forbundets avtaleområder, måtte en derfor ut til avdelingene og de enkelte medlemmer for å få dette belyst.

Forbundet arrangerte derfor i 1977 selv regionale miljøkonferanser for deltakere fra rengjøring, bergverk, maskinentreprenører og private anlegg. For på den måten å få en klarlegging av hvilke problemer som dominerte og burde prioriteres.

På disse miljøkonferanser fikk bl.a. deltakerne utlevert et spørreskjema hvor den enkelte deltaker skulle svare ut fra sin egen personlige mening og følelser, når det gjaldt de miljøproblemer som fantes på den enkelte arbeidsplass.

I tillegg til disse 6 regionale miljøkonferansene, har også miljøspørsmålet vært behandlet, og de samme spørreskjemaer og program, vært benyttet på bransjekurs innen den statlige sektor.

På bakgrunn av de samtaler en har hatt på miljøkonferansene og bransjekursene, samt de svar som er gitt på spørreskjemaene er det at forbundets miljøutvalg legger fram dette handlingsprogrammet for bedre arbeidsmiljø.

Dette heftet som da omhandlet handlingsprogrammet er så delt opp i 9 forskjellige punkter.

Dette er som følger:

1. Loven gir økt bestemmelsesrett for den enkelte.
2. Organiseringen av verne- og miljøarbeidet.
3. Forbundets oppgaver.
4. Avdelingenes oppgaver.
5. Klubbenes oppgaver.
6. Lønssystemene.
7. Bedriftshelsetjenesten.
8. Forbundet og LO.
9. Forbundet og myndighetene.

Under hver av disse punktene er det så listet opp de oppgaver en mener forbundet, avdelingene og klubbene må prioritere, i kommende periode,

med sikte på å få gjennomført et bedre arbeidsmiljø for forbundets medlemmer.

La oss så se litt på de enkelte punkter, som er opplistet i programmet:

Loven gir økt bestemmelsesrett for den enkelte.

I forarbeidene til loven, er det slått fast at arbeidstakernes egne vurderinger av arbeidsmiljøet skal tillegges betydelig vekt.

I dette må det da ligge, etter forbundets mening, at man i størst mulig grad forsøker å løse de forskjellige miljøproblemer som måtte finnes på den enkelte arbeidsplass ved forhandlinger eller vedtak i arbeidsmiljøutvalgene.

Videre slår loven fast at arbeidstakerne og deres tillitsmenn skal holdes orientert om systemer som nyttes ved planlegging og gjennomføring av arbeidet, herunder om endringer i slike systemer.

Her mener forbundet bl.a. at et anbud som medfører endringer i arbeidsmetoder og arbeidsopplegg for arbeidstakerne, er å betrakte som et planlegningssystem.

Dette betyr i praksis at det f.eks. innen statens vegvesen, ikke kan sette bort et stykke vei-arbeid på entrepriser, uten at vegvesenet har drøftet anbudene med sine egne ansatte, eller deres tillitsvalgte i de tilfeller der entreprisen vil medføre endringer i arbeidssituasjonen, eller arbeidsopplegget for vegvesenets egne ansatte.

Dette vil da igjen si, at etter forbundets mening, vil dette i den grad bruken av privat entrepriser og innleiemaskiner utgjør et planlegningssystem som påvirker opplegget av arbeidet for statens egne ansatte, så skal de ansatte være med på utformingen av planlegningssystemet.

Dette kan bare etter forbundets mening løses ved at arbeidstakerne får sine observatører inn i anbudsnemndene.

De samme synspunkter gjør seg selvfølgelig også gjeldende når det gjelder private arbeidsgivere, hvor man i mange tilfeller kan oppleve at den private arbeidsgiver, inngir et anbud, som vedkommende arbeidsgiver, på forhånd må vite, at dette vil gå ut over de ansattes miljø.

Også her mener forbundet, det er nødvendig, at de ansatte på et så tidlig tidspunkt som mulig, er med på utarbeidelse av anbudet. *Forbundet vil derfor arbeide for:*

At medlemmene benytter arbeidsmiljøutvalgene der slike utvalg er opprettet, for å bringe arbeidsmiljøet i samsvar med de minstekrav arbeidstakerne stiller.

At dispensasjon fra arbeidsmiljøloven, avgjøres ved avtale mellom de lokale parter, eller ved vedtak i arbeidsmiljøutvalg — i spørsmålet der loven hjemler adgang for dette.

At arbeidstakerne i statens vegvesen får sine observatører i anbuds-nemnda.

At arbeidstakerne innen private anlegg får det nødvendige innsyn i

anbudsbehandling slik at de settes i stand til å delta i den planlegging som de etter loven har krav på.

At arbeidsmiljøutvalgene ute i vegarbeidsdriften får beholde den selvstendighet og myndighet som de etter loven skal ha.

At vegarbeidsdriften og offentlige anlegg drives i offentlig regi.

Organiseringen av verne- og miljøarbeidet

Innen de forskjellige avtaleområder innen forbundet er det antakelig innen gruvearbeidsdriften at organiseringen og praktiseringen av vernearbeidet er kommet lengst.

Dette har naturligvis sammenheng med gruvearbeidernes lange tradisjon i vernearbeidet.

Men på samme tid, må en også få lov å gi uttrykk for at også en innen vegarbeidsdriften, og for så vidt også statens havnevesen er kommet godt i gang med organiseringen av vernearbeidet. Selv om en for de sist nevnte avtaleområder, kanskje kunne ønsket at en har måttet vært kommet ennå lengre med det praktiske arbeidet.

Det forbundet imidlertid har vært mest opptatt av, og som fortsatt er et kjernepunkt, i det framtidige arbeidet, når det gjelder å få satt ut i livet § 28 i Arbeidsmiljøloven, som omhandler regionale verneombud, så er det arbeidet med å få forskrifter til § 28 — noe som forbundet mener er av aller største viktighet, når det gjelder vernearbeidet på bygg- og anleggsplassene — for så vidt også etter forbundets mening, så kan dette danne grunnlaget også for å få satt § 28 i miljøloven ut i livet, til å bli gjort gjeldende for kanskje den gruppa i forbundet, som har mest bruk for slike forskrifter nemlig rengjøringsgruppa.

Forbundet vil derfor når det gjelder organiseringen av verne- og miljøarbeidet arbeide for:

At det snarest mulig kommer regler om regionale verneombud for bygge- og anleggsbransjen, herunder maskinentreprenører.

At det snarest mulig utarbeides forskrifter om regionale verneombud for rengjøringsbransjen.

At rengjøringsassistentene gjennom regional vernetjeneste får innflytelse på den bygningsmessige utforming av sine arbeidsplasser.

At forskriftene om verneombud og arbeidsmiljøutvalg, endres slik, at en hver som arbeider minst 15 timer i uken, telles ved beregningen av antall arbeidstakere, når det er spørsmål om virksomheten etter loven skal opprette arbeidsmiljøutvalg.

Forbundets oppgaver

For å møte de utfordringer vi står overfor i miljøarbeidet, vil det være nyttig å ha klart for seg, hvilke oppgaver som bør tillegges de ulike organisasjonsledd. Forbundet sentralt, avdelingene og klubbene.

Ser vi på forbundet sentralt, er forholdet her, at stort sett blir ar-

beidsmiljøspørsmålene i forbundet i stor utstrekning ivaretatt av de enkelte saksbehandlere, for de ulike grupper.

Skal forbundet for fremtiden kunne drive et aktivt miljøarbeid, og da i denne forbindelse, spesielt kunne nyttiggjøre seg de forskningsmidler som stilles til disposisjon for arbeidsmiljøforskning, er det vel en krevende nødvendighet, at man innen forbundet ser på mulighetene for å styrke miljøsektoren.

Samtidig som en slik styrking av miljøsektoren, også vil være en stor hjelp for de enkelte saksbehandlere på overenskomstområdene, når det gjelder forskjellige utredningsarbeider som følger med miljøsektoren.

Forbundet vil derfor:

Opprette en sekretærstilling med ansvar for organisering og koordinering av miljøarbeidet.

Oppnevne et miljøutvalg med representanter fra hver av hovedgruppene — et utvalg som har til oppgave å være administrasjonens konsulenter på arbeidsplassene når det gjelder miljøspørsmål.

Legge større vekt på arbeidsmiljøspørsmål i tillitsmannsopplæringen.

Søke å få registrert hvilke sider av arbeidsmiljøproblemer innen forbundsområdene som bør gjøres til gjenstand for forskning.

Bidra til økt informasjon om de forskningsresultater som allerede finnes, slik at disse kan komme til nytte i vernearbeidet ute på arbeidsplassen.

Arbeide for at forbundet selv i samarbeid med AOF kan drive en del av grunnopplæringen — og spesialopplæring — i arbeidsmiljø.

Men for at dette skal kunne nyttes for forbundet er det også nødvendig at de enkelte avdelinger blir pålagt en del arbeidsoppgaver.

Avdelingenes oppgaver blir derfor å

bistå den enkelte klubb og gruppe ute på arbeidsplassene når de ber om det.

Opprette et eget utvalg til å bistå klubber og grupper

Påse at verneombud, hovedverneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg får den opplæring som de etter loven skal ha.

Selv drive kurs — virksomhet om arbeidsmiljøspørsmål.

Medvirke til opprettelse av felles bedriftshelse-ordninger der forholdene ligger til rette for det.

Ha den daglige ledelsen av eventuelle regionale verneombud.

Stimulere til at det foretas miljøkartlegging og utarbeide handlingsprogrammer innen de forskjellige virksomheter.

Klubbenes oppgaver

Skal det i det hele tatt lykkes for forbundet, å gjennomføre dette handlingsprogrammet for bedre arbeidsmiljø, er det klart at det også stilles store krav til de enkelte klubber.

Det er klubbene og gruppene, ute på de enkelte arbeidsplasser som skal bruke Arbeidsmiljøloven, og gjennom denne forsøke å endre på helsefarlige og uheldige forhold.

Klubbene i samarbeid med avdelingene vil derfor ha som et hovedmål å være med og arbeide mot bestemte siktemål gjennom arbeidsmiljøutvalg, — der slike finnes, og gjennom forhandlinger med ledelsen for å få fjernet årsaken, til uakseptable arbeidsforhold. Skal det lykkes blir klubbenes oppgaver

kartlegge miljøproblemer med sikte på et handlingsprogram,

utarbeide handlingsprogrammet for å løse problemene,

oppfølging og fornyelse av handlingsprogrammet.

Sørge for at alle verneombud, hovedverneombud, og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg får den opplæring de skal ha etter loven.

Bedre bedriftshelsetjenesten — og der det ikke finnes bedriftshelsetjeneste, vil det dreie seg om å arbeide for, at man kommer inn under en felles bedriftshelsetjeneste.

Informasjon til avdeling og forbund.

Lønnssystemene:

Arbeidsmiljøloven slår fast, at prestasjonslønnssystemet, ikke skal brukes i arbeid, hvor dette kan ha vesentlig betydning for sikkerheten.

Lønnsformer, som er basert på detaljerte standardtidssystemer som f.eks. innen store deler av rengjøringsbransjen, er uforenlig med Arbeidsmiljøloven, når slike standardtidssystemer, brukes til fastlegging av tider for den enkelte rengjøringsassistent.

Loven krever nemlig at arbeidsgiveren skal organisere og tilrettelegge arbeidet under hensyn til den enkeltes alder, kyndighet, arbeidsevne, og øvrige forutsetninger.

Forbundet vil

at Arbeidsmiljølovens intensjoner, får større gjennomslag enn hittil ved utforming av lønnssystemer.

Arbeide for fastlønnssystemer for de grupper som ennå ikke har det.

At lønnsformer som er basert på standardtidssystemer, uten at det er tatt hensyn til den enkeltes alder, arbeidsevne, og øvrige forutsetninger — endres i samsvar med Arbeidsmiljølovens krav.

Bedriftshelsetjenesten

Når det gjelder bedriftshelsetjenesten er vel medlemmer innen vårt forbunds virkeområde de som stort sett har det dårligste tilbud om bedriftshelsetjeneste.

Forbundet vil arbeide for

at bedriftshelsetjenesten gjøres offentlig, og at den gjøres obligatorisk etter hvert som kapasiteten tillater det.

Økt utdanning av bedriftshelsepersonell

At grupper som bergverk, bygg- og anlegg, samt rengjøring, kommer blant de grupper som først blir tilgodesett med en obligatorisk bedriftshelsetjeneste så snart som råd er.

At det bygges egne yrkesmedisinske avdelinger, ved alle sentrale sykehus, som kan være behjelpelig med større og mer omfattende undersøkelser av bestemte yrkesgrupper.

At arbeidsmiljøutvalgene får tilsetningsmyndighet når det gjelder personell til bedriftshelsetjenesten.

Arbeide for at Norsk Folkehjelp fortsetter utbygningen av felles bedriftshelsetjeneste for mindre virksomheter inntil full offentlig bedriftshelsetjeneste er gjennomført.

Forbundet og LO

Forbundet har, og vil ha et nært samarbeid med LO ikke arbeidsmiljøspørsmål. LO har sin egen styringskomite i arbeidsmiljøspørsmålet, og forbundet er representert i komitéen.

Det vil derfor være en viktig oppgave for forbundet å reise nye saker til debatt i denne styringskomitéen, for å stimulere til debatt, og eventuelt få støtte for saker som også måtte ha interesse for andre forbund.

Arbeide for at LO tar opp med myndighetene de arbeidsmiljøforslagene fra forbundet som under kongressen 1977 ble oversendt Sekretariatet.

Arbeide for at LO knytter til seg ekspertise som f.eks. en yrkesmedisiner.

Arbeide for at LOs miljøkontor styrkes, for å kunne gi forbundet bedre service og bistand.

Intensivere utbygningen av bedriftshelsetjenesten i samsvar med LO-Kongressens vedtak, inntil det kan etableres en offentlig bedriftshelsetjeneste.

Forbundet og myndighetene

Forbundet står overfor en rekke enkelte saker på miljøsektoren, som må løses i samarbeid med myndighetene.

Det vil stadig finnes en rekke miljøproblemer, som ikke vil finne sin løsning ved forhandlingsbordet, og hvor forbundet vil måtte søke assi-

stanse hos kontrollmyndighetene, Arbeidstilsynet, og de politiske myndighetene.

Forbundet er derfor interessert i at Arbeidstilsynet utbygges etter planene.

Her mener også forbundet, at tidligere praksis, som faglige tillitsmenn, og verneombud, i større grad skulle kvalifisere til inspektørstillinger, enn en ensidig teknisk/administrativ utdanning.

Forbundet vil derfor

reise krav om at arbeidsmiljøloven skal gjøres gjeldende fullt ut for enmannsforetak, når disse opererer på arbeidsplasser hvor det samtidig finnes arbeidsgivere og arbeidstakere.

Reise krav om at det gjennomføres årlige røntgenundersøkelser, av alle som arbeider under jord og støvfylte arbeidsmiljøer, der det kan foreligge risiko for silikose.

Reise krav om at det snarest mulig gjennomføres en form for autorisasjonsbestemmelser for rengjøringsbyråer. Reglene bør også inneholde krav om yrkesopplæring for rengjøringsassistenter.

Reise krav om bestemmelser, som slår fast at arbeidstakere som er blitt påført yrkesskader eller yrkessykdom, av slik art at de må overføres til lavere lønnet arbeid, ikke skal påføres økonomiske tap av den grunn.

Arbeide for at Arbeidstilsynet rustes opp, og settes i stand, til å føre kontroll med gjennomføringen av Arbeidsmiljøloven i oljevirksomheten både på land og i Nordsjøen.

Arbeide for at erfaringer som faglige tillitsmenn og verneombud i sterkere grad kvalifiserer til stillinger i Arbeidstilsynet.

Reise krav om at det utvikles yrkesskade-statistikk, som gir et tilnærmet riktig bilde av de faktiske antall yrkesskader.

At det opprettes en miljø/datasentral i arbeidsforskningsinstituttene, som til enhver tid, kan gi informasjon om ulike miljøspørsmål i norsk arbeidsliv.

Arbeide for at miljøspørsmålet i arbeidslivet får plass i ungdomsskolens pensum, og at miljøspørsmålene tillegges større vekt i yrkesopplæringen, og i den videregående utdanning.

At kravet om at prinsippet om den omvendte bevisbyrde, innføres i Arbeidsmiljølovens straffebestemmelser og tas opp til ny overveielse når virkningen av loven etter noen tid kan vurderes.

Det handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø, som nå ligger på representantenes bord er et handlingsprogram, sett fra den situasjon vi ser i dag og den nærmeste framtid.

Etter hvert som krav blir innfridd, og nye dukker opp, vil selvfølgelig disse retningslinjer måtte justeres.

Det kan sikkert også være et ønske fra mange av representantene, at

andre ting var tatt med i handlingsprogrammet, og at ting i programmet kunne vært sagt på andre måter.

La meg bare *imidlertid* helt til slutt få gjøre oppmerksom på at:

Landsstyret innstiller enstemmig overfor landsmøtet at det foreliggende utkast til handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø legges til grunn for forbundets miljøarbeid.

Jeg tillater meg derfor å ta landsstyrets innstilling opp som forslag.

Dirigenten foreslo så 10 minutters pause.

Møtet hevet kl. 10.50.

Møtet ble satt igjen kl. 11.15.

Dirigenten foreslo at man nå startet debatten etter Arne Nilsens foredrag. Han ba om landsmøtets fullmakt til å føre sekretær Lars Nilsens foredrag tilbake til dagsordens pkt. 4. Vedtatt enstemmig.

Dagsordenens pkt. 5 Den faglige og økonomiske situasjon

Det forelå under punkt 5 på dagsorden følgende forslag og innstillinger.

Nr. 67

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Enmannsforetak:

Landsmøtet vil kreve overfor de sentrale myndigheter at Arbeidsmiljølovens bestemmelser gjøres gjeldende fullt ut også for enmannsforetak.

Motivering på Landsmøtet.

Nr. 68

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende også for «enmannsbedrifter» når disse arbeider på kontrakt eller anbud for større firmaer eller offentlig virksomhet.

Motivering:

Konkurranseforvridning ved at arbeidstidsbestemmelser o.a. ikke gjelder enmannsbedrifter kan undergrave loven. Særlig arbeidstidsbestemmelsene.

Landsstyret innstiller:

Forbundet vil arbeide for at arbeidsmiljøloven gjøres gjeldende fullt ut for enmannsforetak når disse utfører oppdrag på arbeidsplasser hvor det samtidig er arbeidsgivere og arbeidstakere.

Nr. 69

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

§ 25, punkt 1, etter komma i 2. setning, endres ordlyden til:

herunder at tillitsmannen skal fungere som verneombud med de samme rettigheter som et verneombud.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret innstiller:

Forslaget anses å være dekket av Loven.

Nr. 70

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Regionale verneombud.

Landsmøtet bes om at ordningen med regionale verneombud for anleggsvirksomheten, i henhold til lov om arbeidervern og arbeidsmiljø § 28, blir iverksatt snarest.

Begrunnelse:

Anleggsarbeide, herunder arbeide utført av lokale maskinentreprenører, er ofte kortvarige jobber, og de enkelte firmaers ansatte kan være fordelt på en rekke arbeidsplasser.

Det kan og være en rekke firmaer på en og samme arbeidsplass. Ikke alle mindre firmaer har en like godt utbygd vernetjeneste, og kan vanskelig dekke alle arbeidsplasser.

Det vil være av avgjørende betydning for sikkerheten på arbeidsplassen, at det innen denne bransje blir regionale verneombud på heltid, verneombud som kjenner sikkerhetsregler og gjeldende standarder.

Nr. 71

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Regionale verneombud.

Landsmøtet krever at ordningen med regionale verneombud iverksettes snarest.

Nr. 72

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Regionale verneombud i bygg og anleggsvirksomhet må gjennomføres omgående.

Forslaget trenger ingen motivering.

Landsstyret innstiller:

Tiltres.

Nr. 73

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

§ 33 A, Sykepengeordningen.

Retten til sykepenger for omsorg av barn bør også gjøres gjeldende når den som har den daglige omsorg for barn/a blir syk, slik at den andre part (ektefellen) da har rett til sykepenger.

Landsstyret innstiller:

Tiltres.

Nr. 74

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Arbeidstidsspørsmål.

Landsmøtet vil vise til sitt vedtak i 1975 og på nytt reise krav om at det blir gjennomført lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer.

Motivering:

Den forskjelligartede arbeidstid vi har i dag tjener vel i hovedsaken bare til å opprettholde klasseskillet. Alle arbeidstakere i landet må ha mest mulig lik arbeidstid. Det kan etter vår mening best gjøres ved å senke arbeidernes arbeidstid til det samme nivå som funksjonærenes arbeidstid.

Nr. 75

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Alt arbeid under jord skal være 36 timer i uken.

Motivering:

De fysiske og psykiske belastninger ved arbeide under jord generelt betinger en kortere arbeidstid.

Nr. 76

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Arbeidstid — Vakt:

Ukentlig arbeidstid for vaktarbeid som utføres om natten skal være 38 timer.

Vaktmenn som i dag har stasjonærtjeneste med såkalte passive perioder får en tilleggstid på 4,5 timer pr. uke. Det vil si en ukentlig arbeidstid på 42,5 timer. Den spesielle belastning som det er å ha nattarbeid påfører vaktmenn en rekke sosiale og fysiske ulemper.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

Nr. 77

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

§ 50, pkt. 2:

Siste avsnitt bør gå ut.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Nr. 78.

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Bestemmelsene som hindrer bruk av innarbeiding på arbeidssteder hvor det er ønskelig med f.eks. 14 dager i arbeidet og en lengre friperiode må mykes opp.

Motivering:

Det er sterkt ønske om slike ordninger på en del anlegg. Forøvrig vises til virksomhet i Nordsjøen.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Arbeidsmiljølovens § 47 gir etter landsstyrets oppfatning den nødvendige adgang til å inngå avtale om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden i de tilfelle dette er det beste tilbud for de ansatte. Slike avtaler kan inngås mellom bedriften og tillitsmennene eventuelt også ved behandling i miljøutvalgene. Etter samme §, pkt. 3, kan Direktoratet gi samtykke hva angår forlengelse av den daglige og ukentlige arbeidstid. Etter landsstyrets mening vil det ikke være riktig å arbeide for at denne lovbestemmelse får noen «løser» formulering.

Nr. 79

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Spisepausen bør inngå i arbeidstiden.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Nr. 80.

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Bedriftshelsetjenesten.

Forbundet vil arbeide for at det lovfestes årlig bedriftslegekontroll.

Motivering:

Vi har i dag en altfor tilfeldig praksis når det gjelder bedriftshelsetjenesten. I enkelte avtaleområder er det ikke engang slått fast at det skal være bedriftslegeordning der det er mulig. Ordninger som bygger på selektiv kontroll er ikke gode nok. Da en i de fleste yrker og i alle aldrer kan pådras helsemessige skader er det nødvendig at slike blir oppdaget på et så tidlig tidspunkt som mulig ved regelmessig kontroller.

Landsstyret innstiller:

Forslaget tiltres.

Nr. 81

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Distriktskontor for Statens Arbeidstilsyn i Finnmark.

Distriktskontoret for statens arbeidstilsyn for Finnmark ligger idag i Tromsø, ca. 1000 km. fra f.eks. Kirkenes. Dette er utilfredsstillende og må rettes på. Vi ber derfor landsmøtet kreve av myndighetene at et slikt kontor opprettes for Finnmark og med sete i Finnmark.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

FERIELOVEN

Nr 82

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Anleggsarbeidere med ukependling sikres 5 uker ferie hvorav 4 uker skal gis sammenhengende om sommeren.

For arbeidstakere over 60 år økes feriens lengde tilsvarende. Feriepene reguleres tilsvarende.

Motivering:

Belastningen for arbeidstakere og familie ved lange fravær og lite fritid sammen.

Nr. 83

Avd. 4, Nordland, Arbeidsmannsforening, foreslår:

Landsmøtet vil kreve at det skal bli rett til 5 ukers ferie, derav 4 ukers sammenhengende ferie om sommeren.

Nr. 84

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Landsmøtet må før neste tariffperiode gå inn for at skiftarbeidere og andre i den nordlige landsdel skal ha en ukes ekstra ferie i tillegg til den etablerte. Vi mener belastningen er meget større enn sør i landet på grunn av den lange mørketiden som kan være både en psykisk og fysisk belastning på enkeltmennesker.

Nr. 85

Avd. 27, Troms Arbeidsmannsforening, foreslår:

Forbundet arbeider videre med spørsmålet om 4 ukers sammenhengende sommerferie.

Motivering:

På grunn av de dårlige somrene vi har i Nord-Norge, og de store avstandene vi har for å få noenlunde brukbart vær, er det helt nødvendig å ha hele ferien om sommeren.

Nr. 86

Avd. 27, Troms Arbeidsmannsforening, foreslår:

Ferien forlenges fra 4 til 5 uker, fordelt på 4 uker sammenhengende sommerferie og 1 uke vinterferie.

Motivering:

Vinteren i Nord-Norge er spesiell lang og mørk, og dertil er sommeren kort, så vi mener folkene er berettiget til 5 ukers ferie.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, idet Landsstyret viser til LOs handlingsprogram.

Nr. 87.

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Rett til 3 ukers sommerferie også for asfaltarbeidere:

Asfaltarbeiderne må få 3 ukers sommerferie. Dette må enten komme med i overenskomsten for Asfalt, eller ferieloven må slå fast, at asfaltarbeiderne ikke omfattes av ferielovens 04 — 3. avsnitt om unntak fra loven.

Begrunnelse:

På tross av stadige krav fra asfaltarbeiderne, og siste Landsmøtes klare vedtak om fulle rettigheter også på dette område for asfaltarbeiderne, er det enkelte firmaer, som fortsatt praktiserer 2 ukers sommerferie og 2 ukers vinterferie.

Vi kan ikke forstå, at asfaltarbeide skal komme i noen særstilling i forhold til annet vegarbeide, når det gjelder forholdet til ferieloven.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

LÆRLINGELOVEN

Nr. 88

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Ungdomsledigheten.

Lærlingsloven må praktiseres og komme inn for fullt, slik at ungdommen kan tilsettes på lærekontrakt i stedet for at man i dag tilsetter hjelpearbeidere.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

LOV OM ARBEIDSLEDIGHETSTRYGD

Nr. 89

Avd. 4 Nordland Arbeidsmannsforening foreslår:

Arbeidsledighetstrygden.

Landsmøtet vil gå inn for at beregningen for utbetaling av Arbeidsledighetstrygd må foretas etter samme regel som for lønn under sykdom.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes LO.

SKATTELOVEN

Nr. 90

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Det skattefrie beløp for medlemskontigent må forhøyes til f.eks. kr. 2.000,- pr. år.

Begrunnelse:

Flere og flere forbund går over til prosentvis kontigent, da dette er det mest solidariske kontigentsystem. Alle betaler etter inntekt.

Det vil da være et rettferdsprinsipp, at fradragssatsene for kontigent justeres opp, slik at de dekker de faktiske kontigentsatser, også for de med forholdsvis høy fortjeneste, jfr. lønn for anlegg og annet akkordarbeide, og at kontigenten regnes av brutto arbeidslønn. Kr. 2.000,- vil dekke bruttolønn opp til kr. 140.000,-.

Nr. 91

Avd. 18, Rogaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Forbundet går inn for å heve det skattefrie beløp av kontingenten fra kr. 1400,- til kr. 2000,-.

Nr. 92

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Retten til skattefradrag for fagforeningskontigent gjøres uavhengig av et bestemt beløp. Eventuelt heves grensen vesentlig.

Motivering:

Allerede nå er øvre grense for lav til å sikre fradrag for alle kontingentsatser.

Nr. 93

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Hele fagforeningskontigenten må fradragberettiget.

Motivering:

Pendlere-anleggsfolk har i dag ofte en forholdsvis høy bruttoinntekt, men har også store utgifter til reise-opphold o.s.v. Det er derfor ikke rett overfor disse medlemmene med tak på skattefradraget, men ikke på kontigenten.

Nr. 94

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Fradragsberettiget fagforeningskontigent.

Hele fagforeningskontingenten må bli fradragsbklerechtig ved skatteligningen.

Landsstyret innstiller:

Forslagene om at fradragene økes, tiltres.

Nr. 95

Avd. 3, Møre og Romsdal Arbeidsmannsforening, foreslår:

En ber Landsmøtet vurdere og utrede mulighetene for at anleggsarbeidere som pendler skal ha anledning til å få avskrivning på bil. Dette på grunnlag av at denne arbeidsgruppe i de fleste tilfeller ikke har mulighet, eller svært liten mulighet, til å benytte offentlig befordringsmiddel, og samtidig ha forholdsvis lett adgang til besøk i hjemmet. Bruk av egen bil for denne arbeidsgruppe er derfor så viktig og nødvendig, at den ikke kan bli ansett som en luksusgjenstand, men heller som et viktig hjelpemiddel til å kunne utføre et arbeid på hvilket som helst sted og til hvilken som helst tid.

Nr. 96

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Norsk Arbeidsmandsforbund tar initiativ, i samarbeid med LO, med sikte på å få innført et spesielt skattefradrag for uke- og langpendlere.

Motivering:

Som kjent har vårt forbund mange medlemmer som er uke- og langpendlere. Vi vet at disse har en forholdsvis stor årsinntekt, men det påløper, for disse, store utgifter til opphold og reiser, og med de skatteprogresjoner som gjelder, rommer det disse sterkt.

Dette igjen medvirker til svak rekruttering i yrke Bygg og Anlegg.

Nr. 97

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, forelår:

Forbundet må ta opp med skattemyndighetene krav om større fradrag for 2 husholdninger, og høyere satser for besøk i hjemmet, og at alle antall besøk i hjemmet godkjennes som fradragsberettiget. Bruk av egen bil ved besøk i hjemmet godtas, også der det er mulig med offentlig transportmiddel.

Nåværende lovtekst «besøk i hjemmet» endres til «reiser mellom hjemmet og arbeidsplassen».

Begrunnelse:

Våre krav til boforhold er stadig stigende, og omlegging av husholdning medfører, at pendlere i mindre grad nister seg ut hjemmefra for lengere tid. Maten kjøpes enten på spisested eller som ferdigvare, og utgiftene til en enkelt særhusholdning er derfor større.

Satsene ved besøk i hjemmet må stå i forhold til de faktiske utgifter.

det minimale.

Lovens nåværende tekst: «besøk i hjemmet» virker diskriminerende overfor de pendlere, som må oppholde seg på arbeidsplassen i lengre tid, grunnet lang reise eller arbeidsplassens avisede beliggenhet. Disse arbeidstakere bor også i sine hjem sjøl om de til visse tider må være borte i lengere tid på grunn av ovennevnte forhold. Det må derfor også for denne gruppe, som ikke er dagpendlere brukes samme tekst, nemlig: «reise mellom hjemmet og arbeidsplassen».

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

LOV OM PRIS- OG LØNNSSTOPP

Nr. 98

Avd. 8, Sør Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Lønns- og prisstoppen.

Det må gjøres klart for regjeringen og LO at det ikke kan komme på tale med en forlengelse av lønnsstoppen.

Motivering:

Det er prinsipielt uakseptabelt for fagbevegelsen og godta lønnsstopp i et samfunn hvor det økonomiske liv domineres av den private kapital. En pris og lønnsstopp under slike forhold rammer i første rekke lønnsmotakerne fordi det er ujemlig å føre en effektiv kontroll med de private kapital-eierers disposisjoner.

Nr. 99

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening foreslår:

Den faglige og økonomiske situasjon.

Landsmøtet ser med stor uro på innføringen av lønns- og prisstoppen som båndlegger den frie forhandlingsrett, en rett som har vært en selvfølge i fagbevegelsen.

En lønnsstopp er forholdsvis enkel å kontrollere, men å kontrollere det frie næringslivs prisutvikling er en ganske umulig oppgave. Derfor kan vi ikke se at dette virkemiddel kan tjene sin hensikt. Det er vanskelig å akseptere denne lønnsstopp etter at fagbevegelsen gjennom lønnsoppgjøret våren 1978 har vist stort måtehold, mens andre grupper i denne situasjon har fått en vesentlig større inntektsøkning.

Lønnsstoppen forverrer de lavtlønntes situasjon ved å fryse fast de skjevheter som vi i dag har i avtaleverket og vi står uten muligheter for å rette på dette. Problemene for de lavtlønnede er i dag så store at de krever en snarlig løsning, og Norsk Arbeidsmandsforbund krever derfor at lønnsstoppen blir opphevet så snart det lar seg gjøre.

Landsstyret innstiller:

Kravet om at pris- og lønnsstoppen ikke forlenges, tiltres.

HOVEDAVTALENE

Nr. 100

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Avtaleavgift:

Landsmøtetvil kreve at avtaleavgift blir innført snarest.

Nr. 101

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Kampen for å få innført organisasjonsavgift for uorganiserte arbeidstakere må fortsette.

Motivering:

Vi kan ikke lenger godta at uorganiserte skal ha samme rettigheter som vi uten å gi noe igjen for det.

Nr. 102

Avd. 7, Agder Arbeidsmannforening, foreslår:

Arbeidet med gjennomføring av tariffavgift fortsetter. Ingen motivering. Forslaget taler for seg selv.

Nr. 103

Avd. 214, Sandbekk Gruvearbeiderforening, foreslår:

Ved kommende tariffrevisjon må forbundet, sammen med Landsorganisasjonen få gjennomført kravet om at uorganiserte som arbeider hos arbeidsgivere som forbundet har inngått avtale med blir trukket for samme beløp som vi organiserte betaler i kontingent.

Motivering:

Det viser seg at en del mennesker inntar den holdning at «vi får den samme lønn som vi ikke er organisert». Dette er et irritasjonsmoment for oss som er fagorganisert. Vi mener det er et rimelig krav, som en gang for all tid bør bli gjennomført.

Nr. 104

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannforening, foreslår

Forbundet må fortsatt arbeide for å få gjennomført tariffavgift eller organisasjonsplikt.

Motivering ansees unødvendig.

Nr. 105

Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmannforening, foreslår:

«Det bør innføres avtaleavgift.»

Motivering:

Blant de fleste medlemmer hersker det en utstrakt misnøye med at uorganiserte vederlagsfritt tilkommer de samme rettigheter som de organiserte.

Landsstyret innstiller:

Samtlige forslag tiltres, og oversendes LO.

Nr. 106

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannforening foreslår:

Hovedavtalen mellom LO — NAF.

Landsmøtet må kreve at Hovedavtalens § 4 ikke må være til hinder for at de ansatte kan velge tillitsmenn ved de lokale underavdelinger i en virksomhet, selv om det totale antall tillitsmenn skulle bli større enn § 4 tilsier.

Motivering:

Hovedavtalens § 4 med bestemt antall tillitsmenn er i dag til stor hinder for å få valgt og godkjent tillitsmenn ved enkelte arbeidsplasser hos bedrifter som har et stort geografisk virkeområde. Dette må endres slik at tillitsmenn kan velges hvor det er et praktisk behov for det.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes LO.

Nr. 107

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannforening, foreslår:

Forhandlingsrett for fastlønnede tillitsmenn.

Forbundet må fortsette arbeidet for endringer i hovedavtalen som sikrer våre fastlønnede tillitsmenn forhandlingsrett på de enkelte arbeidsplasser og bedrifter.

Motivering:

Det er særlig de mange små arbeidsplasser hvor tillitsmannsapparatet ofte er svakt at det er stort behov for hjelp fra de fastlønnede tillitsmenn. I denne forbindelse må det også være riktig å nevne problemene i rengjøringsbransjen hvor det av og til er svært vanskelig for ikke og si nærmest umulig og få etablert et tillitsmannsapparat.

Nr. 108

Avd. 7, Agder Arbeidsmannforening, foreslår:

Avdelingenes ansatte tillitsmenn nå sikres direkte forhandlingsrett med arbeidsgiverne.

Motivering:

Forhandlingsretten vil gi vesentlig bedre arbeidsvilkår for tillitsmenne, behandlingen av saker.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes LO.

Nr. 109

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsförening, foreslår:

Alle fagorganiserte må gjennom avtale sikres rett til permisjon med lønn til å gjennomføre faglige kurs.

Motivering:

Slik ordning gjelder for offentlig ansatte.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes LO.

Nr. 110

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsförening, foreslår:

I alle hovedavtaler innføres rett til å avholde medlemsmøter i arbeidstiden ved behov.

Herunder også organisasjonsmessige møter. Om nødvendig fastsettes et antall møter det reises krav om.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes LO.

FORSLAG OM AUTORISASJONSBESTEMMELSER

Nr. 111

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsförening, foreslår:

Etableringsloven må bli gjort gjeldende for Rengjering.

Nr. 112

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsförening, foreslår:

Forbundet må engasjere seg sterkere for å stoppe den kvakke og piratvirksomhet som florerer i arbeidslivet, slik at de som dette gjelder kan komme inn under de vanlige lover og regler for arbeidslivet.

Nr. 113

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsförening, foreslår:

Det bør innføres etableringsplikt, særlig innenfor maskinentreprenøretaten og rengjøringsbyrå/firmaer».

Nr. 114

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsförening, foreslår:

Landsmøtet ber om at ved forandring av Entreprenørloven føres det inn en ny gruppe D O — formannsbedrifter, maskinentreprenører uten ansatte.

De som etablerer seg som maskinentreprenører med ansatte skal tilfredsstillende kravene til autorisasjon i klasse D 1 etter lovens nåværende regler.

Det gis en overgangsordning for firmaer, som er etablert etter någjeldendes lovs 5 manns regel.

Disse firmaer gis rett til å drive inntil nåværende eier faller fra, eller skifte av daglig leder skjer.

Firmaene skal registreres og eier/leder inn på kurs i bokføring/kalkulasjon hvis de ikke har slikt kurs tidligere.

Begrunnelse:

Lovens intensjon må være å heve standarden innen næringen. Dette for å få større sikkerhet for at arbeidsutførelse, og at de beregninger som er utført, også de økonomiske, er holdbare. For å oppnå dette må det legges et større ansvar på firmaene, men også på opprettelsen av firmaene. Med dagens priser på anleggsmaskiner, skal ikke firmaet behøve å ha mange ansatte i tillegg til eier, før maskinparken betyr investeringer av flere millioner, millionbeløp som nesten i sin helhet skaffes til veie ved lån og annen form for kreditt, altså penter som andre har skaffet tilveie, og er ansvarlige for bruken av. Et firma skal heller ikke være svært stort før det kan påta seg oppdrag som dreier seg om millionbeløp. Skal vi ha en garanti for, at det som er, investert i maskinpark, det som blir investert i oppdragene firmaene påtar seg blir utnyttet på en god og regningssvarende måte, og at de som har gått inn i firmaet med sin arbeidskraft, har en sikker og god arbeidsplass, er kravet om autorisasjon i klasse D 1 et minimumskrav vi ikke kan fravike.

Dette er i tråd med vår forenings tidligere holdning til saken, og forbundets og bransjens eget syn, og dette må tillegges avgjørende betydning ved forbedring av Entreprenørloven.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes det nye forbundsstyret.

PENSJON

Nr. 115

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsförening, foreslår:

Pensjonsordningen bør endres slik at hjemmeværende hustru overtar mannens opparbeidede pensjonspoeng når denne dør.

Nr. 116

Avd. 4 Nordland Arbeidsmannsförening foreslår:

Pensjon.

Landsmøtet vil peke på at det i våre pensjonsordninger i dag er en del skjvheter som bør bli rettet på snarest, men da dette feltet er så stort og

omfattende vil landsmøtet vedta at det nedsettes et utvalg for å utrede og fremme forslag til endringer i pensjonslovgivningen som forelegges landsstyret.

Motivering på landsmøtet.

Nr. 117

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Pensjonsalder.

Forbundet vil arbeide for en fleksibel pensjonsordning for arbeidstakere i utsatte yrker.

Nr. 118

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening,

Pensjonsalderen.

Settes til 60 år med fleksibel avgang til 67 år. Dette vil utenom det å bedre forholdene for de som ønsker en tidlig pensjonsendring også bidra til å frigi arbeidsplasser og dermed gi åpning for å sysselsette ungdom.

Nr. 119

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Anleggsarbeidere i tunneldrift eller arbeidstakere med hovedarbeidssted over flere år på anlegg sikres avkortet pensjonsalder slik at tidsrom i yrket svarende til fullt opptjent folkepensjon gir adgang til å ta pensjon ved fylte 80 år.

Motivering:

Belastningene ved anleggsarbeide som yrke.

Nr. 120

Avd. 1, Buskeruds Arbeidsmannsforening, foreslår:

Pensjonsalderen for tunnel og gruvearbeidere nedsettes til 60 år.

Motivering:

Den yrkesgruppen som vår avd. kjenner best til, tunnelarbeiderne, er misfornøyd med den pensjonsalder som nu gjelder.

Den hører med til sjeldenheter å registrere arbeidere i tunnel i dag som har passert 60 år.

Disse blir hvis de får noe arbeide på anlegg, henvist til de dårligst betalte og minst interessante jobber; og dette må en kunne si er til liten verdighet for disse arbeiderne.

Av hensyn til sysselsettingsvanskene, burde også dette tilsi at pensjonsalderen for disse gruppene nedsettes.

Nr. 121

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

«Pensjonsalderen for anleggsarbeidere bør bli fleksibel i intervall 63—60 år.

Underjordsarbeidere overkompenseres vedrørende pensjonstid/pensjonspoeng. Eks. 1 års (12 mnd) underjordsarbeide gir 13 pensjons måneder.»

Motivering:

Anleggsarbeiderne er en av de yrkesgruppene som helsemessig har den største belastning: yrkesmessig.

Særlig gjør dette seg gjeldende for underjordsarbeiderne, så sett i relasjon til enkelte andre yrkesgrupper og deres pensjonsalder, bør en pensjonsalder på 63—60 år være naturlig for anleggsarbeiderne.

Nr. 122

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

«Pensjonsalderen for rengjøringspersonalet settes til 65 år».

Motivering:

Generelt bør pensjonsalderen settes ned, særlig med utgangspunkt i de økende sysselsettingsvanskene for ungdom.

Rengjøringsarbeidets karakter og de påviselige yrkesskader dette medfører gjør det spesielt påkrevet med en lavere pensjonsalder for denne yrkessektor.

Landsstyret innstiller:

Forbundet vil fortsatt arbeide for en bedring av pensjonsordningene. Forslagene oversendes det nye forbundsstyret.

TARIFFSAKER

Nr. 123

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Forbundet må gå inn for forbundsvise lønnsoppgjør. Tenker spesielt på de lavtlønnete.

Nr. 124

Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

«Tariffrevisjonen 1980 gjennomføres som forbundsvise oppgjør.

Motivering:

Tidligere tariffrevisjoner viser at forbundsvis lønnsoppgjør gir bedre resultater for lavtlønnsgruppene, og disse gruppene må prioriteres ved tariffrevisjonen 1980.

Nr. 125

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Tariffrevisjonen 1980 må gjennomføres som forbundsvis oppgjør. Dette mener vi er nødvendig for at lavtlønnsgruppene skal bli tatt bedre vare på enn ved kombioppgjør.

Nr. 126

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Tariffrevisjonen i 1980 må gjennomføres som forbundsvis oppgjør slik det ble gjort i 1974.

Motivering:

Ved oppgjøret i 1974 fikk vi utrettet en del for våre svakeste grupper — dette gjelder spesielt rengjøring hvor vi etter en streik fikk løftet denne gruppe opp til et nogenlunde anstendig nivå. Tariffoppgjørene i 1976 og 78 førte som kjent til at disse forbedringer «forsvant» og mere enn det.

For rengjøringsoverenskomstens vedkommende er det blitt så galt at det nå blir nødvendig med et «skippertak» om de skal komme opp på nivå med overenskomstene for stat og kommuner. Vi kan ikke se at det er mulig å få tatt dette «skippertaket» på annen måte enn gjennom et forbundsvis oppgjør.

Nr. 127

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Inntil vi har funnet en fullverdig løsning for lavtlønnsprobleme for våre medlemmer, vil landsmøtet kreve forbundsvis lønnsoppgjør.

Motivering:

Vi har i vårt forbund avtaleområder hvor det er landsoverenskomster som det er en umulighet å få en skikkelig revidering på ved felles- og kombinerte oppgjør. Der er det kun ved forbundsvis oppgjør at mulighetene er til stede for å rette opp de skjevheter vi har i dag.

Landsstyret innstiller:

I prinsippet vil Norsk Arbeidsmandsforbund gå inn for forbundsvis oppgjør, men vil vurdere situasjonen til enhver tid.

FORSIKRING

Nr. 128

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Vi opplever til tider at arbeidstakere ved skader o.l., eller ved tyveri fra låst garderobeskap, taper private eiendeler uten at disse blir dekket av bedriften eller ens egen forsikring. Dette må kunne ordnes ved at arbeidsgiveren tegner en forsikring for slike tilfeller, eller at man får det med i vilkårene for koll.hjem forsikringen.

Nr. 129

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening, foreslår:

På grunn av dårlig service for våre medlemmer i Forsikringsselskapet Samvirke må landsmøtet kreve det opprettes servicekontorer ute i distrikterne, i likhet med Norges Brannkasse.

Landsstyret innstiller:

Forslagene oversendes Samvirke.

SAMORGANISASJONENE

Nr. 130

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening foreslår:

Samorganisasjonene.

Landsmøtet vil be LO om at det opprettes Faglige Fylkessamorganisasjoner med representantskap og styre som fatter vedtak i faglige spørsmål på fylkesplanet.

LO's distriktskontorere legges under disse fylkesorganisasjonene. LO må styrke de faglige samorganisasjoner, slik at samorganisasjonene settes i stand til å ivareta de fagorganisertes interesser på lokalplanet.

LO sentralt må stå for innkasseringen av kontingenten, (som må økes betydelig) gjennom LO's kontingent fra forbundene, og fordele denne på samorganisasjonene etter regnskap, budsjettforslag og virksomhet.

Motivering på landsmøtet.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes LO.

Debatten

Anders Bjarne Rodal, forbundsstyret, sa at arbeidsmiljøloven var et illustrerende eksempel på hva fagbevegelsen og den politiske arbeiderbevegelse har kjempet gjennom. Nå er det opp til de enkelte fagorganiserte å få satt ut i livet det som i utgangspunktet er døde papirbestemmelser, sa Rodal som pekte på at det er spesielle vanskeligheter med å få gjennomført lovens intensjoner i anleggssektoren som han selv var fra.

Loven virker i hovedsak etter sine intensjoner, men bl.a. anleggsarbeiderne er kommet i bakleksa. Han viste til paragraf 28's bestemmelser om regionale verneombud og sa at han var mildt sagt meget skuffet over at loven her ikke er gjennomført ennå. — Som partifelle spør jeg derfor kommunal- og arbeidsministeren: — Hva er det dere nøler etter? (Applaus)

Rodal kom også inn på de uholdbare forholdene med entreprenørene og offentlige tjenestemenn, folk han karakteriserte som menn som går med regnskapet i lomma. Vi må få en ny entreprenørlov som sikrer mer ryddige forhold. Dessuten er det et faktum at mange offentlige tjenestemenn ikke skulle hatt de jobbene de har, sa Rodal som understreket at arbeidsmiljøloven også har noe med trivselen på arbeidsplassen å gjøre.

Til slutt kom han inn på den aktuelle Alta-saken og sa at det i første rekke er anleggsarbeidere som har bygget opp dette landet ved å bygge ut energi. — Jeg har selv vært med på å bygge ut 10 kraftverk her i landet. Stort sett ble kraftbyggerne ønsket velkommen her i landet til slutten av 60-årene. Siden fikk vi Mardøla-aksjonen og andre aksjoner. I Mardøla kom det Oslo-folk ledet av en blomster-professor som påsto at det var to sjeldne verneverdige blomster-arter i dalen, blomster som omtrent 10 mennesker har sett. For å bevare fossen og disse blomstene startet de sin aksjon. Jeg har ikke noe i mot Naturvernforbundet. De driver et nyttig arbeid, men disse folkene fra Blindern og Oslo er en slags yrkesdemonstranter. Både Blindern-folk og andre yrkesdemonstranter fra Oslo pluss hele Dagbladets redaksjon skulle ta seg en tur opp dit. Det er en motesak å demonstrere mot, og jeg vil forsvare demonstrasjonsretten, men det er jo ikke sikkert at disse folkene fra hovedstaden akkurat tjener befolkningens interesser på de steder det skal utbygges.

— Vi er 4 millioner mennesker her i landet. Vi har god plass, mer enn det andre land på 50 millioner mennesker har. Jeg vil også si at all framgang her i landet er et resultat av naturinngrep.

Med korte avbrudd av dirigenten som ga beskjed om at taletiden forlengst var ute, sa Rodal til slutt at han var skuffet over Regjeringens behandling av veisaken i Stilla. — Det er en miljøsak å berge arbeidsplassene til anleggsarbeiderne i Alta slik at vi kan bygge landet videre ut og bli enda rikere, sa Rodal.

Harald Øveraas mente det nok kunne være interessant å ta opp slike spørsmål som ligger en varmt på hjertet, men for at ikke diskusjonen skulle bli forvirret ville han holde seg til temaer fra statsrådets innledning. Han trodde ikke det var store meningsskilnader når det gjaldt det statsråden sa om at arbeidsmiljøloven var blitt innført mot atskillig motstand. I denne, som i andre saker er det det faglig/politiske samarbeid i fagbevegelsen som er nødvendig for å bedre situasjonen i vårt land.

Øveraas konsentrerte seg om ett punkt i innledningen, Paragraf 28 og regionale verneombud, og kunne bekrefte det statsråden hadde registrert om utålmodighet i organisasjonene. Denne utålmodigheten begynner å bli vanskelig å tøyle, og kan gå over i andre reaksjoner enn resolusjoner. Det er stor uro på mange arbeidsplasser over den seine utviklingen.

Øveraas viste til landsmøtets uttalelse om bedriftshelsetjenesten, der landsmøtet finner det uakseptabelt i et demokrati at en lovbestemmelse som ble vedtatt for to år siden, ennå ikke er trådt i kraft. De fleste vil ha samme oppfatning når det gjelder spørsmålet om regionale verneombud og den trege saksbehandling der.

— Arne Nilsen sier nå at de nye forskriftene vil være klare i høst. Jeg håper disse vil være i samsvar med de forslag som er kommet fra fagbevegelsen, og jeg håper at ikke disse også skal ut på en ny høringsrunde før de settes ut i livet, sa Øveraas.

Han viste ellers til den arbeidsgruppen som har vært i virksomhet for å utarbeide forskriftene, en gruppe som ble nedsatt 1. februar 1977, som har utarbeidet og oversendt forslag. Forslagets videre gang er blitt utsatt. Øveraas håpet grunnen var den særuttalelse som var kommet inn, uten at de øvrige medlemmer i gruppen hadde kjennskap til det. Om denne form for saksbehandling har Byggningsarbeiderforbundet og Arbeidsmandsforbundet sagt sin mening i kraftig språk.

Øveraas ville be om klar beskjed fra statsråden, om forslaget fra arbeidsgruppen ville bli vedtatt i høst, slik at vernearbeidet ved små bedrifter i bygg- og anlegg kunne komme i gang. Han ba om bekreftelse på at ordningen med regionale verneombud nå ville bli satt ut i livet, og antydte at redaksjonskomiteen ville vurdere en uttalelse fra landsmøtet om dette spørsmålet.

Arnfinn Nilsen ville ikke si så mye om arbeidsmiljøloven. Det er viktig å gjøre seg kjent med de enkelte paragrafer og forskrifter, men like viktig er holdningen i lovens overordnede målsetting: at de fysiske og psykiske forhold på arbeidsplassen skal være av slik karakter at en er like frisk når en går av med pensjon.

Den holdningen må gjennomsyre all vår diskusjon med arbeidsgiverne.

Han tok videre opp et spørsmål av stor betydning for store grupper i forbundet, sysselsettingspolitikken i vegvesenet og maskinentreprenørene. Her er det etter hvert blitt en god overenskomst, et resultat er at kostnadsnivået hele tiden blir brukt mot oss. Arbeidstidsbestemmelsen i arbeidsmiljøloven har vegvesenet tolket slik, at vi er blitt for dyre. Det er langt billigere å bruke enmannsforetak. En mann som sitter i bilen sin og måker snø dag og natt.

Nilsen fant det beklagelig at statlige myndigheter inntar en slik holdning. Det samme forhold gjelder maskinparken, det er en nøye sammenheng med sysselsettingspolitikken. — Hva skal vi svare, når vi stadig blir møtt med at vi kan ikke konkurrere? Disse problemene må vi ha en alvorlig prat med myndighetene om, sa Nilsen.

Han hadde alltid vært en svoren tilhenger av det faglig/politiske samarbeidet, men må aldri bli et samarbeid som gjør fagbevegelsen til et underbruk av DNA eller omvendt.

Han kom også inn på valgresultatet og gjorde statsråden oppmerksom på at det i norsk fagbevegelse er i ferd med å spre seg en oppfatning av at det ikke nytter lenger. Den dagen denne følelsen blir utbredt nok kan komme, da vi sitter frustrert hjemme fordi vi aldri blir tatt alvorlig av dem som betjener statens funksjoner.

Her kan en kanskje finne noe av årsaken til tilbakegangen i bevegelsen.

Arvid Øygård, avd. 4, kom også inn på arbeidsmiljøloven, som alle erkjenner berettigelsen av. Men det er de som står midt oppe i det som vet hvor skoen trykker, og et meget godt redskap, som denne loven, kan avsløre svikt.

— Vi i vegvesenet er kanskje de som føler sterkest de uheldige utslagene. Et resultat er at konkurransen med enmannsforetak har redusert beskjeftigelsen i den offentlige maskinparken med en femtedel på landsbasis. Dette er attraktive og miljømessige gode arbeidsplasser, som ofte brukes som retrettstillinger for dem som har lang tid i hardt arbeid bak seg.

Øygård mente det var meget beklagelig dersom loven skulle drive fram en overgang fra offentlig til privat virksomhet.

Dersom ikke loven også kommer til å omfatte de såkalte enmannsforetak, vil det bety en av de største farer for arbeidsplassene i vegvesenet.

Øygård minner om at bil- og maskineierne fikk lydhørhet hos myndighetene straks de klaget over skjevheter som moms'en betød for dem, og han undret seg: Er det vi som ikke er flinke nok, eller er myndighetene mindre lydhøre overfor vår gruppe? Iallfall hadde man ikke klart å nå fram med klagen på disse aktuelle skjevheter.

For å understreke alvoret, siterte han det enstemmige vedtaket fra

veggruppemøtet, der det bl.a. heter at forbundet må vurdere politisk streik får å understreke alvoret i situasjonen. Han rettet derfor et direkt spørsmål til statsråden: — Vil departementet sørge for å få utvidet loven til også å gjelde såkalte enmannsforetak?

Reidar Helgesen, Alta, sa at arbeidsmiljøloven er en stor landevinning, og han sa seg fornøyd med statsrådets sterke vilje til å forsøke å følge opp alle lovens intensjoner i tiden framover. — Det er vi meget godt fornøyd med.

Han kom inn på Aud Blegen Svindlands foredrag som sådde tvil om at ikke alt ved loven likevel er i sin orden. Forbundet svarte med en meget sterk uttalelse, og over natta fikk forbundet svar fra kommunal- og arbeidsministeren som gikk ut på at forbundet her hadde tatt et nødvendig skritt for å få satt bedriftshelsetjenesten ut i livet.

Han kom også inn på lovens bestemmelser om livssyn og ansettelser og sa at her kan vi ikke akseptere noen endring i prinsippet — paragraf 55 A. Han fremmet et forslag på dette punkt som han refererte:

Innføringen av arbeidsmiljøloven var en stor seier for arbeiderbevegelsen. En av de viktigste faglige oppgaver er å slå tilbake alle forsøk på å uthule loven og sørge for at lovens bestemmelser blir virkeliggjort i praksis.

Forbundet vil ta avstand fra de forsøk som er gjort av kristelige institusjoner på å sette lovens § 55 A til side.

De siste framstøt mot loven er angrep mot bærende prinsipper i arbeiderbevegelsen hvor svekking av disse vil få konsekvenser på lengere sikt også for forbundets medlemmer.

Forbundet støtter den kamp som føres for å stoppe dette forsøket på å sette arbeidsmiljøloven til side.

Han foreslo selv at forslaget ble oversendt redaksjonskomiteen.

Hans Lehre, avd. 36, sa at man ikke måtte overdrive adgangen til å gi dispensasjoner fra loven. Han pekte på at statlige virksomheter ofte blir utkonkurrert av private fordi man søker å komme unna lovens bestemmelser om arbeidstid og brakker m.v. Dispensasjoner må ikke gis i hytt og vær, sa Lehre.

Strek satt

Dirigenten foreslo strek med adgang til å tegne seg.

Strek enstemmig vedtatt.

Øystein Hagen hadde igjen ordet til forretningsorden om forslagene. Dirigenten sa at disse skulle behandles senere.

Roald Ottesen, avd. 23, tok opp skiftarbeidernes situasjon og sa at disse går glipp av mange slags hobby-aktiviteter på grunn av sin arbeidstid. Undersøkelser har vist at skiftarbeid i dette land fører til en beklagelig passivitet på andre områder som politikk m.v. Han spurte om statsråden og myndighetene ville være med på å skape bedre arbeidsforhold for denne gruppen og gi dem nødvendig kompensasjon for ulemper.

Lillian Olsen, avd. 7, reiste igjen spørsmålet om belastningssykdommer som særlig kommer fra arbeid i rengjøringsbransjen. Hun sa at ressursene som nå brukes på Arbeidsforskningsinstituttet på denne type sykdommer, var altfor liten i forhold til det som er sagt om at dette er Norges folkesykdom nr. 1. Bare 3 forskere og tre tekniske assistenter er nå engasjert. Her må man sørge for skikkelige bevilgninger, sa Olsen som også understreket at belastningssykdommene i rengjøringsbransjen fører til stadige fysikalske behandlinger og langvarige sykdomsfravær. Nå er det på tide at denne sykdommen som er en direkte følge av yrket også blir regnet som yrkesskade etter Folketrygdens bestemmelser. Hun fremmet følgende forslag om dette:

«Folketrygdens lovbestemmelser om yrkesskade må snarest mulig revideres, slik at belastningssykdommer som klart kan tilbakeføres til yrke blir betraktet som yrkesskade etter lovens bestemmelse.»

Ole Klemo, avd. 5, sa at vernearbeidet i små bedrifter er langt under det nivå man skulle ønske. Han imøteså strengere etableringskontroll og bedre anbudsbestemmelser for å få rettet på dette. Han ba statsråden og Regjeringen om snarest å utarbeide slike bestemmelser.

Knut Westgård, forbundsstyret, sa at det var spesielle problemer med arbeidsmiljøloven i forhold til folk ansatt i rengjøringsbransjen. Det gjelder det utvidede oppsigelsesvern som gis etter fem år i en bedrift. Det viser seg i praksis at folk som er ansatt i private rengjøringsbyråer, stadig må skifte arbeidsgivere og derfor mister dette vernet. En av representantene hadde opplyst at hun hadde vært ansatt i 10 byråer på 14 år. Vi mener at det må sørges for et skikkelig oppsigelsesvern som også kommer rengjøringsassistentene til gode. Det er i alt 416 slike arbeidsgivere i landet, og jeg tar ikke for sterkt i når jeg sier at bare ved 16 av disse er det en organisert vernetjeneste.

Jeg tror ikke vi får løst miljøproblemene på disse mindre arbeidsplassene før vi får en ordning med regionale verneombud som kan ta slike mindre arbeidsplasser, sa Westgård.

Bjarne Korsmo, avd. 2 sa at man i vegvesenet hadde store problemer med private firmaer i anbudskrigen. Det blir hevdet av vegvesenet selv

er for dyrt til å ta på seg oppgaver. Han viste til at det var kjøpt inn flerfoldige maskiner for år siden, maskiner som bare har stått og rustet fordi det er billigere å leie privat hjelp. Det blir færre ansatte i vegsektoren i staten av denne grunn. Kan dette være en riktig utvikling? spurte Korsmo.

Ivar Olsen avd. 17, sa at man også ute i distriktene har problemer med å få gjennomført alle lovens bestemmelser i praksis. Han nevnte spesielt bedriftshelsetjenesten. Selv hadde han engasjert seg i dette spørsmålet og vært på distriktslegen for å finne en ordning. Det viste seg umulig da helsepersonellet allerede hadde 90 timers arbeidsuke. Derfor kan det gå 3–4 år før man kommer til en undersøkelse. Han understreket også at i det tilfelle det er tale om flere arbeidsgivere på samme arbeidsplass, må det avklares hvem som skal ha ansvaret for vernetjenesten. Han fant det mest naturlig at vegvesenet tok dette.

Om anbudskrigen sa Olsen at det private firmaet gjerne betaler arbeidstakerne mer for å komme unna lovens bestemmelser. Det kan da ikke være riktig at man skal kunne kjøpe seg fri for lovens bestemmelser. Han etterlyste også en annen holdning i Arbeidstilsynet. Man hadde i forbindelse med brøytetjenesten fått medhold fra Vegkontoret, NAF og Direktoratet med en ordning på en ukes fri for brøytere etter 15 skift på fjellet. Etterpå stykket arbeidstilsynet opp denne friuka til 2–3 dager i slengen slik at arbeiderne kanskje ikke kom seg hjem en gang. Også Arbeidstilsynet bør gås etter i sømmene, mente Olsen.

Arna Karlsson, avd. 4, tok opp rengjørings-personalets situasjon i de private byråene. Situasjonen i dag er at mange kommuner setter ut arbeid på egne skoler til private for at det skal bli så billig som mulig. Byråene underbyr hverandre. Når et nytt firma får anbudet, løser de det økonomisk ved å sette ned arbeidstiden for nøyaktig samme type arbeid. Det er klart at dette er for stressende og utilfredsstillende for arbeidstakerne.

En undersøkelse som er foretatt i Bodø viser at det ved de skolene som også tidligere har vært vasket av kommunalt ansatte, var fraværsprosenten 2-3. Et privat rengjøringsbyrå har selv opplyst at de hadde en fraværsprosent på 30.

Det må en holdningsendring til her slik at man unngår de uholdbare ansettelseforholdene i bransjen. Hun etterlyste også bedre forskrifter for Arbeidstilsynet og understreket behovet for at man allerede ved planleggingen av nybygg måtte ta hensyn til rengjøringsassistentenes arbeidsforhold. Dette gjøres i liten grad nå fordi man tenker seg å sette bort vasken til private, og det blir således en annen arbeidsgivers problem hvor vaskekummene er plassert o.s.v.

Arne Nilsens sluttinnlegg

Nilsen sa at han med stor interesse hadde fulgt debatten i forbundet. Han takka for at det hadde vore eitt interessant, nyttig og frittalende landsmøte som hadde kome med åpenhjertige synspunkt til hans innleiing. Han skulle kommentere ein del av synspunkta i avslutningen, mens resten ville han ta med til departementet som nyttige og til dels kritiske merknader, saker som han ville arbeide vidare med.

Om Lars Nilsens innleiing sa statsråden at det mest interessante er å høyre om det særns aktive engasjementet forbundet har vist m.a. ved å arrangere regionale miljøkonferanser. Eit aktivt engasjement i fagrørsla er viktig fordi arbeidstakarane sjølv skal være med på å forma arbeidsmiljøet på arbeidsplassene sine — sjølv om det er arbeidsgjevarane som har ansvaret for løysinga.

Om paragraf 28 i lova sa Nilsen at departementet no er i gang med å finne ei løysing med regionale verneombud. Han vona at dette opplegget kunne leggjast fram i løpet av hausten eller året. Ei oppfølging av opplegget vil kome straks etterpå.

I handlingsprogrammet har forbundet m.a. sagt at Kommunal- og arbeidsdepartementet bør ha det konstitusjonelle ansvar etter arbeidsmiljølova også på kontinentalsokkelen, sa Nilsen. — Her vil eg berre nemne at denne saka alt er løyst. Fra 1. januar i år vart desse oppgavene ført over til mitt departement, sa Nilsen.

Om dei direkte spørsmåla på bedriftshelsetenesta sa Nilsen at det no kjem eit opplegg som ville følgje opp intensjonene frå landsmøtet. Slike synspunkt har også kome til uttrykk frå anna hald. Til påstanden frå ein representant om at kanskje ikkje noko av arbeidet i fagrørsla nytta, svarta Nilsen at arbeidsmiljølova nett er eit døme på kva ein konkret har fått ut av det fagleg-politiske samarbeid mellom Regjeringa og Landsorganisasjonen.

Til spørsmålet om å gjera lova gjeldanda også for 1-mannsforetak, sa Nilsen at dette er eit av dei spørsmåla som vert utgreidde.

Han hadde og fått eit spørsmål om opplegget for bedriftshelsetenesta ville gje seg utslag på statsbudsjettet. — Her kan eg ikkje svare ettersom budsjettet vert langt fram no fredag, men dette er ei sak som kan følgjast opp til ei kvar tid same kva som måtte stå i dette budsjettet.

Om paragraf 55 a sa Nilsen at det ikkje var på tale å endra lovteksten. — Dette er eit bærande prinsipp i lova som må være der.

Nilsen kommenterte til slutt innlegg om skiftarbeidaranes sin situasjon og spørsmålet om belastningssjukdomar i reingjeringsbransjen skulde koma inn under yrkeskade-reglane i folketrygdlova. Han sa at ein har ei utgreiing om skiftarbeidarane i gang nett for å betra kåra. Han ville sjå nærare på synspunktet til Lillian Olsen.

Spørsmålet om betre oppseiingsvern for reinggjøringsassistentari private firma sa Nilsen at han ville studere dette nærare.

Til slutt takka statsråd Arne Nilsen for innbjudinga og for det sterke engasjementet forbundet har synt i arbeidet med å følge opp arbeidsmiljølova.

Om arbeidsmiljølova også har økonomiske vinster i kjølvannet, veit vi ennå ikkje. Det er no ikkje det viktigaste, men om so skjer, vil det kanskje overtyde ein del av denne lova sine motstandarar. Han understreka kor viktig det var at det faglegpolitiske samarbeidet mellom Regjeringa og LO heldt fram. — Regjeringa ser på arbeidsmiljølova si gjennomføring som eit steg på vegen mot det som er kalla eit kvalitativt betre samfunn. Engasjementet i dette tradisjonsrike forbund som heiter Norsk Arbeidsmandsforbund lovar godt for arbeidet. Takk for meg, sa statsråden, som fekk langvarig applaus etter sluttinnlegget sitt.

Ole Flesvig takket statsråden for grei oppsummering. Han var trygg på å ha forsamlingen med seg, da han uttrykte glede over at statsråden hadde stillet seg så positivt til de saker som rørte seg på landsmøtet. Han var også glad for at Arne Nilsen hadde notert seg, og ville ta med til de styrende myndigheter, de synspunkter som var lagt fram under debatten. Flesvig håpet at statsråden måtte få gjennomslag for synspunktene også ved den avgjørende behandling.

— Hjertelig takk igjen, vi er glade for at du kunne se deg tid til å være så mye samme med oss, sa Flesvig.

Dirigenten ville høre forsamlingens mening, — lunsjpause nå, eller fortsette møtet 20 minutter til?

Det ble vedtatt å kjøre vidare på dagsordens pkt. 5, arbeidsmiljøloven.

Alf Hammersten, avd. 4, tok opp forslag nr. 67, som han ikke syntes var dekket opp ved landsstyrets innstilling.

Han tok også opp forslag 69, og begrunnet det bl.a. med at det i Nordland er store problemer med at det kan være en annen ordning for arbeidsplasser som har mindre enn fem ansatte. Arbeidstilsynet i Nordland og Troms mener at en mann som fungerer som verneombud på disse plassene ikke er dekket av loven, slik at han kan stanse farlig arbeid.

— Er det ikke like farlig på en arbeidsplass med fire-fem ansatte som der det er 40 ansatte? Hvorfor skal ikke disse fire ha samme beskyttelse, spurte han, og nevnte eksempler fra Nordland.

John T. Hodne, avd. 7, mente forslag nr. 68 var bedre enn landsstyrets innstilling. Han la fram følgende forslag:

Forbundet vil arbeide for at Miljøloven gjøres gjeldende også for enmannsbedrifter der disse arbeider på kontrakt eller anbud for større firmaer eller offentlige instanser.

Harald Øveraas, mente Nordlands forslag var dekket, og trodde Øygård kunne ha misforstått landsstyrets innstilling. I sitt forslag har landsstyret forsøkt å dekke opp de spesielle problemer når det blir en «blanding» av ansatte på en plass, det skulle også gå på enmannsvirk-somheten. Øveraas trodde det ikke var realistisk å arbeide for å få loven strammet inn slik at den også omfatter en skomaker eller en kioskeier som tar natta til hjelp i arbeidet.

Forretningsfører Ola Tuven, syntes det var en viss forskjell på forslag 67 og landsstyrets innstilling. Etter forslag 67 «ville landsmøtet kreve...», landsstyrets innstilling går på «forbundet vil arbeide for». Om forslag 69, sa han at det var kommet fram på grunnlag av de problemer som var erfart.

Votering:

Forslag 67 ble satt opp mot landsstyrets innstilling. Landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall. Forslag 69 mot landsstyrets innstilling. Landsstyrets innstilling vedtatt med stort flertall.

Dirigenten spurte om forslagene 70, 71 og 72 kunne gå inn i handlingsprogrammet?

John T. Hodne, avd. 7, forslø at forslagene 70 til 72 oversendes redaksjonskomiteen som utformer en uttalelse fra landsmøtet om saken.

Øystein Hagen, avd. 7 pekte på at alle tre forslagene er tiltrådt av landsstyret og går på krav fra landsmøtet. Det hadde ingen hensikt å sende disse via redaksjonskomiteen. — La oss vedta alle tre med en gang.

Votering:

Landsstyrets innstilling (tiltrer forslagene) ble vedtatt.

Forslag 83. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Forslagene 74, 75, 76. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Karl Sommerseth, avd. 4, tok opp og motiverte forslag 77. Det avsnittet i loven som bør tas ut, gir arbeidsgiver rett til å pålegge overtid på visse vilkår.

Vi vet det er arbeidstakere med stor appetitt på overtid, blant disse er det lett for arbeidsgiver å komme til en overenskomst som binder de andre. Dette skaper splid. Overtid bør være en frivillig sak. For noen er arbeidsdagen lang nok som den er. Sommerseth syntes arbeidsgiveren med denne passus i loven hadde fått en altfor dominerende innflytelse.

Bjarne Korsmo, avd. 2, minnet om landsmøtets tidsnød, og trodde mye unødig diskusjon kunne unngås om en eller annen fra landsstyret begrunnet hvorfor forslaget ikke kunne tiltres. Kanskje en slapp å bruke unødig tid.

Harald Øveraas sa at landsstyret var klar over problemstillingen. Men dette gjelder bedrifter som er bundet av tariffavtalen, og landsstyret har ment at organisasjonsapparatet er så sterkt at det kan øve kontroll med arbeidsgiver på det punkt. Begrunnelsen for at bestemmelsen bør være med i loven, er å hindre at folk utenom de organisertes rekker skal hindre avtaler som også slår igjennom for uorganiserte.

Alf Hammersten, avd. 4, kunne forstå landsstyret på en måte, men på en annen måte ikke. Uansett hvor godt tillitsmannsapparatet er, kan en komme dit at den enkelte tvinges ut i uønsket overtidsarbeid. Dette punktet i loven er i favør av arbeidsgiver og ikke arbeidstakeren.

Lars Nilsen, forbundet, trodde ikke det var riktig å si at noen kan tvinges til overtid. I lovens paragraf 49 finner en klare regler for retten til å bli fritatt for overtid. Disse må arbeidsgiveren ta hensyn til.

Votering.

Forslag 77 satt opp mot landsstyrets innstilling. Landsstyrets innstilling ble vedtatt med stort flertall.

Øystein Hagen trakk, på vegne av avd. 7, forslag nr. 78. Landsstyrets innstilling ble deretter enstemmig vedtatt. Forslag 79. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Forslag 81. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Dirigenten foreslo Lilian Olsens forslag oversendt det nye forbundsstyret. Lilian Olsen ba om at landsmøtet ga forslaget sin tilslutning her og nå.

Votering: *Dirigenten*s forslag ble vedtatt med stort flertall.

Forslaget fra Reidar Helgensen ble enstemmig vedtatt oversendt redaksjonskomiteen.

Nå var klokken blitt 13.10. Dirigenten opplyste at ettermiddagens møte starter presis kl. 14.15. Ettermiddagsmøtet går fram til kl. 17, og kveldsmøtet starter kl. 18, representantene vil avgjøre hvor lenge det skal vare. Møtet hevet.

Ettermiddagsmøtet onsdag 3/10

Ettermiddagsmøtet ble satt kl. 14.15 med dirigent Jens Tveit Aga. Åpningssangen under ledelsen av opplysningssekretær Sven Pettersen var «Frihetens Forpost».

Ludvid Wangsmo gjorde oppmerksom på at reiseregningene kunne hentes i første pause og utbetaling skje gjennom Landsbanken. Han ba alle kvittere med en gang så slapp man det i Landsbanken.

Per Ingebrigtsen leste opp protokollen fra formiddagsmøtet. Den ble godkjent uten merknader.

Dirigenten ga så en del praktiske opplysninger og refererte en hel rekke permisjonssøknader.

Harald Øveraas tok ordet og synes at det nå var blitt faretruende mange permisjoner. Han henstilte til representantene om så vidt mulig å delta i forhandlingene.

Dirigenten sa seg enig med Øveraas hvoretter alle permisjonssøknadene ble innvilget enstemmig.

Dagsordens pkt. 5

Dirigenten foreslo at man gikk over til pkt. 5 på dagsorden igjen og at talletiden ble satt til 5 minutter for første gangs innlegg, 3 minutter for annen gang. Dette ble enstemmig vedtatt.

Han ga så ordet til fungerende formann, Ole Flesvig, som ønsket LO-formannen, Tor Halvorsen, velkommen. Han ga ordet til LO-formannen.

LO-formannens innledning

Fagforeningskamerater!

Vi har bak oss det dårligste valgresultat arbeiderbevegelsen har oppnådd i etterkrigstiden. Med dette har det også skjedd en svekkelse av hele arbeiderbevegelsen. De problemene dette reiser er da også felles problemer for hele arbeiderbevegelsen. Når vi drøfter årsakene til denne si-

tuasjon er det mange forhold som kan trekkes inn. Vi i fagbevegelsen har til hensikt å delta i en slik drøfting.

Vi gjør det ut fra det samme utgangspunkt som vi deltok i valgkampen. I denne sammenheng vil jeg trekke fram den tendens vi har sett til noe bedre resultater i en del industrikommuner enn det generelle bildet valgresultatet gir. Jeg trekker dette fram for å illustrere vår avhengighet av industrimiljøene og et sterkt organisasjonsapparat. Uten at vi skal overdrive dette mener jeg vi må ta utgangspunkt i disse forhold for vårt fortsatte arbeid. Det gjelder det organisatoriske som det faglig/politiske. Vi kommer ikke utenom at fagbevegelsen har svakest posisjon i en del av de grupper som også den politiske del av arbeiderbevegelsen har problemer med å nå fram til.

Vi får ikke et slik resultat som det vi nå har fått uten at det har sammenheng med vår egen politikk. Vi har kjempet for en topp-prioritering av sysselsettingen og en stabilisering av levestandarden for de store inntektsgruppene.

Gjennom denne politikken har vi pådratt oss en del andre problemer. Det gjelder bl.a. ubalanse som det har vært snakket så mye om når det gjelder norsk økonomi. Men dette er en pris som vi har vært forberedt på.

Vi har ansett det som mer vesentlig å gi flere mennesker arbeid og en trygg inntekt. Teoretisk kunne vi muligens hatt en raskere forbedring i vår økonomi, en bedre handelsutvikling, høyere produktivitet og bedre konkurransevne. Vi valgte bevisst en prioritering av arbeid til alle og vern om kjøpekraften. Vi har ingen grunn til å beklage det valg vi her gjorde. Jeg vil påstå det var riktig.

Hvorfor har så ikke dette gitt oss et sterkere valgresultat? det er vanskelig å finne noen enkle forklaring. En mulighet er manglende evne til å bringe ut til alle velgere hvilke faktiske resultater vi har oppnådd. Vi har trolig ikke lykkes godt nok med å presentere vår egen politikk.

Jeg kan nemlig vanskelig tenke meg at arbeid i seg selv har tapt sin egenverdi som et selvstendig samfunns mål. Skulle det ha skjedd står vi overfor et fundamentalt gjenreisningsarbeid med hensyn til forståelsen for arbeidsplassens betydning for det enkelte menneskes og samfunnets funksjonsmuligheter.

Enkelte resultater kan tyde på at vi i industrikommuner har hatt større gjennomslagskraft for arbeiderbevegelsens sysselsettingspolitikk enn i andre kommuner som preges sterkere av andre næringer og sektorer. Vi kan kanskje stille oss spørsmål om tryggheten for eget arbeid og inntekt ikke på samme måte er usikkerhetsfaktorer i store sektorer og næringer utenfor industrien. Det igjen vil reise nye problemstillinger. For store deler av den offentlige sektor har sysselsettingsveksten kommet på felter som i utgangspunkt bygger på sosiale og utdanningsmessige rettferdskrav fra arbeiderbevegelsen. Vi må nok spørre oss hvorfor dette ik-

ke har gitt seg større utslag i en politisk orientering fra de store grupper som er sysselsatt her.

Selv om vi kan reise mange problemstillinger omkring sysselsettingspolitikken og tryggheten i jobben, er det på det rene at dette ikke har gitt oss gjennomslag i store velgergruppers øyne. Vi har ikke maktet å få fram at sikre arbeidsplasser koster innsats og en aktiv politikk. I den internasjonale situasjon vi nå har og Norges store avhengighet av utenlandske markeder, er det ingen selvfølge å ha en trygg jobb. På tross av dette maktet vi likevel ikke å gjøre sysselsettingspolitikken til det dominerende valgkamplema det burde være. Andres saker fikk dominere debatten. Ofte dreide det seg dessuten om saker som i mange tilfeller opinionsmessig framstår negativt.

Arbeiderbevegelsens historiske gjerning er omforming av samfunnet. Stadig nye reformer er en forutsetning for å nå de mål arbeiderbevegelsen har satt seg. Vi har erfaring for at mange av disse sakene er vanskelig å oppnå tilslutning til. Ofte kan det framstå som om flertallet ikke er med oss. Eller at skepsisen og usikkerheten er så stor at vi bør vente med utspillene til det er tilstrekkelig dekning for dem i og utenfor bevegelsen.

Jeg tror vi som bevegelse vil stå oss på en kritisk gjennomgang også når det gjelder vår politikk og hvordan vi håndterer politikken og enkelte politiske saker. I arbeiderbevegelsen bør vi ha styrke til slike omprøvinger. Når den organisatoriske bæreevnen viser svakhets- eller trettetstegn er den beste medisin en kritisk omprøving.

Når en først vurderer den situasjon som er oppstått og årsakene til den, kommer vi heller ikke forbi en tilsvarende kritisk vurdering av valgkampen som ble ført.

Det vil være riktig av oss å foreta denne operasjonen så snart som mulig. Hensynet til et offensivt og målrettet arbeid med sikte på bl.a. LOs kongress i mai i 1981 og stortingsvalget samme høst, tilsier at vi kommer i gang med det byggende arbeid så snart som mulig. Den politikken som skal utformes for perioden 1981—1986 må vise at det er arbeiderbevegelsen som har svarene på de utfordringer vi vil møte i første halvdel av det nye tiåret. Et ti-år som kan bli mulighetenes ti-år. Vi må vise oss i stand til å gjøre dette til det vesentlige. En politisk seier for arbeiderbevegelsen om to år kan vi bare skape gjennom vår egen politikk. Dette vil være vårt mest kontante svar på høyre-vinden.

Av de mange sakene som kommer opp til behandling i 1981 vil industripolitikk og ny teknologi være blant de sentrale. Som en begynnelse på denne debatten har vi fått en analyse fra det såkalte Lied-utvalget som har laget en rapport som tar for seg strukturproblemer og vekstmuligheter i norsk industri.

Rapporten bør gi grunnlag for en bred drøfting av arbeiderbevegelsen. Fra LO's side er vi snart klar med en trykksak som presenterer hoved-

spørsmålene utvalget har vært opptatt av. Vi har gjort dette for at flest mulig skal kunne delta i debatten. LOs vurdering av rapporten og den uttalelse vi skal avgi til Industridepartementet, vil bli forelagt forbundene før Sekretariatet får dokumentet til behandling. I neste omgang vil selve rapporten og de synspunkter som høringen bringer fram, være en del av grunnlaget for Regjeringens arbeid med en ny industrimelding.

I mange land har det vært gjennomført tilsvarende analyser. De fleste avanserte industrilandene har tilsvarende rapporter. I alle land er en nå på leting etter vekstområder for sin framtidige industriutvikling. En ser klart for seg nye utfordringer bl.a. på grunn av framveksten av nye industriland og kravene til en rettferdigere internasjonal arbeidsdeling. Dette vil sammen med energiknapphet og vansker med råvaretilgangen, for mange land gi nye problemer. I vårt arbeid med disse spørsmålene må vi ta utgangspunkt i hensynet til sysselsettingen. Vi vet at skal alle ha rett til arbeid forutsettes det økonomisk vekst og strukturendringer.

Positiv utvikling tross tradisjonell jamring

Bl.a. må vi være innstilt på fortsatt yrkesmessige endringer. Vi kommer ikke utenom bytte av arbeidsplass og yrke. Dette betyr imidlertid ikke et opplegg for økt mobilitet slik at folk må innstille seg på å flytte i stor skala. Gjennom oftere bytte av yrke og økt etterutdanning kan vi begrense nødvendigheten av geografisk mobilitet.

Det er i dette bildet vi må vurdere norsk industris langsiktige utviklingsmuligheter. Det er ingen tvil om at disse utsiktene er *meget positive*. Tradisjonell jamring slik enkelte næringslivstalsmenn har hatt som uvane i flere ti-år, svekker ikke denne påstanden.

Det er riktig at norsk næringsliv har en del problemer som vi også fra faglig hold er innstilt på å finne løsninger på, men de problemer som foreligger tilsier ingen dyster framtidshat.

Det overrasker meg hvor liten vekt en fra industrihold legger på noen av de avgjort sterkeste sidene ved norsk arbeidsliv sammenliknet med de aller fleste andre land. Det betyr en god del for langsiktig industripolitikk at det norske samfunn har nådd et sosialt nivå som gir oss et internasjonalt sett rolig arbeidsliv. Mye av dette er skapt gjennom utjevningspolitikk og avskaffelse av det gamle samfunnets privilegier. Når enkelte tar til orde for bedre albuerom for enere og eliten, minner det om tider vi har bak oss. Den elite det tales så varmt for er ofte den kunnskapsmessige elite. De som har lykkes best i evner, utdanning og arbeid. En kan se for seg et samfunn med en ny form for lagdeling, denne gang basert på ulike evner og kunnskaper. Det er ikke mer enn et ti-år siden vi

i arbeiderbevegelsen på mer teoretisk grunnlag diskuterte faren for nye klasseskiller med utgangspunkt i det nye utdanningssamfunnet. Debatten avtok og dempet seg ned. Vi bør innse at debatten kommer igjen. Den ser ut til å øke i styrke i takt med høyre-vinden.

Det tegner dårlig for framtiden hvis morgendagens industriledere legger seg på et grunnsyn hvor hensynet til en kunnskapsmessig elitegruppe skal telle foran det arbeidsmessige fellesskap i bedriften. En industriledelse etter slike ideer vil gi oss et hardere klima. I kjølvannet kan vi forberede oss på å møte skjerpert motstand overfor medbestemmelse og bedriftsdemokrati. Også her må vi være forberedt på å få merke høyrevinden.

Uavhengig av valgutfallet og den politiske situasjon dette gir oss, må arbeiderbevegelsen fortsette sitt arbeid med sikte på videre reformer på bedriftsdemokratiets område. Skytøen-komiteen er i gang med sikte på å fremme forslag overfor Det norske Arbeiderparti's landsmøte og Landsorganisasjonens Kongress våren 1981. Det er ikke riktig at vi på det nåværende tidspunkt har en ferdig modell for den videre utvikling. Den dagsaktuelle situasjon er kort og godt at vi bearbeider de svar vi har fått på LO's debattopplegg om bedriftsdemokratiet. Vurderingen av disse vil skje i Skytøen-komiteen. Først deretter kan en arbeide seg fram mot bestemte løsninger. At vi i denne fasen har fått ulike ideer med antydninger om hvordan en kan tenke seg en videreføring, er et ledd i en indre debatt i arbeiderbevegelsen.

Vi må ikke la borgerlig propaganda skremme oss fra en fortsettelse av debatten. Vi må heller oppmuntre til videre debatt fram til prinsippvedtakene foreligger om ett og et halvt år. En av de vurderinger jeg vil tro bør med i denne fasen går på å se forslaget om kommunal representasjon i sammenheng med de forslag som legges fram i 1981. Jeg tror det vil være klokt å vurdere nærmere Laake-utvalgets innstilling om lokal representasjonsrett i bedrifter av noe størrelse, i forbindelse med overveielser om økt arbeidstakerinnflytelse gjennom bedriftsdemokratiet.

Skiftarbeidernes problemer avklares

En stor del av norsk arbeidsliv bygger på skiftarbeid. Vi er alle på det rene med hvilke problemer som følger med det. For å få belyst skiftarbeidernes situasjon nedsatte derfor Regjeringen i 1976 et eget utvalg. Innstillingen er nylig overlevert kommunal- og arbeidsministeren.

I utvalgets mandat var det forutsatt at en skulle ta utgangspunkt i de gjeldende arbeidstidsbestemmelser. Utvalget har holdt seg til dette, men

har tatt for seg to-skiftarbeidernes situasjon. Personlig er jeg enig med utvalget når de framholder også denne gruppens problemer. Jeg tror vi hittil har undervurdert to-skiftarbeidernes problemer, og det må være riktig å ta hensyn til dette ved framtidige endringer i arbeidstiden. Vi bør etter min oppfatning også prøve mulighetene for mer personlig tilpassede skiftplaner og avløsertider.

Utvalget har vurdert mulighetene for å begrense omfanget av skiftarbeid. Det finnes metoder og teknologi som kan bidra i en slik retning, men det er likevel klart at kunnskapene om disse mulighetene tross alt er begrenset. I tillegg kommer hensynet til de sidevirkninger en kan få av en slik begrensning. Det gjelder både arbeidsforholdene der slike virkemidler settes inn og det gjelder det antallet arbeidsplasser vi dermed kan gå glipp av. Utvalget har derfor kommet til at hensynet til sysselsettingen bør telle mer enn behovet for å redusere bruken av ubekvem og uregelmessig arbeidstid.

I debatten om skiftarbeidernes forhold har vi fra tid til annen fått krav om skattefritak for skifttilleggene. Dette er også drøftet i utvalget som har delt seg i denne saken. Fra LO's side synes jeg det må være et hovedkrav at nødvendig kompensasjon for skiftarbeid belastes arbeidslivet selv. Den reelle kostnad dette innebærer må det være arbeidslivets sak å dekke opp. Det vil etter min oppfatning være svært betenkelig om vi i stedet lot samfunnet bære utgiftene gjennom skattefritak for denne typen arbeid. Jeg tror vi vil få en rekke problemer om vi skulle gi oss inn på en linje hvor skattemessige virkemidler bringes inn i arbeidslivets disposisjoner for opplegg av produksjon og produksjonsprosesser og dermed arbeidstidsordninger.

Utvalget har ellers sett på arbeidsmiljølovens krav om friperioder på 10 og 36 timer. Dette har medført praktiske problemer. Jeg tror utvalget har funnet en løsning på dette når de foreslår en mer fleksibel ordning som gir adgang til friperioder på 8 og 28 timer. Et annet forhold er utvalgets forslag om økt adgang til dagtid når en arbeidstaker når en høy alder.

Jeg føler meg sikker på at mange eldre mennesker ønsker et arbeidsliv som langt bedre kan imøtekomme deres individuelle behov. Det er riktig av utvalget å påpeke behovet for overgang til daglig for eldre skift- og turnusarbeidere.

Det vil være i tråd med et annet sentralt krav fra siste LO-kongress og som er innarbeidet i vårt handlingsprogram, nemlig en mer fleksibel pensjonsalder og en mer fleksibel overgangsordning mellom arbeid og trygd. Vi arbeider med disse sakene, og flere av utvalgets forslag er i tråd med hovedhensynet kongressen la seg på.

Det er nå vel et år siden myndighetene innførte pris- og inntektsstoppen. Når vi i fagbevegelsen vurderte et slik inngrep i den frie forhand-

lingsretten var det hensynet til sysselsettingen og stabiliseringen av kjøpekraften som ble det avgjørende. Regjeringens utgangspunkt var det samme. Det ble gjort til en sentral målsetting å halvere prisstigningen, bedre konkurransesituasjonen og utenriksøkonomien.

Vi husker alle hvordan *utformingen* av regelverket for pris- og inntektsstoppen ble møtt med kraftig motstand fra borgerlige politikere og arbeidsgiverhold. Noen beskrev regelverket som en tesil som ikke kunne få noen virkning. Andre gikk til angrep mot det hensyn som ble tatt til tariffavtalenes faktiske eksistens. Utviklingen har vist at kritikere verken avslørte særlig dømmekraft eller innsikt i faglige problemstillinger.

Resultatet taler for seg selv. Vi har maktet å holde meget høy sysselsetting. Hørere enn i noe annet vestlig industriland. Vi har ikke bare beholdt arbeidsplassene, men det er i tillegg skapt flere nye arbeidsplasser enn i noe annet industriland. Sysselsettingen i Norge er økt med 10,3 prosent siden 1973. For 1978 ble kravet innfridd om stabilisering av kjøpekraften for gjennomsnittsfamiliene.

Inflasjonen er halvert og ser fortsatt ut til å kunne havne på det halve av prisutviklingen for industrilandene. Konkurransesituasjonen er markant bedret. Utenriksøkonomien er i klar bedring. Eksportutviklingen er positiv. Importutviklingen er dempet ned. Med andre ord er det en klar forbedring av vår økonomiske situasjon.

For 1979 kan det se ut til at prisstigningen vil havne noe høyere enn først beregnet. Bl.a. vil økte oljepriser gi dette utslaget. Vi risikerer at dette vil redusere kjøpekraften for gjennomsnittsinntektene for 1979 og at det dermed ikke blir mulig å holde forutsetningen fra innføringen av pris- og inntektsstoppen. LO's sekretariat har derfor krevd møte med Regjeringen for å drøfte tiltak med sikte på å begrense reduksjonen i kjøpekraften slik at vi kommer ut i nærheten av en stabilisering på 1979-nivå.

Møtet har funnet sted, og saken har vært drøftet i kontaktutvalget. Jeg regner med at myndighetene i forbindelse med framleggelsen av statsbudsjettet presenterer tiltak overensstemmende med dette.

På mange måter vil inntektsoppgjøret i 1980 bli sentralt for den økonomiske utviklingen, ikke bare i tariffperioden, men også langt utover i 1990-årene.

Dette henger sammen med utviklingen i sysselsettingen. Å skape arbeid for alle vil bli hovedoppgaven for den økonomiske politikken i årene som kommer. Jeg tror ikke vi fra fagbevegelsens side skal skjule at dette vil bli en oppgave av dimensjoner. Dette henger sammen med mange ting: La meg nevne vanskelighetene med å få i gang en alminnelig økonomisk vekst i mange land, en vekst som er helt nødvendig dersom vi skal få bukt med den arbeidsledigheten som vi nå har mange steder.

La meg videre nevne stikkord som den teknologiske utviklingen og

konkurransen fra lavprislandene. Begge disse feltene vil i årene framover skape sysselsettingsproblemer av en mer fundamental karakter enn de vi har i dag.

Det er i dette perspektiv vi må se inntektsoppgjøret neste år. Vår oppgave må nå være å legge et mer varig fundament for en politikk for full sysselsetting — samtidig som vi sikrer arbeidstakerne her i landet den del av produksjonsresultatet som de rettferdssmessig bør ha.

Det er LO's representantskapsmøte i desember som skal trekke opp retningslinjene for LO's tariffpolitikk i 1980. Nå er saken ute til behandling i grunnorganisasjonene og i forbundene. Likevel ser vi visse problemstillinger som uten tvil vil bli sentrale:

- videreføring av sysselsettingspolitikken
- en klar lavtlønnsprofil sikret gjennom overføringsordninger
- opprettholdelse av kjøpekraften for folk med gjennomsnittsinntekter
- gjennomføring av den 5. ferieuka

Dette er hovedproblemstillinger det er bred enighet om og som uten tvil gjelder generelt for alle LO's medlemmer, og som derfor må reises i *fellesskap*. Like klart er det at alle disse hovedelementene forutsetter myndighetenes medvirkning. Jeg kan vanskelig se hvordan dette kan sikres gjennom forbundsvise forhandlinger.

Vi nærmer oss nå slutten på forbundenes behandling av oppleggene for tariffoppgjøret. Enkelte forbund har også fattet vedtak om oppgjørsformen.

I den forbindelse vil jeg understreke at oppgjørsformen aldri har vært noe prinsipp i LO og den må heller ikke bli det. I denne forbindelse vil jeg vise til kongressens vedtak i 1977. Oppgjørsformen er et spørsmål om arbeidsredskap, og redskap velger man i forhold til hvilket arbeid en skal gjøre. Arbeid i denne forbindelse er kravene, og de har vi *alltid* ment må være selve grunnlaget for vurderingen av oppgjørsformen.

Sysselsettingen sentral oppgave

Vi registrerer i dag en bred enighet om de hovedmål vi skal sette i sentrum. Jeg refererer igjen:

Sysselsettingen — opprettholdelse av kjøpekraften — overføringer til de lavtlønte og forlenget ferie.

At vi er enige om hovedoppgavene ser jeg som meget viktig.

Derimot ser jeg det som et problem når en ikke er villig til å se sammenhengen mellom de målsettinger vi skal løse og den oppgjørsform en må bruke.

Det er m.a.o. sammenhengen mellom de krav som reises på den ene side og den redskap man vil bruke til å løse dem som kan virke uforenlige.

Med bakgrunn i at vi til nå bare har drøftet saken ut fra de tradisjonelle oppgjør stiller jeg meg spørsmålet om muligheten for en kombinasjon som står i forhold til våre krav både på kort og lang sikt. Her er det viktig også å se på den reelle samfunnsutvikling og vår målsetting om et samfunn med en høyere livsstandard.

Samtidig må vi få anledning til å rette opp spesielle skjevheter i tariffavtalene som har oppstått gjennom en lang periode med felles kombinerte oppgjør. Og disse spesielle skjevhetene er det bare forbundene selv som kan rette opp. Derfor må det legges inn et klart element av forbundsvise forhandlinger i tariffoppgjøret.

Ved inntektsoppgjøret 1980 er det viktig å samordne vår styrke i fagbevegelsen, samtidig er det nødvendig for å få oppgjøret i havn.

Med den holdning N.A.F. i dag har til en løsning av inntektsoppgjøret er det nødvendig i sterkere grad enn før å vise en sterk og enig fagbevegelse som vil fram til et resultat som våre medlemmer kan godta.

Det er disse hovedproblemene vi skal finne svar på. Det påhviler oss alle et stort ansvar for å finne de svar som løser problemene. Ingen andre vil hjelpe oss med å peke på løsninger. Jeg håper derfor at debatten videre fram til LO's representantskapsmøte i desember vil vise fagbevegelsens styrke i å enes om et opplegg hvor vi drar full nytte av vår enhetlige styrke og slagkraft.

Fagforeningskamerater! La meg få avslutte med min hovedkonklusjon i få ord: La oss vise vår evne til å lede an i debatten. La oss vise at vi vil bidra til et samlet løft for å få hele arbeiderbevegelsen over på offensiven.

Odd *Flesvig* supplerte applausen fra salen med en foreløpig takk til Halvorsen for innledningen, og så ble det 10 minutters pause før den generelle debatt etter Halvorsens innlegg.

Dirigenten refererte en permisjonssøknad, som ble innvilget, og ba så representantene innlevere eventuelle forslag etter den generelle debatten.

Debatten

Odd *Olsen*, avd. 8, var første taler og tok for seg tariffoppgjøret i 1980. Kravet om forbundsvise oppgjør får stadig større styrke, og nylig vedtok landsmøtet i Papir et slikt krav med klart flertall mot landsstyrets innstilling. *Olsen* mente at dette kravet står sterkt også i Arbeidsmandsforbundet. Hele fem avdelinger har framsatt slikt krav, det samme har årsmøtet i begge distriktsorganisasjonene for bergverk og rengjøringsassistents gruppemøte på landsmøte. Grunnene til dette var åpenbare. Ved oppgjøret i 1974 fikk man utrettet en god del for de svakeste gruppene,

men gjennom oppgjørene i 1976 og -74 forsvant de forbedringene man hadde oppnådd for f.eks. rengjøringsassistentene. Nå er det derfor nødvendig med et skippertak igjen, og det kan bare skje ved forbundsvise oppgjør. *Olsen* hadde liten tro på en bedring for de lavtlønte uten at en fikk anledning til å ta i bruk streikevåpnet. En løsning gjennom lokale forhandlinger, slik LO-formannen antydte, hadde han liten tro på der strukturen er slik som for rengjøringssektoren.

I sin innstilling går landsstyret inn for forbundsvise oppgjør i prinsippet, men der ligger ingen garanti. Nøyer vi oss med denne innstillingen, gis det fullmakt til igjen å godta et kombioppgjør. Odd *Olsen* ville derfor fremme et motforslag, etter debatten.

Alfred *Haugen*, forbundsstyret, sa at han var klar over at man senere kom tilbake til et forslag om nedsatt pensjonsalder for de som jobbet under jorden, men han ville understreke betydningen av dette allerede nå ettersom LO-formannen hadde vært inne på utvalget som arbeidet med spørsmålet om fleksibel pensjonsalder- og at innstillingen trolig kommer dette året.

— Jeg har selv vært i mange møter med sosialministre om dette med nedsatt pensjonsalder for folk som arbeider under jorden, men jeg har fått det samme svar at man ikke kunne gjøre noe på grunn av de store konsekvensene.

Norge er i denne sammenheng et u-land. Hvilket land man ellers kommer til ser vi jo at denne yrkesgruppe har en pensjonsalder som ligger 10 år under det som er tilfelle i Norge, sa *Haugen* som var enig i at man må jobbe for å få en mer fleksibel pensjonsalder. Han hadde nylig deltatt i et møte på Svalbard hvor også dette var tema for debatten og han hadde selv arbeidet på anlegg med skift og kjente til de harde belastninger mange utsettes for.

Ole *Flesvig* sa at man igjen var kommet til debatten om tariffoppgjørets form. Han viste til forbundets nylige vedtak om tariffoppgjøret og sa at han vel ikke behøvde å komme nærmere inn på det. Bakgrunnen for vedtaket er kanskje den vinden som vi alle kjenner blåser for tiden.

LO-formannen sa at man ikke løser de oppgavene vi står ovenfor gjennom et forbundsvist oppgjør. Det er jo riktig. Hvilke oppgaver er det vi skal prioritere i oppgjøret? Det er lavtlønnsproblemet. Vi vet av erfaring at det ikke betyr noe for lavtlønnsproblemet hvilket oppgjør vi har. Vi har hatt samordnede oppgjør og forbundsvise oppgjør, men det har ikke løst lavtlønnsproblemet noen av dem.

— Jeg tror at det er viljen det kommer an på, viljen til å gi noe fra seg blant dem som tjener mest — og la det flyte litt mer i de tynne lønningposene. Vi må vurdere oppgjørsformen ut fra situasjonen til enhver tid.

Vi har f.eks. anleggsfagene på statssektoren (unntatt Statens Kraftanlegg) hvor vi vet at oppgjørsformen nødvendigvis må bli samordnet. Det dreier seg jo om 20 forbund på en avtale.

Jeg tror særlig man skal se på kombinasjonsmulighetene ved oppgjørsformene. Det må være noe igjen til forbundene å forhandle om. Det er også uheldig organisasjonsmessig at samordning ikke overlater noe av tariffoppgjøret til det enkelte forbund. Det viktigste vi kan si om oppgjørsformen er at vi får rette oss etter det folk vil sjøl.

Øystein Hagen, avd. 7. sluttet seg innledningsvis til Alfred Haugens ønske om lavere pensjonsalder for folk som arbeider under jorden. Haugen mente at også andre grupper måtte gis lavere pensjonsalder, og nevnte spesielt ukependlere og rengjøringsassistenter.

En rengjøringsassistent har daglig 4-5 timers rengjøringsarbeid på kveldstid, kanskje 12 timers som barnepleierske, 3-4 timer som kjøkkenhjelp ved siden av den rengjøringen hun har hos seg selv. Belastningen etter arbeidet er enorm, og en slik innsats må belønnes.

Haugen sa også at Halvorsen klart hadde påvist hvilke positive resultater man har oppnådd gjennom pris- og inntektsstoppen. Om oppgjørsformen sa han at han trodde landsstyret og forbundsstyret var verdig den tillit å ha det avgjørende ord. Han fant det ikke riktig at landsmøtet skulle fatte noe vedtak om forbundsvist oppgjør. Slike oppgjør har ikke gitt særlige resultater tidligere. En eller annen kombinasjon i oppgjøret ved at staten kommer inn, og at oppgjøret gjennomføres samordnet pluss at det blir igjen en pott til forbundene, trodde han var beste løsningen.

Ellers håpet han at LO ville arbeide for å øke det skattefrie fradraget på kontingenten.

Jens Tveit Aga, avd. 6, viste til at hans avdeling hadde sendt inn forslag ang. lærlingeloven. Han ville ta denne saken opp under den generelle debatten for å understreke hvor alvorlig situasjonen er. — Hordaland ligger på annenplass i arbeidsledighet, og det gjelder særlig mange unge. Vi mener med vårt forslag at det er bedre å få flere unge knyttet til en lærlingekontrakt og utdannet som fagarbeidere enn å gå ledige.

Til dem som sier at dette er et sosialt problem, repliserte Aga at man måtte være klar over at det er de voksne som har ansvaret for de forhold de unge lever opp under i dag. Han henstilte til LO å arbeide for redusert ledighet blant ungdom gjennom aktiv bruk av lærlingeloven.

Asbjørn Overvik, avd. 8, fant det naturlig at man var opptatt av det smertefulle valgnederlag for arbeiderbevegelsen, selv om man kan høre til foreskjellige grupperinger i den sosialistiske leir, og han syntes det var

naturlig at Tor Halvorsen også prøvde å trekke opp en plattform for det videre arbeid.

Men Overvik trodde man kanskje var for mye opptatt av høyrevinden, og heller burde legge mer vekt på hvor vår egen vind blåser. Det kan kanskje forklare noe av valgnederlaget. Han mente det råder total villrede i arbeiderbevegelsen om hvordan sakene skal gripes an. Han nevnte i forbifarten sleivspark under valgkampen, uheldige statsråd-utspill, men mente hele virksomheten måtte studeres. Da var han ikke så sikker på om Ole Flesvigs mirakelmedisin - samling om og i Arbeiderpartiet - ville være så helsebringende. Slike illusjoner og ønsketenking måtte en vekk fra, og komme over på de politiske realiteter om det ikke skulle bli fler nederlag.

- Vi må slutte å slå hverandre i hodet på venstresiden og samle oss til slagene mot høyre, sa Overvik. Han trodde årsaken til usikkerheten i arbeiderbevegelsen i stor grad kom av at DNA og Høyre var gått sammen i flere avgjørende saker, og så enkelt er ikke problemet da, at det løses med skifte av statsråder og navn på partiet.

Om oppgjørsformen mente Overvik at den aldri blir selve prinsippet, men velges alt etter strukturen i de enkelte forbund og de saker som skal løses. Etter en effektiv lønnsstopp og en ikke fullt så effektiv prisstopp er det forbundsvise oppgjør som er den riktige formen.

Ernst Ditlevsen, avd. 18, viste til kombioppgjørene med statlig medvirkning siden 1976. Det beste oppgjøret vil ha hatt, var det forbundsvise oppgjøret i 1974, spesielt for Arbeidsmandsforbundet, der en rekke grupper fikk et godt sprang oppover. Skal alle uløste oppgaver lykkes, må det bli forbundsvise oppgjør i 1980. Ved kombioppgjør når de forskjellige grupper og avdelinger ikke fram med sine krav. Da er alle i en sekk, der Jern og Metall bestemmer det meste.

Ole Klemo, avd. 5, tok for seg den femte ferieuke. Endring av ferieloven kan bare skje gjennom de politiske organer, det vi by på problemer å gjennomføre den 5. ferieuke gjennom avtaleverket, - så hvorfor ikke la dette gå gjennom de politiske myndigheter? Da får den lovs form og blir gjort gjeldende for alle. Og dersom det skjer en endring av ferieloven gjennom vedtak i Stortinget, så vil det ikke ta noe av potten ved tariffoppgjøret, den skal visstnok ikke være så stor.

Klemo ville peke på at det er sosialistisk flertall i Stortinget, og vi skal vite å registrere hvor de representanter kommer fra som eventuelt vil stemme mot et forslag om 5. ferieuke.

Han regnet med at en slik ferieform via avtaleverket ville gå utover andre nødvendige forbedringer, f.eks. heving av lavtlønsgruppene. Han stilte disse spørsmålene: Vil eventuelt avtalebestemt ferieuke bli gjort gjeldende fra sommeren 1980? Hvor stor forhøyelse av feriepengene? Blir de underlagt skattetrekk? Vil ikke innføring av 5. ferieuke fra 1981 si at

en betydelig forbedring først vil gjøres gjeldene i 2. avtaleår? Og - vil ikke gjennomføring av 5. ferieuke kreve kombioppgjør?

Han kunne vanskelig se at dette var den riktige veien å gå.

Jorun Johansen, avd. 1, spurte Halvorsen om han trodde de lavtlønte ville få mer ut av et kombioppgjør denne gang enn tidligere. Hun trodde det ikke. Forbundsvis oppgjør er den eneste muligheten for å få bedret lønns- og arbeidsvilkårene for de svakeste gruppene.

Dirigenten refererte talerlisten og foreslo strek, med anledning til å tegne seg umiddelbart.

Flere nyttet anledningen, og så ble strek satt.

Odd Olsen hadde replikk til Ole Flesvig og var enig i at oppgjørsformen i seg selv ikke løser lavtlønnsproblemene. Men forbundsvis oppgjør er eneste vegen å gå for å få løst akutte problemer i rengjøringssektoren. Han hadde også replikk til Hagen, som hadde tiltro til at forbundsledelsen ville treffe de riktige vedtak i det riktige forum. Olsen hadde heller ikke mistillit til forbundsledelsen (skjønt han visste jo ikke hvordan den kom til å se ut etter valgene), men han slo fast at det riktige forum til å treffe vedtak i denne saken, det var landsmøtet. (Applaus)

Sigve Mæland, landsstyret, hadde fått med seg et spørsmål til landsmøtet fra gruvearbeiderne på Svalbard:

- Er det mening i at gruvearbeiderne i Norge skal være nødt til å ligge og slite i gruvegangene til de blir 67 år, når gruvearbeiderne i nabolandet har en pensjonsalder på 55 år? Når vi samtidig får høre at den økonomiske situasjonen i landet slett ikke er så dårlig, må jeg spørre - og jeg vil ha svar nå - er det rimelig at våre gruvearbeiderer skal ligge i gruva til de blir 67, sa Mæland og høstet applaus fra salen.

Arna Karlsson, avd. 4, hadde spørsmål til LO-formannen fra dem som kjenner hvor skoen trykker, rengjøringsfolka. De trodde sist at det skulle lykkes, etter alt som var sagt om solidaritet med de lavtlønte. De fikk 80 øre. De så Halvorsen på TV-skjermen der han uttrykte sin sympati, og sa til seg sjøl. Tror han vi greier oss med det?

Timelønna er 24.35, det holder ikke lenger nå, og vi må få ett oppgjør slik at vi iallfall kan komme til forhandlingsbordet. Sist var alle muligheter stengt. Slik er det når det først er satt ramme. Hun ville spørre: Dersom kravet om forbundsvis oppgjør blir nedstemt i representantskapet, hva vil LO så gjøre for å bedre vilkårene for rengjøringsassistentene, - uten lønnsoverføringer.

- Vi vet at disse arbeidsgiverne har lønnsevne, ikke produserer de for eksport heller.

Ole Flesvig, ville gjenta seg sjøl fra forrige innlegg og i sa at forbundsledelsen vil ta hensyn til hva medlemmene mener når det skal tas stilling til oppgjørform. Vi vil følge opp det medlemmene mener.

Ellers tok han opp tråden om samling i arbeiderbevegelsen, og kunne ikke se at det fantes andre muligheter for samling enn i DNA. Det har svekket arbeiderbevegelsen at de på venstresiden har gått ut av partiet. Dermed er det blitt utvanning. Jeg er venstredreid sjøl, sa Flesvig, og jeg mener det er nødvendig å ha med de venstredreide som pepper og salt i Arbeiderpartiet.

Knut Westgård, *forbundsstyret*, sa at det viktigste ved oppgjørsformen blir å få til et skikkelig lavtlønnsoppgjør. Det er i dag store skjevheter, ja, jeg vil si det så sterkt som at mange grupper, særlig rengjøringspersonalet, er i en krisesituasjon. Man opplever på forbundskontoret at folk kommer og sier at de går ned i lønn når de organiserer seg.

I rengjøringsbyråene er også situasjonen den at de har store oppdrag, men makter ikke å ta dem fordi de ikke får tak i folk. Det kommer jo av at det opereres med timelønninger fra 20-tallet, og det er altfor lavt - i hvert fall i pressområdene, sa Westgård.

Han understreket til slutt at oppgjørsformen i hvert fall ikke måtte bli slik at man er bundet til å gi de lavtlønte en 50-øring eller andre småslanter. Det må være grunnlag for å rette opp de store skjevhetene ved oppgjøret, sa han.

Wiktor Evjen, landsstyret, tok opp spørsmålet om pensjonen til de som på grunn av bedriftsinnskrenkninger eller dårlig helse blir førtidspensjonert. Det har skjedd mye av det innen bergverksindustrien etter 1975. Tillitsmennene har forsøkt å løse ledighetsproblemene gjennom slik førtidspensjonering. Imidlertid kommer arbeidstakerne meget skjevt ut både før de fyller 67 år og etter. Når de fyller 67 år beregnes folketrygden av det de tjente for 5-6 år siden, og det innebærer kanskje 60 prosent lavere enn det de ellers ville fått. Han understreket at det må være et krav at arbeiderne ikke skal tape penger på å bli førtidspensjonerte.

Roald Ottesen, avd. 23, viste til antydningene om hvor pepper og salt skulle anbringes. - Jeg tror at man må ha pepper og salt for at maten skal smake. Han kom videre inn på Skytøen-komiteens utredning om bedriftsdemokratiet og hadde merket seg industriminister Haukviks uttalelse til Aftenposten lørdag. Der fremgikk at det Skytøen utredet ikke var aktuell politikk. Det må vel bero på at det er blitt for stor avstand mellom tillitsmenn og grasrota, mente Ottesen. Om den femte ferieuka sa Ottesen at denne saken måtte løses politisk. Det er helt unødvendig å diskutere dette med Arbeidsgiverforeningen. Om gruvearbeidernes pen-

sjonsalder sa han at det er helt uholdbart at folk skal måtte arbeide under jorda helt til fylte 67 år. — Jeg må si det slik at jeg synes disse arbeiderne burde få arbeide noen år oppå landjorda før de igjen forsvinner under jorda for godt.

Lillian Olsen, avd. 7, sa at solidaritet bl.a. innebærer at man er villig til å gi avkall på noe for at andre skal nyte godt av det, folk som trenger det mer. Her påhviler det LO et stort ansvar. Oppgjøret denne gangen må framfor alt bli et rettferdig oppgjør for de lavtlønte.

De lavtlønte har vært en tålmodig gruppe lenge. Vi gjennomførte en streik innen rengjøring i 1974 og kom da et stykke på vei. Siden har det bare gått gale veien. Mens andre grupper i årene etterpå har fått økt sin kjøpekraft med 20 prosent, har man innen rengjøring hatt en tilsvarende tilbakegang.

Kan fagbevegelsen godta at dette skjer? spurte Lillian Olsen, som sa at man når man hadde godtatt pris- og inntektsstoppen var det bl.a. fordi man trodde at situasjonen vel ikke kunne forverres. Nå begynner imidlertid tålmodigheten å bli temmelig frynsete, og solidariteten må slå gjennom ved dette oppgjøret. Lillian Olsen trodde ikke noe på dem som hengte opp forbundsvise oppgjør som noe sesam-sesam for lavtlønnsproblemet. Det er solidariteten det kommer an på.

Bjarne Korsmo, avd. 2, sa at man har hatt lavtlønnsproblemer uansett oppgjørsform i alle år. Situasjonen er imidlertid stadig forverret, sa Korsmo som også kom inn på rengjøringspersonalets spesielle problemer.

— Det virker som om at de som kjøper en 8–10 bøtter og noen skurekoster tror de eier de kvinnene om jobber for dem. Vi hører at det i private firmaer er opptil 30 prosent sykefravær, mens offentlig ansatte har 2–3 prosent. Det faktiske forhold er da at utgiftene betales over sosialbudsjettet. Hvor lenge kan vi tillate at dette skjer? spurte Korsmo som gikk inn for en blanding av oppgjørsformene ved tariffrevisjonen. Han kastet fram en tanke overfor LO-formannen at man nå kunne gjennomføre et kombinert oppgjør pluss et lavtlønnsoppgjør.

Han etterlyste også et eget forbund for servicenæringene.

LO-formannens sluttinnlegg

Tor Halvorsen sa etter debatten at den viste hvilke store og viktige oppgaver fagbevegelsen nå står overfor i årene som kommer. I den politiske situasjon vi nå befinner oss i nå er det kanskje viktigere enn noen gang å få hele arbeiderbevegelsen på offensiven.

— Et tariffoppgjør er jo på mange måter også en kamp om opinionen. Hvis vi ikke kan få tilslutning til våre krav og løsninger på morgendagens problemer, så er det heller ikke mulig å løse dem ved forhandlingsbordet eller på annen måte. Nå må vi vise vår felles styrke.

Han var ikke overrasket over at debatten hadde dreid seg så mye om oppgjørsformen. Det er ikke noe galt i det, tvert om.

— Det snakkes om det frie forbundsoppgjøret i 1974, men når man snakker om det skal man også vite hvilken vesensforskjellig økonomisk situasjonen vi var i da. Vi hadde en meget sterk økonomi og et voldsomt press på arbeidsmarkedet. Vi hadde opplevd tilbakegang i kjøpekraften i årene 71-72-73. Så fikk vi oppgjøret, men hva skjedde året etter? Vi fikk en rekordartet inflasjon på 11,75 prosent. Så selv om vi fikk en bedring generelt sett, er det helt klart at en slik prisstigning i første rekke rammer grupper som ligger etter, lavtlønte, trygdede og pensjonister. Hvis det virkelig er noe som rammer de lavinntektsgruppene vi forsvarer, så er det sterk prisstigning.

Handel og Kontor har i alle år etter krigen — bortsett fra siste revisjon — hatt oppgjør om høsten. Det er et forbund med store lavtlønnsgrupper. Dette har ikke ført til noen løsning av lavtlønnsproblemet, og forrige gang gikk også Handel og Kontor over til å bli vårfag. Det det dreier seg om er viljen til solidaritet i hele arbeiderbevegelsen, i LO, i det enkelte forbund og i de enkelte foreninger. Det er når vi skal sitte og forhandle at vi virkelig skal vise vår solidaritet. Vår solidaritetsbølge må ha gjennomslagskraft i de forhandlinger som forestår.

Til forslagene om lavere pensjonsalder sa Halvorsen at det er helt galt at folk i gruver bl.a. skal måtte arbeide under jorda helt til de er 67 år. Vi ligger også blant de høyeste i Europa når det gjelder pensjonsalderen. Likevel må vi være opptatt av at ikke bare arbeidssituasjonen, men også den enkeltes psykiske og fysiske tilstand og vedkommendes ønsker må telle med. Vi må få en fleksibel pensjonsalder, ikke en statisk pensjonsalder på 67 år.

Når det gjaldt pensjonens størrelse for de førtidspensjonerte sa Halvorsen seg helt enig med Evjen i at folk ikke skal tape på førtidspensjonering som har skjedd av helsemessige eller som resultat av innskrenkninger. Han la til at utvalget som er nedsatt på saken visstnok blir ferdig med sin innstilling før jul. Dette er en viktig sosial reform som vi vil støtte fullt ut.

Om den femte ferieuka sa Halvorsen at det her var et stort flertall for saken på LO-kongressen. Saken skal løses i inneværende kongressperiode. Den vil bli reist i 1980 og gjennomført i 1981. Han fant det riktig at saken tas opp ved tariffoppgjøret, men var innforstått med at saken selv-

følgelig måtte løses gjennom politiske vedtak. Gjennomføringen av ferieuka skal gjøres mot full kompensasjon, hvilket utgjør 2,4 prosent.

Om det skattefrie skattefradraget sa Halvorsen at det er helt klart med de endringer som skjer med forsikringer og annet i kontingenten, vil det bli nødvendig å heve beløpet utover nåværende 1400 kroner.

Ved forrige revisjon brøt LO forhandlingene fordi man ikke kom fram til en løsning av lavtlønnsproblemet, men vi skal være klar over at heller ikke LO's representantskap var enige om hvordan saken skulle løses.

— Jeg håper nå at det kan skapes større forståelse for at det også innenfor industrien må finne sted overføringer til svake bedrifter. Jeg vil imidlertid ikke være villig til overføringer til noen bedrifter som har nødvendig økonomisk evne. Slike overføringer er vanlige i andre bransjer.

Oppgjørsformen blir til syvende og sist avgjort i representantskapet i desember, slo Halvorsen fast.

Ole Flesvig takket LO-formannen for hans første besøk på forbundslandsmøtet etter at han overtok som LO-formann og håpet å se ham igjen ved senere anledninger. — Det er alltid hyggelig å ha deg her, sa Flesvig.

Forsamlingen takket med applaus.

Dirigenten foreslo at man fortsatte møtet til kl. 17.00 for så å ta en times pause.

Øystein Haugen foreslo til forretningsorden at man nå fortsatte møtet til man var ferdig, slik at man slapp å være så lenge utover kvelden. Det blir likevel ikke noen hvile ved å vandre opp og ned gjennom byen, sa Haugen.

Dirigenten foreslo da bare en kort pause før møtet fortsatte.

Møtet hevet 16.40.

Forslag framsatt under debatten

Det ble under debatten levert opp følgende forslag til dirigentbordet:

Fra Tore Kjæserud:

Tilleggsforslag til forslag 112:

Norsk Arbeidsmandsforbund reiser snarest krav om autorisasjonsbestemmelser for private vakt- og kontrollselskaper.

Fra Willy Walheim:

Tillegg til forslag nr. 83:

Landsmøtet vil kreve at det skal bli rett til 5 ukers ferie, derav 4 ukers sammenhengende ferie om sommeren, og at ingen del av ferien legges i den tiden vedkommende avtjener militær førstegangstjeneste.

Fra John Gundersen:

Ferieloven:

Vi støtter, som landsstyret, forslagene 82 til 86, men med vesentlige tillegg:

«Ingen arbeidstaker som blir syk i sin ferie må miste retten til å få den tapte ferien på et senere tidspunkt på året.»

Fra Bjørn Enge, avd. 18:

Hovedavtalen:

Vi støtter forslagene 100 til 105, og landsstyrets innstilling med følgende tillegg:

«Det skal ved oppsigelser tas hensyn til de fagorganiserte.»

Fra Odd Olsen, avd. 8:

Tariffsaker:

Det foreslås følgende tillegg til landsstyrets innstilling:

«På bakgrunn av dette går Norsk Arbeidsmandsforbund inn for at oppgjøret i 1980 blir forbundsvist.»

Fra Ole Klemo, avd. 5:

Til forslagene 121—122, pensjon:

Endring: «Med krav om at forbedringer gjennomføres innen 1/1-81.»

Fra Stein Larsen, avd. 6:

Pensjon:

Norsk Arbeidsmandsforbund krever at pensjonsalderen settes ned til 60 år, med adgang til å gå av ved 55 år uten tap av pensjonspoeng.

Fra Arnstein Remmen, avd. 4:

Tillegg: «Forbundstyret bestemmer utvalgets mandat og sammensetting.»

Fra Ernst Ditløvsen, avd. 18:

Pensjon:

Vi støtter forslag 118 fra avd. 6, men med følgende tillegg:

«Alle som går av med pensjon skal ha lik pensjon. Lik folketrygd for alle.»

Fra Sverre Gabrielsen, avd. 142:

Pensjon:

Forslag til nedsatt pensjonsalder for hardt utsatte arbeidsgrupper. Jeg vil foreslå at LO tar ????? hensyn til at pensjonsalderen settes ned fra 1981.

Og forslaget går ut på at pensjonsalderen settes ned til 60 år, med arbeidsrett til den enkelte arbeider å være i arbeid til han fyller 67 år.

Fra Ernst Ditløvsen, avd. 18:

Tariffsaker:

Vi ser på retten til frie forhandlinger som en av de viktigste demokratiske rettene fagbevegelsen har tilkjempet seg. Vi mener denne retten bør være reell, ved at de fagorganiserte via uravstemming, godtar eller forkaster forhandlingsresultater mellom partene i arbeidslivet. — Ved bruk av tvungen voldgift blir denne demokratiske retten fratatt de fagorganiserte.

Landsmøtet fastslår at forbundet går inn for frie forbundsvise oppgjør.

Landsmøtet går videre imot å endre datoen for tariffoppgjøret fra 1. april til 1. januar.

Fra Øystein Hagen:

Tariffsaker:

Forbundsstyrets forslag med tilføyelse:

«I vurderingen vil løsningen av lavtlønnsproblemet til enhver tid være en avgjørende faktor.»

Ferieloven

Forslagene 82, 83, 84, 85 og 86 pluss landsstyrets innstilling.

Willy Walheim, avd. 220, hadde en tilføyelse til forslag 83, som han mente ville ha vidtrekkende betydning ikke minst for ungdommen. Alle ønsker ferie, men det er ikke alle som får. Ungdom som skal gjøre første-gangstjeneste i militæret, risikerer at arbeidsgiveren sier han skal legge ferien til militærtjenesten, med hjemmel i ferielovens paragraf 5. En av grunnene er at det er frisk luft å få på moen.

— Hvis en absolutt skal lære å ta livet av kamerater andre steder i verden, bør det iallfall ikke skje i ferien, sa Walheim, og fremmet følgende tilleggsforslag (inntatt tidligere).

John Gundersen, avd. 18, fremmet følgende tilleggsforslag til nr. 82 (inntatt tidligere).

Han motiverte det med at behovet for rekreasjon og ferie ansees så

viktig, at ingen skulle ha lov å arbeide seg gjennom året uten ferie. Sykdom i ferien skaper bare enda ytterligere behov for rekreasjon. Med vårt nåværende lovverk, er arbeidstakerne stengt fra en slik mulighet. Av den grunn ønsker vi denne endringen.

Arvid Øygard gikk ordet til foretningsorden. Avdelingen var blitt spurt om sitt syn på forslaget. Han kunne bare svare for egen del, og kunne godt støtte det. Men han viste til at dette nå kom som eget forslag mens de øvrige var tiltrådt av landsstyret.

Harald Øveraas så det siste forslaget som krav som må gå gjennom de faglige organer og videre til de politiske. For å forenkle saksbehandlingen kunne han tenke seg at det ble votert over landsstyrets innstilling til forslagene som var referert i dagsorden, og at tilleggsforslaget oversendes det nye forbundsstyret med landsstyrets tilslutning.

Votering:

Landsstyrets innstilling vedtatt mot 3 st. Tilleggsforslag fra Odd Olsen - vedtatt med stort flertall.

Forslag 87 Landstyrets innstilling enstemmig vedtatt. *Forslag 88 og 89.* Landstyrets innstillinger enstemmig vedtatt. *Forslagene 90, 91, 92, 93, 94.* Landstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Hovedavtalene

Forslag 95.

Helge Olsen, avd. 3, motiverte forslaget. Denne saken har vært tatt opp tidligere uten resultater. Det måtte ikke hindre oss i arbeide videre for å få et resultat, og han ba om landsmøtets fulle tilslutning. **Votering:** Landstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslagene 98 og 99. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.
Forslagene 100, 101, 102, 103, 104 og 105 pluss landsstyrets innstilling.

Bjørn Enge, avd. 18, støttet forslag 105 og landstyrets innstilling, men fremmet følgende tilleggsforslag: «*Det skal ved oppsigelser tas hensyn til fagorganiserte.*»

Votering: Tilleggsforslaget ble enstemmig vedtatt sammen med landsstyrets innstilling.

Forslag 106. Landstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Forslag 107, 108. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt. Forslag 109. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Øystein Hagen tok ordet for å korrigere trykkfeil i forslag 110, før landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt. Forslagene 111, 112, 113 og 114.

Tore Kjæserud, avd. 5, fremmet på vegne av sin gruppe følgende tilleggforslag i forbindelse med forslag 112: (Inntatt tidligere.)

Han begrunnet det med at bakgrunnen er delvis den samme for vaktseksjonen som for rengjøring, og det er behov for ordnede forhold i alle de forskjellige selskapene som driver vaktteneste. I tillegg trenges en avklaring av hva som er vaktarbeid og hva som er politiarbeid. I dag har vaktseksjonene oppgaver som klart hører under politiets område. Folk fullstendig uten utdanning kan utstyres med køller og gasspistoler. Det må være de politiske myndigheters ansvar å gi retningslinjer for slik virksomhet.

Problemer knytter seg også til den tekniske utviklingen, særlig når alarmer og dataanlegg knyttes sammen. Det finnes ingen trukne grenser, det er helt opp til selskapene og kundene hva som skal settes inn. Moral og profitt brytes, uten at det finnes reguleringer.

Taleren håpet landsmøtet ville være med og bidra til en autorisasjonsordning for vaktseksjoner.

Ole Flesvig sa at dette forslaget ville ha stått i dagsorden om det var kommet inn tidligere. Han viste til den muntlige beretning, det arbeides med å få til en autorisasjonsordning for vaktseksjonene. Flesvig sa gjerne at landsmøtet sluttet opp om forslaget.

Votering: Landsstyrets innstilling og Kjæseruds forslag ble enstemmig vedtatt.

Pensjon

Forslagene 115-122 pluss landsstyrets framsatte forslag (inntatt tidligere).

Ernst Ditolvsen støttet forslag 118 fra avd. 6 med et tillegg som han refererte. Han framsatte sitt tilleggforslag. (Begge forslag inntatt tidligere).

Arnstein Remmen, avd. 4, sa at det er store forskjeller på pensjonene mellom yrkesgrupper og også blant folk med samme alder. Han syntes at det kunne være et behov for utredning om pensjonsforhold. Selv om det er oppnevnt et offentlig utvalg, må også forbundet gi sitt syn til kjenne. Han tok opp forslag 116 og foreslo et tillegg til dette. (Inntatt tidligere).

Tor Øyvind Ljosland, avd. 7 gjorde oppmerksom på en trykkfeil i forslagsheftet, i forslag 119 skal pensjonsalderen være 60 år — ikke 80! Han støttet forslag 122.

Stein Larsen, avd. 9, sa om forslaget til lavere pensjonsalder for gruvearbeidere at faktum er at gruvearbeiderne ikke lever til de er 67 år. Levekårsundersøkelsen i Finnmark viser også at det er 31 prosent høyere dødelighet blant menn i Finnmark, 24 prosent høyere for kvinner. Hvis vi sier at den gjennomsnittlige levealderen er på 71 år, så betyr det at vi i Finnmark er daue når vi er 57 år. Han sa også at det meste av pensjonsinnskuddet er ren netto for staten. Skulle man få igjen det man betalte, betydde det at man måtte spå opp 8-10 år gamle lik for å betale ut pensjonene. Han framsatte et eget forslag. (Inntatt tidligere).

Sverre Gabrielsen, avd. 142, sa seg enig med avdeling 1 sitt forslag 120. Han ønsket imidlertid en tidfesting av gjennomføring — til 1981. Han foreslo 60 år som pensjonsalder med arbeidsrett til 67. Han framsatte forslag om dette. (Inntatt tidligere).

Ole Klemo støttet forslagene 121, 122 og landsstyrets innstilling. Han foreslo selv en tilføyelse til landsstyrets forslag. (Inntatt tidligere). Motiveringen for å tilfeste nedsettelsen var: — Jeg tror ikke Høyrevinden vil blåse i retning av noen lavere pensjonsalder. Derfor er det best å få senket pensjonsalderen mens vi har et sosialistisk flertall. Vi kan ikke stole på å vente.

Ole Flesvig, sa at han ikke var uenig i Klemos tilføyelse. Hvis man ønsket å ha tidfesting, så kunne man for så vidt ta dette med i forslaget.

Flesvig gjorde ellers oppmerksom på at man har et pensjonsutvalg for ansatte i staten som har avgitt en innstilling om pensjonsalder. Den går på forskjellige alderstrinn for pensjon. Høyeste pensjonsalder er 67 år, siden er det 65 år, 63 år. De aller fleste av våre statsansatte medlemmer kommer inn under en pensjonsalder på 65 år. Vi har imidlertid noen få som kommer på 63 år. Det er for alle trinn foreslått 5 virkeår, men det skal være opp til arbeidstakerne sjøl å bestemme om de vil slutte ett eller opptil fem år før den egentlige pensjonsalder.

Ivar Olsen, avd. 17, sa at alle var enig om at man måtte få redusert pensjonsalderen. Det er jo helt bak mål at en gruvearbeider skal gå til han er 67 år, mens en i Forsvaret kan gå av ved 55 år. Hvorfor skal en gruvearbeider som bor det meste av sitt liv i brakker, måtte jobbe nesten 20 år lenger enn en mann i forsvaret, sa Olsen, Om dødeligheten i Finnmark sa Olsen at den nok ikke bare skyldtes arbeidsforholdene, men også henger sammen med de klimatiske forhold.

Johan Tunstad, avd. 4, sa at alle de forskjellige forslagene på landsmøtet viste at forslag 116 var på sin plass. Han henstilte til landsmøtet om å vedta dette.

Til forretningsorden

Dirigenten foreslo at tilleggsforslagene kunne stemmes over sammen med landsstyrets innstilling og oversendes det nye forbundsstyret.

Stein Larsen, avd. 9 forlangte realitetsvotering over sitt forslag.

Arvid Øygård, avd 4, mente at man måtte stemme over spørsmålet om å nedsette utvalget.

Harald Øveraas, forbundsstyret, sa at når forslagene oversendes det nye forbundsstyret betyr ikke det at forslagene avvises. Det betyr tvert om at dette er saker forbundsstyrets skal arbeide med. Dette er ingen uthalingspolitikk! sa Øveraas.

Ole Flesvig spurte om utvalget som ble foreslått: forslag 116, skulle se på pensjonen i den private sektor ettersom det nettopp er levert innstilling fra et utvalg som har sett på den offentlige sektor.

Arvid Øygård, avd. 4, sa at det var tale om et internt utvalg i forbundet ettersom det er forbundet selv som skal utforme mandatet. Etter dette fikk dirigenten landsstyrets tilslutning til forslaget.

Ole Flesvig tok en ekstra-replikk og spurte hva som var motiveringen.

Arne Karlsson, avd. 4 svarte at man tenkte seg et utvalg som ikke bare så på pensjonsalderen, men vurderte skjevhetene som oppstår for deltidsansatte, forskjeller på gifte og ugifte osv.

Dirigenten foreslo heretter at man stemte samlet over landsstyrets innstilling pluss forslagene fra Klemo, Gabrielsen og Remmen med tilføyelser, og at man så satte alle disse forslagene opp mot Svein Larsens forslag. Han spurte forsamlingen om de kunne godkjenne avstemningsmåten. Enstemmig godkjent.

Votering:

Landsstyrets forslag vedtatt med stort flertall, samme gjaldt oversendelse av de refererte forslag til det nye forbundsstyret og Larsens forslag var dermed falt mot noen få stemmer.

Arvid Øygård, avd. 4 protesterte mot avstemningsmåten ettersom forslag ble skviset ut.

Dirigenten fastslo at han hadde fått tilslutning til avstemningsmåten på forhånd.

Tariffsaker

Ernst Ditløvsen, avd. 18 framsatte et tilleggsforslag (Referert tidligere).

Arvid Øygård, avd. 4, sa at han ikke ville støtte forslag 127 men i stedet gå over på Odd Olsens forslag til tilføyelse.

Oystein Hagen, avd. 7, sa at den faktiske avgjørelse om oppgjørsformen i alle tilfelle lå i LO's representantskap, ikke i landsmøtet. Han støttet landsstyrets innstilling, men ville gjerne hatt en presisering om at dette skal være et lavtlønnsoppgjør. — Nå må vi løse problemet en gang for alle, sa Hagen. Han tok sterk avstand fra å pålegge forbundet ett syn i denne saken hvor man så måtte ta hensyn til den økonomiske situasjon i landet.

Bjarne Korsmo, avd. 2, mente landsmøtet ikke kunne binde forbundsstyret på forhånd, dersom forbundet skulle finne bedre løsning på forhandlingsspørsmålet.

Ole Flesvig mente man burde være oppmerksom på at salen var delt i to forskjellige grupper, ikke i syn, men i ordninger. For statssektorens vedkommende, deltar 20 forbund i samordnet oppgjør. De andre gruppene var ikke nødvendigvis tjent med det. Ellers hadde han ikke på grunnlag av debatten funnet noen grunn til at landsstyret skulle skifte syn.

Arne Karlsson, avd. 4, mente Hagens oppskrift til løsning av lavtlønnsgruppene problem var å løfte seg sjøl etter håret. — Vi må jo ha et redskap. Det er derfor rengjøringsgruppen har gått inn for landsstyrets innstilling med denne tilføyelsen: «derfor vil vi ha forbundsvise oppgjør». Våre folk i representantskapet skal ikke være i tvil om hvordan vi vil ha det, sa hun.

Sigve Mæland, landsstyret følte seg en smule forvirret etter debatten. Han hadde stemt for innstillingen i landsstyret og ellers oppfattet Odd Olsens tilleggsforslag som så fornuftig at han ville stemme for det.

Han måtte spørre alle de som snakker om at så mye skal gjøres for lavtlønnsgruppene: Hva er det som er skjedd ved de siste oppgjørene? Mæ-

land representerte sjøl en masse folk som har 24 kroner i timen. Er det bra lønn?

Forslagene fra avd. 18 ble trukket til fordel for forslaget fra Sør-Trøndelag med tilleggsforslag.

Votering:

Dirigenten refererte forslagene fra Øystein Hagen og Odd Olsen og foreslo votering over landsstyrets innstilling først.

Anders Bjarne *Rodal*, administrasjonen, foreslo at Haugens og Olsens forslag først ble satt opp mot hverandre, deretter votering over landsstyrets innstilling.

Dirigenten tok landsstyrets innstilling opp til votering. Innstillingen ble vedtatt mot to stemmer.

Odd *Olsens* forslag til tilføyelse ble deretter vedtatt. *Dirigenten* tok så opp Hagens forslag til votering. Forslaget ble vedtatt.

Øystein *Hagen* ba om ordet til forretningsorden. Det hersket villrede i salen om hva man egentlig hadde stemt på, og han ba om ny votering. Det gikk ikke an å innarbeide to forslag som står mot hverandre i samme forslaget.

Ole *Klemo* ba om ordet til forretningsorden. Han syntes *dirigenten* burde referert hvordan forslaget til slutt ville lyde i sin helhet, slik at representantene visste hva de stemte over. Han trodde det måtte bli en underlig ordlyd, med begge forslagene tilføyet innstillingen.

Bjarne *Korsmo* trodde også mange i salen hadde misoppfattet avstemningen.

Dirigenten ville vite om salen var med på ny votering. Da ville han stille Hagens og Olsens forslag opp mot hverandre først.

Arvid *Øygård* tok ordet til klargjøring. Når Olsens forslag ble vedtatt, så var det andre forslaget falt ut. Da er saken i realiteten avgjort, og da trengs ingen ny avstemning.

Dirigenten: — Da er saken avklart. Vi tar 10 minutters pause.

Møtet ble satt igjen kl. 18.30.

Svein *Larsen* forlangte ordet til forretningsorden og ba på vegne av avdeling 9 om at forslagene 137 og 138 først ble tatt opp til behandling torsdag. Avdelingen trengte noe mer tid på dem.

Dirigenten foreslo disse utsatt. Enstemmig vedtatt.

Voteringen

Landsstyrets forslag til 128 og 129 enstemmig vedtatt.

Landsstyrets innstilling til forslag 130 enstemmig vedtatt.

Forskjellige forslag

Det forelå følgende forslag og innstillinger:

FORSKJELLIGE FORSLAG

Nr. 131

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Kontingenttrekk av sykepenger fra trygdekantorene.

Trygdekantorene skal automatisk trekke kontingent av utbetalte sykepenger til alle som er tilsluttet sluttvederlagordningen.

Begrunnelse:

Fagbevegelsen har ved avtale med Rikstrygdeverket forpliktet trygdekantorene til å trekke fagforeningskontingent av sykepenger, men det er tillagt arbeidsgiveren å melde fra til trygdekantoret om hvem som skal trekkes, og når. Vi har erfart, at denne meldetjenesten ikke fungerer tilfredsstillende sjøl om tillitsmennene er gitt kontrollmyndighet.

Ordningen måtte kunne forenkles dithen, at trygdekantorene trakk kontingent av sykepenger fra alle i firmaer som er tilsluttet sluttvederlagordningen.

Trekken måtte da settes til en prosentsats som var lik for alle forbund. Den omfattende meldetjenesten ville falle bort, og alle ville bli trukket for kontingent.

I ordningen ligger at eventuelle uorganiserte i firmaer som er tilsluttet sluttvederlagsordningen vil bli trukket for kontingent. Foruten og forenkle kontingenttrekk/melding om trekk, vil ordningen også være et skritt på veien mot tariffavgift for alle ansatte i firmaer det er avtale med. Ordningen vil trolig oppordre til fullt medlemskap og medbestemmelserett i fagforeningene også for disse medlemmer.

Landsstyret innstiller:

Forslaget kan ikke tiltres nå. Spørsmålet kan tas opp dersom tariffavgift blir gjennomført.

Nr. 132

Avd. 5, Oslo og omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Støtte til pensjonistforeninger.

«Det henstilles til landsmøte å gi forbundsstyre adgang til å yte økono-

misk støtte til pensjonistforeninger innen forbundets avdelinger/foreninger.»

Motivering:

Innen forbundet er det et betydelig antall medlemmer med hvilende rett. Disse medlemmene innehar medlemskapets rettigheter i h.h. til vedtektene. De fleste av dem har et langt og aktivt medlemskap i fagbevegelsen, så en økonomisk støtte til aktivisering synes å være rimelig.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres. Slik støtte kan gis av den enkelte avdeling.

Nr. 133

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Juridisk hjelp.

Forbundet må overveie muligheten for og ansette juridisk hjelp eventuelt be LO styrke sitt juridiske kontor.

Motivering:

Dedt tar ofte alt for lang tid å få svar på spørsmål som blir oversendt LO's juridiske kontor, og det skaper ofte irritasjon som vi må søke og unngå.

Landsstyret innstiller:

Forbundet henstiller til LO å styrke sitt juridiske kontor.

Nr. 134

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening foreslår:

Støtte til motstandsbevegelsen i Chile.

Det utformes støtteuttalelse og foretas bevilgning til motstandsbevegelsen i Chile.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes redaksjons- og budsjettkomiteen.

Nr. 135

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Anbudspolitik.

At det selv tar en større del av sin virksomhet, eller når entrepris settes ut, medvirke til at dette kun skjer til bedrifter med ordnede avtaleforhold.

Motivering på landsmøtet.

Nr. 136

Avd. 5, Oslo og Omegn Arbeidsmannsforening, foreslår:

Anbudspolitik.

«Landsmøte henstiller til stat og kommuner at de ved leie av arbeidsmaskiner, entrepris, søker å benytte organiserte arbeidsgivere/arbeidstaker.»

Landsstyret innstiller:

Forslagene tiltres.

Nr. 137

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes foreslår:

Statlig overtakelse av gruveindustrien

Gruveindustrien er idag inne i en vanskelig situasjon. Bedrifter legges ned, og de ansatte blir satt på porten. Dette mener vi skyldes den rovdriftsform som benyttes for å få fram den «rike» malm, mens den mindre rike blir liggende igjen, eller lastes ned med «gråberg». På denne måten tømmer man gruvene og lønnsomheten blir borte og gruvene stenges. Dette ikke lenger fortsette, og vi mener nå at tiden er inne for full statlig overtakelse eller hel kontroll med alle norske gruver.

Nr. 138

Avd. 51 Follidal Gruvearbeiderforening, foreslår:

Situasjonen i Bergverksindustrien.

Follidal Grubearbeiderforening foreslår at Norsk Arbeidsmannsforbund nedsetter et utvalg til å vurdere Norsk Bergverksindustri framtid og muligheter med sikte på å utarbeide et Faglig — politisk handlingsprogram.

Motivering:

Vi mener denne industrien er av så stor betydning for mange lokalsamfunn at det er nødvendig å få et handlingsprogram som kan være til hjelp for tillitsmenn og politikere i framtiden. Handlingsprogrammet kan også gjerne komme inn på samarbeidsformer innen forskjellige industrigrener med sikte på å trekke andre industrier inn i lokalsamfunn som hovedsakelig er beskjeftiget med gruveindustri.

Handlingsprogrammet bør kunne gi disse industrier og lokalsamfunn en større sikkerhet om hvordan fremtiden vil arte seg, slik at man kan komme fram til langsiktig planlegging uavhengig tilfeldige konjunkturer i utlandet.

Det haster, da man stadig møter svingninger på verdensmarkedet. For-

holdene for kobbergruvene har blitt betraktelig bedret ved opprettelse av «Kobberfondet», og dette mener vi de politiske og bevilgende myndigheter fortjener stor anerkjennelse for. Likedan lovnaden på vårparten 78 om å holde liv i 4 kobbergruver 3 år framover. Men tiden går, og framtiden vil også gi svingninger i verdensprisene.

Vi plikter derfor å bidra med forenede krefter i form av et handlingsprogram slik at vår mening kan være retningsgivende for arbeiderbevegelsens tillitsmenn lengere inn i framtiden.

Landsstyret innstiller:

Landsmøtevedtak av 1959 angående bergverkene, opprettholdes. Landsmøtet slutter seg til forslaget fra avd. 51, Follidal Gruvearbeiderforening om å nedsette et utvalg for å utarbeide et faglig/politisk handlingsprogram for bergverksindustrien.

Nr. 139

Avd. 9, «Nordens Klippe», Kirkenes, foreslår:

Reallønnslikhet mellom nordlige og sørlige landsdeler.

Vi i den nordlige landsdel har store ekstrautgifter på alle forbruksartikler på grunn av store fraktomkostninger og merverdiavgift på de samme fraktomkostninger. Videre blir f.eks. en «sydferie» bortimot fordoblet i pris på grunn av de store reiseomkostninger som vi har for å komme oss til utgangspunktet for slike reiser. Vi tar derfor opp forslag om tariffsoner og polartillegg praktiseres i andre land. Vi tenker da på Sovjet og Sverige. Dette og mange andre ting gjør at det er stor reallønnsforskjell mellom sør — og nord i landet.

Vi ber derfor om at dette forslaget må realitetsbehandles på landsmøtet uten først å bli oversendt LO.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes LO til nærmere vurdering.

Nr. 140

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Transportstøtte.

Transportstøtten må gis i henhold til de faktiske transportkostnader, og ikke som nå ensidig etter antall km.

Begrunnelse:

En rekke av våre arbeidsplasser innen steinindustrien i innlandet har vært truet av nedleggelse, og mange er nedlagt. En hovedårsak til dette er de sto-

re utgifter til transport og omlastninger som påløper for de bedrifter, som er avhengig av landtransport.

Stenprodukter er svært tunge i vekt, transportkostnadene blir derfor en uforholdsmessig stor andel av de samlede produksjons- og salgskostnader i forhold til oppnåelig pris. Dette er spesielt følbart der transporten er bundet til veg eller veg/bane. Steinindustrien utnytter et råstoff vi har store forekomster av i innlandet, og ofte i fjellbygder hvor næringsgrunnet er dårlig. Forholdene må derfor, også ved en tilpasning av transportstøtten, legges til rette for utnyttelse av dette råstoff.

Landsstyret innstiller:

Forslaget oversendes det nye forbundsstyret.

Nr. 141

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Barne plassering i forbindelse med deltakelse på kurs.

Forslag om forbundet kan se på mulighet av barnehage i forbindelse med kurs (Bransjekurs), da det er svært vanskelig for mødre med små barn å kunne benytte seg av kurstilbud.

Dette virker til at rengjørings assistenter ikke kan få gå på kurs i ung alder, noe som hadde vært til stor fordel.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes Arbeidernes Opplysningsforbund.

Nr. 142

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Demokratisering av forsikringsvesenet.

Det må snarest vedtas en lov om demokratisering/offentlig styring og kontroll av forsikringsselskapene.

Begrunnelse:

Det siste års store avsløringer av finansspekulasjoner, der forsikringsbransjen har oppnådd som finansieringsinstitusjon/garantist, har i aller høyeste grad aktualisert, at det offentlige får både kontroll med — og innsyn i selskapenes drift. Det er og slik, at en rekke forsikringer er obligatoriske — motorvogn, ansvarsforsikring, forsikring av bygninger som er belånte o.s.v. Det er jo noe forunderlig og inkonsekvent, private selskaper skal overlates retten til forsikringer som lover pålegger den enkelte.

Enda underligere blir forholdet når selskapene bruker store beløp for å konkurrere om lovbestemte forsikringer, som de etter eget utsagn har store tap på, for til slutt og bruke store summer på uholdbare finansspekulasjoner. Til slutt har bransjen også overskudd til å dekke fiaskoene for å forhindre, at det offentlige får innsyn i disponeringene.

Vi må derfor snarest få en lov som gir styring og innsyn i dette.

Landsstyret innstiller:

Tiltres. Landsstyret viser for øvrig til forbundets formålsparagraf.

Nr. 143

Avd. 36, Oppland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Friluftsliv — Hyttetomter.

Landsmøtet ber om, at det settes i verk tiltak, som kan forhindre de høge priser vi har fått på tomter til hyttebygging og jakt og fiske, spesielt prisen på utleie av jaktterreng for både små- og storviltjakt, og fiske etter laks og sjørret.

Det offentlige må gis større styrings- og råderett over. Vårt bestående lovverk må utnyttes for å oppnå rettigheter for almenheten, og strekker ikke nåværende bestemmelser til må nye vedtas.

Begrunnelse:

Det å kunne bygge seg en liten hytte, søke rekreasjon i jakt og fiske har utviklet seg til vår tids nye statussymbol.

Vi opplever stadig priser og hyttetomter på kr. 70.000,- til kr. 80.000,- ja helt opp i kr. 150.000,-, og ofte dreier det seg ikke en gang om tomt, men bare et punkt feste for hytte.

Jakt og fisker leies ut på åremål, eller i forbindelse med hyttetomter og hytteleie, til som langt overskrider en vanlig arbeidstakers betalingsevne.

Ofta kan det dreie seg om priser, som ligger langt over en vanlig årsinntekt.

Vi har en rekke lover som skal sikre adgang — og bruk av våre friarealer, jakt og fiskeretter, og muligheter for en meningsfullt fritid og rekreasjon.

I stedet for å oppfylle det som var og er lovens intensjoner, har vi dessverre erfart, at dette er blitt tilsidesatt.

Lovens bestemmelser er i stedet blitt utnyttet til å gi enda større særfordeler til de som allerede hadde det «pre» å være etablert i attraktive områder.

Paralelt med dette er våre høgfjell, som i stor utstrekning er statsalmenning, blir fredet for hyttebygging. At tilgangen på hyttetomter i Statsalmenningen har stoppet opp, og prisen i de private hytteområder viser, at det er blitt storspekulasjon og tilby hyttetomter. Vi må derfor igjen åpne for hyttebygging på statens grunn.

Landsstyret innstiller:

Tiltres, og oversendes LO og Arbeiderpartiets Stortingsgruppe.

Ragnar *Taraldsen* framsatte dette forslaget:

Til forslag 139:

Ber om at dette forslaget blir anbefalt på landsmøtet og oversendes Stortinget og regjering til behandling.

Votering

Landsstyrets innstilling til forslag 131 enstemmig vedtatt.
Landsstyrets innstilling til forslag 132, vedtatt mot 7 stemmer.
Forslagene 133, 134, 135 og 136 enstemmig vedtatt.

Forslag 139

Mellvin *Steinsvoll*, landsstyret, ba om at man ikke bare oversendte forslag 139 til LO som tidligere — uten at det skjer noe. Han mente at forslaget i stedet burde anbefales av landsmøtet og oversendes regjering og Storting.

Knut Markussen, avd. 9, støttet forslaget og sa at det ikke dreier seg om å skaffe særfordeler for noen nordpå, men å utjevne fraktkostnader.

Ole Flesvig spurte om det var så at man var fornøyd ved å endre formuleringen til «oversendes Stortinget og regjering til nærmere vurdering».

Det ble samtykket i dette.

Ivar Seljeseth, landsstyret, syntes landsstyret kommer i en rar stilling når det først går inn for oversendelse til LO og får tilslutning til det, og så etterpå gir tilslutning til et annet forslag.

Dirigenten: Skal dette oppfattes slik at forslaget om oversendelse til LO opprettholdes, eller er forslaget om oversendelse til regjering og stortingsgruppe tiltrådt.

Harald Øveraas: — Nå er det visst blitt seint på kvelden. Det skulle ikke være noe i veien for å oversende både til LO, regjering og storting. Da burde problemet være løst.

Dirigenten: Da foreligger ingen motforslag.

Votering: Enstemmig vedtak.

Forslag 140: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 141: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 143. Ernst Ditløvsen fremmet følgende tilleggsforslag:

All tomte- og eiendomsomsetning må over i kommunal/statlig regi: De siste års utvikling har dessverre så altfor tydelig bevist at spekulasjonen på disse områder har tatt fullstendig overhånd. Vi ser det som den eneste mulige løsning å få denne omsetningen over i offentlig regi. Samtidig håper vi forbundet vil ta skritt i retning av påvirkning av de sentrale myndigheter.

Ole K. Brønseth, avd. 225, syntes forslaget var i orden, men at begrunnelsen var bevisstløs og lite i pakt med aktuelle strømninger. Det er sterk bevegelse i mange lag av folket for å verne fjellvidda for bevisstløs hyttebygging.

Ole Flesvig ville ha klarhet i om Ditløvsens forslag hadde tilknytning til forslag i dagsorden, eller om det var et nytt forslag. I såfall måtte det avvises.

Asbjørn Overvik, avd. 8, gjorde oppmerksom på at det er to partier på Stortinget som representerer arbeiderbevegelsen, og at oversendelsen burde skje både til SV's og DNA's stortingsgruppe.

Dirigenten: Etter en samråding ved dirigentbordet er vi kommet til at Ditløvsens forslag ligger utenfor forslag 143, og derfor må avvises.

Ole Flesvig gjorde oppmerksom på at det ikke var noen innvendinger om det blir oversendelse også til SV's gruppe.

Dermed forelå bare ett forslag.

Votering: Forslaget med endring vedtatt mot 1 stemme.

Dirigenten sa at man nå var ferdig med dagsordens punkt fem minus to utsatte forslag. Han foreslo at man gikk tilbake til pkt. 3 på dagsorden.

Han la til at det nå lå en del forslag på dirigentens bord om å starte på vedtektene i morgen. Han sa at det var mye opp til representantene selv hvor mye tid man skulle bruke på vedtektsendringene. Hvis dette går greit, kan man starte med dem torsdag morgen og avslutte en slitsom dag nå.

Applaus.

Møtet hevet kl. 18.55.

Formiddagsmøtet torsdag 4. oktober

Møtet satt kl. 9.00 med Harriet Andreassen som dirigent. Hun bragte med en spesiell hilsen til landsmøtet fra den gamle gruvearbeideren Magnus Sundt, som var omviser i Olavsgruva, da landsmøtegjestene var på Rørosbesøk.

Åpningssangen var «Vi kommer med ungdommens elskov og glød». Sven Pettersen ledet og akkompagnerte.

Ole Flesvig fikk ordet og ønsket en ny gjest velkommen: Presidenten i det engelske gruvearbeiderforbundet, Joe Gormley.

Inger Syversen refererte protokollen fra gårsdagens kveldsmøte. Den ble godkjent uten merknader.

Dirigenten spurte om Nordens Klippe nå var klar til å ta opp forslagene 137 og 138, og fikk bekreftende svar.

Ivar Skredderhaug, avd. 51, viste til de to forslagene på dagsorden, som talte for seg selv. Gruvesektoren hadde forsøkt å sammenfatte de to forslagene i ett, og kommet fram til følgende forslag som Skredderhaug la fram:

Landsmøtet slutter seg til forslaget fra gruvesektoren om å nedsette et utvalg for å utarbeide et faglig/politisk handlingsprogram for bergverksindustrien.

Handlingsprogrammet må ha som målsetting at staten skal overta gruveindustrien der hvor dette tjener medlemmenes interesser.

Blant de spørsmål som bør behandles, må det legges spesiell vekt på en systematisk kartlegging av hvilke malmressurser landet rår over.

På dette spørsmålet om malmressurser, bør forbundet ikke vente på et faglig/politisk handlingsprogram, men straks reise krav overfor myndighetene om økte bevilgninger til Norges Geologiske Underøkelser.

— *Det er nødvendig, av hensyn til arbeidsplassene, at noe nå blir gjort i positiv retning, og det er nødvendig å få en systematisk kartlegging av de ressursene som vi vet må finnes i de norske fjella, sa Skredderhaug.*

Dirigenten fikk klarlagt at forslagene 137 og 138 dermed var trukket, til fordel for det nye sammenfattende forslaget.

Alfred *Haugen*, forbundsstyret, sa at forslaget fra Skredderhaug kom litt brått på, men at han for så vidt kunne slutt seg til det som et alternativ til forslagene 137 og 138. Saken hadde vært oppe på gruppetmøtet hvor også svenske gruvetillitsmenn hadde redegjort om det svenske handlingsprogrammet for gruveindustrien.

Problemstillingen er om vi i det hele tatt skal ha en gruveindustri her i landet. Vi har opplevd krise i kobberindustrien de senere år, og vi har på få år mistet 500 arbeidsplasser ettersom flere av gruvene her i landet er nedlagt.

På et møte på Røros nylig hvor også forhandlingsdirektør Odd Gøthe deltok, var man inne på eierforholdene i gruveindustrien. Gøthe mente at eierforholdene var tilfredsstillende. Blant medlemmene er det ingen grunn til å legge skjul på at det er delte meninger til spørsmålet om nasjonalisering. Dette er en gammel sak. Og jeg tror det nå er nødvendig at vi får et handlingsprogram, sa *Haugen*.

Voteringen

Dirigenten satte landsstyrets innstilling opp mot Skredderhaugs forslag.

Olav Mælumshagen protesterte mot avstemningsmåten.

Landsstyrets innstilling og Skredderhaugs forslag ble enstemmig vedtatt samlet.

Man gikk så tilbake til vedtektene på dagsordenen.

Paragraf 21:

Særbestemmelser om kontingent.

Her forelå følgende forslag:

§ 21.

SÆRBESTEMMELSER OM KONTINGENT

Nr. 39

Avd. 6, Bergen, Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Enig i Forbundets vedtektskomites forslag, men med en fast økonomisk ordning for tildelingen.

Landsstyret innstiller:

Ny § 21. (Gamle § 21 utgår). FORBUNDETS GULLNÅL — FORBUNDETS DIPLOM — LO-MERKE.

Pkt. 1.

Medlemmer med 25 års sammenhengende medlemskap i forbund tilsluttet LO har rett til forbundets gullnål.

Pkt. 2.

Medlemmer med langt medlemskap, og som har vært særlig aktive og dyktige i faglig arbeid, kan tildeles forbundets diplom etter følgende retningslinjer:

a. Vedkommende medlem må ha innehatt tillitsverv i sammenlagt 20 år i forbundets/fagbevegelsens organer.

b. Forslag om slik tildeling kan fremmes av grunnorganisasjonene eller fra forbundets administrasjon/forbundsstyret.

c) Forbundsstyret/landsstyret avgjør tildelingen etter forslag fra administrasjonen.

d. Denne ordning avløser den tidligere ordning om æresmedlemskap, slik at de som tidligere har oppnådd æresmedlemskap ikke kan tildeles diplom.

Pkt. 3.

LO-merke tildeles medlemmer som har 40 års sammenhengende medlemskap i forbund tilsluttet LO.

Forslag nr. 39: Kan ikke tiltres.

Ludvik Wangsmo sa at det så ut som forslaget fra avd. 6 hadde noe med forbundets diplom å gjøre. Han opplyste at alle som får diplom også får veteranopphold.

Hermann Lund, avd. 6, understreket at det man hadde ment med forslaget var å få en viss stil og verdighet over utdelingen av hederstegn til medlemmer — at de ikke utdeles i veikanten, som han uttrykte det. Han tok imidlertid ikke opp forslag 39.

Votering: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 22:

Overflytting av medlemsbok.

Her forelå bare landsstyrets innstilling:

«Landsstyret innstiller: Pkt. 5 utgår.»

Votering: Forslaget enstemmig vedtatt.

Paragraf 25:

Hvilende rettigheter for medlemmene.

Her forelå følgende forslag:

Nr. 40

§ 25.

HVILENDE RETTIGHETER FOR MEDLEMMER

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 1:

Ordlyden endres til: Får automatisk hvilende rett.

Motivering:

Utbyggingen av EDB-systemet skulle tilsi at forbundet til enhver tid har de nødvendige data om de enkelte medlemmer.

Landsstyrets innstilling:

Ny § 25. (Nåværende § 25 utgår.)

HVILENDE RETT. (INNVILGES AV FORBUNDSSTYRET).

Pkt. 1.

Medlemmer som går av etter oppnådd pensjonsalder, får etter søknad hvilende rett.

Pkt. 2.

Medlemmer som innvilges syke- eller utførepensjon, eller ved bedriftsinnskrenkning eller av andre grunner får innvilget førtidspensjon, får etter søknad hvilende rett.

Pkt. 3.

Medlemmer som ved langvarig sykdom mottar attføringspenger, kan etter søknad få innvilget midlertidig hvilende rett.

I slike tilfeller opphører hvilende rett dersom de etter behandling og omsko-
lering kommer i lønnet arbeid.

Pkt. 4.

Alle søknader om hvilende rett, unntatt de under pkt. 1, skal være vedlagt gyldig attestasjon.

Pkt. 5.

Medlemmer som reiser ut av landet kan søke om hvilende rett og således få beholde sine rettigheter.

Pkt. 6.

Om et slikt medlem vender tilbake til landet før det er gått tre år og umiddelbart tilmelder seg et forbund tilsluttet LO beholder det alle rettigheter i forbundet det hadde da medlemmet reiste utenlands.

Forslag nr. 40: Kan ikke tiltres.

Mikal Øvrebø, avd. 6, sa at han ønsket en redegjørelse fra forbundet om hvorfor man ikke støttet forslaget til nytt første punkt i paragraf 25.

Hovedkasserer Ludvik Wangsmo svarte at han ikke skjønnte hensikten med forslaget. Det er automatikk også i dag bare forbundet får medlemsboka. Dette ligger også i landsstyrets forslag.

Mikal Øvrebø tok likevel opp forslag 40. Han mente at medlemmene skulle slippe å søke forbundsstyret.

Ludvik Wangsmo sa at det her bare er alderen som er avgjørende, og at forbundsstyret må ha registrert hvilende medlemmer.

Voteringen: Landsstyrets innstilling vedtatt med overveldende flertall.

§ 26—34

Det forelå følgende forslag:

§ 26.

KAMPFONDET

Nr. 41

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening, foreslår:

«kr. 200,-» pr. medlem heves til kr. 300.

Nr. 42

Avd. 12, Telemark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Vtk. mener at det — dersom det er mulig — foretas en økning av satsen fra kr.-, til kr. 500,-.

Motivering:

Satsene står ikke i forhold til de pengemessige utgifter som f.eks. en familie har.

Landsstyret innstiller:

Beløpet kr. 200,- endres til: minst kr. 400,-.

VEDTEKTER FOR FORSIKRINGSKASSEN

Landsstyret innstiller:

Hele denne § utgår da kassen er oppløst og resterende midler overført til forbundskassen.

Grunnforsikringen har overtatt alle forpliktelser, unntatt noen meget få tilfeller der Æresmedlemmer ikke har tatt ut forskudd.

I slike tilfeller utbetales dette av forbundskassen.

KOLLEKTIV HJEMFORSIKRING

Nr. 43

Avd. 214, Sandbekk Grubearbeiderforening, foreslår:

2. ledd, tilføyes:

Fri forsikring opprettholdes også for gjenlevende ektefelle etter medlem av forbundet så lenge denne er ugift.

Motivering:

Vi mener dette vil være riktig utvikling av Kollektiv Hjemforsikring.

Nr. 44

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Alle som er gått av med pensjon fritas for å betale premie til kollektiv hjemforsikring.

Motivering:

Det står i dag opp til den enkelte å passe på betalingen av premien, og det fører til at det er noen som ikke betaler, men beholder sine rettigheter. Det kan ikke være riktig å la de pliktoppfyllende betale mens andre slipper.

Nr. 45

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Medlemmer som ved oppnådd pensjonsalder, og som har minst 10 års sammenhengende medlemskap i LO, fritas helt for å betale premie til Kollektiv Hjem.

Motivering:

Med den regel som nå gjelder, er det mange grunner som taler for at disse medlemmene fritas.

Det er sikkert få som omfattes av denne bestemmelsen. Det vil by på mye arbeid å drive inn disse beløpene, samtidig som rutinen i dag ikke er god, da disse medlemmer selv må påse at premien innbetales hvert år inntil fylte 70 år.

Landsstyret innstiller:

Den nåværende tekst utgår og erstattes med:

Alle medlemmer som innvilges hvilende rett har gratis forsikring så sant de har vært med i ordningen i minst 10 år.

Inntil 10-årsgrensen er nådd, betales den til enhver tid gjeldende årspremie.

Forslag nr. 43: Kan ikke tiltres.

ARBEIDSMANDEN

Nr. 46

vd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 2:

Rettes til: «Arbeidsmanden» redigeres av et redaksjonsutvalg på 3 medlemmer.

Landsstyret innstiller:

Pkt. 1 endres til:

Der utgis 10 nr. pr. år, slik at juni/juli og november/desember er dobbeltnr.

Pkt. 2 endres til:

Forbundets formann er ansvarlig redaktør for «Arbeidsmanden». Bladet skal inneholde stoff av agitatorisk, opplysende og fagmessig art.

Pkt. 3 endres til:

«Arbeidsmanden» sendes gratis til alle forbundets medlemmer.

Forslag nr. 46: Kan ikke tiltres.

Voteringer:

Paragraf 26. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 32. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 33. Forslagene 43, 44 og 45.

Ragnar Tharaldsen, landsstyret, fikk ordet og la fram følgende forslag:

Til paragraf 33 i vedtektene, første ledd:
For å få fri forsikring må medlemskap i LO ha vart i minst 5 år. Ellers tiltres avd. 214's forslag samt avd. 8's forslag.

Thorbjørn Selebø, avd. 214, tok opp forslag 43 og foreslo:

Landsmøtet fatter en prinsippavgjørelse og oversender forslaget til forbundsstyret for endelig vedtak.

Ludvik Wangsmo ba landsmøtet tenke seg godt om før det fattet vedtak. Han kunne ikke si hva det vil koste å gi gjenlevende ektefelle fri forsikring, men han visste at fra 1. januar vil det koste over 100 kr. pr. person. Tharaldsens forslag om fem års medlemskap, er noe helt annet enn de vurderinger landsstyret har gjort. Grensen er satt til 10 år, blant annet fordi de som har reservert seg, ikke skal score på det og komme og få gratis forskringer etter bare fem år.

Bjarne Korsmo, syntes det var et misforhold i at de som har vært med i 10 år skal ha gratis forsikring, mens de som har vært med i 40 år, ikke skal kunne regne med gratis forsikring for ektefelle etter så lang tid. Han ville foretrekke 20 år, og ektefelle medtatt.

Arne Pedersen, forretningsfører Buskerud, ville understreke det Wangsmo hadde sagt om økonomiske konsekvenser. Han ville innstendig anbefale landsstyrets innstilling.

Anton Halvorsen, avd. 12, ville spørre hvordan det stiller seg med 10 års grensen når medlemmer kommer over fra forbund som ikke har vært tilsluttet den kollektive hjemforsikring, medlemmer som kanskje har 30 års medlemskap bak seg.

Dirigenten ba om Selebøs godkjenning på at hans forslag endres til at det oversendes forbundet, og fikk det.

Votering

Landsstyrets innstilling ble tatt opp mot Tharaldsens forslag på 5-års grense i stedet for 10. Landsstyrets innstilling ble vedtatt mot 1 stemme. Forslag 43. Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 34:
Arbeidsmanden.

Jens Tveit Aga, avd. 6, ønsket forslag 46 tatt opp i tilknytning til forslag 50, og at forslag 50 ble overført til dagsordens pkt. 4.

Han foreslo:

Forbundets formann er ansvarlig redaktør for Arbeidsmanden, men redigeres av et utvalg på 3 medlemmer. Siste setning som i landsstyrets forslag.

Harald Øveraas, så ingen grunn til at forslag 46 ikke skulle behandles nå.

Ragnar Tharaldsen, landsstyret, ville heller ikke gå med på utsettelse. Han hadde mye ros å gi fagbladet *Arbeidsmanden*, som var blitt et virkelig godt blad. Han var ikke enig i at det trengtes et redaksjonsutvalg på 3 medlemmer, det er allerede et redaksjonsutvalg i forbundsstyret. Men han pekte på den arbeidsbyrden som ligger bak hvert nummer av fagbladet, som det er av stor viktighet å få styrket, og la derfor fram følgende forslag:

Til § 34, pkt. 2:

Arbeidsmanden redigeres som nå.

At det ansettes en sekretær i tillegg som får i oppdrag å avhjelpe på arbeidsbyrden for informasjonssekretæren.

Mener at dette er vel anvendte penger for å styrke vårt fagblad.

Dirigenten ville først få avklart om dette punktet skulle behandles nå, eller utsettes.

Landsmøtet vedtok å gjøre seg ferdig med dette punktet nå.

Lillian Olsen, avd. 6, fikk ordet, noe for sent. Hun hadde bedt om ordet for å fremme forslag om utsettelse.

Valgkomiteens formann *Erland Fredriksen*, fikk ordet for å legge fram forslag fra valgkomiteen, som befant seg i en vanskelig og meget stresset situasjon, og ønsket avklaring med en gang om landsmøtet ville godkjenne landsmøteperiode på tre år.

Forslaget fra valgkomiteen:

Valgkomiteen vil foreslå for landsmøtet å godta en landsmøteperiode på 3 år denne gang, på grunn av den store avgang man vil få etter denne periode, for senere å gå over på en 4 års periode.

Dirigenten foreslo at møtet gjorde seg ferdig med det punkt man var i gang med, talerlisten var kort.

Det ble vedtatt.

John Nordnes fant motiveringen fra avd. 6 meget svak. Det vil si han fant ingen motivering for at man ville ha et redaksjonsutvalg på tre. Men han tolket forslaget som mistillit til redigeringen av bladet. Der kunne han ikke være enig. Etter å ha lest fagbladet i 20 år, kunne han ikke se at det tidligere hadde vært så godt som det nå var. Han forsto ikke hva avdeling 6 tenkte og ville absolutt gå imot forslaget. Arbeidsmanden er på rett kurs, sa han.

(Applaus.)

Ole Flesvig sa at man i dag faktisk har et redaksjonsutvalg på 3 medlemmer, formann pluss to av forbundets tillitsmenn. Hvis et slikt utvalg skal sløyfes, betyr det at det hele overlates til formannen, sa Flesvig som gikk imot forslaget fra Bergen og Hordaland.

Lillian Olsen, avd. 7, fremmet sitt eget forslag til paragraf 34, pkt. 3:

Paragraf 34, pkt. 3 gis ny ordlyd slik:

«Arbeidsmanden sendes direkte og gratis til alle forbundets medlemmer.»

Harald Øveraas, forbundsstyret, sa at hvis man skulle få et redaksjonsutvalg slik som Bergen og Hordaland hadde foreslått, ville dette redaksjonsutvalget måtte regne med å bo på forbundskontoret, slik han hadde inntrykk av at Oddvar Stølen gjorde. Det har fungert godt nå, selv om det ikke er sikkert at det er utvalgets skyld at Arbeidsmanden er blitt så god som den er blitt.

Ole Flesvig framsatte følgende forslag som alternativ til forslag 46:

Redaksjonsutvalg på 2 medlemmer i tillegg til formannen. Utvalget velges blant forbundets tillitsmenn.

Dirigenten foreslo at forslagene skulle sendes til redaksjonskomiteen.

Nils Tveit Aga trakk deretter forslag 46 til fordel for Flesvigs forslag.

Lillian Olsen, avd. 7, tok ordet for å spørre hvorfor ordet «direkte» var fjernet fra 34,3.

Dirigenten refererte forslagene som var tatt opp pluss landsstyrets forslag.

Votering: Ole Flesvigs forslag vedtatt med overveldende flertall.

Til forretningsordenen:

Det kom til en ny debatt til forretningsorden på spørsmålet om Tharaldsens forslag kunne tas opp til realitetsvotering nå.

Ragnar Tharaldsen ba om at det ble tatt opp straks.

Dirigenten foreslo at saken ble tatt opp under pkt. 4.

Ole Klemo, avd. 5, sa at det ikke kunne tas opp.

Harald Øveraas sa at det var uansvarlig å ta saken opp.

Øystein Hagen mente at man måtte utsette saken. Dessuten var det på det rene at valgkomiteen var i en stresset situasjon og måtte ha en avklaring på sitt forslag nå. Men for å ta stilling til en så vidtgående endring trengte man en pause for å drøfte saken.

Votering: Det ble enstemmig vedtatt å ta Tharaldsens forslag opp under pkt. 4.

Møtet hevet kl. 10.15.

Møtet satt igjen kl. 10.25.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at landsmøtet hadde vedtatt en generell nedkortelse av taletiden til fem og tre minutter. Hun refererte så følgende forslag fra valgkomiteen:

Valgkomiteen vil foreslå for landsmøtet å godta en landsmøteperiode på 3 år denne gang, på grunn av den store avgang man vil få etter denne periode, for senere å gå over på en 4-års periode.

Debatten

Magne Mæhlumshagen, landsstyret, sa at han ønsket en skikkelig begrunnelse for valgkomiteens forslag ettersom det her var tale om et meget vidløftig vedtak.

Thorodd Borch, avd. 17, sa at man måtte være litt fleksible og bruke sunn fornuft. Han fremmet følgende forslag:

Det foreslås at valgte tillitsmenn blir stående ut perioden etter oppnådd aldersgrense under forutsetning av at vedkommende ønsker det.

Morten Antonsen, avd. 23, sa at hvis det er lovlig å sette landsmøteperioden til 3 år, ville dette være en fornuftig løsning. Det ville også være en stor fordel for valgkomiteen med tre års periode nå, sa Antonsen.

Arnfinn Nilsen, landsstyret, sa om lovligheten av å gjøre et vedtak på tre år at her var landsmøtet suverent. Han skjønnte godt valgkomiteens begrunnelse for forslaget. Han syntes imidlertid det var betenkelig med en slik behandlingsmåte som nå.

— I alle år har jeg hatt stor respekt for skikkelig organisasjonsmessig behandling, og jeg må dessverre si at man ikke alltid har fått det inntrykk under dette landsmøtet. Han syntes at landsstyret skulle ha sett på et slikt spørsmål, men det var nå ikke tid til dette. Alle forhold tatt i betraktning, den uheldige alderssammensetningen i spørsmålet om man skal ha folk gående på gress m.v., ville han støtte forslaget fra valgkomiteen.

Magne Slettebø, avd. 16, støttet også forslaget fra valgkomiteen.

Ola Tuven, Nordland, sa at dette var et delikat forslag og personlig syntes han at valgkomiteen burde ha kunnet løse sine problemer uten å begynne å sjonglere med landsmøteperioden. Forbundet har alltid tidligere greidd kabalen, og burde gjør det denne gangen også.

Odd Olsen, landsstyret, sa at han også syntes det var betenkelig å endre landsmøteperioden. Han sa at han hadde sympati med det andre forslaget som var framsatt. Det var et vedtak som sa ja til fleksibel pensjonsalder.

Mikal Øvrebø, avd. 6, sa at det man skal gjøre på landsmøtet er å ivareta medlemmenes interesse. Det betyr noe for grasrota at man får et landsmøte om tre år. Hva koster et landsmøte? spurte Øvrebø, som sa at medlemmene ute ikke reiser på kongresser og møter og serverer fagre løfter. De bygger opp landet og framtiden for etterslekten. Vi kan ikke ene dagen gå inn for å heve pensjonsalderen, andre for å sette ned alderen, sa Øvrebø, som gikk sterkt imot valgkomiteens forslag.

Ole Flesvig gjorde oppmerksom på at vedtektene gir adgang til 3-års periode. Det står ikke der at perioden skal være absolutt, men som regel 4-års.

Arne Pedersen kunne være enig i at det var beklagelig at forslaget ikke var kommet før, men han trodde ikke valgkomiteen hadde satt det fram for moro skyld.

— Valgkomiteen er i et dilemma som det er landsmøtets oppgave å hjelpe den ut av, sa Pedersen, som ikke ville legge så stor vekt på dette med pensjonsalder. Hvis en må spørre folk om de vil fortsette utover, kan det tyde på at vi ikke har andre folk, og det er neppe riktig. På avdelingens vegne ga han sin støtte til valgkomiteens forslag.

Bjarne Korsmo trakk seg fra talerlisten. Det han hadde på hjertet var allerede sagt.

Alf Johansen, avd. 24, syntes det var merkelig at pensjonsalderen var tatt opp på en slik måte, siden landsmøtet tidligere hadde gått inn for nedsatt pensjonsalder. Det vil heller ikke løse noen problemer. Likeledes fant han det merkelig at tre-års perioder ikke var kastet inn i debatten tidligere. Det går ikke an å sjonglere med landsmøteperioder hver gang vi får et problem. Det er mistillit til oss sjøl. Et ekstraordinært landsmøte er betinget av at det foreligger en ekstraordinær situasjon. En slik situasjon er det ikke.

Johansen pekte også på at et landsmøtet koster ganske mye, og inntok klart standpunkt for 4-års periode.

Ole Klemo, avd. 5, sa at landsmøtet hadde vært inne på samme problem tidligere. Hvis Dales/Haugens forslag var blitt vedtatt, hadde noe vært løst. De som eventuelt skulle velges, var ikke blitt mer enn to dager eldre på denne tiden. Det er sagt at pensjonsalderen skal være fleksibel, men det må være en øvre grense, fleksibiliteten må gå nedover, sa Klemo.

Jens Nielsen, avd. 12, gjorde det klart på vegne av avdelingen at de ville støtte valgkomiteens forslag.

Magne Berg, avd. 8, mente forbundet må vise seg voksent og skjære gjennom problemene og ikke snu på vedtektene etter situasjoner som oppstår. Det er en farlig vei. Han ville ikke gå inn for valgkomiteens forslag.

Øystein Hagen understreket at det ikke var snakk om ekstraordinært landsmøte, men om perioden skulle være tre eller fire år, og det kunne

ikke ha så enorm økonomisk betydning å kutte et år. Han trodde landsmøtet sikkert ville klare å skjære igjennom hvilken som helst valgkabal, men man måtte være klar over at landsmøtet skulle velge en funksjonsdyktig ledelse. Alle mennesker gjennomgår en utvikling, det er ikke sikkert at den mann vi ønsker til formann i dag er den personen vi ønsker om tre år, sa Hagen, og anbefalte valgkomiteens forslag, for at det skulle bli et forsvarlig valg.

Helge T. Olsen, avd. 3, skjønte valgkomiteen var i en presset situasjon. Han syntes det var vondt å høre Odd Olsen si at fire-års regelen, som ikke er fastlåst, ikke måtte avvikes, i samme åndedrag som han sier at vi ikke måri prinsipper når det gjelder pensjonsalderen. Avdeling 3 vil støtte valgkomiteens forslag.

Dirigenten foreslo nå strek med de inntegnede talere.
Det ble vedtatt.

Ludvik Wangsmo fikk ordet for å svare på et direkte spørsmål. Det var ikke lett å si fullstendig hva et landsmøte koster, idet ikke alle utgifter bokføres som landsmøtekostnader. Men han ville anslå beløpet til mellom en halv og en million. Han gjorde ellers oppmerksom på at f.eks. Kjemisk har tre-års perioder, mens Svenska byggnad har fem-års. Med fleksibilitet kunne man, bare som en tanke, jevne ut en tre-års periode med påfølgende fem-års periode, dersom økonomien var det avgjørende.

Arvid Øygård, avd. 4, syntes det var lett å forstå at valgkomiteen har problemer, men dette var ikke rette måten å løse dem på. På et improvisert gruppemøte var avd. 4 kommet til at valgkomiteens forslag ikke løser noen som helst problemer, men bare skyver dem framover i tid. Det var gjennom saklig debatt her landsmøtet måtte komme til et resultat som forbundet var tjent med.

Tore Kjæserud, avd. 5, var ny i landsmøtesammenheng, og sa han var sjokkert. Det går ikke an å tilpasse landsmøteperiodene etter alderen på tillitsmennene. Det som foregår her er helt fremmed på grunnplanet, der velger vi de tillitsmenn vi synes er faglig dyktige. Landsmøtet må også være såpass voksent, sa Kjæserud. Ellers syntes han det virket som om valget allerede var foretatt. — Det er landsmøtet som skal velge!

Erland Fredriksen, valgkomiteens formann, syntes ikke det skulle være grunn til å spørre om valgkomiteens begrunnelse. Problemene det dreier seg om, har versert som en løpeild på landsmøtet. Han ba representantene være klar over at valgkomiteen hadde fått svært liten tid, på

grunn av at debattene var drøyet ut, mens valgkomiteen ventet på avklaringer f.eks. når det gjaldt fylkesrepresentasjon.

Voteringer

Thorodd Borchs forslag ble tatt opp til votering, og falt mot overveldende flertall.

Det ble først foretatt prøvevotering over valgkomiteens forslag. Deretter ble det stemt skriftlig.

Voteringen ga som resultat:

130 stemmer for valgkomiteens forslag.

119 stemmer mot.

1 blank stemme.

Valgkomiteens forslag var dermed vedtatt.

Dirigenten foreslo 10 minutters pause.
Enstemmig vedtatt.

Møtet satt etter ti minutter.

Vedtektene

Paragraf 35:

Landsmøtet gikk så tilbake til behandling av vedtektene, paragraf 35. Her forelå følgende forslag:

NY § 35

OPPLØSNING AV FORBUNDET

Nr. 47

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening foreslår:

Forbundet kan ikke oppløses av noe organ uten forutgående rådgivende uravstemning blant medlemmene.

Det kreves 2/3 flertall på Landsmøtet for oppløsning.

Landsstyret innstiller:

Oppløsning av forbundet kan bare skje etter vedtak av landsmøte med 2/3 flertall.

(Dersom forslagene blir vedtatt, vil det være nødvendig å omnummerere §§- når nye vedtekter trykkes.)

Nr. 48

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:
Ny § sålydende:

I forbundets storavdeling tilsettes forretningsfører/kontorhjelp etter vedtak i landsstyret/forbundsstyret.

Lønn og sosiale utgifter til disse utredes av forbundskassen. Forbundet utbetaler avdelingsansatte lønn direkte.

Forbundet dekker utgifter til reise og diett for avdelingenes forretningsførere etter god tatt budsjett. Budsjettet godkjennes av forbundstyret.

Ansatte i avdelingene tilsettes/sies opp av avdelingsstyret etter innstilling fra forbundsstyret.

Motivering:

Utbetaling av lønn til avdelingsansatte direkte fra forbundet vil lette arbeidet med budsjett/regnskap i avdelingene og samtidig være en tilpassing til det som faktisk er tilfelle.

Forslaget om at også forretningsførerenes reiseutgifter skal dekkes av forbundskassen vil medføre en jammere fordeling av avdelingenes budsjetter år for år slik at svingninger i forbindelse med opptrapping/nedtrapping på anlegg ikke fører til for store belastninger på avdelingenes økonomi.

Forslaget må behandles i sammenheng med kontingentspørsmålet.

Nr. 49

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Ansettelse av familie — ektefelle i forbundets organer og avdelingskontorer.

Det foreslås at tidligere vedtak i landsstyret også følges opp av landsmøtet.

Motivering:

For å få en helt lik praksis, og for at alle til enhver tid skal være kjent med vedtaket, foreslås dette tatt inn i vedtektene. Med ektefelle mener en også de som lever i såkalt papirløst ekteskap.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

Nr. 50

Avd. 6, Bergen/Hordaland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Endring av forbundets administrasjon.

Motivering:

Forslaget går ut på at en innfører demokrati i vår egen fagbevegelse. I de

senere år har det vært gjennomført demokrati i arbeidslivet, men i vår egen organisasjon har det ikke vært noen forandring siden man hadde omleggingen av organisasjonsformen i 1963 til storavdeling.

I dag har storavdelingen bygget ut et brukbart tillitsmannsapparat. Etter vår mening er dette trukket for lite med i den avgjørelsesprosess som skjer i vår organisasjon.

1. og 2. sekretær.

På den vedlagte plansje (se side 25) foreslår vi 1. og 2. sekretær i de naturlige avtaleområdene som er inntegnet i 5 seksjoner.

Velges av landsmøtet.

Slik det er i dag har vi to sekretærer ved de største avtaleområder. Disse er valgt på landsmøtet med lik status. Her mener vi landsmøtet må avgjøre hvem som skal være 1. og 2. sekretær.

Når det gjelder rengjøring- og vaktseksjonen er der en sekretær i dag. Det samme gjelder bergverksindustrien (gruve). Her har vi satt spørsmålstegn på plansjen. Dersom det skal være 1. og 2. sekretær, vil det si at forbundet må utvide med to sekretærer.

Med hensyn til rengjøring er vår erfaring fra avdelingen at det er tidkrevende arbeid med deres arbeidsplasser.

Arbeidsutvalg 3 stk. — Velges av landsmøtet.

Ved å sette ned arbeidsutvalg for hver seksjon (avtaleområde) vil dette medføre avlastning av arbeidsmengden.

De foreslåtte arbeidsutvalg velges på landsmøtet — fra avdelingene — og fra den bransje de tilhører. Dette vil være en mer demokratisk arbeidsmåte for medlemmene, og medføre informasjon og kommunikasjon.

Demokrati.

Arbeidsutvalgene vil da fungere på to plan. Det vil si avlastning for forbundets sekretærer i arbeidsoppgaver, samt få en større bredde i avgjørelsesprosessen innen avtaleområdet.

Med at arbeidsutvalgene blir valgt fra avdelingene — som daglig har nærkontakt med medlemmene i arbeidslivet — vil dette være en støtte for fagforeningsarbeidet.

Studieutvalg — redaksjonsutvalg.

Når det gjelder seksjon nr. 5 (se plansjen) ville det være naturlig at disse hørte til en seksjon. Arbeidsutvalget kunne da fungere som et redaksjonsutvalg til «Arbeidsmanden» samt studieutvalg for opplysningssekretæren.

Disse forslag er utarbeidet etter samme mønster som tillitsmannsutvalget på det lokale plan.

Regnskap — EDB. Administrasjonssjef eller kontorsjef.

Etter at medlemskontingenten blir trukket av lønnen ville det være naturlig at forbundet kom frem til en løsning med LO om utarbeidelse av et felles EDB-opplegg for regnskapet i forbundet. Her foreslår vi at det blir opprettet en administrasjon- eller kontorsjefstilling i stedet for den nåværende tradisjonelle hovedkassererfunksjonen.

Administrasjon- eller kontorsjefens oppgave må da bli å tilrettelegge arbeidsoppgavene for de ansatte. Dette vil medføre at de tillitsvalgte blir mer frigjort for å utøve sine tillitsverv.

(Se vedlagte plansje)

Forslag nr. 50:

Oversendes det nye forbundsstyret til nærmere vurdering.

Per *Ingebrigtsen*, avd. 4, argumenterte for en oppløsningsparagraf som etter hans mening ville være mer i takt med de demokratiske prinsipper. Han gjorde imidlertid oppmerksom på en feil i forslagsheftet til forslag 47. Det skal stå «forutgående rådgivende uravstemning». Ordet rådgivende var falt ut. Han tok opp forslaget med tilføyelsen.

Votering: Landsstyrets innstilling til forslag 47 vedtatt med overveldende flertall.

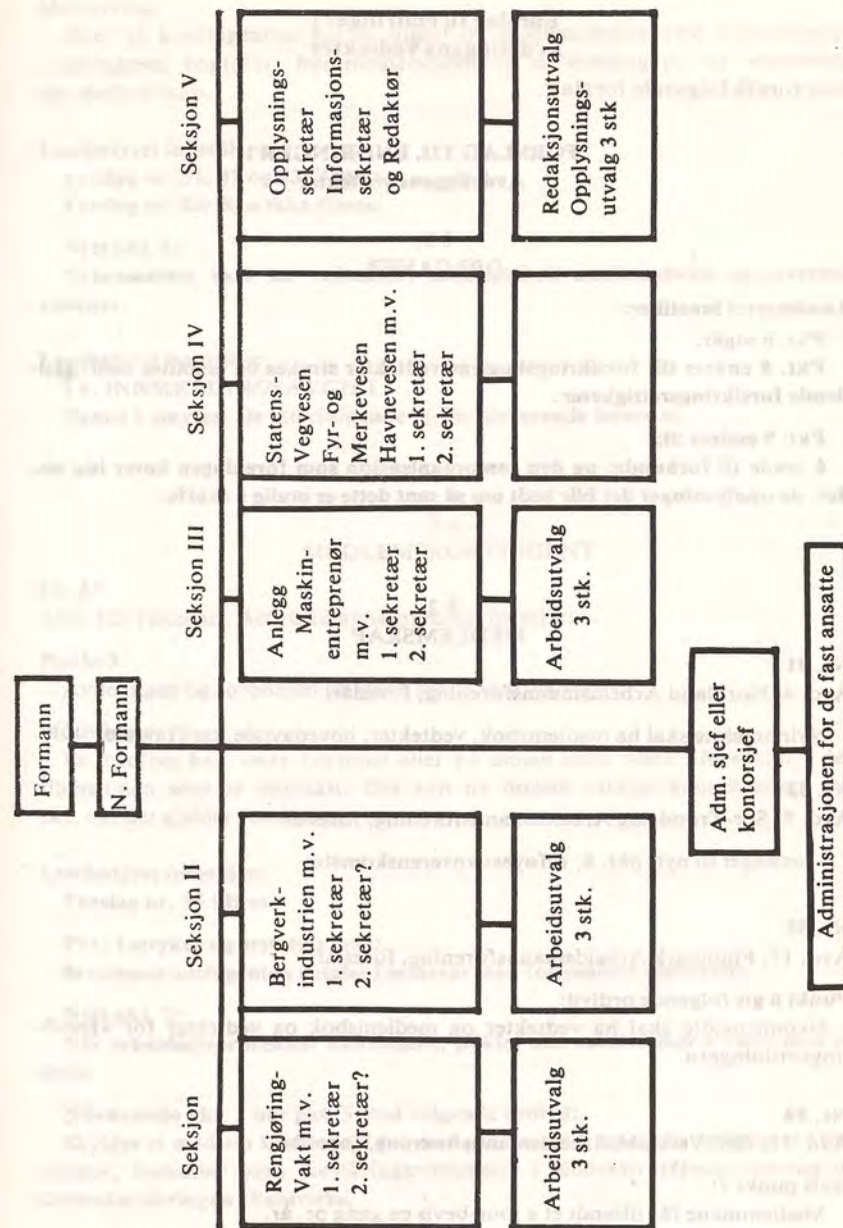
Ivar *Pedersen*, avd. 7, tok opp forslag 48 som han mente ville føre til en forenkling av regnskapene. Han ønsket landsmøtets begrunnelse for å avvise forslaget.

Ludvik *Wangsmo* sa at forretningsførerkonferansen hadde diskutert saken. Han henviste til siste setning i forslaget og sa: — Kan man gjøre det mer byråkratisk.

Voteringen: Landsstyrets innstilling til forslag 48 og 49 vedtatt med overveldende flertall.

Jens *Tveit Aga*, avd. 6, foreslo at forslag 50 ble behandlet under pkt. 4 på dagsorden slik som forslag 25.

Dette ble enstemmig vedtatt.

**Forslag til endringer i
avdelingens vedtekter**

Her forelå følgende forslag:

**FORSLAG TIL ENDRINGER I
Avdelingens vedtekter**

**§ 1.
OPPGAVER**

Landsstyret innstiller:

Pkt. 6 utgår.

Pkt. 8 endres til: forsikringskassens vedtekter strykes og erstattes med: gjeldende forsikringsrettigheter.

**Pkt. 9 endres til:
å sende til forbundet og den samorganisasjon som foreningen hører inn under, de opplysninger det blir bedt om så sant dette er mulig å skaffe.**

**§ 2.
MEDLEMSKAP**

Nr. 51

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nyinnmeldte skal ha medlemsbok, vedtekter, hovedavtale, tariffavtale.

Nr. 52

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

I forslaget til nytt pkt. 6, tilføyes: «overenskomst».

Nr. 53

Avd. 17, Finnmark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 6 gis følgende ordlyd:

Nyinnmeldte skal ha vedtekter og medlemsbok og vedtekter for «forsikringsordninger».

Nr. 54

Avd. 11, Øst/Vestfold Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt punkt 7:

Medlemmene får tilsendt et a jour-bevis en gang pr. år.

Motivering:

Etter at kontingentmerker er utgått og medlemsbøker ofte forefinnes på avdelingenes kontorer, bør medlemmene få en melding pr. år vedrørende sitt medlemskap.

Landsstyret innstiller:

Forslag nr. 51, 52 og 53: Tiltres.

Forslag nr. 54: Kan ikke tiltres.

Nytt pkt. 6:

Nyinnmeldte skal ha vedtekter, medlemsbok/medlemsbevis og overenskomster.

Landsstyret innstiller:

§ 3. INNMELDINGSAVGIFT.

Denne § sløyfes. De etterfølgende §§ får tilsvarende lavere nr.

**§ 4.
MEDLEMSKONTINGENT**

Nr. 55

Avd. 12, Telemark Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3:

Avdelingen og forbundet plikter å sende ut strykevarsel.

Motivering:

Et medlem kan være bortreist eller på annen måte være uforskyldt i den situasjonen som er oppstått. Det kan da oppstå veldige konsekvenser, for eks. når det gjelder forsikring.

Landsstyret innstiller:

Forslag nr. 55 tiltres.

Pkt. 1 strykes og erstattes med:

Medlemskontingenten betales i samsvar med forbundets vedtekter.

Nytt pkt. 2:

Når arbeidsgiver trekker kontingent, plikter alle medlemmer å være med på dette.

Nåværende pkt. 2 blir pkt. 3 med følgende ordlyd:

Skylder et medlem kontingent for mer enn 5 mndr. tapes alle rettigheter i forbundet, herunder også forsikringsrettigheter i Kollektiv Hjemforsikring og Grunnforsikringen i Samvirke.

§ 5.
ÅRSMØTER, REPRESENTANTSKAPSMØTER
OG MEDLEMSMØTER

Nr. 56

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Ny innledning til pkt. 3:

Dersom 1/5 av representantene under valg forlanger det, det skal være hemmelig avstemning. For å bli valgt osv.

Landsstyret innstiller:

Kan ikke tiltres.

§ 6.
STYRET

Nr. 57

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 3, etter komma, endres til:

I foreninger med tilsatt forretningsfører er den daglige ledelse tillagt den-
ne i samråd med formannen.

Punkt 5, endres til:

Sekretæren fører møteprotokoller og besørger korrespondansen i samråd
med formannen.

I avdelinger med forretningsfører besørger denne korrespondansen i sam-
råd med formannen.

Nr. 58

Avd. 1, Buskerud Arbeidsmannsforening, foreslår:

Styremedlemmer som unnlater å melde forfall til styremøtene etter to på-
følgende møter, utelukkes fra styret, og 1. varamann rykker opp som styre-
medlem, uten hensyn til at den som rykker opp representerer en annen yr-
kesgruppe.

Landsstyret innstiller:

Forslag nr. 57: tiltres.

Forslag nr. 58: Henvises til § 16.

Pkt. 1 tilføyes:

Jfr. dog § 13, pkt. 9 siste setning. høyst 11 i 2. linje i første setning strykes.

Pkt. 3 endres til:

**Formannen er den ansvarlige leder av foreningen. I foreninger med tilsatt for-
retningsfører, er den daglige ledelse tillagt denne i samråd med formannen.**

Pkt. 5 endres til:

**Sekretæren fører protokollen og besørger korrespondansen i samråd med
formannen.**

**I avdelinger med tilsatt forretningsfører, besørger denne korrespondansen i
samråd med formannen.**

Pkt. 6 endres til:

**Kassereren/forretningsføreren er ansvarlig for føringen av regnskapene
o.s.v.**

§ 7.

FORENINGER MED FLERE OVERENSKOMSTOMRÅDER

Nr. 59

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Nytt punkt 1:

Avdelingens navn skal være «Norsk Arbeidsmandsforbund, avd. nr.
..... (fylke), for eks. (Norsk Arbeidsmandsforbund, avd. 7, Agder).

Motivering:

Navnendringene vil gjøre oppføring i telefonkatalog og andre registrere
lettere å finne frem til og gi en bedre definisjon av forbundstilhørigheten
for utenforstående.

(De etterfølgende punkter får tilsvarende forskjøvet nummer).

Nr. 60

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 4:

— dog skal osv. strykes og endres til: Alle klubber skal være representert
i den utstrekning det er mulig.

Nr. 61

Avd. 7, Agder Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5, tilføyes:

I tvilstilfeller avgjør avdelingsstyret den enkelte klubb eller gruppes. Sa-
ken kan ankes til avdelingens representantskap eller årsmøte.

Nr. 62

Avd. 8, Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening, foreslår:

Punkt 5, får følgende ordlyd:

Etter styrets bestemmelse inndeles medlemmene i klubber, og da for-
trinnsvis etter overenskomstområde. Klubbene kan også omfatte et geogra-
fisk område eller en enkelt bedrift. Styret består av 3 til 7 mann, og velges
fortrinnsvis blant tillitsmennene.

Nr. 63

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannsforening, foreslår:

Pkt. 6, tilføyes under fordelingsoversikt:

I avdelinger med mer enn 1400 medlemmer kan styret i spesielle tilfelle dispensere fra denne bestemmelse med inntil 5 representanter.

Landsstyret innstiller:

Forslag nr. 59, 61 og 62: Kan ikke tiltres.

Forslag nr. 60 og 63: Kan tiltres.

Pkt. 4, siste setning etter siste komma endres til:

og slik at hver klubb er representert med minst 1 representant dersom det er mulig.

I pkt. 8 strykes:

Han er likeledes ansvarlig for o.s.v. frem til første punktum.

§ 13.

SUSPENSASJON AV TILLITSVERV, OPPSIGELSER
OG AVSKJED AV FUNKSJONÆRER

Pkt. 1,1. avsnitt endres ordet ukollegial til usolidarisk.

Pkt. 9, tilføyes som siste setning:

Vedkommende funksjonær har i slike saker bare talerett.

Nr. 64

Avd. 27, Troms Arbeidsmannsforening, foreslår:

En del av kontingenten tilføres klubbene. Hver klubb fører fullstendig regnskap som sendes avdelingen etter hvert årsmøte. Klubber som ikke har brukt midlene overfører disse til avdelingen.

Motivering:

Vi tror aktiviteten blir større når klubbene har egne midler. En stor del av organisasjonsarbeidet foregår i klubbene, og dette medfører naturligvis utgifter. På grunn av de store avstander medlemmene har for å komme til styremøter, må disse få refundert en del av reiseutgiftene.

Landsstyret innstiller:

Henvises til § 16.

Ludvik Wangsmo gjorde oppmerksom på at paragraf 16 gir avdelingene anledning til å vedta særvedtekter så sant disse ikke strider mot forbundets vedtekter og de generelle avdelingsvedtektene.

Landsstyrets innstilling til *paragraf 1* enstemmig vedtatt.

Paragraf 2:

John Nordnes, landsstyret, mente at man hadde fått en slags avklaring på forslag 54 i diskusjonen tidligere på landsmøtet og at han nå bare ville ha forslag 54 oversendt det nye forbundsstyret.

Ludvik Wangsmo svarte at han da ikke hadde betenkeligheter med å gå over på Nordnes forslag.

Landsstyrets innstilling med den rettelse at også forslag 54 tiltres med tilføelsen «oversendes det nye forbundsstyret», ble dermed enstemmig vedtatt.

Forslag fra landsstyret på nytt pkt. 6 og endring i paragraf 3 også enstemmig vedtatt.

Paragraf 4:

Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Paragraf 5:

Johan Tunstad, avd. 4, sa at nåværende ordning var tungvint. Han sa at det er sjelden det er motkandidater på representantskapsmøte, og i det valgene skal foretas er det ofte under tidspress på slutten av møtet. Han støttet forslag 56.

Landsstyrets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Paragraf 6:

Steinar Hageberget, avd., 13, fremsatte følgende forslag:

Ludvik Wangsmo understreket igjen at paragraf 16 var til for å brukes.

Votering: Landsstyrets innstilling med den av Hageberget foreslåtte endring om at forslag 6 avises:

— Kan ikke tiltres, henvises til paragraf 16, vedtatt med overveldende flertall.

Paragraf 7:

Dirigenten viste til landsstyrets innstilling.

Lillian Olsen, avd. 7, etterlyste landsstyrets begrunnelse for ikke å tiltre forslag 61. Hun tok opp forslag 61 og ville ha en redaksjonell endring i forslag 62, siste setning. Der står: «Styret består av 3 til 7 mann...». Hun gikk ut fra at også kvinner kan ta plass i klubbstyret, og ville derfor ha endret «mann» til «representanter».

Dirigenten: — Den rettelsen må landsmøtet godta uten videre debatt.

Dirigenten bemerket ellers, til dem som etterlyser begrunnelse til landsstyrets innstilling, at dette ikke er vanlig å ta med i heftet, men at begrunnelse kan gis muntlig på landsmøtet, når det blir krevd.

Voteringer:

Forslagene 59 og 62: Landsstyrets innstilling vedtatt enstemmig.

Forslag 61: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 60 og 63: Landsstyrets innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag 62: Landsstyrets innstilling, med «mann» endret til «representanter», enstemmig vedtatt.

Paragraf 13:

Endringene til pkt. 1 og pkt. 9 ble enstemmig vedtatt.

Forslag 64.

Lillian Olsen, avd. 7, sa at avdelingen mener det nåværende system virker bra, og vil ikke stemme for forslag 64.

Martin Rognli, landsstyret, trakk forslag nr. 64 på vegne av avd. 27.

Landsstyrets innstilling ble deretter enstemmig vedtatt.

Dermed var vedtektene ferdigbehandlet.

Ludvik Wangsmo opplyste at de nye vedtektene vil tre i kraft fra 1. januar 1980, og takket for saklig debatt og behandling av vedtektsendringene.

Tiden nærmet seg lunsjpause, men det var stemning i salen for å fortsette tiden ut.

Dagsorden pkt. 4

Dirigenten ga ordet til opplysningssekretær Sven Pettersen som innledet om studie- og opplysningsvirksomhet for kommende periode.

Sven Pettersens innledning

Dirigent kamerater!

Når jeg skal innlede om studievirksomhet og tillitsmannsopplæring vil jeg fortelle en liten historie både som nødvendig sjølkritikk og et varsko til overdreven respekt og autoritet overfor den som står i en lærerrolle.

Bygdas sokneprest møtte en liten gutt på veien. Presten klappet gutten vennlig på hodet og sa: «Kan du si meg hva det er som er brunt, har lang bustet hale og hopper fra tre til tre?»

Gutten så alvorlig opp på presten og tenkte en stund så sa han: «Ja, ettersom det er soknepresten som spør så må det være Jesus!»

FREMTIDIG STUDIEVIRKSOMHET

Så lenge fagbevegelsen har bestått har et av de viktigste redskaper i kampen for et bedre samfunn vært kunnskap og det å tilegne seg kunnskap.

Den eldste og beste form for kunnskapsformidling er menneskets egen livserfaring. Fra tidenes morgen har barna lært av sine foreldre og generasjon av generasjon hvordan de skulle møte morgendagen for å bedre sin livssituasjon. Noen er kommet svært langt mens andre fortsatt kjemper en fortvilet kamp for de mest elementære livsnødvendigheter.

I følge en sammenlikning mellom land — gjort av OECD er Norge et av de rikeste land i verden. En kan spørre seg hvorfor vi på kort tid har utviklet oss fra et fattig føydal-samfunn til en velferdsstat.

Årsakene er mange. Vi er få innbyggere i Norge og kan derfor få bedre oversikt, og naturen har gitt oss uanede ressurser i form av fossfall og olje.

Den viktigste årsak er — etter min mening — den kvalitet og stabilitet i brede lag av folket som har styrt og forvaltet utviklingen på en fornuftig måte. Det er den faglige og politiske arbeiderbevegelse som har vært den drivende kraft — hatt evnen til å holde sammen og trekke lasset i riktig retning samtidig som ny kurs er staket ut.

Ingen kan vel med sikkerhet si hvordan framtidens samfunn kommer til å se ut, men fagbevegelsen bør — som den alltid har — i høyeste grad vært opptatt av dette. Slik jeg ser det må framtidens broen fortsatt bygges på historisk erfaring og kunnskap fra fortid og nåtid. I denne

prosessen kan neppe alle få sine særønsker oppfylt fordi utviklingen må baseres steg for steg med utgangspunkt i et solid flertall i enhver sammenheng.

Den viktigste ressurs i denne utvikling er og vil fortsatt bli tillitsvalgte mennesker på alle plan i vårt representative organisasjonsdemokrati. Grunnlaget for det hele må være et fritt og åpent samfunnssystem der mennesker kan møtes til saklig og ansvarlig meningsutveksling. Det er da de beste ideer og forslag til løsninger blir født underveis til et kvalitativt bedre samfunn.

Vi har hele uka diskutert forbundets vedtekter. Her ligger en klar målsetting for neste 4 års periode og er et av de mange steg på veien framover.

Det har vært sagt mye om valget i september. Valget ga illevarslende signaler for oss som fortsatt tror og kjemper for en bedre fordeling av samfunnsgodene, for solidaritet, for likeverd og frihet for de mange. Det tristeste er at ungdommen løper fra oss fordi de av en eller annen grunn ser truende spøkelser — på Youngstorget.

Hva er årsaken. For meg som er satt på jobben som fersk opplysningssekretær med ansvar for forbundets studievirksomhet og tillitsmannsopplæring, er dette et meget alvorlig tanke-kors. Det er dette forbundets nye ledelse også må ha som utgangspunkt når studievirksomheten skal finnes. Det må imidlertid ikke bli slik at vi bare filosoferer. Vi har alle et ansvar for å oppnå praktiske resultater. Jeg håper derfor forsamlingen kan ha konkrete synspunkter på linjen i forbundets framtidige studievirksomhet, som jeg nå skal skissere.

Med utgangspunkt i det samfunnssystem vi har i Norge med representativt demokrati, vil den tillitsvalgte være den viktigste mekanisme for at organisasjonen skal være levende. En organisasjon skal imidlertid ikke være enmannsforetak. Det finnes 4 kategorier tillitsvalgte.

Det er:

Organisasjonstillitsmenn — De som er valgt etter organisasjonenes vedtekter.

Forhandlingstillitsmenn — De som er valgt i henhold til Hovedavtalen.

Verneombud — De som er valgt etter Arbeidsmiljølovens bestemmelser.

De politiske folkevalgte — Som er valgt med utgangspunkt i partipolitiske programmer.

Når jeg nå bruker tittelen «Tillitsmann» ligger det ikke noe kvinnediskriminerende i dette. Begge kjønn er for meg likeverdige med denne tittel.

Felles for disse 4 kategorier tillitsvalgte er at de skal:

- Skape tilslutning til organisasjonen, medlemsmessig og idemessig.
- Skaffe medlemmene fordeler gjennom påvirkning på motparten i arbeidslivet.
- Gi organisasjonen større innflytelse i samfunnet.

Det sier seg selv at skal de greie å oppfylle dette, stilles det sterke krav til mot, initiativ og kunnskaper.

Ser vi på den faglige tillitsmannsopplæringen før annen verdenskrig, bar innholdet preg av folkeopplysning og var mere almen rettet enn dagens tillitsmannsopplæring. Grunnen til dette var det klare behov for grunnleggende almenutdanning blant arbeidsfolk, men en så også på en bred innsikt i samfunnsforhold og kjennskap til kultur i bred forstand som et nødvendig grunnlag for arbeide med bedring av folks livsvilkår. Forhold på arbeidsplassen, avtaler og lover utvikler seg slik at tillitsmennene får større og større behov for spesialkunnskap på bestemte områder.

Spørsmålet er om vi er blitt for spesialiserte. Har vi av denne grunn mistet noe av evnen til å se utover.

Vi har lagt bak oss en debatt om forbundets organisasjonsform. Denne ga vår hverdag klart uttrykk for at nåværende organisasjonsform er den mest ideelle for medlemmene og at det er denne organisasjonsform vi skal møte fremtiden med. Det vil si at vi må ta likeverdige hensyn til våre medlemmer — både i den private og statlige sektor. Videre må vi tilpasse opplæringen til de forskjellige avtaler og yrkesgrupper innenfor disse sektorer.

Her vil vi få 9 hovedgrupper, men vi vil også måtte fordele og prioritere dette innenfor avtaleområdene som § 1 i de nye vedtekter tilsier.

Det er imidlertid ikke helt enkelt å drive en samordnet tillitsmannsopplæring med denne organisasjonsform. Vi har alltid et samleforbund for ulike yrkesgrupper. Det ligger i sakens natur at dette innehar spennings- og brytningsfaktorer.

Når eksempelvis en gruppe forlanger å bli prioritert, vil dette kanskje gå på bekostning av andre grupper. Våre medlemmer må også ha like muligheter til å gå kurser — enten det nå er forbundskurs, AOF-kurs eller Kartellkurs.

Derfor må det være riktig at Landsmøtet ser på det tilbud som i dag finnes i den systematiske faglige tillitsmannsopplæring. I veskene skal det ligge en emneplan over systematisk tillitsmannsopplæring.

Starter vi ute i våre avdelinger og ser på mulighetene til lokalt faglig studiearbeid, er studie-ringen den form som burde gi de rimeligste og beste muligheter. Statlig studie-støtte vil bli noe redusert, men det skulle ikke bety så mye for vårt forbund.

Det er mitt inntrykk at avdelingene ikke har fått skikkelig sving på denne studieform. Derimot synes korte kurs/helgekurs å være særlig populært. Det må innskytes her at de fleste avdelinger er blitt flinke til å planlegge og budsjettere sin kortkurs-virksomhet. Dette er en linje vi bør fortsette på for å desentralisere kursvirksomheten og særlig styrke klubbens arbeid.

En ordning med dagskoler — altså kurs over 5 dager der de fleste deltakerne bor hjemme — synes også å bli mere aktuelt. Bakgrunnen for dette er at faglig utvalg i AOF vil desentralisere kursvirksomheten slik at man får flere deltakere og rimeligere kurs ut av OU-fondets midler.

For 1980 har forbundet lagt seg på en linje hvor også vi skal forsøke å arrangere flere dagskoler i regionale strøk av landet. Vi har imidlertid medlemmer spredt over store geografiske områder, så ordningen med dagskoler er lite egnet for vårt forbund. Her må vi prøve oss fram og planlegge etter de erfaringer vi høster.

Går vi et skritt videre kommer vi inn på forbundskursene og de faglige grunnkurs. Her har det imidlertid skjedd en betydelig forandring, idet faglige grunnkurs er noe forandret fra tidligere trinn I, II og III.

Innholdet er i og for seg ikke forandret, men materiell og hovedemner er konsentrert til Organisasjonskunnskap. Forhandlinger og arbeidsrett og Fagbevegelsen og samfunnet. På topp kommer LO-skolens trinn I og II som tidligere.

I og med at de 3 grunnkursene er konsentrert til spesielle emner, er det nødvendig at avdelingene foretar den første kontakt og elementær opplæring gjennom introduksjonskurs på 20 timer. Vi har valgt «Arbeiderbevegelsen i Norge» — men kurs som «Bedriftstillitsmannen» og «Arbeiderbevegelsen og ungdommen» er gode og likeverdige innføringskurs.

Vi har foreslått i kursplanen for 1980 at avdelingene bør ha et slikt kortkurs/helgekurs nettopp med tanke på rekruttering til faglige grunnkurs. Også her må det bli en tilpassing og innkjøringsperiode.

«Arbeiderbevegelsen i Norge» er et litt spesielt introduksjonskurs, fordi det er et holdnings-skapende kurs som spør om ditt forhold til frihet, likhet og brorskap og solidariteten. Det dreier seg om i fellesskap å diskutere og definere en ideologisk plattform som brede lag av folket kan akseptere og være tjent med. Mange har hevdet at arbeiderbevegelsen trenger en ideologisk opprustning. Jeg mener mye av løsningen må ligge nettopp i dette hefte.

Mange mener det går et klart skille mellom det å drive faglig arbeid og det å drive politisk arbeid. I diskusjoner om praktisk gjennomføring av vår formålsparagraf har jeg i hvert fall ennå til gode å finne en slik grense.

En kan jo spørre her om innholdet og materiellet til kursene er godt nok. Det vil føre for langt her å gå inn på detaljer. AOF har en utstilling

nede i hallen der dette materiellet skal være tilgjengelig. Den vesentlige forandring på de nye kursene er selve kursformen eller pedagogikken — som det heter så fint. Dette tar nemlig utgangspunkt i den enkelte deltaker og de problemer han har på sin arbeidsplass. Det er det som skal være utgangspunktet og innholdet i selve kurset.

Vi skal ikke komme fra forbundet og forelese slik vi har gjort før — med å si slik skal det gjøres eller ikke gjøres. Nå skal deltakerne sjøl forelese for hverandre, teste og trene seg sjøl i roller som de vil måtte ha eller få på sin arbeidsplass. Bli tøffere for sine oppgaver, lære seg til å ta initiativ, ikke la seg skremme av talestoler og sjølsikre arbeidsledere.

Den nye kursformen krever mye av den som skal være kursleder eller veileder som er et mere riktig ord. Derfor vil de nå bli 2 kursledere på våre faglige grunnkurs og man vil fortrinnsvis ta med forretningsfører eller andre tillitsmenn i den avdeling der kurset holdes.

Jeg tror også dette er positivt fordi avdelingen får mere direkte kontakt med medlemmer og tillitsmenn, og ut fra dette kan styrke det lokale tillitsmanns-apparatet. Et meget viktig moment her er det bibliotek som skal finnes til deltakerne. De skal lære seg til å slå opp — lese — skaffe seg nødvendig litteratur.

Ser vi på kurs i tillegg til den systematiske tillitsmannsopplæringen, kommer forbundets bransjekurs. Disse bør fortsatt planlegges av saksbehandleren for de respektive avtaleområder, men man bør kanskje vurdere innholdet mere kritisk. Reglen her er at gruppene bør ha et bransjekurs annen hvert år. Det var et forslag i går fra avd. 6 (141) som ble klubbet inn der man ba forbundet se nærmere på spørsmålet om barnepass for småbarnsforeldre på kurs. Dette er tatt opp i faglig utvalg AOF, og en omfattende utredning ventes.

Behovet for innadventde administrasjonskurs vil alltid være til stede. Her vil formanns- og forretningsførerkonferansen være det viktigste ledd. Den er hver gang gjenstand for kritikk at styrene i avdelingene sjøl skal få planlegge et ukeprogram. Jeg kan også tenke meg opl.sek.redaktør og den nye miljøsekretæren kunne ta en runde i alle avdelingene for å styrke samarbeidet og kommunikasjonslinjer.

Også andre innadventde kurs eller konferanser kan bli aktuelle for å styrke organisasjons-apparatet og legge opp en strategi ut fra forbundets målsetting. Jeg tenker blant annet på avdelingenes studieledere, strategi-opplæring for å omsette «Handlingsprogrammet og debathefter (eks. Renholdsarbeidet i Norge) og i praksis, kontorfunksjonærer, bl.a. forslag fra Follidal om et faglig politisk handlingsprogram for bergverkene, agitasjon, medlemsverving osv.

Som jeg tidligere har nevnt har vi i 1980 satt opp 2 ukekurs for Hovedverneombud — både i den statlige og private sektor. Med utgangspunkt i «Handlingsprogram for bedre arbeidsmiljø», som Lars redegjorde for —

er det helt nødvendig at vi kommer sammen og får utveksle erfaringer slik at arbeidsmiljø-problematikken bedre kan løses i en organisasjonsmessig sammenheng. Det er min mening at et målrettet miljøarbeid må ha et grunnfestet utgangspunkt i avdelingenes og klubbens styre.

Jeg vil også nevne Svalbard — hvor det er sterkt behov for tillitsmannsopplæring på flere felter. Vi er her kommet godt igang med et kurs høst og vår. Problemet her er den store fluktasjon i medlemsmassen — noe som gjør det vanskelig å ha et stabilt tillitsmanns-apparat der oppe.

I tillegg til den systematiske tillitsmannsopplæringen, trenger våre tillitsmenn spesialkurs innenfor Arbeidsmiljø, Bedriftsdemokrati og Data EDB-kurs.

Her må jeg bare vise til de kurstilbud AOF har og jeg mener disse er gode nok. Vi skal ikke bli EDB-teknikere eller punchere, men derimot få innsikt i styrings-systemer, personalforvaltning, regnskap/budsjett, statistikk, rasjonalisering, produktutvikling — altså bedriftens totale disposisjoner og vi skal styre dette etter våre betingelser.

Når det gjelder bransjeavtalene om grunnopplæring i arbeidsmiljø, så er det delte meninger om resultatet. AOF har utviklet materiell til videregående opplæring, men forhandlingene mellom LO/NAF om økonomisk dekning står i stampe.

Spørsmålet er om vi som forbund burde sette i gang videregående opplæring for våre svakeste medlemsgrupper — uten å vente på en avklaring LO/NAF. For øvrig må dette bli av de oppgaver miljøsekretæren bør ta fatt på straks.

Vi bli rikere og rikere, men det paradoksale er at det blir mindre og mindre å fordele. Slik jeg ser det må vi derfor prioritere deltakelse i styring, utvikling og fordeling av samfunnsgodene. Altså — et sterkere engasjement i de folkevalgte organer.

Hva vet lokale faglige tillitsmenn om muligheten til å prege eksempelvis innholdet i kommunenes grunnskole. Vet de hva mønsterplanen for grunnskoler er, eksempelvis. Hvor var klubber og avdelinger ved nominasjoner i fylket og kommunene? osv

Er det for dårlig kunnskap om muligheter til innflytelse? Ja, da må vi legge mere vekt på denne side av opplæringen på faglig grunnkurs.

Vi må fortsatt basere opplæringen på et nært samarbeid med AOF og dette gjelder særlig avdelingene. Det er mitt inntrykk at en del avdelinger har lite samarbeid med AOFs lokalavdelinger. Det er også kommet fram en del kritikk i denne sammenheng. Her er det da grunn til å spørre om avdelingene har sørget for å ha sine representanter i AOFs representantskap. Det er foreningene ute som skal korrigere og styre AOF-foreningene. Det må dere være klar over. Vi må ikke her glemme de faglig/politiske kurs der vi skal skolere våre tillitsmenn med sikte på å ha

talsmenn i kommunal-politikken, fylkespolitikken, skole-politikken, energi — og ressurspolitikken osv.

Materiell-utvikling, agitasjon og medlemsverving må fornyes og styrkes.

Vi har laget nye penner som dere ser, og det ligger et forslag i forbundets administrasjon om diverse materiell — så som plakater, slagord, klebemerker osv. Blant annet har en avdeling her laget slike merker og det er en vernet bedrift som har fått oppdraget. En tanke jeg akter å ta vare på til det nye forbundsstyret.

Jeg har i den korte tid som opplysningssekretær opplevd kursdeltakere med alle politiske syn. Selv har jeg også det og det er prinsippprogrammet til DNA. Forbundet har en klar formålsparagraf. Vi har tatt klart standpunkt til utformingen av samfunnet. Vi har imidlertid et ansvar også for å praktisere fornuftige toleransegrenser. Vi må ikke opptre på en slik måte at vi støter lojale organisasjonskamerater fra oss pga. livssyn eller annen overbevisning. Det skal være rommelig på våre kurs. Det skal være plass for alle som har sitt fagorganiserte medlemskap i orden.

Det er som jeg tidligere har sagt dyktighet i saklig argumentasjon som skal drive fram praktisk handling og ikke sjikane.

Det mangler ikke på utfordringer for de som skal stille med studiearbeid. Det har vi hørt i åpningstalen til Flesvig, Peter Tait, kommunalministeren og LO-formannen.

Jeg skal være et redskap for medlemmene, være en ressursutløser for at vi skal bli et enda sterkere forbund.

For å summere opp hovedpunktene i den framtidige tillitsmannsopplæringen:

- Forbundet følger den emneplan som er forelagt
- Det nye forbunds- og landsstyret må delta mer aktivt i planlegging av studiearbeid såvel praktisk som økonomisk
- Vi må styrke tillitsmannsopplæringen i de grupper som har dårligst lønns- og arbeidsvilkår
- Straks intensivere miljøopplæringen i de samme grupper
- Øke den lokale faglige studiaktivitet i tilknytning til arbeidsplassen
- Satse sterkere på agitasjon og medlemsverving
- Vektlegge holdningsskapende og samfunnsmessig engasjement
- Følge opp og langt bedre prege innholdet i grunnskolen
- Følge opp bedriftens praktisering av lærlingelov og yrkesopplæring

Forbundets administrasjon

Dirigenten takket for Pettersens innledning. Hun viste til forslag 50 og andre fremsatte forslag pluss landsstyrets forslag og ga ordet fritt. Det

forelå forslag fra Åros, Tharaldsen og Hammersten (forslag 50 referert tidligere).

Jens Tveit *Aga*, avd. 6, viste til forslag 50 som han refererte store deler av. Han understreket i motiveringen at fagforeningsarbeid er noe mye mer enn hva man skal få i lønningsposen. Det krever et godt engasjement på mange områder.

Han viste også til at det nå er behov for en diskusjon om organisasjonsforholdene i forbundet som ikke har vært endret på mange år. Forslaget er ikke ment som noen kritikk mot nåværende ledelse. Det vi ønsker er en diskusjon om organisasjonen. Vi vet ikke om vi har truffet spikeren på hodet, men vi må få en debatt. Han refererte motiveringen som står i forslagsheftet og viste til handlingsprogrammet s. 16.

Alf *Hammersten*, avd. 4, tok opp kursvirksomheten. Det var lite vellykket da asfalt var plassert sammen med mineral og skifer. Yrkene er forskjellige og tilslutningen fra asfalt liten til kursene. Da asfalt ble til-delt egne bransjekurs i 1977, ble oppslutningen 100 prosent. Gruppen har felles overenskomst med Bygning, der det er nødvendig med regelmessige kontaktkonferanser.

Han la fram følgende forslag:

«At det annethvert år blir avholdt bransjekurs for asfaltbransjen. Og i de mellomliggende år avholdes kontaktkonferanse.»

Stein *Åros*, avd. 214, konsentrerte seg om datateknologien og følgene av den både for forbundets og hele fagbevegelsens framtid. Det er nødvendig å ta konsekvensen av de faresignaler som er oppfattet og får i gang realistiske drøftelser. Spørsmålet er, skal utviklingen med EDB og mikroprosessorer styres av fagbevegelsen eller av profittinteresser? Åros trakk fram en rekke spørsmål som må drøftes og som en må finne svar på i tide, før utviklingen har spilt fagbevegelsen over sidelinja. Da er det viktig med god opplæring av tillitsmenn, og holdningsskapende orientering. Åros la fram følgende forslag:

«Det nye forbundsstyret må snarest nedsette en prosjektgruppe som har i oppdrag å kartlegge hvilke konsekvenser datateknologien i framtida kan få for forbundets medlemmer og bransjer.

I denne prosjektgruppen bør opplysningssekretæren og en eventuell miljøsekretær være selvskrevne medlemmer.»

Formiddagens møte ble hevet kl. 13.00.

Ettermiddagsmøtet torsdag 4/10

Møtet ble satt presis kl. 15.00.

Ettermiddagsmøtet startet med allsang under ledelse av opplysningssekretær *Sven Pettersen* — «De unge slekter» denne gang.

Dirigenten *Rolf Hovd* ga ordet til sekretær *Bjarne Lyngstad* som leste opp protokollen fra formiddagsmøtet.

Protokollen ble enstemmig godkjent uten merknader.

Dirigenten sa at man så gikk over til å behandle punkt 4 på dagsordenen.

Dagsordenens punkt 4

Her forelå følgende forslag:

DAGSORDENENS PUNKT 4 NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND OG FRAMTIDA

Nr. 65

Avd. 4, Nordland Arbeidsmannforening, foreslår:

Organisasjonsformen:

På bakgrunn av det innkomne materiale i forbindelse med studieopplegget «Norsk Arbeidsmandsforbund og framtida», vil landsmøtet vedta at forbundet skal bestå og videreutvikles i sin nåværende form.

Nr. 66

Avd. 7, Agder Arbeidsmannforening, foreslår:

Flertallet av de medlemmer som har deltatt i Arbeidsmandsforbundets organisasjonsdebatt har sagt nei til endringer i organisasjonsmønsteret på det nåværende tidspunkt.

For Norsk Arbeidsmandsforbund vil derfor endring i organisasjonsmønsteret ikke være aktuell før en har anledning til å vurdere nye organisasjonsformer gjeldende for hele Landsorganisasjonen, og på dette grunnlag på ny spørre medlemmene til råds.

Norsk Arbeidsmandsforbund mener at utviklingen mot nye og bedre organisasjonsmodeller må være en kontinuerlig prosess. I det videre arbeide med dette må reformene komme gjennom vedtak og forslag i grunnorganisasjonen skapt gjennom forståelse for nytten av slike.

Det er derfor nødvendig med en kraftig utbygging av det desentrale fellesapparat i tillegg til at valgte samarbeidsorganer på fylkesplan gies stadig utvidet mandag og nye arbeidsoppgaver.

Ordninger som kan virke til bedre utnyttelse av de samlede ressurser i form av materiell og bemanning må gjennomføres.

Prøveprosjekter i flere fylker med forskjellige former for samarbeide over forbundsgrensene og med felles styring kan gjennomføres forholdsvis snart og må komme i gang.

Forbundet mener videre at Statstjenestemannskartetlet i perioden fram til gjennomgripende endringer kan finne sted må strykes. Det tilføres nødvendige ressurser i form av bemanning sentralt, men det må være en prioritert oppgave for Statstjenestemannskartetlet å bygge ut sitt desentrale apparat.

Flere distriktsekretærstillinger opprettes snarest og nye og allerede besatte stillinger gies vesentlig bedre arbeidsvilkår i form av kontorutstyr og kontorhjelp.

En vil peke på den avlastning et slikt apparat vil være for de sentrale tillitsmenn.

styringen av distriktsekretærstillingene.

Landsstyret innstiller:

Forbundet har tatt til etterretning den klare meningsstyring som er kommet til uttrykk fra medlemmene og grunnorganisasjonene gjennom den organisasjonsdebatten forbundet har gjennomført. På denne bakgrunn kan Landsstyret ikke på det nåværende tidspunkt anbefale noen endring av organisasjonsmønsteret.

Landsstyret viser til Landsmøtets vedtak i 1975, hvor det bl.a. heter at: «det må være på LO-plan at hele organisasjonsopplegget blir lagt opp».

Planene om et fellesforbund for de statsansatte er foreløpig stilt i bero. LO innleder nå konsultasjoner mellom forbundene med sikte på mulige sammenlutninger. Med sikte på fremtidige planer om en eventuell omlegging, vil forbundet delta i disse konsultasjoner, men forbundet forutsetter at noen omlegging av vår nåværende organisasjonsform ikke kommer på tale før det foreligger en klar utformet helhetsløsning for samtlige grupper.

Det forutsettes at grunnorganisasjonene behandler dette før Landsmøtet treffer vedtak.

Dessuten la landsstyret fram denne innstillingen på landsmøtet:

Utdrag av protokollen fra landsstyretmøtet 27. september 1979:

Landsstyret vedtok mot 1 stemme å legge fram denne innstillingen for Landsmøtet:

«Forbundets administrasjon utvides med en sekretær til å ta seg av miljøspørsmål og utredningsoppgaver innen områder som arbeidsmiljø, yrkesopplæring og forskning.

Utvidelsen skjer ved ansettelse av miljøsekretær.

Ragnar Tharaldsen fremmet dette forslaget:

«Det ansettes en sekretær i tillegg som får i oppdrag å avhjelpe arbeidsbyrden for informasjonssekretæren.»

Debatten.

Jorun Johansen, avd. 1, sa at hun representerte en gruppe som hadde veldig store problemer i forhold til Arbeidsmiljølovens bestemmelser. To år etter lovens gjennomføring, hadde denne yrkesgruppen ikke merket så mye til endringer i arbeidsforholdene. Hun understreket betydningen av et handlingsprogram.

Ole Klemo, avd. 5, sa at også Norsk Arbeidsmandsforbund — til tross for navnet — etterhvert bør ta likestillingen mellom kvinner og menn alvorlig. Han påsto at forbundet hadde 4000 kvinner av 24 000 betalende medlemmer. Dette skulle etter hans mening tilsi at kvinnene skulle utgjøre 16 prosent av medlemmene og dermed være berettiget til en representasjon i forbundets øverste ledelse. Vi må få en «kvinnelig» tillitskvinne, sa Klemo og mente at dette måtte bli et prinsipp fra neste landsmøteperiode — om ikke valgkomiteen maktet å få det til ved denne anledning. Klemo satte fram dette forslaget:

«Blant Norsk Arbeidsmandsforbunds tillitsmenn/kvinner (forbundets daglige ledelse) skal der være minst en kvinnelig representant.»

Arnstein Remmen, avd. 4, viste til forslag 25 som avdelingen hadde håpet å få vedtektsfestet, og ba dirigenten avklare om det kan skje etter at behandlingen nå var forskjøvet. Han minnet om at forslaget om et studieutvalg var ment som et ledd i demokratiseringen, og etter å ha hørt studiesekretærens innledning burde ingen være i tvil om berettigelsen av et slikt utvalg.

Ragnar Tharaldsen, landsstyret, minnet om at ordene «kunnskap gir makt» også har sin berettigelse i fagbevegelsen. Tillitsmenn av eldre årgang hadde stort sett folkeskolen bak seg, og hadde tilegnet seg kunnskaper utover det via fagbevegelsens organer. Han var glad for at det var så mye fin ungdom blant forbundets medlemmer og tillitsmmen. De hadde vel mer skoloring enn det som var vanlig tidligere — noe som kommer godt med når posisjoner skal forsvares på arbeidsplassene. Men studie- og opplysningsvirksomheten i forbundets regi er like viktig som før, og han pekte på at blant de 4000 kvinnelige medlemmer i forbundet, er det mange som har vanskeligheter med å komme på kurs, fordi de mangler barnepass. Han mente forbundet burde søke å legge forholdene til rette slik at også disse får opplæringstilbud de kan dra nytte av i sin kamp. Det er kanskje særlig viktig for rengjøringssektoren og vakt hold å få fram dyktige tillitsrepresentanter.

Tharaldsen mente ellers at det var hver enkelts plikt å sette seg inn i arbeidsmiljølovens bestemmelser, og det gis god anledning gjennom den opplæringsplanen som er skissert. Han ville derfor gå i mot ansettelse av en miljøsekretær i forbundet, og i stedet styrke informasjonssektoren. Han opprettholdt derfor det forslaget han hadde lagt fram.

Arnfinn Ellingsen, avd. 6, ville støtte forslag 50, som går på en viktig del av forbundets framtid.

Han tok for seg spesielt de problemer som rengjøring og vakt strir med. For rengjøring eksisterer 400 avtaler, det er stor geografisk spredning og stor gjennomtrekk, i tillegg er begge disse gruppene lavtlønnede, kanskje

nettopp på grunn av de foran nevnte problemer. Disse forhold krever en spesiell tyngde og innsats på saksbehandlerplan i forbundet. En enslig saksbehandler kan ikke være dobbeltmenneske og få tid til å mestre alle disse problemene. Situasjonen er slik at det ikke lenger kan forsvares at kapasitetsbegrensning skal være til hinder for å oppnå løsninger.

Det må ikke ensidig sees på medlemstall, men legges vekt på saks- og arbeidsmengden for sektoren. Disse to gruppene har stadig fått muntlig støtte, men det er nødvendig å få en saksbehandleri tillegg i denne sektor for å følge opp. — Våre grupper ber om hjelp til selvhjelp, sa Ellingsen, og la fram følgende forslag:

«Sektoren Rengjøring/Vakt utvides snarest fra en til to saksbehandlere/sekretærer.»

Av hensyn til valgkomiteens arbeid, ble Ole Klemos forslag nå tatt opp til votering. Forslaget lød:

«Blant Norsk Arbeidsmandsforbunds tillitsmenn/kvinner (forbundets daglige ledelse) skal der være minst en kvinnelig representant.»

Votering: Forslaget vedtatt.

John Nordnes, landsstyret, sa til Svein Pettersens innledning at det var hyggelig å høre at weekend-kursene fungerte bra. Han hadde imidlertid håpet at sekretæren også ville sagt noe om familie-weekend-kursene.

I Vestfold har man arrangert flere slike kurs de senere år, og alle har vært fulltegnet. Hvordan har vi hatt råd til dette? kan man spørre. — Vi har gjort det på den måten at vi har fått forelesere til å støtte kursene. Samvirke har ordnet med foredragsholdere til forsikrings spørsmål, NO-RAD-folk har innledet om u-hjelp. Vi har da opplevd at det er ikke-medlemmene som er mest lydhøre og aktive med spørsmål. Vi trenger også hjelp i holdningene hos de som vanligvis sitter hjemme, og det er også hyggelig å ha med partnerne i helgene, sa Nordnes som syntes Pettersen og forbundet skulle vurdere om det er muligheter for å gi studie-stipend til partnere på slike kurs.

Ola Tuven, avd. 10, sa at det etterhvert var blitt meget vanskelig å følge med på dagsordenen ettersom man hopper fram og tilbake samtidig som det hagler med alle mulige forslag. Han tok selv opp forslag 65. Til forslaget om å ansette en miljøsekretær sa Tuven at han syntes landsmøtet selv skulle være voksen nok til å foreta et valg på person.

Harald Øveraas, forbundsstyret, viste til at både opplysningssekretær og redaktør i dag er ansatt. Det er meningen at miljøsekretæren skal gå inn i et team med disse for blant annet å arbeide med miljøspørsmål. Det

er imidlertid ikke det hele. Det dreier seg om mange oppgaver, om å følge med på forskningssektoren, sette i gang egne forskningsprosjekter, uttale seg i høringsrunder og engasjere seg i yrkesopplæring og skoleverket generelt.

Han repliserte til Tuven at hvem som helst av forbundets 26 000 betalende medlemmer kan søke. De siste årene har det skjedd en enorm utvikling som gjør at vi stilles overfor enorme utfordringer — utfordringer som vi i dag mangler kapasitet til å møte. Vi har i dag kanskje ikke de nødvendige kunnskaper til å løse alle oppgavene.

Han sa ellers at det vanligvis er slik når forbundsledelsen ber om flere stillinger, så blir dette negativt mottatt på landsmøtene. Ikke slik i dag. I dag kunne vi visst foreslått hva som helst. Man skal imidlertid også tenke på økonomien, og ikke bare forkorte landsmøteperioden og så velge stadig flere.

Til forretningsorden

Anders Bjarne Rodal, forbundsstyret syntes det var uriktig at dette forslaget ble behandlet for seg. Alle de andre forslagene som angår valgte og ansatte burde kunne tas opp her, mente Rodal.

Dirigenten avviste dette med henvisning til at det var gitt god tid til å reagere på behandlingsmåten før denne ble konfirmert. Dirigenten understreket også at valgkomiteen trengte en snarlig avklaring i spørsmålet.

Anders Bjarne Rodal ba så Ole Klemo forklare hva som lå i hans forslag om en kvinne i forbundets toppledelse. Gjaldt det forbundsstyret eller blant de ansatte.

Ole Klemo, avd. 5, repliserte at det selvfølgelig gjaldt tillitsmanns-sjiktet. Ettersom det allerede er kvinner i forbundsstyret og landsstyret, skulle det vel da være tåpelig å komme med et slikt forslag. Det burde Rodal forstå.

Bjarne Korsmo, avd. 2, viste til handlingsprogrammet s. 13 og plansjen over organisasjonsstrukturen. Han kommenterte dette punktet kort og understreket til slutt betydningen av å styrke studiearbeidet ute i distriktene. Det er viktig å bruke mer penger lokalt, og han etterlyste planer om studiekurs hvor man kunne jobbe med koordinering av studiearbeidet. Han kom til slutt med antydninger om at man kanskje burde tenke mer på spørsmålet om et eget forbund for service-næringene i tilknytning til lavtlønnsproblemer.

Ivar Seljeseth, landsstyret, sa at det vert i alle anledningar snakka so fint om at vi skal ha kvinner med i alle styre og råd. Eit godt råd til dei som kjem med slike forslag: Still dykkar plass åpen so kvinnene har ein reell sjanse til å kome med. So vil vi få fleire kvinner med i både forbundsstyre og landsstyre.

Odd Olsen, sa at miljøarbeidet blir viktigere og viktigere. Det viktigste i årene framover blir å få realisert Arbeidsmiljøloven.

— Jeg har vært med på å diskutere dette med miljøsekretær på en gruvekonferanse. Vi kom til at miljøsekretæren er så viktig at vi må ta oss nødvendig tid til å vurdere hvem vi skal ansette — det kan gjerne bli en mann utenfra. Miljøsekretæren skal bl.a. hjelpe forbundet med å finne ut hva som er nyttig for oss i det vell av dokumenter som kommer fra departementet, og i de forskningsresultatene som kommer fra universiteter og høgskoler. Det blir en meget vanskelig oppgave. Vi har jo tidligere diskutert om vi ikke burde ha en egen jurist. Vi kan vel fort bli enige om at det kunne være behov for det. Men vi ville vel ikke da velge en jurist? spurte Olsen som syntes at valg nå ville være overilet. Det får bli vanlig ansettelse.

Lillian Olsen, avd. 7 støttet forslaget fra Bergen og Hordaland om to saksbehandlere for rengjøringsbransjen.

Ole Flesvig, sa at man i forbundet — selv om det kanskje ikke er vedtatt — har fulgt det prinsipp at saksbehandlerne velges og at «resten» ansettes. Vi skal ikke se bort fra at «resten» i forbundet kanskje vil være en økende gruppe. I Norsk Jern og Metall og i Norsk Kommuneforbund har man bare en håndfull valgte, resten er ansatt. Der gjelder dette også for flere saksbehandlere.

Etter mitt skjønn har vi i forbundet valgt et fornuftig prinsipp ved å ansette de som ikke er saksbehandlere i hvert fall.

— Det er ikke enkelt her og nå å velge en eller annen person, sa Flesvig som sa at i tvilsspørsmål om søkerens kvalifikasjoner, har man fulgt den praksis at forbundets medlemmer foretrekkes.

Til spørsmålet om noen allerede var utblinket til jobben, sa Flesvig at det selvfølgelig ikke var tilfelle. Først må stilling med krav til nødvendige kvalifikasjoner utlyses og det må foreligge en søkerliste, før man kan si noe om dette spørsmålet.

I dagens situasjon er det faktisk slik at fagbevegelsen skal være med i alt og uttale seg i alle mulige saker, det kan gjelde Arbeidsmiljøloven, sykelønnsordningen, lærlingeloven, opplæring generelt osv. Det blir ikke bare rene miljøspørsmål som denne sekretæren skal stelle med. Vedkommende vil gå inn i et team sammen med opplysningssekretær og redaktøren med sikte på å styrke vårt indre apparat.

Arvid Øygård, avd. 4, mente forslaget som var lagt på bordet om utvidelse av staben var i strid med de vedtatte vedtekter. Han fant det merkelig at forslaget ikke var kommet tidligere.

Ole Klemo presiserte hva han allerede hadde sagt i sitt første innlegg, da han la fram forslaget sitt, nemlig at en kvinne burde komme med i staben helst fra denne landsmøteperioden, men at landsmøtet i alle tilfeller burde fatte et prinsippvedtak, og en kvinne så kunne komme inn ved ansettelse i denne perioden. Det var ikke hensikten å skyve noen annen ut.

Ivar Olsen, avd. 17, pekte på at tillitsmennene må være godt skolert når de skal arbeide ute i marka for å få gjennomført de arbeidsoppgaver landsmøtet pålegger dem. Han var glad for opplegget til kurs for hovedverneombud og verneombud, for mange av oss er pålagt oppgaver som vi kanskje ikke er godt nok rustet til å bære. Han gjorde oppmerksom på at vi har en motpart også, som ikke alltid er så godt skolert. Arbeidsgiverens folk foretar ofte feiltolkinger av lov og regelverk, slik at det går ut over effektiviteten til de fagorganiserte tillitsmennene. Han ville få nyttet sjansen til å få inn i regelverket at også arbeidsgiveren plikter å skolere sine folk.

Når det gjelder ansettelse av miljøsekretær, trodde han det måtte være en prson som har en annen bakgrunn enn f.eks. en forskalingsssnekker eller lastebilsjåfør på dette området.

Lars Nilsen, forbundet, hadde registrert at det var få eller ingen av debattantene som hadde vært inne på det framlagte handlingsprogram for bedring av arbeidsmiljøet. Det tolket han positivt, at landsmøtet sluttet fullt opp om programmet.

Han var ikke enig med Ivar Olsen i at slike folk som trenges som miljøsekretær ikke finnes blant forbundets egne medlemmer, men når man går inn for at en slik person skal ansettes så er det fordi det kreves visse kvalifikasjoner til en slik jobb. Sjøl hadde Nilsen stelt med miljøspørsmålet en tid i forbundet, men han følte seg ikke kvalifisert til jobben.

Han kommenterte så Tharaldsens forslag som tar sikte på å avlaste redaktøren av fagbladet for en del av arbeidsbyrden, og hadde full forståelse for det.

Nilsen hadde all respekt for den jobben fagbladredaktøren driver og det var nødvendig med en avlastning. Men denne avlastning ville redaktøren få når staben utvides med utredningssekretær på miljøsektoren, der redaktøren nå har mye å gjøre og bl.a. hadde utført et kjempearbeid med handlingsprogrammet.

Til Jorun Johansens spørsmål om hvor lang tid det ville ta før handlingsprogrammet ble satt ut i livet, måtte han si at det er det ingen som vet. Forutsetningen er at arbeidet skal ta til straks, men her må en også ta byråkratiet i samfunnet med i beregningen.

Til slutt sa Nilsen, at skal det lykkes å få gjennomført målsettingen, må ingen landsmøtedeltaker reise hjem i den tro at nå er de valgte tillitsmenns oppgaver å gjøre jobben. Det er gjennom samarbeide vi skal lykkes.

Pettersens sluttinnlegg

Sven Pettersen avrundet debatten ved å si at den hadde avslørt stor enighet om det framtidige studiearbeidets målsettinger. Til John Nordnes sa at han var enig i at man skal legge større vekt på å arrangere familiekurs i weekendene. Han mente at det nye forbundsstyret og landsstyre burde se nærmere på disse synspunktene.

Til Remmen repliserte han at det var gitt uttrykk for hans syn til forslaget om studieutvalg. — Jeg stiller meg åpen for en slik løsning, med et korrektiv til meg som bare er et redskap for medlemmene. Hvordan dette skulle fungere med fullmakt, ansvar og myndighet er imidlertid noe uklart og må sees nærmere på. Han viste til at voteringen ville avgjøre den videre skjebne senere.

Om forslag 50 sa han at her har landsstyret innstilt på å oversende det til forbundsledelsen for videre vurdering. Det er nødvendig å legge en skikkelig plan for organisasjonsoppbyggingen senere, sa Pettersen som avsluttet med et håp om at alle vil være med å gjøre en innsats for å oppfylle målsettingene fra landsmøtet.

Debatten var dermed avsluttet og man gikk over til voteringen som skulle vise seg å bli temmelig komplisert å gjennomføre.

Voteringen

Dirigenten gjorde oppmerksom på at det forelå følgende forslag å ta stilling til:

- Handlingsprogrammet
- Forslaget fra Alf Hammersten
- Forslaget fra Stein Åros
- Forslag 25
- Forslaget fra Arnfinn Ellingsen
- Innstillingen fra landsstyret
- Forslaget fra Ragnar Tharaldsen

Hun opplyste at det hvite heftet som var lagt fram bare var til orientering.

Hun foreslo til avstemningsmåten at Hammerstens forslag ble oversendt det nye forbundsstyret til videre behandling.

Bjarne Korsmo hadde ordet til forretningsorden, men forsøkte seg med innlegg som ble avvist.

Vedtak: Hammerstens forslag enstemmig vedtatt oversendt det nye forbundsstyret.

Dirigenten spurte så om man kunne være enig om at forslag 50 og forslag 25 kunne behandles sammen og vedtas oversendt forbundstyret.

Ola Tuven krevde egen avstemning over forslag 25.

Vedtak: Landsstyrets forslag vedtatt med overveldende flertall og forslag 25 var avvist.

Dirigenten spurte så om de tre gjenværende forslag, Tharaldsens og Ellingsens forslag kunne behandles sammen med forslag 50 — og oversendes forbundsstyret.

Arnfinn Ellingsen krevde realitetsvotering over sitt forslag.

Ole Klemo sa at spørsmålet om miljøsekretær måtte vedtas spesielt.

Votering over Ellingsens forslag.

Det måtte telling til ved voteringen over Ellingsens forslag som nå ble tatt opp. Førstegangsvotering var uklar, og det måtte ny avstemning til.

Under optellingen kom dirigenten med denne praktiske opplysning: — Det har vært sagt at ingen slipper inn på Grand uten dress og slips. Folkeferie opplyser imidlertid at på landsmøtefesten slipper alle inn også uten slips og iført Olabukser. Men for egen regning vil jeg føye til at jeg håper ingen kommer i Olabukser.

Ellingsens forslag vedtatt.

Optellingen av stemmer viste at Ellingsens forslag var vedtatt med 120 mot 115 stemmer. 7 stemmer var blanke.

Dirigenten ba landsmøtet gi forbundsstyret fullmakt til å gjennomføre utvidelsen så snart det var mulig, blant annet med tanke på kontorplass.

Vedtatt.

Dirigenten foreslo at Tharaldsens forslag og landsstyrets går inn i forslag 50 og oversendes det nye forbundsstyret til vurdering.

Enstemmig vedtatt.

Før møtets slutt opplyste dirigenten at hotellrommene måtte forlates innen kl. 12 neste formiddag.

Innvending kom fra representanter som ikke hadde reisemulighet før på kvelden. Skulle de dra på bagasjen hele dagen?

Ole *Flesvig* tok ordet og sa at der forholdene er slik, kan rommene beholdes. Det er så opp til enhver å foreta en fornuftig vurdering av om det er nødvendig.

Dirigenten redegjorde for hva som gjensto på dagsorden: bevilgninger, redaksjonskomiteens innstillinger og valg.

Det ble vedtatt å begynne fredagens møte kl. 10.00.

Møtet hevet kl. 17.10.

Formiddagsmøtet fredag 5. oktober

Møtet ble satt kl. 10.00 med Harriet *Andreassen* som dirigent, og opplysningssekretæren Sven *Pettersen* ledet «Samholdssangen».

Protokollene fra gårsdagens ettermiddagsmøte ble referert av Margit *Ulvøy*, og godkjent etter en oppklaringsreplik fra dirigenten.

De gjensto to gjenglemte punkter fra gårsdagens behandling av dagsordens pkt. 4 — forslagene 65 og 66. Forslag 65 var tatt opp, og ble satt opp mot landsstyrets innstilling.

Votering: Landsstyrets innstilling vedtatt med overveldende flertall.

Bevilgninger

Formannen i budsjettkomiteen, Ludvik *Wangsmo*, la fram komiteens forslag til bevilgninger. Om forslaget sa han at det følger rike og lange tradisjoner i Norsk Arbeidsmandsforbund, men beløpene er noe indeksregulert fra tidligere. — Det kan kanskje synes som om 50 000 kroner i årlige bevilgninger til Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite er mye, men man skal være klar over at landsstyret tidligere har gitt en årlig bevilgning på rundt 30 000 kroner — eller rundt en krone pr. medlem. Forslaget nå innebærer omtrent 2 kroner pr. medlem, og i denne relasjon er ikke dette mye, sa *Wangsmo* som sa at dette forslaget innebærer at NAF ligger godt an i forhold til andre forbund. Det som skiller i praksis er kanskje at NAF er mer tilbakeholdne med å bevilge penger til spesielle saker som er aktuelle. — Vi mener det er riktig å kanalisere støt-tearbeidet internasjonalt gjennom AIS, sa *Wangsmo* som tok opp budsjettkomiteens forslag med ønske om at det ble vedtatt — helst uten diskusjon.

**Budsjettkomiteens
innstilling 1979**

Årlig bevilgning i landsmøteperioden:

1. Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite (AIS)	kr. 50 000
2. Arbeidernes Ungdomsfylking	kr. 10 000
3. SV's Ungdom	kr. 4 000
4. NKP's Ungdom	kr. 4 000

Engangsbevilgning:

5. Framfylkingen	kr. 2 000
6. Arbeidernes Edruskapsfond	kr. 2 000
7. Norsk Arbeidersangerforbund	kr. 2 000
8. Norsk Folkehjelp	kr. 10 000
9. Norges Kristne Arbeideres Forbund	kr. 4 000
10. Landsforeningen mot kreft	kr. 2 000
11. Vietnam-bevegelsen i Norge	kr. 1 000
12. Chile-aksjonen	kr. 10 000

Thorild Rindalsholt la fram forslag på vegne av avd. 11 som hadde merket seg at Framfylkingen var blitt tilgodesett bare med en engangsbevilgning på kr. 2000 i budsjettkomiteens innstilling. Dette blir lite å fordele på organisasjonen utover hele landet.

Hun minnet om at Framfylkingen er arbeiderbevegelsens eneste barneorganisasjonen og driver et viktig arbeid som rekrutteringsorganisasjon for arbeiderbevegelsen. Hun minnet også om barneåret, før hun la fram dette forslaget:

Bevilgning til Framfylkingen gis som årlig bevilgning. Beløpet settes til kr. 4000,- pr. år.

Herman Lund, avd. 6, minnet om Flesvigs åpningstale på landsmøtet, og samling av venstrekreftene. Dette burde landsmøtet ta konsekvensen av og støtte opp omfølgende forslag som han la fram:

Se rettet innstilling fra budsjettkomiteen. Stryke SV-ungdm. Stryke NKP-ungdom. AUF kr. 18 000 pr. år i landsmøteperioden.

Magne Mælumshagen, landsstyret, viste til alt som var sagt om høyrevinden og at man må samle kreftene for å stå i mot. Da må en begynne med rekrutteringen. Borgerlige barneorganisasjoner som 4H-klubber og menighetslag er det mye av, det er ikke sikkert ungene der alltid får den innstilling vi setter pris på. Framfylkingen er arbeiderbevegelsens eneste barneorganisasjon, og avd. 36 var kommet til at det burde gis årlig bevilgning.

Tor Øyvind Ljosland, avd. 7, viste til hvor mye en hadde å takke arbeiderbevegelsen for, arbeiderbevegelsen utgått av DNA, og ville slutte seg til Lunds forslag.

Willy Walheim, avd. 220, hadde inntrykk av at man nå kanskje var kommet til et skjæringspunkt. Bevilgning til ungdomsorganisasjonen anså han så viktig at det burde diskuteres inngående. Han trodde ikke det var uenighet i salen om hvor kreftene burde settes inn for å stanse høyrebølgen. Han ga en rask skisse av utviklingen: En arbeider gifter seg, skaffer seg hus, barn, folkevogn, smijernsport og schäfer, og egosimen er på vei inn. Han stemmer Høyre og den totale forvirring råder. Unga spruter ut av smijernsporten som lyseblå smurfer.

Det er av aller største viktighet å støtte det arbeidet ungdomsorganisasjonene driver, mente Walheim, som hadde erfaring for hvor tungt arbeid kunne være, og ofte bremsset av dårlig økonomi. Selv om han sjøl tilhørte DNA ville han støtte forslaget om bevilgning for venstresida, ikke på høyresida. Han ville ta opp forslaget om 18 000 til AUF, og regnet med at andre ville argumentere for SU og NKU.

Anders Bjarne Rodal, forbundet, sa at man skulle si seg glad for at forbundet er i den situasjon at det kan bevilge til samfunnsnyttig, politisk eller humanitært arbeid. Det har ikke alltid vært slik. Det er også en like stor glede for giver som mottaker at dette skjer i et såpass stort omfang som det gjør. Han understreket særlig betydningen av bevilgninger til AIS. I en del verdensdeler er det dessverre slik at arbeidere ikke fritt kan organisere seg. Det er her vi blant annet må vise solidaritet med våre kameraters kamp for frigjøring. En del bevilgninger er av mer beskjeden art. De er ment mer som en oppmuntring. Her nevnte Rodal spesielt Norges Kristne Arbeideres Forbund som i likhet med andre organisasjonene gjør et godt arbeid. Rodal støttet forslaget fra Torhild Rindalsholt om økt støtte til Framfylkingen og understreket viktigheten av deres barnearbeid. For øvrig støttet han budsjettkomiteens innstilling.

Asbjørn Overvik, avd. 8, sa at det hadde vært mye snakk om høyrevinden på landsmøtet. Han ville ta avstand fra enkelte som tok til orde for en forskrudd splittelsestaktikk i denne situasjonen. Vi kan ikke møte Høyre-vinden med brodd mot venstrekreftene i arbeiderbevegelsen, sa Overvik som støttet budsjettkomiteens innstilling.

Lillian Olsen, avd. 7, pekte særlig på betydningen av Framfylkingens arbeid. Skal vi oppnå tilvekst til vår bevegelse, er det her vi må starte, sa Lillian Olsen, som støttet forslaget om heving av bevilgningen her.

Rolf Jacobsen, avd. 5, sa at det som særlig opptok ham var pkt. 6 i budsjettkomiteens innstilling, bevilgninger til edruskapsarbeidet. — Vi ser jo at fylla tar overhånd. Vi drikker oss ihjel, ifølge Arbeiderbladet, sa Jacobsen. — Har vi bare 2000 kroner å gi? spurte han.

Mikal Øvrebø, avd. 6, manet til samling om det fagpolitiske arbeidet. — Vi må slutte å snakke om partipolitikk. Her har budsjettkomiteen gjort et arbeid med å få jenket sammen synspunkter og ønsker. Vi får samle oss om innstillingen, sa Øvrebø.

Petter Foss, avd. 13, sa at det her var snakket mye om politikk. Han ville særlig henlede oppmerksomheten på pkt. 10 — Landsforeningen mot Kreft. Han fremmet her følgende motforslag til innstillingen:

*Punkt 10 i Budsjettkomiteens innstilling:
Foreslår 4000 kroner i stedet for 2000 kroner.*

Ludvik Wangsmo, forbundsstyret, sa at det ikke ville vært noe problem for ham å oppnå applaus fra landsmøtet. Det kunne han lett oppnå ved å fremme lettsindige forslag. — Det er bare det at noen må vise et visst økonomisk ansvar. Vi må være klar over at bevilgningene har økonomisk betydning for forbundet.

— Beløpene vi bevilger er i alle fall symbolske beløp. Norsk Arbeidsmandsforbund kan ikke alene holde liv i alle disse organisasjonene. Sammen med andre forbund kan vi imidlertid gjøre en innsats, og det er vi med på.

Innlegget ble etterfulgt av langvarig og sterk applaus. Dirigenten takket på vegne av Wangsmo for applausen, men mente det likevel kunne være nødvendig å stemme over de framlagte endringsforslag.

Votering

Det ble gjort følgende bevilgningsvedtak:

- Pkt. 1 Budsjettkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.
- Pkt. 2 Budsjettkomiteens innstilling vedtatt med overveldende flertall. Lunds forslag falt.
- Pkt. 3 Budsjettkomiteens innstilling vedtatt med overveldende flertall mot Lunds forslag.
- Pkt. 4 Budsjettkomiteens innstilling vedtatt med overveldende flertall mot Lunds forslag.
- Pkt. 5 Det ble først votert om dette skulle være en årlig bevilgning. Dette ble vedtatt med overveldende flertall. Budsjettkomiteen fastholdt deretter at bevilgningen på 2000 kroner skulle skje årlig. Dette ble vedtatt med overveldende flertall mot forslaget fra Rindalsholt.
- Pkt. 6 Budsjettkomiteens innstilling vedtatt mot noen få stemmer.
- Pkt. 7 Budsjettkomiteens forslag vedtatt mot noen få stemmer.
- Pkt. 8 Enstemmig vedtatt.
- Pkt. 9 Vedtatt mot 1 stemme.
- Pkt. 10 Petter Foss forslag om 4000 kroner vedtatt med stort flertall.
- Pkt. 11 Enstemmig vedtatt.
- Pkt. 12 Enstemmig vedtatt.

Dirigenten viste til at det på bordet var lagt fram et forslag fra Einar Tretnes, avd. 21, som hun refererte:

Jeg ber om at landsmøtet tar stilling til videre vannkraftutbygging i Norge utenom dagsorden, grunnet fare for en viss nedbygging i kraftproduksjonen.

Dirigenten var av den oppfatning at forslaget skulle ha vært fremmet tidligere hvis redaksjonskomiteen skulle hatt noen mulighet til å vurdere en uttalelse i saken. Landsmøtet godtok en slik avvisning av forslaget.

Redaksjonskomiteens innstillinger

Ole Flesvig, fikk ordet og la fram innstillingene fra redaksjonskomiteen som han refererte:

*Uttalelse nr. 1
Regionale verneombud:*

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund gir uttrykk for dyp skuffelse over at arbeidsmiljølovens bestemmelser om regionale verneombud

ennå ikke er trådt i kraft. Forbundet organiserer store grupper i anleggs- og rengjøringsbransjen der det foreløpig har vært umulig å organisere en vernetjeneste i samsvar med lovens bestemmelser. § 28 om regionale verneombud i arbeidsmiljøloven er det virkemiddel lovgiverne har tenkt seg for å oppnå en tilnærmet like god vernetjeneste for disse grupper som for andre yrker. Over 2 år etter at arbeidsmiljøloven ble vedtatt, finner landsmøtet grunn til å understreke sin misnøye med saksbehandlingen når det gjelder forskriftsarbeide i forbindelse med denne paragrafen.

Landsmøtet er særlig skuffet over den holdning Arbeidstilsynet har inntatt til arbeidsmiljøloven på dette punkt. Landsmøtet tar skarpt avstand fra Arbeidstilsynets antydninger om at det er duket for en kompetanse-strid mellom de regionale verneombudene og Arbeidstilsynets inspektører. Etter landsmøtets oppfatning vil disse verneombudene og Arbeidstilsynets inspektører ha vidt forskjellige funksjoner, i det de regionale verneombudene skal være arbeidsakernes tillitsmenn i verne- og miljøspørsmål, mens Arbeidstilsynets inspektører har til oppgave å håndheve loven.

Landsmøtet har oppfattet statsråd Arne Nilsens utsagn om at forskriftene til § 28 vil komme i løpet av høsten, som et løfte.

Landsmøtet regner med at forskriftene om regionale verneombud innen bygg og anlegg vil tre i kraft dette året, og at de forskrifter som settes ut i livet vil være i samsvar med de ordninger LO og forbundene har gått inn for.

Uttalelse nr. 2

Den politiske situasjonen:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund har drøftet den politiske situasjonen etter Høyre-framgangen under kommune- og fylkestingsvalget.

Høyre-bølgen som nå ruller over Vest-Europa er en utfordring til hele den norske arbeiderbevegelse. Fagbevegelsen må møte den utfordring med all den kraft som kan mobiliseres for å ivareta arbeidsfolks interesse og drive utviklingen videre fram mot et bedre samfunn. En bred mobilisering mot Høyre-kreftene må etter landsmøtets mening skje ved en samlet innsats av de sosialistiske krefter i fagbevegelsen. I det faglige arbeid kan sosialister finne et samlende grunnlag for å bekjempe de borgerlige og reaksjonære holdninger som i dag preger vårt politiske klima. Bare en politikk med klar brodd mot Høyre-kreftene kan skape et samlende grunnlag i kampen mot Høyre-offensiven.

På denne bakgrunn vil landsmøtet på det sterkeste oppfordre alle fagorganiserte om å arbeide for å finne en felles plattform der fagorganiserte fra ulike sosialistiske partier kan stå sammen og slå Høyre-bølgen tilbake.

Uttalelse nr. 3

§ 55 A - Arbeidsmiljøloven:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund ser meget alvorlig på de forsøk som blir gjort for å undergrave Arbeidsmiljølovens § 55 A. Disse framstøt mot loven er angrep mot friheter og prinsipper som er anerkjente verdier i norsk arbeiderbevegelse, og landsmøtet vil derfor gi sin fulle støtte til den kamp som føres for å forsvare disse viktige prinsipper i Arbeidsmiljøloven.

Norsk Arbeidsmandsforbund anser innføringen av Arbeidsmiljøloven som en stor seier for arbeiderbevegelsen, og landsmøtet vil innstendig anmode den nye forbundsledelsen om å stå vakt om loven og slå tilbake alle forsøk på å uthule prinsippene i loven.

Uttalelse nr. 4

Nord-Norges banen:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund må sterkt beklage den negative holdning som samferdsels-myndighetene hittil har inntatt til utbygging av jernbanen i Nord-Norge.

Landsmøtet vil be Regjeringen vurdere denne saken på nytt med sikte på at det i inneværende stortingsperiode blir fattet et forpliktende vedtak om videreføring av Nord-Norges banen.

Etter landsmøtets mening vil jernbanebygging i nord gi hundrevis av arbeidsplasser i mange år framover. Denne utbyggingen av kommunikasjonsnett i Nord-Norge vil også styrke landsdelens næringsliv og dermed skape nye og varige arbeidsplasser.

Uttalelse nr. 5

Aksjon for Chile:

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund vil be Regjeringen gjøre sitt ytterste på det internasjonale plan for å få gjenopprettet demokratiske rettigheter og menneskeverdige forhold for arbeiderklassen i Chile, og andre latin-amerikanske land der det arbeidende folk undertrykkes av militær-diktaturer.

Landsmøtet vil også oppfordre klubber og fagforeninger om å aktivisere seg i det solidaritetsarbeidet som drives av blant annet Arbeiderbevegelsens Internasjonale Støttekomite og Chile-aksjonen, for å hjelpe fagforeningskamerater i Chile og andre latin-amerikanske land.

Flesvig knyttet noen supplerende kommentarer til uttalelsene, han mente ting kunne tyde på at Chileaksjonen ville ta plassen til Spaniakomiteen som heldigvis ikke lenger var aktuell. Det var nødvendig å sat-

se like sterkt og uholdende i hjelpearbeidet for Chile som i sin tid for Spania. Han håpet imidlertid ikke undertrykkelsen i Chile ville bli like langvarig som den hadde vært i Spania.

Nord-Norge banen har vært et hjertebarn for forbundet i mange år. Det må være helt klart at jernbane er nødvendig i et moderne kommunikasjonsnett i en landsdel.

Om paragraf 55 A, sa han at disse prinsippene alltid hadde stått høyt i arbeiderbevegelsen, og alltid måtte gjøre det.

Uttalelsen om den politiske situasjon var kort, men klar etter hans mening. Det kan diskuteres mye om hva som skal gjøres etter kalddusjen, det er i allfall sikkert at noe effektivt må gjøres før neste valg. Hva som skal gjøres rådet det usikkerhet om, men sammen måtte de innrømme at noe er galt, og det må rettes på i fellesskap.

Regionale verneombud er også en sak som ligger forbundet sterkt på hjertet, i samarbeid med Bygningsarbeiderforbundet. Årsaken er den utvikling som har funnet sted på bygg- og anleggssektoren. Med den oppflising som er skjedd er det umulig å drive en skikkelig vernetjeneste uten regionale verneombud. Mange har hevdet at de store, etablerte bedrifter ikke ønsker innblanding, men de burde være trygge på at våre folk ikke skal ha problemer med å skille ut de bedrifter der det er gode, ordnede forhold. Det er neppe fare for tråkking i andres bed. iallfall ikke der vernetjenesten er skikkelig etablert.

Flesvig ba om landsmøtets tilslutning til forslagene, og opplyste at samarbeidet i redaksjonskomiteen var gått knirkefritt og fint. Det var enstemmighet på alle punkter.

Harald Øveraas fikk ordet til en korrigerende til den framlagte uttalelsen om verneombud. I tidsnøden var det skjedd en lapsus ved utskrivningen. Tre ord er utilsiktet kommet med i siste avsnitt. Ordene «i grove trekk» skal ikke være med, i redaksjonskomiteen var det enighet om å stryke disse ordene i arbeidsutkastet.

Odd Olsen var ikke uenig i noe av det som redaksjonskomiteen hadde lagt fram. En uttalelse om den politiske situasjon var likevel så viktig at han ville komme med en kommentar. Han hadde inntrykk at holdningen var klar når det gjelder å stå samlet i fagbevegelsen, og minnet om det som skjedde i 30-åra da trusselen fra fascismen ikke ble tatt alvorlig nok. Høyre-bølgen måtte ikke undervurderes.

Olsen viste til Flesvigs åpningstale, om at venstrekreftene måtte samles i DNA, og var enig med Overvik i at dette var illusjonstenkning. I den politiske arbeiderbevegelsen må en regne med splittelse ennå en tid, men i den faglige arbeiderbevegelsen må vi stå samlet. Derfor advarer jeg mot det som ryktene fortalte: At valgkomiteen ville legge fram en inn-

stilling som villeskape alvorlige vanskeligheter for enheten i arbeiderbevegelsen. Hvis ryktene talte sant, ville Odd Olsen be valgkomiteen tenke seg alvorlig om.

Stein Larsen, avd. 9, refererte den uttalelsen som landsstyret i NAF har avgitt i september. Han siterte uttalelsen i sin helhet:

Landsstyret i Norsk Arbeidsmandsforbund ser med uro på den situasjon som er oppstått i Alta, der en demonstrasjon hindret igangsettingen av et anlegg som er vedtatt av Stortinget.

Landsstyret stiller seg solidarisk med de klubber og fagforeninger som har krevd at provokasjonene i Stilla-området bringes til opphør.

Landsstyret krever at myndighetene, som har vedtatt å bygge ut Alta Kautokeino-vassdraget, straks tar konsekvensene av sine beslutninger og sørger for at anleggsarbeidet kan gjennomføres under betryggende forhold.

Larsen sa at han selv var motstander av uttalelsen og av utbyggingen selv om han hadde solidaritet med anleggsarbeiderne i Stilla. Han fremmet derfor et tilleggsforslag til den politiske uttalelsen fra redaksjonskomiteen. Uttalelse nr. 2.

Han fremmet følgende forslag:

Punkt 2 i innstillingen om: «Den politiske situasjonen».

Landsmøtet i Norsk Arbeidsmandsforbund vil slutte seg til kravet om at Stortinget må omgjøre vedtaket om utbyggingen av Alta Kautokeino-vassdraget.

Vi ser med uro på at anleggsarbeiderne i Alta står i fare for å miste sitt arbeid.

Landsmøtet krever derfor at Regjeringen straks iverksetter annet arbeid for de berørte anleggsarbeidere.»

Han syntes uttalelsen fra forbundet var en provokasjon mot de fredelige demonstrantene i Stilla.

Han sa at hans forslag var i tråd med et vedtak i avdelingen «Nordens Klippe».

Lars Nilsen, forbundsstyret, sa at landsmøtet ikke hadde noe med å diskutere for og i mot Alta-utbygging. Han var selv mot utbyggingen, men man har her å gjøre med et lovlig vedtak som gir klarsignal for anleggsarbeid. Vi skal uttale oss om dette, ikke for eller mot utbygging, sa Nilsen som sa at man ikke skulle legge så stor vekt på uttalelsen fra Nordens Klippe når man visste hvor mange av de 900 medlemmene som var på møtet.

Ole Flesvig sa på vegne av redaksjonskomiteen at man hadde lagt fram en «rund» uttalelse i den mening at en del eksplosive stoffer ikke er tatt med. Hensikten er å skape enhet på dette landsmøtet.

Om politiske holdninger generelt sa Flesvig at han ville gjøre det helt klart at han sto på sine personlige partipolitiske synspunkter, slik som han regnet med at andre medlemmer av redaksjonskomiteen gjorde det. Hensikten er imidlertid ikke å spille på motsetningene, men på enheten. Derfor er verken mine eller andres personlige politiske holdninger kommet med i forslag til uttalelse. Han mente at landsmøtet måtte avvise forslaget fra Larsen.

Knut Arnesen, avd. 17, viste til vedtak som er fattet både i Finnmark Arbeidsmansforenings styre og i Alta Anleggsmaskinklubb om demonstrasjonene i Stilla. Felles for uttalelsene er at man krever demonstrantene fjernet slik at anleggsarbeiderne kan være sikret det arbeid som det er fattet lovlig vedtak om i Stortinget. I uttalelsen fra Anleggsmaskinklubben av 21. september heter det også at man vil gå til politiske streikeaksjoner hvis ikke demonstrantene fjernes. Styret i Finnmark Arbeidsmandsforening har i vedtaket 27. september krevd at myndighetene endrer sin lunkne holdning, og setter inn ekstraordinære tiltak. Han fremmet følgende forslag som tillegg til redaksjonskomiteens uttalelse:

«Landsmøtet slutter seg til de uttalelse som anleggsmaskinklubben i avdeling 17, og styret i avdeling 17 Finnmark Arbeidsmannsforening har vedtatt.

Videre gir landsmøtet forbundsledelsen pålegg om å gjøre sitt til at det blir ro på arbeidsplassen i Stilla, med klubbens uttalelse som bakgrunn.»

Anders Bjarne Rodal, forbundet: Uttalelsen om Alta-saken som landsstyret vedtok for noen dager siden står selvfølgelig ved lag, og slik sett anser vi oss ferdige med saken. Jeg vil presisere at landsstyrets uttalelse var enstemmig og i tråd med uttalelsen fra lokalt faglig hold. Einar Tretnes har lagt fram et forslag som går ut på en uttalelse om videre vannkraftutbygging i Norge. Dette forslag er avvist av dirigenten med den begrunnelse at det vanskelig kan innpasses i de fremlagte forslag fra redaksjonskomiteen. Stein Larsens forslag må etter mitt syn bli behandlet på samme måte.

Knut Tautra, avd. 142, sa at demonstrasjonen i Stilla var en fredelig demonstrasjon som han ville støtte. Han støttet Stein Larsens tilleggsforslag.

Voteringen

Uttalelse nr. 1 ble enstemmig vedtatt.

Uttalelse nr. 2.

Dirigenten var av den oppfatning at man kunne avvise begge de fremsatte forslag med henvisning til uttalelsen fra redaksjonskomiteen.

Stein Larsen, avd. 9, krevde avstemning over sitt forslag.

Arvid Øygård, avd. 4, mente at begge forslagene bare kunne avvises med henvisning til forretningsordenens pkt. 6 fordi de ikke er på landsmøtets dagsorden.

Landsmøtet vedtok så mot noen få stemmer at ingen av forslagene kunne tas opp til behandling.

Uttalelsen fra redaksjonskomiteen ble så enstemmig vedtatt.

Uttalelse nr. 3, 4 og 5 ble enstemmig vedtatt.

Dirigenten opplyste at valgkomiteens forslag var under trykking. Hun foreslo at man nå tok pause til kl. 12.00, men at man da fortsatte møtet uten lunsjpause til man var helt ferdig. Dette ble straks konfirmert av landsmøtet.

Møtet hevet kl. 11.30.

Pkt 8 — Valg

Møtet ble satt igjen kl. 12.10, da valgkomiteens innstilling var fremlagt på representantenes bord.

Dirigenten refererte først permisjonssøknader som ble innvilget, før hun ga ordet til valgkomiteens formann, Erland Fredriksen.

Han gjorde oppmerksom på at valgkomiteen var kommet sent i gang med arbeidet, på grunn av mange vedtak som måtte gjøres før valgkomiteen kunne tre i funksjon. På neste landsmøte burde man kanskje få en annen form på saksbehandling, slik at de sakene valgkomiteen må klare, kommer først på sakslisten.

Han sa videre at landskomiteen hadde oppnevnt tre mann som var hjemme hos forbundsformannen Øystein Larsen, for å klargjøre hvordan det stilte seg med eventuelt gjenvalg.

Valgkomiteen hadde ellers fått seg forelagt forslag fra avdelinger og grupper. Han viste til den fordelingsnøkkelen som framgår av innstillingen, og refererte forslaget til nytt hovedstyre. Alle innstillinger er enstemmige bortsett fra innstillingen til ny nestformann der et mindretall på tre innstilte på Harald Øveraas. Flertallet har støttet seg på forslag fra avdelingene, sa Fredriksen, og henstilte til forsamlingen ikke å rokere så mye på innstillingene. Det kan skape vanskeligheter, og valgkomiteen hadde greid å få kabalen til å gå opp på en riktig måte, etter hans syn.

Alfred Haugen hadde sendt dette brevet til valgkomiteen:
Til Valgkomiteen.

Av helsemessige grunner har min lege gjennom mange år, dr. Odvar Claussen, anbefalt meg å gå av som tillitsmann ved førstk. landsmøte i forbundet.

Vedlagt erklæring fra Dr. Claussen.

Som valgte tillitsmenn i fagbevegelsen må vi være innstilt på å vike plassen for andre, særlig når helsa ikke lenger er god.

Det er ofte en vanskelig jobb som krever initiativ og tiltakslust, og det er en kjennsgjerning at en mister litt av dette når en har fylt 63 år.

Jeg mener et er fornuftig og klokt at yngre friske krefter slipper til — kanskje med et nytt syn på tingene.

For ordens skyld vil jeg minne om enstemmig vedtak på landsmøtet 1975 ang. pensjonsalder for landsmøtevalgte tillitsmenn.

Vedtaket har denne ordlyd: Nåværende pensjonsalder på 65 år opprettholdes med adgang til å gå av etter fylte 62 år uten forringelse av pensjonen.

Landsmøte skal velge ny gruvesekretær.

I en overgangsperiode kan jeg tenke meg å fortsette ca. 3 måneder etter landsmøte, fram til 1. januar 1980.

Med kameratslig hilsen
Alfred Haugen

Valgkomiteens innstilling:

Formann Øystein Larsen: Velges inntil han går av ved fylte 65 år.

Nestformann Ole Flesvig: Flesvig fungerer som formann i Øystein Larsens sykdom, og rykker opp som formann når Øystein Larsen går av.

Hovedkasserer Ludvik Wangsmo.

Ny Nestformann: Arnfinn Nilsen.

Saksbehandler pr. anlegg: Harald Øveraas, saksbehandler veg/fyr-merke: Lars Nilsen, saksbehandler veg: Arnfinn Nilsen, saksbehandler gruber: Ivar Skredderhaug, saksbehandler rengj.: Knut Westgård, saksbehandler maskin: Anders Bjarne Rodal.

Alle forslag er enstemmig innstilt, bortsett fra ny nestformann, der et mindretall på 3 innstilte på Harald Øveraas.

Forbundsstyret:

Østfold, Erland Fredriksen, veg, gj., Nordland, Arvid Øygård, veg, ny, Rogaland, Torleif P. Støle, grube, gj., Oslo, Maria Fossum, rengj., ny, Rogaland, Osmund Løland, pr.anl. ny, Hedmark, Petter Foss, maskin, ny, Telemark, Olav Dahle, st.anl., ny, Møre og Romsdal, Ingvald Almklov, min./skifer, ny.

Varamenn:

Lars Nilsen, forbundet, Knut Westgård, forbundet, Akershus, Oddvar Nordeng, veg, ny, Sogn og Fjordane, Toralf Ådal, veg, ny, Nordland, Ole Brønseth, grube, ny, Sør-Trøndelag, Margit Korssjøen, rengj., ny, Hordaland, Tom Pedersen, pr.anl., ny, Oppland, Bjørn Bjørnerud, maskin, ny, Oslo, Jørgen Bergunhaugen, st.anl., ny, Akershus, Arvid Dyrge, min. skifer, ny.

Landsstyret:

Hedmark, Asbjørn Furali, veg, gj., Vestfold, John Nordnes, veg, gj., Sogn og Fjordane, Toralf Ådal, veg, ny, Agder, Paul Løvdal, veg, ny, Troms, Martin Rognli, veg, gj., Akershus, Magnar Karlsen, mast/gr./asf., ny, Oslo, Tore Kjæserud, vakt, ny, Finnmark, Torodd Borch, havne/fyr.m.forb., ny, Oppland, Magne Melumshagen, mask., gj., Nordland, Edvard Moen, st.anl., ny, Svalbard, Sigve Mæland, bergv., gj., Finnmark, Randulf Olsen, bergv., ny, Nord-Trøndelag, Liv Thun, rengj., gj., Agder, Liv Marit Moland Olsen, rengj., gj., Hordaland, Bjørg Dahl, rengjø, ny, Sør-Trøndelag, Harry Jakobsen, pr.anlegg, gj., Nordland, Per Ingebrigtsen, pr.anlegg, ny, Møre og Romsdal, Melvin Steinsvold, pr. anlegg, gj.

Varamenn:

Sør-Trøndelag, Magne Berg, veg, ny, Telemark, Anton Halvorsen, veg, ny, Buskerud, Albert Skarstad, veg, ny, Nord-Trøndelag, Morten Antonsen, veg, ny, Finnmark, Edvald Svendsen, veg, ny, Nordland, Alf Hammersten, mast/gr.asdf., ny, Hordaland, Arnfinn Ellingsen, vakt, ny, Nordland, Elias Johansen, havne/fyr/merke-forb., ny, Oslo, Rolf Jakobsen, maskin, ny, Telemark, Hermann Villdalen, st.anl., ny, Nord-Trøndelag, Rolf Hovd, grube, ny, Finnmark, Stein Guddingsmo, grube, gj., Sør-Trøndelag, Ingrid Johansen, rengj., ny, Akershus, Hilbjørg Detlefsen, rengj., ny, Nordland, Arna Karlson, rengj., ny, Sør-Trøndelag, Bjørn Berggård, pr.anlegg, gj., Agder, Hans O. Helle, pr.anl., gj., Hordaland, Ove Haugland, pr.anl., ny.

Kontrollkomiteen:

Karl Pettersen, (formann), Akershus, Harald Haugli, Akershus, Karine Pedersen, Oslo.

Varamann:

Lillemor Strøm, Bodø.

LOs representantskap:

Ole Flesvig, forbundet, Ole Bergsrønning, Sør-Trøndelag, Gruve, Alf Johansen, Rogaland, Statens anlegg, Åge Kristiansen, Hedmark, Veg, Kjell A. Hauger, Akershus, Mineral/Skifer, Reidun Johansen, Øst/Vestfold, Rengjøring.

Varamann:

Harald Øveraas, forbundet, Ingvald Strømhaug, Hedmark, Gruve, Edvard Moen, Nordland, Statens anlegg, Arvid Øygård, Nordland, Veg, Ingvald Berntsen, Rogaland, Private anlegg, Arna Karlsson, Nordland, Rengjøring.

Statstjenestemannskartellets representantskap:

Representanter, varamenn:

Forbundets formann (medlem av Kartellets styre), Knut Westgård, Forbundets nestformann (medlem av Kartellets styre), Lars Nilsen, Oddlaug Karlsen, Nordland, Brakkebetjening Veg, Arnfinn Nilsen, Telemark, Veg, Jens Tveit Aga, Hordaland, Veg, Jørgen Bergundhaugen, Oslo, Jernbanen, Kåre Førde, Sogn og Fjordane, Havnevesenet, Albert Skarstad, Buskerud, Veg.

TARIFFRÅDENE**Vegsektoren:**

Østfold: Erland Fredriksen, Vedl.h., varamann Knut Melgård, vedl.h.

Akershus: Finn Olav Holten, varamann Bjarne Korsmo.

Hedmark: Åge Kristiansen, varamann Arne Holøyen.

Oppland: Kjell Svendsrud, varamann Lars Volden.

Buskerud: Albert Skarstad, varamann Truls Løvli.

Vestfold: Bjørn Sørli, varamann Roar Johansen.

Telemark: Anton Halvorsen, varamann Endre Øygarden.

Aust-Agder: Paul Løvdal, varamann Ivar B. Pedersen.

Vest-Agder: Tor Øyvind Ljosland, varamann Helge Olsen.

Rogaland: Markus Wiig, varamann Einar Støle.

Hordaland: Ingvald Sandnes, varamann Herman Lund.

Sogn og Fjordane: Toralf Årdal, varamann Kåre Rake.

Sør-Trøndelag: Magne Berg, varamann Asbjørn Overvik.

Nord-Trøndelag: Atle Jorstad, varamann Harald Saur.

Nordland: Arvid Øygård, varamann Per Kåsno.

Møre og Romsdal: Olmar Lien, varamann Oddvin Haukeberg.

Troms: Carles Hermansen, varamann Ivar Langstrand.

Finnmark: Knut Arnesen, varamann Edvald Svendsen.

Forbygningsavdelingen:

Odd Rusten, Norvald Opdal.

Statens havnevesen:

2. distrikt: Hans Hagenes, Olaug Torgersen.

3. distrikt: Leif Breivik, Erling Gurskevik.

4. distrikt: Alex Kristensen, Gunnar Nilsen.

5. distrikt: Torodd Borch, Arne Ingele.

Statens fyr- og merkevesen:

Svein Velsvik.

Statens kraftanlegg:

Hermann Vildalen, Ulla-Førre, varamann Peder Ådland, Leif Larsen, Ulla-Førre, varamann Helge S. Iversflaten, Einar Trettnes, Eidfjord, varamann Hans Naasen, Magnus Eiken, Eidfjord, varamann Gunnar Lydvo, Edvard Moen, Kraftledningsavd., varamann Arvid Sørbø, Oddmund Moholdt, Kraftledningsavd., varamann Per Amdal.

Statens jernbaneanlegg:

Ole Klemo, varamann Jan Ausland, Bent Sørensen, varamann John Ørstad.

Brakkebetjeningen, Statens anlegg:

Karin Jansson, Ulla-Førre, varamann Anny Hiim, Hildur Eriksen, Eidfjord, varamann Astrid Asperanden, Ingrid Grini, Kraftledningsavd., varamann Gerd Hartviksen.

Private anlegg:

Ole Berg, Buskerud, Ernst Ditlevsen, Rogaland, Asbjørn Reinfjell, Nordland, Helge T. Olsen, Møre og R.dal, Arnfinn Stokkeland, Agder, Kåre Velve, Sør-Tr.lag, Asbjørn Fjellhaugen, Hordaland, Sigfred Pedersen, Telemark, Ole Klemo, Oslo, Nils Løberg, Telemark.

Varamenn: Haldor Skattebo, Buskerud, Dagfinn Malmin, Rogaland, Einar T. Johansen, Nordland, Kåre Ulstad, Nord-Tr.lag, Kåre Torkildsen, Agder, Bjørn Berggård, Sør-Tr.lag, Bjørn Berggård, Knut Fjellanger, Hordaland, Sveinung K. Huset, Telemark, Oddvar Kvernhaugen, Oslo, Magne Mælumshagen, Oppland.

Brakkebetjeningen — private anlegg

Astrid Hammerstad, Buskerud, Guri Bonesmo, Møre og R.dal.

Varamenn: Toril Bartnes, Buskerud, Elfrida Netland, Agder.

Maskinentreprenøren:

Rolf Jakobsen, Oslo, Per Ingebrigtsen, Nordland, Petter Foss, Hedmark, Bjørn Musum, Nord-Tr.lag, Bjørn Bjørnerud, Oppland, Reidar Solvang, Telemark.

Varamenn: Svein Holsbøvig, Møre og R.dal, Reidar Thomassen, Ivar Moholt, Nord-Tr.lag, Adolf Molland, Sør-Tr.lag, Svein Olsen, Nordland, Knut Klein, Telemark.

Mastefirmaer/kraftlinjefirmaer

Willy Walheim, A/S Betonmast, Frits Gravrok, A/S Linjebygg.

Vaktsektoren

Leif Bakke, varamann Knut Nilssen, Mary Halleråker, varamann Kjell A. Hauge, Tore Kjæserud, varamann Erik Johansen, Hossein Kashani, varamann Arnfinn Ellingsen, Magne Løvås, varamann Jan Hoel, Ole Linn, varamann Jan Rivenes.

Rengjøring

Bjørg Dahl, Hordaland, Ingrid Johansen, Sør-Tr.lag, Arna Karlsson, Nordland, Inger Syversen, Oslo, Kari Hansen, Møre og R.dal, Lillian Olsen, Agder, Reidun Johansen, Øst/Vestfold.

Varamenn: Margit Ulvøy, Hordaland, Liv Thun, Nord-Trælag, Elly Antonsen, Nordland, Hillbjørg Detlevsen, Akrshus, Nelly Torsnes, Sogn og Fjordane, Jorunn Johansen, Buskerud, Anita Grimrud, Telemark.

Bergverk:

Thorleif P. Støle, Rogaland, Jan Olav Ingvaldsen, Nordland, Bård Kvernberg, Møre og Romsdal, Johs. Storrønning, Sør-Trøndelag, Ole K. Brønseth, Nordland, Jarle Selbo, Nord-Trøndelag, Ole Bergsrønning, Sør-Trøndelag, Tormod Larsen, Finnmark.

Varamenn: Torbjørn Selebø, Rolf Knof, Torbjørn Polden, Bjarne Lillevold, Olav Smalsundmo, Roald Ottesen, John Bergeng, Stein Larsen.

Mineralindustrien:

Trygve Evensen, Oppland, Arnstein Remmen, Nordland, Arne Westrum, Nord-Trøndelag.

Varamenn: Arthur Bråten, Olav Thorsen, Per Ivar Rønning.

Skiferindustrien:

Magne Bakken, Oppland, Alf Løkken, Sør-Trøndelag.

Varamenn: Ola Tho, Sverre Strand.

Asfaltindustrien:

Kjell Hauger, Akershus, Magnar Karlsen, Akershus, Alf Hammersten, Nordland.

Varamenn: Roger Thon, Reinert Hellerud, Jørgen Nyseter.

Debatten

Odd Olsen, forretningsfører Sør-Trøndelag, sa som første taler at han kunne konstatere at de uhyggelige ryktene om valgkomiteens innstilling dessverre var sanne.

Sjøl hadde han 42 års medlemskap bak seg i Arbeidsmandsforbundet, og hadde opplevd litt av hvert, men aldri sett maken til det som nå var prestert.

— Jeg tilstår at jeg er veldig opprørt, og for første gang kommer jeg til å bryte disiplinen med taletid. Jeg gjør oppmerksom på at jeg blir stående her til jeg er ferdig, sa Olsen og fastslo at man nå ville innføre yrkesforbud i norsk Arbeidsmandsforbund. Han viste til Ole Flesvigs ord om samling og behovet for venstrevridde. Han forso det nå slik at venstrevridde kunne tillates å være forbundssekretær, men ikke kunne bli formann og nestformann.

— McCarthy er død, men Håkon Lie er tydeligvis ikke helt død ennå. Vi som er rallarens forbund bør søke å bevare noe av rallarens gode egenskaper, bl.a. renhårigheten og vilje til å snakke rett fra levra.

Det må være klart for landsmøtet hva som nå er i ferd med å skje. Det kommer ikke som noen overraskelse, og i gruppa har vi drøfta toppledelsens sammensetning. Det var full enighet om at Felsvig burde rykke opp og Øveraas bli nestformann. Det var tverrpolitisk enighet om Øveraas' faglige dyktighet. At man vil utelukke Øveraas på grunn av hans noe for røde farge og trekke inn en ny mann i toppledelsen, har vi fått bekrefta. Når det gjelder spørsmålet om hvem som er best skikket, må jeg si at det eneste jeg vet om Arnfinn Nilssen, er at han er forretningsfører i en avdeling og er flink til å ordlegge seg, — for øvrig er han et ubeskrevet blad. Om Øveraas vet vi at han er en dyktig tillitsmann med god kjennskap til alle felter innen forbundet.

— Tenk på hva som holder på å skje, sa Odd Oslen videre. En klar forbigåelse av Øveraas på politisk grunnlag, vil gjøre situasjonen uholdbar, og han vil ta sin hatt og gå. Flere vil følge etter. La ikke Arbeidsmandsforbundet få dreie til høyre.

Dirigenten klubbet gjentatte ganger, da Olsen overskred talertiden, uten at det nyttet.

Dirigenten beklaget sterkt mangelen på respekt for taletiden som landsmøtet selv har vedtatt. Hun kunne dessverre ikke gå til håndgemeng overfor de som ikke hadde respekt.

Formann i valgkomiteen, Erland Fredriksen, fikk ordet og beklaget at forslaget på gjenvalg av Ludvik Wangsmo som hovedkasser var falt ut av den trykte innstillingen. Han er enstemmig innstilt, sa Fredriksen.

Ludvik Wangsmo sa at hans ringe person ikke betydde så mye i denne sammenheng. — Jeg skal ikke stå i veien for noen. Så hvis man vil ha et politisk styre i forbundet, så får jeg ta konsekvensen. Jeg er ikke medlem av Arbeiderpartiet. Jeg er medlem av SV. Hvis landsmøtet nå går i mot Øveraas, da går også jeg! sa Wangsmo.

Tordnende applaus.

Alfred Haugen, forbundsstyret, støttet også forslaget på Øveraas som nestformann. Han viste til sitt 45-årige medlemskap i forbundet og sa at han aldri tidligere hadde opplevd maken til det valgkomiteen her hadde prestert. Haugen sa at han kanskje hadde noen innflytelse over at Øveraas ble valgt inn som opplysningssekretær i 1966. Han har gjort en god jobb, og valgkomiteens innstilling er derfor helt uforståelig. Har vi virkelig råd til å forbigå de beste tillitsmennene? Nei, sa Haugen, som spurte om det var Dagbladets spekulasjon som skulle skape opinionen i forbundet.

Arvid Forså, landsstyret la fram begrunnelsen for mindretallets syn i valgkomiteen. Han sa at forbundet står overfor store utfordringer og at Øveraas i denne situasjonen ville være den beste nestformannen. Han har bred erfaring på alle sektorer innen forbundsområdet og er den forbundstillitsmann i dag som har best oversikt og som har størst arbeidskapasitet. Forså støttet forslaget fra mindretallet i valgkomiteen.

Erling Westerås, avd. 3, sa at man fra avdelingen hadde et annet forslag på saksbehandler for gruber m.v., enn Ivar Skredderhaug. Han fremmet følgende forslag, som også var fremmet overfor valgkomiteen:

«Som ny sekretær for Skifer, Gruve, Mineral og Asfalt: Kjell Arne Hauger.»

Han trodde at de fleste ville kjenne Hauger som tillitsmann.

Ole Klemo, avd. 5, understreket at det her var snakk om et landsmøte i forbundet, og at det primære måtte være å velge de dyktigste fagforeningsfolkene i forbundet. Blant medlemmene er det en som sterkt har markert seg som en dyktig mann, og det er Harald Øveraas, sa Klemo som spurte om det var noe med den jobben Øveraas har gjort som ikke kvalifiserer han til toppvervet som nestformann. Det smaker av yrkesforbud — det som kommer fra valgkomiteen. Nå får vi velge den beste tillitsmannen vi har i forbundet, sa Klemo.

Roald Ottesen, avd. 23, sa at det nå var spørsmål om forbundet skulle ha noen framtid i det hele tatt. Han siktet til innstillingen på Arnfinn Nilsen som nestformann i stedet for Øveraas. Han spurte også om det var

så at veg-sektoren har noe monopol på toppstillinger i forbundet. Anleggsarbeiderne som kjenner Øveraas som en dyktig tillitsmann vil ikke akseptere at det drives manipulasjoner med ham, sa Ottesen.

Arvid Øygård, avd. 4, gjorde oppmerksom på at han selv hadde mange tillitsverv i Arbeiderpartiet, men han ville likevel støtte Øveraas som en dyktig tillitsmann. Vi er ifølge våre vedtekter en fri og uavhengig fagbevegelse. Jeg har respekt både for Arnfinn Nilsen og Harald Øveraas, men Øveraas må være å foretrekke. Hvis noe annet skjer, kan man spørre seg om forbundet bare er et underbruk av Arbeiderpartiet. Vi må møte Høyre-bølgen med en samlet fagbevegelse, men en slik samling skaper ikke valgkomiteen grunnlag for.

— Jeg tror at vi gjør stor urett mot Øveraas hvis vi ikke velger ham. Hvis noe annet skjer, så må jeg etter landsmøtet vurdere mitt medlemskap i Arbeiderpartiet, sa Øygård.

Magne Berg spurte valgkomiteens formann hvor det var blitt av forslaget på Odd Olsen til representantskapet i LO. Det var etter det han hadde hørt heller ikke referert i valgkomiteens møte. Om valget sa Berg at det burde tas faglige hensyn og derfor hadde avdelingen støttet Øveraas som nestformann. Han anbefalte mindretallet i valgkomiteens sitt forslag.

Hans O. Kleiven, avd. 36, sa at han var bekymret for forbundets framtid når man opplevde at Olsen gikk så sterkt ut og at Haugen antydte at det var Dagbladet som hadde noen innflytelse over valget. Man må jo spørre seg hvem som drar inn de politiske hensyn i denne debatten. Det får jo landsmøtet merke seg. Han mente alle burde skjønne at valgkomiteen har hatt et vanskelig arbeid som de har forsøkt å skjøtte på best mulig måte. Den har gjort et grundig arbeid, grundigere enn noen gang.

Selv ville ikke Kleiven stille noen av kandidatene til nestformannsjobben høyt over den andre, men han understreket behovet for å få noe nytt blod inn i forbundsledelsen. Han beklaget den glipp som valgkomiteen hadde gjort ved ikke å ta med Wangsmo i det framlagte forslag. Han betydret at ingen hadde ytret seg mot Wangsmo i valgkomiteen.

Han viste også til at de fleste forslagene fra avdelingene gikk på Arnfinn Nilsen. — Han kan da ikke være så ukjent som enkelte her søker å gi inntrykk av, sa Kleiven.

Redaktør Oddvar Stølen, forbundet:

— Kamerater.

— Det er tungt for meg å si det jeg nå føler meg tvunget til å si. Det er tungt fordi jeg har fått så mange nye og renhårige kamerater i forbundet

— både på forbundskontoret og ute blant medlemmene — i løpet av disse fire åra som redaktør av Arbeidsmanden. Men jeg er forferdet over valgkomiteens innstilling. Når jeg tenker på den arbeidssituasjon som vil oppstå for informasjonssekretæren dersom forbundets tillitsmenn her skulle bli valgt etter partipolitiske kriterier, så finner jeg å si fra til landsmøtet, at jeg ikke kan fortsette som redaktør om dette skulle skje. Jeg vil i så fall bli å finne på forbundskontoret til oppsigelsestiden er utløpt.

Morten Antonsen, avd. 23, sa at valg alltid er vanskelig. Det er her tale om to sterke personer som begge er kvalifisert. Valgkomiteen har hatt et enormt arbeid. Dessverre ble det en delt innstilling, men noe annet har ikke vært mulig denne gang, sa Antonsen som tok sterk avstand fra de press-metoder som to av forbundets tillitsmenn hadde brukt. Jeg finner slike trusler om å gå som helt utilbørlige, sa Antonsen. Han fant kandidater like gode, men som kandidater til topptillitsvervene måtte de desverre bare finne seg i å bli stilt opp mot hverandre.

Ola Tuven, Nordland, mente at valgkomiteen med denne innstillingen var kommet så langt fra grasrota som det går an. I vår bevegelse skal det være så høyt under taket at det er plass for de beste tillitsmennene. Som Arbeiderpartimann var han ikke redd for å stå fram og si hvilke kvalifikasjoner som skulle til. Det var ingen tvil om at Øveraas ville bli en god nestformann og formann. Landsstyre og forbundsstyre lar seg ikke dirigere av en mann, om noen skulle være redd for det. Det kunne neppe være tvil om at et flertall i forbundet ville ha Øveraas, det eneste gærne er at valgkomiteen har feila totalt.

Thorodd Borch, avd. 17, la fram følgende forslag:

Saksbehandler: Veg/Havn Fyr- og Merke ved Lars Nilsen.

Representant til Statstjenestemannskartellet: Alfred Håkonshellen istedenfor Kåre Førde.

Varamann i tariffrådet: Havn: Alfred Håkonshellen settes opp som varamann istedenfor Olaug Torgersen.»

Mikal Øvrebø, avd. 6, sa han hadde vært aktiv i fagbevegelsen siden 1950 og samarbeidet med tillitsmenn av forskjellig politisk farge. Denne fargen hadde aldri betydd noe for om resultatet ble godt eller dårlig, avgjørende var den faglige og personlige dyktigheten.

Han oppfordret alle i toppledelsen og alle andre til ikke å trekke seg, uansett hva resultatet av valget blir, og han ville også be representantene ikke høre på alt som blir sagt i korridorene. Han ville ikke anbefale den

ene eller den andre kandidaten, men ba hver enkelt å vurdere selv og se bort fra politiske hensyn.

Asbjørn Overvik, avd. 8, hadde i det lengste vegret seg for å tro at dette kunne skje i gamle hederskronte Norsk Arbeidsmandsforbund. Nå er det skjedd, og det skal ikke lykkes noen, om de er aldri så veltalende, å snakke seg bort fra at dette er et politisk overgrep mot Øveraas.

Valgkomiteens innstilling er ikke bare en skjendelse og skam, men også et godt bevis på høyrekreftenes muldvarparbeid i arbeiderbevegelsen.

Landsmøtet har fattet vedtak som understreker Paragraf 55 a i arbeidsmiljøloven — politisk og religiøs holdning skal ikke være til hinder osv. I dag er nettopp dette i ferd å med å skje i Arbeidsmandsforbundet.

Det er ikke press når andre topptillitsmenn nå sier de vil trekke seg. Det er fordi de kjenner konsekvensene, og dette vil ramme alle som ikke har partiboka i orden når det gjelder framtida i forbundet.

Overvik pekte på at Øveraas, sammen med framtrедende tillitsmenn fra de tre arbeiderpartiene, var en av underskriverne og initiativtakerne til oppropet «For deg — mot høyrestaten» som ble et vesentlig moment i valgkampen, og det var ikke dette man tapte valget på. I dag skal Øveraas feies vekk av høyrekreftene i valgkomiteen.

Overvik hadde ikke noe i mot Arnfinn Nilsen som skal starte en karriere i forbundet. Det er bruk for folk som han, men han syntes det ville være synd om Arnfinn Nilsen skulle få en så vanskelig start, at han kommer inn på partipolitisk grunnlag.

Sigve Mæland, landsstyret, mente representantene burde roe seg noe, kraftuttrykkene skulle ikke være nødvendige.

Han hadde bedt om ordet til motforslaget som var kommet på Ivar Skredderhaug som gruvesekretær. Forslagsstilleren glemte å si at den gruppa Skredderhaug skal representere gikk inn for ham med så klart flertall, at det ville være usannsynlig å stemme på en annen.

Erland Fredriksen, valgkomiteens formann svarte på spørsmål fra Magne Berg om hvorfor ikke Odd Olsen var innstilt til LO's representantskap, og viste til at Sør-Trøndelag hadde fått sin representant. Valgkomiteen hadde bygget innstillingen på innkomne forslag.

Etter oppfordring fra Viktor Evjen refererte han så stemmetallene fra gruvegruppa. Skredderhaug hadde fått 34 stemmer, Hauge 13 og Sør-fjeldmo 4.

Ernst Ditløvsen hadde gjennom mange år truffet Øveraas og sett gode resultater av arbeidet hans. Han syntes det var uforståelig at en topptillitsmann forbundet kjenner så godt, skulle bli forbigått. Dersom Øveraas

ble vraket, var det ikke mulig å dra tilbake fra landsmøtet og ta fatt på tillitsmannsarbeidet igjen med samme glød. Han oppfordret innstendig til valg av Øveraas, så landsmøtorepresentantene kunne dra tilbake med en viss verdighet i behold.

Viktor *Evjen* sa at han respekterte valgkomiteen fullt ut, den hadde med reint blod tatt saklige hensyn. Derimot kunne han ikke respektere de i toppledelsen som truet med å trekke seg. Det var barnslighet.

Ellers foreslo *Evjen John Sørkjeldmo*, som fikk fire stemmer i gruppa, valgt som gruvesekretær. Han ville ikke begrunne forslaget her, det var gjort i gruppemøtet.

Valgkomiteens formann fikk ordet til oppklaring. Gruvesekretær *Alfred Hauge* hadde benyttet seg av sin rett til å gå av med pensjon. Derfor var han ikke innstilt til gjenvalg.

Bjarne Korsmo, avd. 2, hadde i alle år hatt full respekt for forbundet og dets nedsatte utvalg og komiteer, men nå var tvilen meldt seg. Han hadde full respekt for alle i toppledelsen, og ville ikke gå nærmere inn på det. Han ville i stedet peke på at vegsektoren har hatt en dyktig mann sittende i forbundsstyret. Nå var han kasta ut av valgkomiteens innstilling. Og han ville spørre hva galt denne mannen hadde gjort, siden han skulle kastes etter et år, selv om vi i Veg vil ha ham gjenvalgt?

Når det gjaldt nestformannsvalget, ville han understreke at man mister ikke bare en dyktig mann om Øveraas går, han vil bli fulgt av to til. Har vi råd til det? Og hva slags arbeidsmuligheter skal *Arnfinn Nilsen* få i forbundet da?

Korsmo la fram følgende forslag:

«Valgkomiteen tar alle uttalelser til etterretning og kommer med en ny innstilling.

Vegsektoren vil be om en motivering for hvorfor vår mann skal kastes etter 1 år i forbundsstyret.

Vårt tidligere forslag på Oddvar Nordeng og Torbjørn Rud som vararepresentant står fortsatt ved makt.»

Dirigenten foreslo at første del av *Korsmos* forslag ble tatt opp til votering straks, siden det gikk på en utsettelse av debatten.

Overvik, til forretningsorden: Det er et spørsmål om vi har råd til en pause, mange skal med tog og fly.

Bjarne Korsmo til forretningsorden: Forslaget går på en kort, kort pause til valgkomiteen for summa seg.

Korsmos forslag ble tatt opp til votering og falt mot to stemmer. Debatten fortsatte.

Øystein Hagen, forretningsfører Agder, følte seg utsatt for et slags sjokk fra folk med talegavene i orden og var ikke sikker på om han greide å hamle opp med det. Han syntes det måtte være hevet over tvil at de som snakket så varmt om ikke å ta politiske hensyn ved valget, sjøl hadde tatt et politisk standpunkt. Den siden som forsvarer Øveraas hadde vist sin politiske holdning tidligere, sa *Hagen*.

Snakket om å trekke seg fra forbundsledelsen, oppfattet han som et forsøk på å påtvinge landsmøtet en mening. Dette var ikke saklig.

Alle som hadde levert inn forslag på *Arnfinn Nilsen* hadde gjort det utfra en vurdering av hans kvalifikasjoner. Dette burde respekteres, og det måtte da være avdelingene som representerer grasrota.

Øveraas var blant de dyktigste og beste tillitsmenn *Hagen* kjente, og han ville gjerne fortsette et godt samarbeid med ham uansett hva resultatet av valget måtte bli. Men *Hagen* kjente også *Arnfinn Nilsen*. — Vår vurdering av hans kvalifikasjoner bygger på kjennskap til ham fra atskillige møter, kurs og samtaler og fra andre sammenhenger. Det er min oppriktige mening at han må inn som nestformann, sa *Hagen*.

Ragnar Tharaldsen, landsstyret, syntes det var en rystende opplevelse det som skjedde i forbundets 29. landsmøte. Han viste til landsmøtets slogan «Samhold gjør styrke». I hans forening var det slik at man møtte respekt etter det faglige arbeid som ble gjort, uten hensyn til partifarge.

Øveraas kjente han personlig fra hans arbeid i forbundet gjennom mange år, og det kunne ikke være tvil om Øveraas' kvalifikasjoner. Det ville være håpløst å reise hjem om han skulle bli forbigått på politisk grunnlag.

Han hadde respekt også for *Arnfinn Nilsens* dyktighet, men ville holde på Øveraas som alle kjente som en ærlig og dyktig kar.

Kjell Hauger, avd. 2, konstaterte at det var falt mange harde ord om innstillingen, som ventet. — Vi i valgkomiteen må tydeligvis være temmelig høyrevridde for å komme fram til dette resultatet. Det er bare det, at valgkomiteen har gått igjennom de forslagene som er kommet inn, og har tatt hensyn til dem, sa *Hauger*. Og forslagene på Øveraas hadde ikke strømmet inn på valgkomiteens bord. Det var tre ganger så mange forslag på *Arnfinn Nilsen* som nestformann, og han ville gjerne se den valgkomiteen som gikk på tvers av dette. I tillegg er selvfølgelig den enkeltes dyktighet vurdert, og han trodde ikke *Arnfinn Nilsen* ville bli noen dårlig nestformann.

Til *Korsmo* opplyste han at *Odd Nordeng* var falt ut, fordi *Veg* har mistet en mann i forbundsstyret. Det skulle dessuten tas geografiske hensyn, derfor var ikke *Nordeng* innstilt.

Strek satt

Dirigenten foreslo strek satt med anledning til å tegne seg umiddelbart. Enstemmig vedtatt.

Dirigenten gjorde oppmerksom på at det ville bli gitt anledning til å fremme forslag etter at voteringen var satt i gang.

Hun refererte så et forslag fremsatt av Magne *Slettebø*.

Arna Karlsson, avd. 4, sa at hun ikke ville reise hjem uten å si helt klart fra at *Øveraas* ville være den rette mann i nestformannsjobben. Det har stor betydning også for rengjøringssektoren hvem som sitter som nestformann, sa hun og leste opp den politiske uttalelse som ble vedtatt tidligere på dagen (referert tidligere).

Hun spurte forbundsledelsen om det var så at avdelingene var blitt bedt om å sende inn forslag på tillitsmenn. En slik henvendelse hadde man ikke fått i hennes avdeling.

— Vi må ikke bare vedta en politisk uttalelse om enhet mot *Høyre*-*bløgen*. Vi må også etterleve den i praksis, sa *Karlsson*.

Alf Hammersten, avd. 4, støttet forslaget på *Kjell Hauger*. Han sa at *Hauger* hadde alle kurs i forbundet og LO-skolen trinn I. Han kjente ikke til hvilke utdanning motkandidaten *Skredderhaug* hadde. Hvorfor skal det ikke for en gangs skyld være en fra asfalt som skal være sekretær, hvorfor alltid en fra gruvesektoren. *Hauger* er fellestillitsmann på *Frantzefoss bruk* og kjenner til både gruve, mineral og asfalt, sa *Hammersten*.

Bjarne Korsmo, avd. 2 spurte hvorfor ikke *Hauger* var tatt med i valgkomiteens innstilling. Han slo ellers fast at selv om *Arnfinn Nilsen* kommer fra veg, vil han som nestformann selvfølgelig representere alle grupper i forbundet.

Helge T. Olsen, avd. 3 sa at på dette landsmøtet har grasrota uttalt seg. Vi som er her representerer alle grasrota i forbundet. Om de politiske hensyn som var nevnt i nestformannstriden, sa *Olsen* at politikk er vel noe alle driver med. Han sa også med henvisning til et par uttalelser fra tillitsmenn at hvis ikke forbundets tillitsmenn kunne godta grasrota sin mening, da er det noe fundamentalt galt. Avdeling 3 har avgitt en megst klar innstilling og støtter valgkomiteens forslag, sa *Olsen*.

Ole Bergsrønning, avd. 111, sa at han selv var medlem av kommunestyret for Arbeiderpartiet, men han støttet *Øveraas'* kandidatur. Om *Skredderhaugs* utdanning sa han at han hadde lang faglig praksis. Han har vært formann i *Folldal gruvearbeiderforening* i 8 år. Han er hovedtillitsmann i *Borregård-konsernet* hvor han har med fem fagforbund å

gjøre. Han har de faglige grunnkurs og har vært aktiv i faglig arbeid i 14 år. Han er også varaordfører i *Folldal kommunestyre*. Han henstilte til landsmøtet å legge vekt på de kvalitative hensyn, ikke de politiske.

Ivar Seljeseth, landsstyret, sa at fordelingen mellom distriktene var for dårlig etter valgkomiteens innstilling. Dette gjaldt bl.a. representasjonen fra hans fylke *Sogn og Fjordane*. Han viste til vedtektene hvor det står at man skal ta geografiske hensyn ved valg av forbundsstyre og landsstyre.

Om valgdebatten sa *Seljeseth* at det var brukt mange og sterke ord. Det han reagerte mest på var de forsøk som ble gjort for å innføre parlamentariske regler i forbundets landsmøte. Dette er betenkelig, sa *Seljeseth* som spurte om man skulle ende opp med å lyse ut administrasjonen på anbud.

Harald Øveraas, forbundsstyret, sa at han ikke var klar over hvordan dirigenten ville turnere forretningsorden under valgene. Han ville derfor nå be om landsmøtet kunne gå med på at han avga en erklæring senere hvis dette ble aktuelt. Enstemmig godkjent.

Arvid Forså fra valgkomiteen sa til kritikken mot innstillingen at det ikke er riktig at det er seks fra *Oslo* nå som før. Foruten de som arbeider i forbundet er det bare valgt en representant fra *Oslo* i forbundsstyret.

Ole Flesvig sa at det hadde vært en opphetet debatt. Jeg har opplevd opphetede debatter før, men likevel aldri så opphetet på et landsmøte som startet av valgdebatten. Det var nærmest som en eksplosjon. Det ble en voldsom heteutvikling, men heldigvis så var temperaturen gått ned etterhvert og man kan tenke gjennom hva vi skal foreta.

Det er ingenting å ta på vei for at man stemmer over ulike kandidater. Vi har mange ganger stemt over ulike kandidater og ideer i vårt forbund. Jeg vil imidlertid understreke betydningen av at vi også skal leve sammen etter dette — uansett hvordan valget går. Når det kommer til stykket er det ikke så vanskelig å samarbeide som det skapes inntrykk av.

I debatten her har meningene kommet godt fram. Det er bra, og jeg hadde oppriktig talt ikke tenkt å blande meg opp i dette. Jeg føler meg likevel så utenfor dette at jeg vil komme med noen påminnelser. Til de som sitter i flertall vil jeg si at det bare er denne forsamling som avgjør hva som skal skje. Til mindretallet vil jeg si at man får lære seg med å leve med mindretall. Det har også jeg opplevd — også på forbundskontoret, sa *Flesvig*.

Han opplyste at når landsstyrets innstilling går ut på at flere av de små yrkesgrupper innen forbundet skal bli representert i forbunds- og landsstyret må dette gå ut over de store gruppernes representasjon.

Valgene

Dirigenten gikk deretter over til voteringen. I begynnelsen av voteringen forelå følgende forslag i tillegg til valgkomiteens forslag:

Bjarne Korsmo, avd. 2, foreslår:

«Statstjenestemannskartellets representantskap: Thorbjørn Ruud, Veg istedenfor Arnfinn Nilsen.»

Magne Slettebø, avd. 18, foreslår:

«LO's representantskap Ingvald Berntsen som kandidat — Alf Johnsen som varamann.

Som ny sekretær for Skifer, Gruve, Mineral og Asfalt: Kjell Arne Hauger.»

Johs Nynes, avd. 23, foreslår:

Når bør det settes strek eller taletiden bør kortes ned.

Bjarne Korsmo, avd. 2, foreslår:

«Statstjenestemannskartellets representantskap: Thorbjørn Ruud, vegsektor, Arnfinn Nilsen.»

Viktor Evjen, landsstyret, foreslår:

John Sørfjordmo som gruvesekretær.

Mellvin Steinsvoll, landsstyret, foreslår:

«Som varamann til tariffrådet for gruppa Statens Fyr og Merkevesen: Erling Jarl Sætre.»

Thorodd Borch, avd. 17, foreslår:

«Saksbehandler: Veg/Havn Fyr og Merke ved Lars Nilsen.

Representant til Statsjenestemannskartellet: Alfred Håkonshella istedenfor Kåre Førde.

Varamann i tariffrådet Havn: Alfred Håkonshella settes opp som varamann istedenfor Olaug Tøgersen.»

Magne Berg, avd. 8, foreslår:

Tariffråd skifer, Representant — Sverre J. Strand, Varamann — Alf Løkken.

Erling Westerås, avd. 3, foreslår:

«Som ny sekretær for Skifer, Gruve, Mineral og Asfalt: Kjell Arne Hauger.»

Voteringen

Øystein Larsen, enstemmig gjenvalgt til formann (Velges inntil han går av ved fylte 65 år).

Nestformann Ole Flesvig enstemmig gjenvalgt (Flesvig fungerer som formann i Øystein Larsens sykdom, og rykker opp som formann når Øystein Larsen går av).

Valgt med akklamasjon.

Ny nestformann

Skriftlig votering ga som resultat at Øveraas fikk 137 stemmer, Nil- sen 101 stemmer, 1 blank stemme. Øveraas var valgt.

Applaus.

Arnfinn Nilsen var den første til å gratulere sin motkandidat med val- get.

Harald Øveraas gjorde oppmerksom på at det i valgkomiteens innstil- ling skal stå:

«Saksbehandler private anlegg/Statens Kraftanlegg samt over- føringsanleggene.»

Harald Øveraas, Lars Nilsen og Arnfinn Nilsen ble enstemmig valgt til saksbehandler på henholdsvis 1. Private anlegg/Statens kraftanlegg samt overføringsanleggene 2. Havn-fyr-merkevesen 3. Veg.

Ved valg av saksbehandler for gruver ble det skriftlig votering. Det forelå forslag på Skredderhaug, Hauger og Sørfjordmo.

Ved voteringen ble Ivar Skredderhaug valgt med 138 stemmer, Kjell Hauger fikk 74 stemmer og Jon Sørfjordmo fikk 5 stemmer. 21 stemmer var blanke.

Forbundsstyret fram til formannsskiftet blir etter landsmøtet dette::

Øystein Larsen

Ole Flesvig

Ludvik Wangsmo

Harald Øveraas

Lars Nilsen

Vararep:

Knut Westgård

Anders Bj. Rodal

Knut Westgaard og Anderes Bjarne Rodal ble dessuten enstemmig valgt til saksbehandlere for forholdsvis rengjøring — Maskin/maste- firmaer.

Fra 1980:

Ole Flesvig
Harald Øveraas
Ludvik Wangsmo
Lars Nilsen
Knut Westgård

Varamann:

Anders Bj. Rodal
Ivar Skrepperhaug

De ble enstemmig valgt.

Valgkomiteens innstilling på øvrige representanter og vararepresentanter til forbundsstyret ble enstemmig valgt.

Landsstyret

Anton Halvorsen, avd. 12, la fram følgende forslag:
«John Odd Grave istedet for Paul LøvdaL.»

Valgkomiteens formann opplyste at komiteen fastholder sitt forslag.

Øystein Hagen, Agder, opplyste at Hans Olav Helle var blitt arbeidsleder og dermed kom til å gå over i et annet forbund. Han ville foreslå Arnfinn Stokkeland som vararepresentant istedet for Helle.

Valgkomiteen tiltrådte forslaget på Stokkeland.

Anton Halvorsens forslag falt med overveldende flertall, og de øvrige som var innstilt ble enstemmig valgt.

De innstilte vararepresentanter enstemmig valgt.

Kontrollkomiteen

De innstilte representanter og vararepresentanter ble enstemmig valgt.

LO's representantskap

Det forelå forslag på Alf Johansen som var innstilt som representant byttet plass med Ingvald Berntsen som var innstilt som vararepresentant.

Olav Dale støttet valgkomiteens forslag på Alf Johansens som representant.

Johansen ble valgt med overveldende flertall. De øvrige som var innstilt ble enstemmig valgt. Det samme ble vararepresentantene.

Statstjenestemannskartellets representantskap

Bjarne Korsmo foreslo Thorbjørn Rud i stedet for Arnfinn Nilsen som nå skal inn i forbundet.

Siden Kåre Førde er sluttet i havnevesenet, foreslo han at Alfred Håkonshella ble valgt i stedet.

Korsmos forslag på Rud falt mot overveldende flertall, og valgkomiteens innstilling ble vedtatt.

Forslaget på Håkonshella ble tiltrådt av valgkomiteen. Håkonshella ble enstemmig valgt. De øvrige innstilte enstemmig valgt, også vararepresentantene.

Tariffrådene

Vegsektoren

Melvinn Stensvoll, landsstyret, viste til at det manglet forslag på varamann for Fyr- og merke. På gruppas vegne foreslo han Erling Jarl Sæter som varamann.

De innstilte representanter og vararepresentanter ble enstemmig valgt.

Navnet Atle Jorstad ble rettet til Jørstad.

Forbygningsavdelingen

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Statens Havnevesen

Feil navn på vararepresentant, han heter Arne Ingele ikke Arne Single.

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Forslag på Alfred Håkonshellen istedet for Olaug Torgersen som vararepresentant falt mot overveldende flertall.

Statens fyr- og merkevesen

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt. Erling Jarl Sætre foreslått som varamann og ble enstemmig valgt.

Statens kraftanlegg

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Statens Jernbaneanlegg

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Brakkebetjeningen — Statens anlegg

Harald Øveraas konstaterte at det bare var foreslått kandidater fra kraftanlegg. Det er felles overenskomst for brakkebetjeningen i staten, jernbanen, veg, fyr og merke og bygning. Han foreslo at forbundsstyret fikk fullmakt til å oppnevne representanter fra disse gruppene.

Hauger, valgkomiteen, sa at dette også hadde vært komiteens forutsetning, da dette var i tråd med tidligere praksis.

Forslaget og innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Private anlegg

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Brakkebetjeningen — Private anlegg

Guri Bonesmo hørte hjemme under statens anlegg. Forbundsstyret ble gitt fullmakt til å oppnevne representant. For øvrig ble valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Maskinentreprenører

To navnerettelser i innstillingen: Holsbøvåg istedet for Olsbøvig og Kleiv i stedet for Klein.

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Masterfirmaer — Kraftlinjefirmaer

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Vaktsektoren

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Rengjøring

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Bergverk

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Mineralindustrien

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Skiferindustrien

Alfred Haugen pekte på en glipp som var skjedd. Gruppemøtets forutsetning var at Sverre Strand skulle være representant og Alf Løkken vararepresentant. Han foreslo de to byttet om på innstillingen.

Hauger, valgkomiteen, sa at det var blitt en ren skrivefeil og at komiteen støttet Haugens forslag.

Med denne endringen ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Asfaltindustrien

Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Kåre Reinvoll gjorde oppmerksom på en feil ved valgene. Ved valg av kontrollkomiteen har man ikke tatt nødvendig hensyn til vedtektenes bestemmelser om at de skal være yrkesaktive. Han foreslo at landsmøtet ga forbundsstyret i fullmakt å foreta det som er nødvendig for at komiteen er i pakt med vedtektene.

Dirigenten takket for tilliten på vegne av funksjonærene ved bordet og sa at selv om det hadde vært en overopphetet debatt, hadde det vært vist saklig framferd.

Formannens avslutning

Ole Flesvig fikk til slutt ordet. Han takket dirigentene og sekretærene for vel utført arbeid — selv om de kanskje ikke hadde vært de letteste å ha med å gjøre. Landsmøtet er gjennomført og jeg vil be om landsmøtets fullmakt til å gi både dirigenter og sekretærer en påskjønnelse på 500 kroner hver. Enstemmig vedtatt med applaus.

Formannen takket så hjertelig for tilliten som var vist ham og andre som var valgt i forbundsstyret. Ved en tidligere anledning når det røynt på, sa en av tillitsmennene til meg: «Dette skal vi greie sammen». Det gikk kanskje troll i ord. Ihvertfall er ikke dette noe dårlig motto for forbundet. Vi skal nok klare det sammen, men det må også være sammen med avdelingene og foreningene.

Det har vært hard diskusjon på landsmøtet. Nå håper vi at de vedtak som er gjort skal være med å styrke organisasjonens framtid, at vi ikke blir akterutseilt. Vi har alle under landsmøtet vært både i flertall og mindretall. Det var sagt at dette landsmøtet skulle være et slags vendepunkt. Vi går inn i et nytt tiår, og det er vel grunn til å regne med at det også i kommende tiår kommer til å skje store omveltninger i samfunnet.

Til slutt vil jeg få uttrykke håp om at vår organisasjon fortsatt skal være i framgang og vokster til beste for fellesskapet og enkelt-medlemmer.

Han henviste for ordens skyld til den nye bestemmelse i forretningsorden om at siste dags protokoll nå skal godkjennes av forbundsstyret og sa at det i perioden har vært mange som har gått av fra forbundets ledelse. Han takket disse for innsatsen i organisasjonen:

Harriet Andreassen har sluttet i forbundet da hun ble valgt som LO-sekretær på Kongressen -77 etter 10 år som tillitsmann i forbundet. Harald Haugli er gått av etter å ha vært i forbundet siden 1955. Videre har Kåre Reiersgård, Ole Klemo, Ruth Haugen, Jørgen Bergundhaugen, Oddvar Nordeng og Jørgen Grønnbeck trådt ut av forbundsstyret.

Ut av kontrollkomiteen har gått Johs. Haugen, Kjartan Olsen og Karl Olstad.

Fra landsstyret har følgende gått ut: Gustav Merkesdal, Ivar Seljeseth, Viktor Evjen, Arvid Forså, Ragnar Tharaldsen og Arnfinn Nilsen (Arnfinn Stokkeland sitter nå som varamann i landsstyret).

Han ba alle komme fram og motta blomsterhilsen fra forbundet for sin innsats i organisasjonen.

Når Alfred Hauge går av ved årsskiftet og Øystein Larsen går av for aldersgrensen, ba Flesvig om fullmakt til å gi disse en oppmerksomhet.

Fungerende formann Ole Flesvig erklærte dermed Norsk Arbeidsmandsforbunds 29. ordinære landsmøte for avsluttet og foreslo at «Internasjonalen» ble sunget helt til slutt.

Møtet hevet 15.30.

Deltakerliste

Forbundets administrasjon

Øystein Larsen, Ole Flesvig, Ludvik Wangsmo, Alfred Haugen, Harald Øveraas, Lars Nilsen, Knut Westgård, Anders Bjarne Rodal, Sven Pettersen, Oddvar Stølen.

Forbundsstyremedlemmer:

Erland Fredriksen, Torleif P. Støle, Oddvar Nordeng, Kåre Reiersgård, Ruth Haugen, Jørgen Bergundhaugen.

Landsstyremedlemmer:

Asbjørn Furali, Magne Mælumshagen, John Nordnes, Arnfinn Nilsen, Liv Marit Moland Olsen, Arnfinn Stokkeland, Ivar Seljeseth, Liv Thun, Sigve Mæland, Viktor Evjen, Arvid Forså, Martin Rognli, Mellvin Steinsvoll, Bjørn Berggård, Ragnar Tharaldsen, Gustav Merkesdal, Arne Reff Gundersen (repr. for de ansatte).

Kontrollnemnda:

Johs. Haugen, Kjartan Olsen, Karl Olstad, LO-revisor Inger Høberg.

Forretningsførere i avdelingene:

Reidar Helgesen, Henry Riise, Ola Tuven, Magne Lyngstad, Odd Olsen, Finn Steinset, Edvard Moen, Arne Pedersen, Ola Sande, Nils Trengereid, Øystein Hagen, Einar With.

Representanter

Avd. 1 Buskerud Arbeidsmannsforening

Rep. nr.	Faggruppe:
1. Hilmar Ødegården	V
2. Albert Skarstad	V
3. Truls Løvlid	V
4. Einar Solberg	P
5. Ole Berg	P
6. Halvard Skattebo	P
7. Jorun Johansen	R

Rep. nr.	Faggruppe
Avd. 2 Akershus Arbeidsmannsförening	
8. Arne Johansen	V
9. Bjarne Korsmo	V
10. Finn Olav Holten	V
11. Arvid Dyrge	M
12. Kjell Hauger	M
13. Magnar Karlsen	T
14. Roger Thon	P
15. Hildbjørg Detlefsen	R
Avd. 3 Møre og Romsdal Arbeidsmannsförening	
16. Olmar Lien	V
17. Oddvin Haukeberg	V
18. Martin Rimstad	V
19. Anton Sæbønes	V
20. Erling Westerås	M
21. Tor Ove Vestavik	M
22. Kari Hansen	R
23. Helge T. Olsen	P
24. Svein Holsbøvåg	E
25. Erling Gurskevik	H
26. Eivind Folkestadås	F
Avd. 4 Nordland Arbeidsmannsförening	
27. Arvid Øygård	V
28. Johan Tunstad	V
29. Leif Lindstrøm	V
30. Sverre Jacobsen	V
31. Åsa Slydal	V
32. Leif Lorentsen	V
33. Ronald Breivik	V
34. Karl Sommerseth	V
35. Elias Johansen	H
36. Per Ingebrigtsen	E
37. Magne Edvindsen	E
38. Halvor Jensen	P
39. Einar T. Johansen	P
40. Karsten Rørvik	P
41. Alf Hammersten	T
42. Arna Karlsson	R
43. Inger Berglund	R

Rep. nr.	Faggruppe
44. Jorun Forselv	R
45. Hans Reidar Hansen	M
46. Arnstein Remmen	M
Avd. 5 Oslo og Omegn Arbeidsmannsförening	
47. Inger Syversen	R
48. Reidun Thorsteinsen	R
49. Maria Fossum	R
50. Åse Wold	R
51. Ole Klemo	P
52. Johan Karlengen	P
53. Johannes Andersen	P
54. Emil Steinsholm	P
55. Tore Kjæserud	C
56. Ole Linn	C
57. Bent Sørensen	J
58. Per Erik Kind	D
59. Rolf Jacobsen	E
Avd. 6 Bergen-Hordaland Arbeidsmannsförening	
60. Asbjørn Fjellhaugen	P
61. Ove Haugland	P
62. Tom Pedersen	P
63. Mikal Øverbø	P
64. Bergny Mosti	R
65. Ellna Andersen	R
66. Bjørg Dahl	R
67. Margit Ulvøy	R
68. Arnfinn Ellingsen	C
69. Torleiv Breidvik	E
70. Klaus Norlid	V
71. Konrad Ulvaten	V
72. Hermann Lund	V
73. Jens Tveit Aga	V
74. Arne Eide	V
75. Magnar Runnane	V
76. Arne Mathiassen	V
Avd. 7 Agder Arbeidsmannsförening	
77. Paul Løvdal	V
78. Ivar B. Pedersen	V

Rep. nr.	Faggruppe
79. Asbjørn Tobiassen	V
80. Tor Øyvind Ljosland	V
81. John T. Hodne	P
82. Finn Omdal	P
83. Lillian Olsen	R
84. Laila Jensen	R
85. Finn Helge Tveide	M+E

Avd. 8 Sør-Trøndelag Arbeidsmannsforening

86. Magne Berg	V
87. Egil Lium	V
88. Asbjørn Overvik	V
89. Sverre Valseth	V
90. Haldor Aftret	P
91. Bjarne Horndalen	P
92. Marvel Almås	P
93. Gunvor Asbjørnslett	R
94. Ingrid Johansen	R
95. Margit Korssjøen	R
96. Adolf Molland	E
97. Sverre J. Strand	S
98. Bjarne Lillevold	B
99. Magne Løvås	C

Avd. 9 Grubeforeningen Nordens Klippe

100. Tormod Larsen	B
101. Kurt Markussen	B
102. Marianne Pedersen	B
103. Randulf Olsen	B
104. Roald Kristiansen	B
105. Bjarne Johansen	B
106. Stein Larsen	B
107. Thor Mathisen	B

Avd. 10 Sulitjelma Gruvearbeiderforening

108. Almar Pedersen	B
109. Knut Antonsen	B
110. Edith Spjelkavik	B

Rep. nr.	Faggruppe
Avd. 11 Øst-Vestfold Arbeidsmannsforening	
111. Bjørn Sørli	V
112. Roald Johansen	V
113. Knut Melgård	V
114. Leif Bjerkeli	V
115. Ragnar Koffeld	V
116. Gunnar Jelsnes	P
117. Reidun Johansen	R
118. Reinert Hellerud	T
119. Thorild Rindalsholt	R

Avd. 12 Telemark Arbeidsmannsforening

120. Jens Nielsen	V
121. John Odd Grave	V
122. Anton Halvorsen	V
123. Klara Vadder	R
124. Anita Grimsrud	R
125. Berit Larsen	R
126. Alfred Seltveit	P
127. Reidar Solvang	E

Avd. 13 Hedmark Arbeidsmannsforening

128. Jan Joar Rivenes	C
129.	P
130. Ragnar Hoelstad	E
131. Petter Foss	E
132. Åge Kristiansen	V
133. Arne M. Holøyen	V
134. Steinar Hageberget	V
135. Arne Martinsen	E

Avd. 14 Rausand Gruvearbeiderforening

136. Bård Kvernberg	B
---------------------------	---

Avd. 17 Finnmark Arbeidsmannsforening

137. Reidar Thomassen	E
138. Jarle Johannessen	B
139. Oluf P. Olaussen	B
140. Thorodd Borch	H
141. Knut Arnesen	V

Rep. nr.	Faggruppe
142. Edvald Svendsen	V
143. Odd Olsen	V
144. Ivar Olsen	V
Avd. 18 Rogaland Arbeidsmannsförening	
145. Ernst Ditløvsen	P
146. Ossmund Løland	P
147. Bjørn Enge	P
148. Jon Gundersen	P
149. Ingvald Berntsen	P
150. Torbjørn Steen	P
151. Alf G. Oftedal	M
152. Henny Olsen	R
153. Nora Haugan	R
154. Mary Halleråker	C
155. Magne Slettebø	V
156. Markus Wiik	V
157. Einar Støle	V
158. Nils Fisketjøn	V
Avd. 21 Eidfjord-anleggenes Fagforening	
159. Malvin Bergtun	A
160. Gunnar Lydvo	A
161. Einar Trettnes	A
162. Hans Naasen	A
163. Magnus Eiken	A
164. Olava Bergheim	A
Avd. 22 Sogn og Fjordane Arbeidsmannsförening	
165. Arthur Solstad	V
166. Ottar Nygård	V
167. Toralf Årdal	V
168. Audun Åsebø	V
169. Nelly Thorsnes	R
170. Arne Borren	V
171. Hans Hagenes	H
Avd. 23 Nord-Trøndelag Arbeidsmannsförening	
172. Albin Svensson	V
173. Morten Antonsen	V
174. Rolf Buknotten	V
175. Johannes Nynes	N

Rep. nr.	Faggruppe
176. Kari Hagnes	R
177. Bjørn Musum	E
178. Roald Ottesen	B
179. Jørgen Nyseter	D
180. Kåre Ulstad	P
Avd. 24 Ulla-Førre Arbeidsmannsförening	
181. Alf Johansen	A
182. Olav Dale	A
183. Hermann Vildalen	A
184. Anny Hiim	A
Avd. 27 Troms Arbeidsmannsförening	
185. Halvor Halvorsen	V
186. Åge Seppola	V
187. Charles Hermansen	V
188. Hans Iversen	V
189. Evald Larsen	H
190. Bjarne Lyngstad	P
191. Elisabeth Ellefsen	R
Avd. 36 Oppland Arbeidsmannsförening	
192. Hans O. Kleiven	V
193. Kjell Svendsrud	V
194. Hans Lehre	V
195. Ivar Larsen	V
196. Bjørn Bjørnerud	E
197. Trygve Kolden	E
198. Arthur Bråten	M
199. Arve Ødegårdstuen	P
200. Inger Reidun Lilleng	R
201. Magne Bakken	S
202. Ansgard Randen	T
Avd. 51 Follidal Grubearbeiderforening	
203. Ivar Skredderhaug	B
204. Kjell Bjørnstadjordet	B
Avd. 69 Malmo Gruvearbeiderforening	
205. Rolf Hovd	B
206. Rolf Ystmark	B
207. Solveig Pedersen	R

Rep. nr.	Faggruppe
Avd. 111 Løkken Grubearbeiderforening	
208. Ole Bergsrønning	B
Avd. 125 Mofjellet Gruvearbeiderforening	
209. Svein Hansen	B
Avd. 142 Longyearbyen Arbeiderforening	
210. Torstein Midtgård	B
211. Karl Antonsen	B
212. Knut Tautra	B
213. Aashild Sørensen	B
214. Sverre Gabrielsen	B
Avd. 157 Skorovass Fagforening	
215. Asbjørn Dahl	B
Avd. 206 Skaland Grafittverk Arbeiderforening	
216. Ernst Magnussen	B
Avd. 214 Sandbekk Grubearbeiderforening	
217. Stein Åros	B
218. Thorbjørn Selebø	B
Avd. 220 NVE-Linjearbeiderforening	
219. John K. Karlsen	A
220. Konrad Hagen	A
221. Selmer Solli	A
222. Edmund Langnes	A
223. Frits H. Gravrok	A
224. Willy Walheim	A
Avd. 487 Bleikvassli Gruvearbeiderforening	
225. Ole K. Brønseth	B

Forklaring på faggrupper:

A — Statens anlegg. B — Bergverk. C — Vaktfunk. D — Diverse. E — Maskinentreprenørene. F — Fyr- og Merkev. H — Havnevesenet. J — St. Jernbaneanl. N — Forbygn. P — Priv. anlegg. R — Rengjøring. S — Skifer. T — Asfalt. V — Vegarb.

